

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПЪРВИ РАЗДЕЛ

СЛУЧАЙ ТУЛЕЯ с. ПОЛША

(Приложения № 21181/19 и 51751/20)

ПРИСЪДА

Член 6 § 1 (наказателен) • Трибунал, създаден със закон • Отнемане на имунитета на съдията срещу наказателно преследване и временно отстраняване от съдийски функции от Дисциплинарната камера на Върховния съд • Загуба на статут на жертва във връзка с решение за отстраняване • Резолюция от новата Камера за професионална отговорност на Върховния съд (CPL) призна нарушение на чл. 6 § 1 по отношение на производствата на дисциплинарната камера и предостави подходящо и достатъчно обезщетение • Решение, взето от съдии, чиито назначения във Върховния съд датират преди реформирания Национален съвет на съдебната власт (НСС) • Резолюция положително развитие в контекст на кризата с върховенството на закона в Полша • Статут на жертва във връзка с отнемане на имунитет • Неблагоприятни последици от решението на Дисциплинарната камера, което не е поправено с резолюция • Не са предприети действия за прекратяване на наказателното производство срещу жалбоподател въпреки решението на CPL относно несъществуването на престъпление • Член 6, приложим съгласно неговата наказателна част към производствата за имунитет • Явно нарушение на вътрешното законодателство поради присъщо недостатъчна процедура за назначаване на съдия в дисциплинарната камера от реформирания НСС, който нямаше независимост от законодателната и изпълнителната власт • Констатации в *Reczkowicz v. Полша* и *Juszczyszyn v. Полша* кандидатства • Независимостта и безпристрастността на дисциплинарната камера са компрометирани

Член 8 • Приложим личен живот • Предварително разследване на искането на жалбоподателя за преюдициално заключение от Съда на Европейския съюз • Решение на дисциплинарната камера за премахване на имунитета на жалбоподателя и отстраняването му от задължения • Оспорваните мерки засягат личния живот на жалбоподателя в много значителна степен • Намеси, които не са „в съответствие със закона“ • Предварително разследване по искане за преюдициално заключение, което противоречи на Договора за функционирането на Европейския съюз с предимство пред вътрешното право • Решение за отнемане на имунитет и временно отстраняване въз основа на непредвидимо тълкуване на вътрешното право от орган, който не представлява „независим и безпристрастен съд, създаден от закона“

Член 10 • Свобода на изразяване • Предварителни разследвания относно публични изявления на жалбоподателя по телевизионен новинарски канал и на публични срещи • Решение за вдигане на имунитет и отстраняване от длъжност • Оспорени мерки, които трябва да се разглеждат в контекста на последователни полски реформи, водещи до отслабване на съдебната независимост и по отношение на поредицата от събития в тяхната цялост • Действието на властите, кулминирало с решението на Дисциплинарната камера, може да се разглежда като прикрита санкция за упражняването на свободата на изразяване от жалбоподателя • Оспорени мерки, предизвикани от възгледите и критиките на жалбоподателя, изразени публично в професионалното му качество • Намеси, които не са „предписани от закона“ и не преследват легитимни цели • На жалбоподателя не са предоставени минимални процесуални гаранции при предварителните разследвания • Решение за отнемане на имунитет и временно отстраняване, взето от орган, който не представлява „независим и безпристрастен съд, създаден от закона“ • Няма изисквана процедурна предпазни мерки за предотвратяване на произволно прилагане на релевантното материално право • Мерките могат да се характеризират като стратегия, насочена към сплашване (или дори заглушаване) на жалбоподателя • Оспорени мерки със смразяващ ефект върху участието на съдиите в публичен дебат относно законодателните реформи, засягащи съдебната власт и нейната независимост

СТРАСБУРГ

6 юли 2023 г

ОКОНЧАТЕЛЕН

10.06.2023 г

Това решение е станало окончателно съгласно член 44 § 2 от Конвенцията.

Може да подлежи на редакционна редакция.

В делото Tuleya v. Полша,

Европейският съд по правата на човека (Първо отделение), заседаващ като състав, състоящ се от:

Марко Бошняк, президент,
Алена Полачкова,
Кшищоф Войтичек,
Ивана Йелич,
Джилберто Феличи,

Ерик Венерстрьом,
Рафаеле Сабато , съдии ,
и Рената Дегенер, секретар на секция,
като взе предвид:

жалбите (№ 21181/19 и 51751/20) срещу Република Полша, подадени в Съда съгласно член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от полски гражданин, г-н Игор Tuleya („жалбоподателят“), съответно на 10 април 2019 г. и 24 ноември 2020 г.;

решението да се уведоми полското правителство („правителството“) за оплакванията по член 6 § 1, член 8, член 10 и член 13 от Конвенцията и да се обявят за недопустими останалите жалби;

решението на Съда (дежурния съдия) от 26 ноември 2020 г. да не се прилага правило 39 от Правилника на Съда в молба №. 51751/20 за спиране изпълнението на решението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г.;

становищата, представени от ответното правителство, и становищата в отговор, представени от жалбоподателя;

коментарите, представени от комисаря по правата на човека на Република Полша, Фондация „Съдии за съдии“ (Холандия) съвместно с професор Л. Пех, Европейската мрежа на съдебните съвети („ENCJ“), Амнести Интернешънъл съвместно с Международната комисия на юристите, Полската асоциация на съдиите *Iustitia* и правителството на Кралство Нидерландия, на които беше разрешено да встъпят от председателя на секцията;

допълнителните становища, представени от страните на 3 януари 2023 г.;

След обсъждане на закрито на 29 ноември 2022 г., 28 март и 6 юни 2023 г.,

Постановява следното решение, прието на последната посочена дата:

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Делото се отнася до няколко предварителни разследвания, образувани от дисциплинарния служител по отношение на жалбоподателя, заедно с решението на Дисциплинарната колегия на Върховния съд, с което се отнема имунитета на жалбоподателя от наказателно преследване и се отстранява от съдийски функции. Жалбоподателят твърди, че Дисциплинарната камара не е изпълнила изискванията за „независим и безпристрастен съд, създаден със закон“. Той също така твърди, че предварителните разследвания и решението на Дисциплинарната колегия са представлявали нарушение на правото му на зачитане на личния му живот и правото му на свобода на изразяване. Жалбоподателят се позовава на член 6 § 1, член 8, член 10 и член 13 от Конвенцията.

ФАКТИТЕ

2. Жалбоподателят е роден през 1970 г. и живее във Варшава. Той беше представяван от г-н J. Dubois, г-жа S. Gregorczyk-Abram, г-жа M. Ejchart - Dubois и г-н M. Wawrykiewicz, адвокати, практикуващи във Варшава.

3. Правителството е представявано от своя агент, г-н J. Sobczak, от Министерството на външните работи.

4. Фактите по делото могат да бъдат обобщени, както следва.

I. ПРЕДИСТОРИЯ И КОНТЕКСТ НА ДЕЛОТО

5. По-широката вътрешна обстановка на настоящия случай е изложена в решенията на Съда по *Reczkowicz v. Полша* (№ 43447/19 , §§ 4-53, 22 юли 2021 г.) и *Grzęda* ([GC], № 43572/18 , §§ 14-28, 15 март 2022 г.).

6. Жалбоподателят е назначен за съдия в районен съд през 1996 г. През 2010 г. той е назначен за съдия във Варшавския окръжен съд, където е произнесъл в наказателно отделение. Той седна на подсъдимата скамейка в редица дела, които привлякоха широк медиен интерес. Например, той се произнесе по делото M. Garlicki (вж. *Mirosław Garlicki срещу Полша* , № 36921/07 , 14 юни 2011 г.), където той критично оцени мерките за

разследване, приложени от Централното антикорупционно бюро срещу заподозрения.

7. Жалбоподателят е добре известен в съдебната общност и на широката общественост. Случаи, по които той е отсъждал, са коментирани от политици и представители на държавната власт. Жалбоподателят участва и в дейностите на Полската съдийска асоциация *Iustitia*, която защитава, *inter alia*, върховенството на закона в Полша.

II. ПРЕДВАРИТЕЛНИ ЗАПИТВАНИЯ ОТНОСНО КАНДИДАТА

8. Предварителни разследвания (*czynności wyjaśniające*), уредени от раздел 114, параграф 1 от Закона от 27 юли 2001 г. относно организацията на обикновените съдилища („Законът от 2001 г.“), изменен със Закона от 8 декември 2017 г. относно Върховния съд (вижте параграф 144 по-долу), се инициират от *дисциплинарния служител за съдиите от обикновените съдилища (Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych – „дисциплинарният служител“)* по негова собствена инициатива или по искане на съответните органи „след първоначално установяване на обстоятелствата, необходими за установи съставните елементи на дисциплинарно нарушение“ („*po wstępny ustaleniu okoliczności koniecznych dla stwierdzenia znamion przewinienia dyscyplinarnego*“).

9. Заместник-дисциплинарните служители, съдиите M. Lasota и PW Radzik започват пет серии от предварителни разследвания относно жалбоподателя. Правителството твърди, че тези разследвания са били започнати поради поведението на жалбоподателя, за което се твърди, че пренебрегва ограниченията на съдебната независимост.

10. Заместник-дисциплинарните служители започнаха следните предварителни разследвания въз основа на раздел 114 (1) от Закона от 2001 г.:

(1) Кутия № RDSP 712-2/18 относно „коментарите [на жалбоподателя] в телевизионно предаване на 17 юли 2018 г. по новинарския канал TVN24, по-специално тези относно Националния съдебен съвет и правораздаването“. На 09.08.2018 г. жалбоподателят е призован да направи писмено становище по горното.

(2) Кутия № РДСП 712-3/18 относно „евентуално неразрешено разкриване на информация от досъдебно производство н. VIII Кр 1335/17“. На 14 август 2018 г. жалбоподателят е призован да даде писмено становище. Според жалбоподателя това производство е в основата на наказателното производство, в резултат на което Дисциплинарната колегия отне имунитета му (вижте параграфи 43-54 по-долу).

(3) Кутия № RDSP 712-12/18 относно участието на жалбоподателя в публична среща, проведена в Европейския център за солидарност в Гданск на 28 септември 2018 г. На 8 октомври 2018 г. жалбоподателят е призован да направи писмено изявление относно участието си в това събитие и да посочи кой е организирил срещата, в какво качество е участвал в нея и дали в нея са участвали политици. Тази среща с жалбоподателя относно Конституцията, свободата и ролята на съдилищата в едно демократично общество беше организирана от Полската съдийска асоциация *Iustitia*, Адвокатския съвет на Гданск и Съвета на адвокатите в Гданск.

(4) Кутия № RDSP 712-13/18 относно публична среща, проведена в Люблин на 30 септември 2018 г. На 8 октомври 2018 г. заместник-дисциплинарният служител поиска същата информация от жалбоподателя, както в случая, посочен в точка 3.

(5) Кутия № RDSP 712-8/2-18 относно запитване за преюдициално заключение, отправено от Окръжния съд на Варшава (жалбоподателя) до Съда на Европейския съюз („СЕС“) на 4 септември 2018 г. по наказателно дело. Искането се отнася до съвместимостта на нов дисциплинарен режим за съдиите с член 19 от Договора за ЕС (ДЕС). На 29 ноември 2018 г. заместник-дисциплинарният служител призова жалбоподателя да направи писмено изявление по отношение на възможно „съдебно ексцесиране“ (*eksczes orzeczniczy*) поради отправянето на това искане в противоречие с условията, посочени в член 267 от Договора за функционирането на ЕС (ДФЕС).

11. Според Правителството жалбоподателят е бил призован да даде доброволно писмено изявление в петте гореспоменати серии от предварителни разследвания въз основа на раздел 114(2) от Закона от 2001 г.

12. Правителството твърди в своето становище, че заместник-дисциплинарният служител не е намерил достатъчно основания за започване на дисциплинарно производство срещу жалбоподателя в нито един от горепосочените случаи.

13. Жалбоподателят твърди, че не е бил информиран от дисциплинарния служител за прекратяването на нито едно от тези предварителни разследвания.

III. ПРЕДВАРИТЕЛНИ ЗАПИТВАНИЯ ОТНОСНО ДРУГИ СЪДИИ

14. В следващите две групи предварителни разследвания, засягащи други съдии, дисциплинарният служител призовал жалбоподателя да даде показания като свидетел:

(1) Кутия № RDSP 714-61/18 относно дисциплинарно нарушение (*delikt dyscyplinarny*) от страна на двама съдии, които са носили своите мантии и държавната емблема по време на съдебно заседание на музикалния фестивал „Pol'and'Rock” през август 2018 г. по начин, който биха могли да уронят достойнството на съдийската длъжност и да превишат границите на свободата на изразяване на съдия по отношение на публичните си коментари за други съдии и представители на публичната власт. На 05.09.2018 г. дисциплинарният служител е призовал жалбоподателя да даде показания като свидетел. Жалбоподателят направи това в присъствието на своя адвокат. Правителството твърди, че това предварително разследване е приключило и не е образувано дисциплинарно производство. Според жалбоподателя той не е бил информиран за заключението на това предварително запитване.

(2) Кутия № RDSP 712-8/18 относно предварително запитване относно причините за сезиране на Съда на ЕС от Окръжен съд Лодз (съдия ЕМ) за преюдициално заключение по гражданско дело. Жалбоподателят отправи подобно искане до Съда на ЕС за преюдициално заключение по делото, посочено по-горе (вж. параграф 10, точка (5) по-горе). На 21 септември 2018 г. дисциплинарният служител е призовал жалбоподателя да даде показания като свидетел. Това предварително разследване е приключило и не е образувано дисциплинарно производство.

15. Правителството твърди, че и двата набора от предварителни разследвания се отнасят до поведението на други съдии и участието на жалбоподателя в тези дела е ограничено до даване на показания като свидетел – задължителна процедура за всяко лице, призовано като свидетел съгласно член 177 § 1 от наказателно-процесуалния кодекс („НПК“).

16. На 10 октомври 2018 г. жалбоподателят е разпитан като свидетел от заместник-дисциплинарния ръководител във връзка с преюдициално запитване №. RDSP 712-8/18 (вижте параграф 14, точка (2) по-горе).

17. Жалбоподателят подава междинна жалба срещу решението на заместник-дисциплинарния служител да го изслуша като свидетел. Той твърди, че противно на посоченото в призовката от 21 септември 2018 г., разпитът се отнася до собствената му съдебна дейност. Той дава показанията си като свидетел под страх от наказателна отговорност, въпреки че нито в Закона от 2001 г., нито в НПК е предвидена възможност съдия да бъде разпитан като свидетел в рамките на досъдебното производство. Заместник-дисциплинарният служител отказва да разгледа междинната жалба на жалбоподателя като недопустима от закона. По-нататъшното обжалване пред дисциплинарния служител беше безрезултатно. Според жалбоподателя, изявленията му са били приети като доказателство и са добавени към преписката по делото относно собственото му предполагаемо „съдебно ексцесиране“ (вижте параграф 10, точка (5) по-горе).

18. Жалбоподателят също иска адвокатът му да бъде допуснат да участва в разпита. Заместник-дисциплинарният служител отказва това искане въз основа на член 128 от Закона от 2001 г. във връзка с член 87, параграф 3 от НПК, който дава право на прокурора да откаже да допусне участието на адвоката в производството, ако според него то не е необходими за защита на интересите на заинтересованото лице, което не е било страна в производството. По-нататъшното обжалване на отказа беше безрезултатно.

19. Дисциплинарният служител, съдия П. Шаб, в съобщението си за медиите от 17 декември 2018 г., позоваващо се на дела №. RDSP 712-8/2-18 и RDSP 712 - 8/18 отбелязват, че исканията за преюдициални заключения от Окръжния съд в Лодз и Окръжния съд във Варшава са идентични по съдържание, с изключение на причините, налагащи тези искания, докато жалбоподателят и съдията Е. М. са говорили в хода на предварителните запитвания, че не са се съвещавали помежду си. Поради тази причина дисциплинарният служител прецени, че е налице възможност жалбоподателят и съдия Е. М. да са извършили дисциплинарно нарушение на компрометиране на достойнството на

съдийската длъжност в резултат на отправяне на преюдициални заключения, като същевременно не са спазили принципа на безпристрастност. Освен това трябва да се вземе предвид възможността един от тези съдии (жалбоподателят или съдия Е. М.) да е дал фалшиви показания, когато е уверил, че исканията за преюдициални заключения са били изготвени от самите тях.

20. Дисциплинарният служител отбелязва, че анализът на правния контекст, в който са били взети горепосочените решения, също е довел до заключението, че исканията за преюдициални заключения са били отправени в противоречие с член 267 от ДФЕС. При тези обстоятелства заместник-дисциплинарният служител, съдия М. Ласота, счете за необходимо да провери дали тези искания, отправени в нарушение на член 267 от ДФЕС, са се намесили в правилното провеждане на съответното вътрешно производство. В тази връзка дисциплинарният служител посочва, че производството, в което жалбоподателят е направил преюдициално запитване относно особено сложно наказателно дело, свързано с извършването на няколко тежки престъпления. Поради това той счита за необходимо да се определи дали спирането на това производство за неопределено време в резултат на действие на съд в нарушение на закона може да представлява дисциплинарно нарушение от страна на жалбоподателя.

21. Изглежда, че срещу жалбоподателя не е повдигнато дисциплинарно обвинение във връзка с горното.

22. Жалбоподателят твърди, че в резултат на предварителните разследвания, отнасящи се до него, много материали с обиден или дискредитиращ характер са били публикувани или излъчени по държавната телевизия, печатни медии или в интернет портали. Жалбоподателят е бил изправен пред много действия от неизвестни лица, които са накърнили репутацията му. Колет, за който се твърди, че съдържа бактерии от антракс, е бил адресиран до служебния му адрес във Варшавския окръжен съд, което е причинило евакуацията на сградата.

IV. РЕШЕНИЕ НА СЪДА НА ЕС ОТ 26 МАРТ 2020 Г. В *MIASTO ŁOWICZ* И *ГЕНЕРАЛЕН ПРОКУРАТОР*, C-558/18 И C-563/18, EU:C:2020:234

23. На 31 август и 4 септември 2018 г. Окръжният съд на Лодз (съдия Е.М.) и Окръжният съд на Варшава (настоящият жалбоподател) отправят съответно две искания до Съда на ЕС за преюдициално заключение по дела, висящи пред тези съдилища. Първото искане беше направено в гражданско производство между град Łowicz и Държавната хазна във връзка с иск за плащане на публични субсидии. Второто искане е по наказателни производства срещу няколко лица за участие в отвлечения с цел облага. И двете съдилища изразиха опасения, че очакваните от тях решения ще доведат до образуване на дисциплинарни производства срещу съдиите, председателстващи всяко от делата, позовавайки се на новото законодателство относно дисциплинарния режим, приложим към съдиите и неговата съвместимост с правото на лицата на ефективна правна защита, гарантирани във втората алинея на член 19 § 1 от ДЕС. Те подчертаха значителното влияние на министъра на правосъдието в новия дисциплинарен режим и посочиха липсата на адекватни гаранции, съпътстващи това влияние. Те твърдят, че дисциплинарните процедури, както са замислени по този начин, предоставят на законодателната и изпълнителната власт средство за отстраняване на съдии, чиито решения не ги следват, като по този начин оказват влияние върху решенията, които тези съдии са били призовани да постановяват.

24. В своето решение от 26 март 2020 г. Съдът на ЕС обяви и двете искания за недопустими. Той установи, че те не се отнасят до тълкуване на правото на ЕС, което отговаря на обективна необходимост за разрешаване на висящите пред съдилищата спорове, а са от общ характер.

25. Съдът на ЕС обаче също така разглежда въпроса за националното законодателство, което излага съдиите на дисциплинарни производства за отправяне на преюдициално запитване. В тази част релевантните мотиви на решението гласят следното:

„54. Що се отнася до обстоятелството, посочено от националните съдилища в техните писма ..., при което двамата съдии, отправили настоящите преюдициални запитвания, в резултат на тези искания са били обект на разследване преди образуването на евентуални дисциплинарни производства срещу тях,

следва да се отбележи, че споровете по главното производство, по които Съдът е сезиран да се произнесе по настоящите съединени дела, не са свързани с това обстоятелство. Освен това трябва да се отбележи, както полското правителство заяви в своите писмени бележки и по време на изслушването пред Съда, че тези производства по разследване са били приключени на основание, че няма дисциплинарно нарушение, включващо незачитане на достойнството на тяхната служба в резултат на отправянето на тези преюдициални запитвания, е установено.

55 . В този контекст е важно да се отбележи, както става ясно от постоянната съдебна практика на Съда , че крайъгълният камък на съдебната система, създадена от Договорите, е преюдициалното производство, предвидено в член 267 от ДФЕС, което, като създава Диалогът между един съд и друг, между Съда на Европейските общности и съдилищата и трибуналите на държавите-членки, има за цел да осигури еднакво тълкуване на правото на ЕС, като по този начин служи за осигуряване на неговата съгласуваност, пълен ефект и автономност като в крайна сметка особено естество на правото, установено от Договорите (Становище 2/13 от 18 декември 2014 г., EU:C:2014:2454, параграф 176, и решение от 24 октомври 2018 г., *XC и други* , С - 234/17 , EU:C:2018:853, параграф 41).

56 . В съответствие със същата установена съдебна практика, член 267 от ДФЕС предоставя на националните съдилища най-широка свобода на преценка при отнасяне на въпроси до Съда, ако считат, че висящо пред тях дело повдига въпроси, свързани с тълкуването на разпоредби от правото на ЕС или разглеждане на тяхната валидност, които са необходими за разрешаването на делото пред тях. Освен това националните съдилища са свободни да упражняват тази свобода на преценка на всеки етап от производството, който считат за подходящ (решения от 5 октомври 2010 г., *Elchinov* , С - 173/09 , EU:C:2010:581, параграф 26, и от 24 октомври 2018, *XC и други* , С - 234/17 , EU:C:2018:853, параграф 42 и цитираната съдебна практика).

57 . Следователно норма на националното право не може да попречи на национален съд да използва това право на преценка, което е неразделна част от системата за сътрудничество между националните съдилища и Съда, установена в член 267 от ДФЕС, и от функциите на съда, отговарящ за прилагането на правото на ЕС, възложено от тази разпоредба на националните съдилища (решение от 19 ноември 2019 г., *А. К. и други (Независимост на дисциплинарната камара на Върховния съд)* (С - 585/18 , С - 624/18 и С - 625/18 , EU:C:2019:982, параграф 103 и цитираната съдебна практика).

58 . Разпоредби на националното законодателство, които излагат националните съдии на дисциплинарни производства в резултат на факта, че са подали преюдициално запитване до Съда, следователно не могат да бъдат разрешени... Всъщност, самата перспектива, според случая, да бъде предметът на дисциплинарно производство в резултат на такова позоваване или решението да се поддържа това позоваване, след като е било направено, вероятно ще подкопае ефективното упражняване от страна на съответните национални съдии на правото на преценка и функциите, посочени в предходния параграф.

59 . За тези съдии фактът, че не са изложени на дисциплинарни производства или мерки за това, че са упражнили такова право на преценка да отнесат въпрос пред Съда, което е изключително в рамките на тяхната юрисдикция, също представлява гаранция, която е от съществено значение за съдебната независимост (вж. в този смисъл, определение от 12 февруари 2019 г., *RH* , С - 8/19 PPU, EU:C:2019:110, параграф 47), чиято независимост е по-специално от съществено значение за правилното функциониране на системата за съдебно сътрудничество, възплетена от механизма за преюдициално запитване съгласно член 267 от ДФЕС (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., *министър на правосъдието и равенството (Недостатъци в системата на правосъдието)* , С - 216/18 PPU, EU:C:2018:586, параграф 54 и цитирана съдебна практика).“

V. НАКАЗАТЕЛНО ПРОИЗВОДСТВО СРЕЩУ ЖАЛБОПОДАВАТЕЛЯ

A. Предистория на случая

26. На 16 декември 2016 г., по време на сесията на *Сейма* , опозицията блокира парламентарната трибуна в знак на протест, *наред с другото* , срещу планираните ограничения върху работата на журналистите в парламента. Председателят на *Сейма* премести заседанието в Колонната зала в сградата на парламента, където трябваше да се гласува Законът за бюджета за 2017 г. Според депутати от опозицията те са били възпрепятствани от депутати от мнозинството и служители на канцлерството на *Сейма* да участват в дебат по Закона за бюджета за 2017 г. Пак според депутати от опозицията по време на гласуването също е имало нарушения и ходът му не е надеждно отразен в официалната стенограма. Тези събития бяха обект на силен обществен интерес и медийно отразяване.

27. След заседанието в Колонна зала някои опозиционни депутати подадоха наказателна жалба до прокурора, че не им е позволено да участват в парламентарния дебат. Твърдят още, че е възможно да не е събран необходимия кворум, което да доведе

до неприемане на Закона за бюджета. Други криминални сигнали са подадени от няколко граждани.

28. На 2 август 2017 г. окръжният прокурор на Варшава прекрати разследването на предполагаемите нередности по време на заседанието на *Сейма* от 16 декември 2016 г., проведено в Колонната зала. Четири лица подадоха временна жалба (*zażalenie*) срещу това решение.

29. На 18 декември 2017 г. жалбоподателят, заседаващ в едноличен състав във Варшавския окръжен съд, разглежда междинната жалба. Присъстващите журналисти от двете телевизии поискаха разрешение от съда да записват съдебното заседание (*posiedzenie*). Жалбоподателят се консултира с народните представители и прокурора, които нямат възражения в тази насока. Съответно жалбоподателят решава да проведе съдебното заседание публично и да позволи на представителите на медиите да записват съдебното заседание, съгласно член 357, ал. 1 от НПК.

30. Окръжният съд на Варшава (жалбоподателят) решава да уважи междинната жалба и нарежда на прокурора да продължи разследването на предполагаемите нередности по време на гласуването на Закона за бюджета, проведено в Колонната зала. Жалбоподателят представя устно основните мотиви за решението. При това той цитира свидетелски показания, дадени по разследването, и отбелязва, че някои депутати от парламентарното мнозинство може да са извършили престъплението лъжесвидетелстване.

31. На 18 декември 2017 г. порталът *wpolityce.pl* публикува интервю с г-жа К. Pawłowicz, депутат от мнозинството и член на новия НСС, който в момента е съдия в Конституционния съд (вж. параграф 206 по-долу), в което тя коментира решението на жалбоподателя от 18 декември 2017 г. Тя заявява, *наред с другото* :

„Съдия Тулея е изключително негодуващ съдия и се надявам, че той ще бъде първият човек, по отношение на когото ще бъде образувано производство в новата дисциплинарна камара за пристрастност и политическа мотивация при произнасянето.“

32. На 26 април 2018 г. окръжният прокурор на Варшава отново прекратява разследването.

В. Молба за снемане на имунитета на жалбоподателя

33. На 10 януари 2018 г. Държавната прокуратура (*Prokuratura Krajowa*) започва разследване относно възможното неразрешено разкриване на информация от досъдебното производство от страна на жалбоподателя, като позволява на медиите да записват заседанието от 18 декември 2017 г.

34. На 17 февруари 2020 г. прокурор от Отдела за вътрешни работи (*Wydział Spraw Wewnętrznych*) на Държавната прокуратура подава молба до Дисциплинарната камара на Върховния съд за издаване на решение, позволяващо жалбоподателят да бъде подведен под наказателна отговорност.

Прокурорът възнамеряваше да обвини жалбоподателя, както следва:

„На 18 декември 2017 г., като държавен служител, съдията от Окръжния съд на Варшава, публично не изпълни служебните си задължения, произтичащи от член 2 § 1 (2) и 297 § 1 (1, 2, 4 и 5) от Наказателно-процесуалния кодекс („НПК“), както и член 241, § 1 от Наказателния кодекс („НК“) и е превишил правомощията си по членове 95б, § 1, 329 § 1 и 357 § 1 от НПК и чл. 241 § 1 от ГК, тъй като е позволил на представители на медиите да записват изображения и звуци по време на заседание на Варшавския окръжен съд [по делото] №. VIII Кр 1335/17 г. и при постановяване на решението по делото и устните мотиви към него, в резултат на което е разкрил на неупълномощени лица, без изискуемото по закон съгласие на упълномощеното лице [прокурора], информация от разследването. [водено] от Окръжна прокуратура на Варшава по делото ... което той е получил във връзка с изпълнение на служебните си задължения, с които е действал в ущърб на обществения интерес, а именно престъпление по член 231 § 1 във връзка с 266, ал. 2 и 241, ал. 1 във вр. с чл. 11, ал. 2 от НК.“

35. Тези деяния са наказуеми с лишаване от свобода до три години.

С. Първоинстанционното решение на Дисциплинарната камара

36. На 9 юни 2020 г. Дисциплинарната камара, заседаваща като първоинстанционен съд в едноличен състав (съдия J. Wygoda), прие решение (*uchwała*), с което отхвърля молбата на прокурора (№ I ПП 8/20) Той констатира че не е написал основателно

предположение, че жалбоподателят е извършил повдигнатото престъпление.

37. Първо, Дисциплинарната колегия отбелязва, че прокурорът погрешно е твърдял, че жалбоподателят не е изпълнил служебните си задължения, произтичащи от законовите разпоредби, на които се позовава прокурорът, като е упълномощил представителите на медиите да записват заседанието на Варшавския окръжен съд на 18 декември 2017 г. по дело No. VIII Кр 1335/17 и връчването на решението по това дело.

38. Той констатира, че фактът, че жалбоподателят е „направил публично достояние“ хода на заседанието на 18 декември 2017 г., като е позволил на представителите на медиите да го запишат, не е включвал злоупотреба с правомощията на съдията по член 95b § 1 от ККП. От формулировката на тази разпоредба става ясно, че в ситуация, в която съдът, който води производството, или председателят на съда разпорежи заседанието да бъде открито, не може да се твърди, че те са злоупотребили с правомощията си или не са изпълнили задълженията си, тъй като този вид решение попада в техните законови правомощия.

39. Освен това Дисциплинарната камера отбелязва, че жалбоподателят, като съдия, председателстващ открито съдебно заседание, е имал, съгласно член 95b § 3 във връзка с член 357 от НПК, компетентността да упълномощи представители на медиите да записват заседанието. Поради това не може да се сподели позицията на прокурора, че жалбоподателят, като е допуснал представители на медиите да участват в заседанието от 18 декември 2017 г. и да го записват, е превишил по някакъв начин правомощията си. В този контекст той се позовава и на член 45 § 1 от Конституцията и член 6 § 1 от Конвенцията, които закрепват правото на публично разглеждане. В заключение Дисциплинарната колегия приема, че действието на жалбоподателя не може да се характеризира като злоупотреба с правомощия или неизпълнение на задълженията му, както е посочено в член 231 от Наказателния кодекс („НК“).

40. На второ място, Дисциплинарната колегия опровергава твърдението на прокурора, че деянието, вменено на жалбоподателя, съдържа елементите на престъплението, определено в член 241 § 1 от НК. Той отбелязва, че от буквалния текст на тази разпоредба става ясно, че това престъпление не може да бъде извършено от някой, който, действайки като орган, е разпространил информация от разследване в съдебно производство. Дисциплинарната колегия отбелязва, че в конкретния случай „разкриването“ на информация от разследването е станало в съдебно производство и подчертава, че то е извършено при липса на възражения от прокурора, който води разследването.

41. Дисциплинарната колегия заключава, че разкриването на материал от разследването в открито съдебно заседание относно разглеждането на временна жалба срещу прекратяването на разследването не може да се квалифицира като престъпление по член 241 от Наказателния кодекс, тъй като е имало станало в хода на съдебното производство и разкриването на информацията е извършено от упълномощен орган.

42. На 16 юни 2020 г. прокурорът подава междинна жалба. Той твърди, *наред с другото*, че жалбоподателят има, в съответствие с член 95b § 1 от НПК, компетентността да реши, че заседанието може да бъде открито и да допусне представителите на медиите на заседанието; но нито една разпоредба на закона не му позволява да разкрива доказателствения материал от разследването.

D. Второинстанционното решение на Дисциплинарната камера

43. На 18 ноември 2020 г. Дисциплинарната колегия, заседаваща като второинстанционен съд, в състав от трима съдии, PS Niedzielak, J. Sobutka и K. Wytrykowski, уважи частично междинната жалба на прокурора и измени първоинстанционното решение (№ II DO 74/20). Той взе решението си с мнозинство, с особено мнение на съдия J. Sobutka. Дисциплинарната колегия отне имунитета на жалбоподателя и му позволи да носи наказателна отговорност по отношение на обвинението по чл. 241, ал. 1 от НК. Обвинението срещу жалбоподателя е, че като председател на едноличен съдебен състав на Окръжен съд във Варшава по време на заседанието на 18 декември 2017 г., докато е давал устни мотиви за решението, той е разкрил публично без разрешение – чрез медиите – информация от разследването, проведено от окръжната прокуратура на Варшава.

44. Освен това Дисциплинарната камера реши, съгласно раздел 129(2) и (3) от Закона

от 2001 г., да отстрани жалбоподателя от неговите съдебни задължения и да намали заплатата му с 25% за срока на отстраняването му.

45. Дисциплинарната колегия намира, че първоинстанционният съд е допуснал грешка, като е възприел разширително тълкуване на понятието „съдебно производство“, един от съставните елементи на престъплението по чл. 241, ал. 1 от НК, който определя момента до спрямо които било наказуемо разкриване на информация от досъдебно производство без разрешение. Той отбелязва, че „съдебно производство“ съгласно тази разпоредба са само онези производства, които са последвали приключването на досъдебното производство и са започнати с внасяне на обвинителен акт или еквивалентно пледоариум в съда и които са проведени в заседание или заседание, посветено на въпроса за наказателната отговорност на съответното лице. Съответно следва да е ясно, че разкриването на информация от досъдебното производство без разрешение на съответния орган (прокурора) е наказуемо до окончателното приключване на досъдебното производство. Поведението на жалбоподателя обаче е извършено след постановяване на разпореждането за отмяна на неокончателното решение за прекратяване на производството и връщане на делото за продължаване на досъдебното производство, т.е. когато досъдебното производство все още е било в ход. Дисциплинарната колегия отбелязва, че съдебният контрол върху решенията на прокурора за прекратяване на досъдебно производство или за отказ от образуване на такова са съдебни актове в досъдебното производство, които не са „съдебни производства“ по смисъла на чл. 241, ал. СС.

46. По-нататък се отбелязва, че разпореждане за провеждане на открито заседание не е дискреционно решение, а трябва да се вземат предвид обстоятелствата по даден случай. В конкретния случай естеството и целите на досъдебното производство, включително фактът, че интересът на това производство е пряко защитен от член 241, § 1 от НК, не могат да бъдат погасени чрез възможността, предвидена в член 95b § 1 от НПК. Възможно е да има случаи, в които възможността да се разпорежи публично заседание да бъде изключена или значително ограничена поради интереса, защитен от чл. 241, ал. 1 от НК. Дисциплинарната колегия установи, че Окръжният съд на Варшава (жалбоподателят), когато решава заседанието да бъде открито, е трябвало да прецени дали допускането на запис на заседанието от медиите е изобщо допустимо при обстоятелствата по делото. След като е решил така, той е трябвало да проведе заседанието така, че да не бъде извършено престъплението по чл.241, ал.1 от НК.

47. От тази гледна точка Дисциплинарната камара отбелязва, че последните няколко минути от излагането на устните мотиви за решението са били особено критични. В тази част жалбоподателят е прочел обширни извадки от протоколите за разпит на свидетели, коментирал ги е и е цитирал съдържанието на други материали от досъдебното производство, когато не цялата получена информация вече е била известна на обществеността. предварително, по-специално от записите на депутатите от процедурите в Колонната зала на *Сейма и техните преки доклади за тези процедури*.

48. Дисциплинарната колегия отбелязва, че с оглед на неговата заповед да позволи на медиите да записват заседанието съгласно член 357 § 1 от НПК, съдията е трябвало да даде устни мотиви за решението си по общ начин, за да не предизвика обосновано предположение, че е извършил престъпление по чл.241, ал.1 от НК. Тогава той би могъл да представи подробен анализ на разгледаните от прокурора доказателства в писмените мотиви към решението, с които по правило разполагат само страните.

49. Дисциплинарната колегия също така проверява дали деянието на жалбоподателя може да се характеризира като престъпление по член 231 § 1 и член 266 § 2 от НК, като и двата изискват действие във вреда на обществения интерес. Той констатира, че представените от прокурора доказателства не обосновават извода, че действието на жалбоподателя представлява заплаха за обществения интерес. В това отношение Дисциплинарната колегия отбелязва, че от представените в производството материали, които включват свидетелските показания на прокурора, ръководил оспорваното разследване, не произтича, че излагането на устни мотиви от жалбоподателя е довело до каквито и да било действителни заплахи за обществения интерес. Липсата на такава заплаха изрично се потвърждава от прессъобщенията, публикувани от държавната прокуратура, от които става ясно, че не е имало затруднения при провеждането на разследването, след като жалбоподателят публично е изложил устни мотиви за

решението от 18 декември 2017 г.

50. Независимо от това, Дисциплинарната колегия установи, че в светлината на съставните елементи на престъплението по член 241 § 1 от Наказателния кодекс е налице основателно подозрение, че жалбоподателят е извършил оспорваното нарушение, като е мотивирал решението си в начин, който е ненужен и противоречи на тази разпоредба.

51. В заключение Дисциплинарната колегия констатира, че при правилно тълкуване на термина „съдебно производство“, в светлината на представените от прокурора доказателства, по-специално на видео- и аудиозаписа на жалбоподателя, който дава устни мотиви за взетото решение, на 18 декември 2017 г., които бяха публично разпространени чрез средствата за масово осведомяване, въпреки факта, че Окръжен съд във Варшава отмени решението на прокуратурата за прекратяване на разследването, което означава, че досъдебното производство не е приключило, няма съмнение относно основателно предположение, че престъплението по чл.241, ал.1 от НК е извършено от жалбоподателя.

52. В същото време Дисциплинарната камера подчертава, че нарушението, предвидено в член 241, § 1 от НК, е формално нарушение, за извършването на което е достатъчно да се предприеме действието, посочено в него, без да настъпи какъвто и да е отрицателен ефект на такова действие, от гледна точка на интереса, защитен от тази разпоредба. Настъпването на такъв ефект, от друга страна, със сигурност следва да се отрази върху преценката на степента на причинена обществена вреда от забраненото по чл.241, ал.1 от НК деяние. В този контекст Дисциплинарната колегия отбелязва, че нерегламентираното разкриване на информация от досъдебното производство може да увреди не само правилното функциониране на правосъдната система, но и индивидуалните права на конкретни лица, включително участниците в досъдебното производство.

53. Накрая, Дисциплинарната камера подчертава, че в досегашната съдебна практика на Върховния съд и в правната наука е прието, че тъй като член 80(2с) от Закона от 2001 г. предвижда необходимостта от установяване на обосновано подозрение, че дадено престъпление е извършено извършено, следва да се изследва и степента на причинената от деянието обществена вреда, а не само наличието на състава на престъплението по реда на НК. Въпреки това, дори и тази гледна точка да се приеме за правилна, тя е насочена преди всичко към засилване на контрола върху легитимността на образуването на наказателни производства срещу съдии, не за да защити самите съдии, а най-вече за защита на гражданите от неправомерно влияние. на други органи на съдебната независимост. Дисциплинарната колегия отбелязва, че е невъзможно да се установи такъв риск в конкретния случай, противно на предложенията на жалбоподателя, някои други съдии и представители на част от медиите. По-нататък се отбелязва, че няма обстоятелства, които да сочат, че действията на прокурора са били предназначени да послужат на друга цел, освен предвидената в НПК във връзка с основателно подозрение за нарушение на приложимия наказателен закон.

54. Дисциплинарната колегия отбелязва в това отношение, че при оценката на степента на социална вреда, причинена от поведението на жалбоподателя, възможната хипотеза, че тази вреда е незначителна, не е очевидна поради различни причини. Следователно въпросът за социалната вреда трябваше да бъде решен от съда, който разглежда делото по същество.

55. Председателят на Окръжния съд на Варшава, съдия П. Шаб, който беше назначен на тази длъжност от министъра на правосъдието на 16 ноември 2020 г., незабавно изпълни решението за отстраняването на жалбоподателя.

56. В радио интервю, излъчено на 19 ноември 2020 г., министърът на правосъдието/ главният прокурор заяви във връзка с решението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г.:

„Съдебната независимост не е независима от всичко и не прави съдията Бог, но означава да действа в рамките на закона.

Съдия Тулея много добре знае, че издаваше решение относно етапа на разследване на производството, където само прокурорът ... може да даде разрешение за оповестяване на обществеността на материали от разследването.

Съдия Тулея явно наруши буквата на закона, а според Наказателния кодекс това нарушение съставлява престъпление разгласяване на материали от досъдебното производство без съгласието на

прокурора, а ако приемем сериозно принципа за равенство пред закона, всеки трябва да очаква да носи наказателна отговорност за нарушаване на наказателните норми.“

Е. Молба за разрешение за арест на жалбоподателя

57. На 16 декември 2020 г. прокурорът на Държавната прокуратура издава постановление за повдигане на обвинение на жалбоподателя за престъплението по чл. 241, ал. 1 от НК. За предявяване на обвинението на жалбоподателя той е бил призован да се яви пред прокурора, който води разследването, като заподозрян на следните дати: 20 януари, 10 февруари и 12 март 2021 г. Призовките са връчени правилно на жалбоподателя, но той не се явява пред прокурора.

58. На всяка от трите дати, посочени по-горе, жалбоподателят се появява пред сградата на Държавната прокуратура, участвайки в демонстрация по неговия случай, публично критикувайки поведението на прокурора, поставяйки под въпрос законосъобразността на решението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г. и обяви пред медиите, че е отказал и ще откаже в бъдеще да се яви пред прокурора.

59. На 15 март 2021 г. прокурорът от Държавната прокуратура подава молба до Дисциплинарната камера на Върховния съд за разрешение за задържане на жалбоподателя (*zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie*) с оглед повдигане на обвинение по член 241 § 1 от НК и разпитан като заподозрян. Прокурорът твърди, че поведението на жалбоподателя е показало неговото неуважително отношение към задълженията му, както е предвидено в приложимия закон. Според прокурора е имало голяма вероятност жалбоподателят да продължи да не се съобразява с призовката.

60. На 22 април 2021 г. Дисциплинарната колегия, заседаваща като първоинстанционен съд в едноличен състав (съдия А. Рох), отхвърли молбата на прокурора (№ I DI 18/21).

61. Дисциплинарната камера първо отхвърли аргумента на жалбоподателя, че не може да разгледа делото поради временната заповед на Съда на ЕС от 8 април 2020 г. (вж. параграф 228 по-долу), тъй като споменатата временна заповед не се прилага за производства, засягащи имунитета на съдиите.

62. Дисциплинарната колегия отбелязва, че след окончателното решение за отнемане на имунитета на жалбоподателя по отношение на обвинението по член 241 § 1 от Наказателния кодекс, прокурорът е призовал жалбоподателя три пъти с цел да му повдигне обвинение и да го разпита като подозрителен. Дисциплинарната колегия установи, че отношението на жалбоподателя (вижте параграфи 57 - 58 по-горе) показва, че той не възнамерява да се яви доброволно.

63. При тези обстоятелства Дисциплинарната колегия приема, че формалното условие за задържане, предписано в член 247 § 1(1) от НПК, е достатъчно вероятно. Въпреки това той отбелязва, че това не означава, че дисциплинарният съд, когато разглежда молба за разрешение за задържане на съдия, може да се ограничи само до анализ на наличието на формалните условия, посочени в последната разпоредба. В контекста на ареста по чл. 247, ал. 1, ал. 1 от НПК е необходимо също да се установи, въз основа на представените доказателства, че е налице обосновано подозрение, че съответното лице е извършило престъпление. В тази връзка Дисциплинарната колегия акцентира върху важноста на поддържането на баланс между опазването на обществения ред и изпълнението на процесуалните задължения, от една страна, и правото на свобода, от друга страна.

64. Дисциплинарната колегия подчертава, че по дело, което се отнася до молба за разрешение за задържане на съдия, тя не е извършила нова оценка по отношение на решението за отнемане на имунитета, което вече е било взето. Окончателното решение в това отношение не може да бъде оспорено. Дисциплинарната колегия обаче трябваше самостоятелно да направи необходимите констатации за целите на решението си за задържане на дадено лице, включително и по отношение на наличието на основателно подозрение за извършено нарушение.

65. По този начин Дисциплинарната колегия се зае да провери дали може да разреши молбата на прокурора за арест на жалбоподателя. В това отношение той взе предвид правната наука и съдебната практика, като се позовава по-специално на решението на Върховния съд от 28 март 2012 г., № I КЗП 26/11 . В това решение Върховният съд приема, като взе предвид чл. 45, ал. 1 от Конституцията и конституционното значение на понятието „дело“, че въпреки че заседанията в хода на досъдебното производство следва да се провеждат *при закрити врата*, това не се прилага на заседания, в които съдът е

разгледал обезпечителна жалба срещу постановления за прекратяване на досъдебното производство, а именно такива за отказ за образуване или прекратяване на разследване. Дисциплинарната колегия констатира, че съгласно действащото законодателство и одобрявайки това разбиране на понятието „дело“, съдът или председателят на съда трябва и несъмнено може да провежда заседания по тази категория дела в открито съдебно заседание.

66. Имайки предвид гореизложеното, Дисциплинарната колегия отбелязва, че заседанието, на което съдът разглежда временна жалба срещу решението на прокурора за прекратяване на разследването, проведено на етап *ad personam*, със сигурност трябва да се проведе публично. В същото време интересът от тайната на досъдебното производство по принцип не оказва никакво значение по отношение на статуса на заседанията по дела, по които няма повдигнати обвинения. Следователно не е погрешно да се приеме, че и заседанията, на които съдът може окончателно да прекрати наказателното производство, водено на фазата *in rem*, трябва да бъдат публични.

67. Дисциплинарната колегия подчертава, че ако съдът или неговият председател реши да проведе открито заседание в съответствие с член 95б, § 1 от НПК, само това решение може да доведе до евентуално разкриване на информация от досъдебното производство, в случай, в който дори дузина лица може да се явят на заседанието. По този начин не е необходимо разкриването да стане чрез средствата за масово осведомяване, още повече че предоставянето на разрешение на медиите да записват заседанието, въпреки единственото *mutatis mutandis* прилагане на член 357, § 1 от НПК, по принцип беше задължителен. Дисциплинарната камера отбелязва, че публичното заседание (*jawne posiedzenie*) се ръководи от същите правила като тези, които се прилагат за публично изслушване. Присъствието на медиите засили разпространението, но не беше неговата същност, а решението по чл. 357 от НПК е второстепенно спрямо решението, разпореждащо заседанието да бъде открито.

68. Дисциплинарната колегия констатира, че съдържанието на мотивите към решението (независимо дали е писмено или устно) не може да бъде ограничено по никакъв начин, за да се избегне разкриването на определена информация, произтичаща от досъдебното производство. В тази връзка отбелязва, че когато отменя определение за прекратяване на разследването, съдът следва да посочи действията, които трябва да бъдат предприети в хода на досъдебното производство, като посочи, когато е необходимо, въз основа на какви материали е взел това решение и защо някои недостатъци или съмнения трябва да бъдат разгледани. Позовавайки се на важността на мотивирането на съдебните решения, Дисциплинарната камера постановява, че всяко дискреционно ограничение на обхвата на писмените мотиви или устните мотиви в публичното производство всъщност би провалило целта да се разпреди публично заседание, тъй като контролната функция на това упражнение би била ефективно елиминирана.

69. Освен това Дисциплинарната камера отбелязва, че е безспорно, че само информация, която преди е била неизвестна на обществеността, може да представлява обект на престъплението по чл. 241, ал. 1 от НК. В хода на проведеното от ДП разследване обаче не се установи коя конкретна информация, оповестена от жалбоподателя по време на заседанието от 18 декември 2017 г., е от такъв характер. Общозвестно е, че разследването, проведено от варшавския окръжен прокурор, засяга събития в *Сейма*, които са широко известни и коментирани в обществото. Участниците в тези събития ги коментират и в медиите, като представят записи, направени с лични мобилни телефони. Медиите излъчиха различни материали, показващи развоя на събитията, които са обект на разследването. Така разпространяването на информация, макар и произхождаща от досъдебното производство, доколкото тя е била общозвестна предварително, не може да бъде наказуемо на основание чл.241, ал.1 от НК, тъй като в такъв случай има не е заплаха за правилното функциониране на правосъдието.

70. Дисциплинарната колегия отбелязва, че прокурорът, освен неясното посочване в мотивите на молбата за сваляне на имунитета, че се отнася до показанията на свидетели, не е уточнил каква точна информация, съдържаща се в тези показания, е била разпространена от жалбоподателя. Нито пък е доказал, че това действие създава реална заплаха за интереса на досъдебното производство. От Дисциплинарната колегия подчертаха, че неуточняването на точното съдържание на твърдяната разпространена информация прави невъзможно не само проверката на въпроса за нейното разкриване, но

и евентуалното въздействие на твърдяното разгласяване върху досъдебното производство.

71. Дисциплинарната колегия отбелязва, че прокурорът М. К., който е провел разследването във Варшавската окръжна прокуратура и е присъствал на съдебното заседание на 18 декември 2017 г., когато е разпитан като свидетел, е показал, че публичното представяне на основните причини за решението на жалбоподателя не е имало никакви неблагоприятни последици върху повторното разследване. Това става ясно и от мотивите към второто прокурорско решение за прекратяване от 26 април 2018 г. В конкретния случай Дисциплинарната колегия отбелязва, че не е установена заплаха за ефективността на разследването.

72. При тези обстоятелства Дисциплинарната колегия установи, че няма достатъчна вероятност жалбоподателят да е извършил оспорваното нарушение, като се има предвид съществуването на различни тълкувания в съдебната практика и науката относно възможността и последиците от нареждането на заседанието да бъде открито в хода на досъдебното производство. В резултат на това не е налице основателно предположение, че жалбоподателят е действал с намерение да разкрие защитената информация от досъдебното производство по смисъла на чл.241, ал.1 от НК. Също така беше невъзможно да се посочи в достатъчна степен дали и ако да, коя конкретна информация от досъдебното производство е била разпространена и какъв риск би могло да представлява това за правилното протичане на досъдебното производство.

73. Освен това Дисциплинарната колегия отбелязва, че независимо от горното, разкриването на информация от досъдебното производство може да доведе до наказателна отговорност, ако степента на причинените от оспорваното деяние обществени вреди е повече от незначителна, точно както по отношение на всяко престъпление. Следователно както в производството за допускане на наказателна отговорност на съдия, така и за задържането му, е било необходимо да се установи дали причинената от твърдяното деяние обществена вреда не е явно незначителна.

74. Дисциплинарната камара отбелязва, че въпреки че действието на жалбоподателя е имало за цел да подкопае ефективността на разследването, проведено от окръжния прокурор на Варшава, прокурорът МК, отговарящ за продължаващото разследване, е свидетелствал, че неговият интерес не е бил засегнат в всякакъв начин. Други доказателства по делото не сочат този риск. Освен това мотивите на жалбоподателя относно решението му да проведе заседанието публично не сочат вреда, причинена от деянието му. От дисциплинарната колегия отбелязват, че от материалите по разследването е видно, че той е бил мотивиран от желание да представи пред обществото мотивите за решението за прекратяване на разследването и мотивите за решението на съда по дело, предизвикало много обществени полемики. Освен това той отбелязва, че в случая, разгледан от жалбоподателя, прозрачността на обществения живот е от особено значение, както защото жертвите и потенциалните заподозрени са лица, заемащи публични длъжности, така и защото прокурорът е разследвал възможността за наказателни действия срещу основни интереси на държавата. Дисциплинарната колегия констатира, че явно няма достатъчно основания, за да се заключи, че причинената от вмененото на жалбоподателя деяние обществена вреда е била повече от незначителна.

75. В заключение Дисциплинарната колегия констатира, че в съответствие с принципа на пропорционалност, приложим за прилагането на принудителната мярка арест, не е налице основателно подозрение, че жалбоподателят е извършил престъпление по чл. 241, ал. 1 от НК. Следователно не са налице достатъчно основания за уважаване на молбата на прокурора.

76. На 14 май 2021 г. прокурорът подава междинна жалба срещу решението на Дисциплинарната колегия от 22 април 2021 г.

F. Решение на Камарата по професионална отговорност от 29 ноември 2022 г. (II ZIZ 4/22)

77. Междинната жалба е трябвало да бъде разгледана от различен състав на Дисциплинарната колегия. Дисциплинарната колегия обаче не се произнесе по него поради трудности при сформирването на състава, тъй като множество съдии с чекмеджета

не заседават по делото. В крайна сметка на 14 юли 2022 г. изпълняващият длъжността президент на Дисциплинарната камара реши да прехвърли случая на жалбоподателя към новата Камара за професионална отговорност (*Izba Odpowiedzialności Zawodowej* – „CPL“).

78. На 15 юли 2022 г., при влизането в сила на Закона от 9 юни 2022 г. за изменение на Закона за Върховния съд и някои други закони („Законът за изменение на 2022 г.“), Дисциплинарната камара на Върховния съд беше премахната и беше създаден нов CPL (за повече подробности вижте параграфи 181-187 по-долу).

79. На 15 юли 2022 г. първият председател на Върховния съд определи петима съдии от този съд (съдии W. Kozielowicz, D. Kala, M. Wąsek - Wiaderek, M. Siwek и K. Wiak), които да се произнасят в CPL по а преходна основа.

80. На 8 септември 2022 г. делото на жалбоподателя е разпределено на състав от трима съдии, съставен от W. Kozielowicz, M. Wąsek-Wiaderek (докладчик) и D. Kala. Всички тези съдии бяха назначени във Върховния съд по препоръка на „стария“ НСС, работещ преди влизането в сила на Закона от 8 декември 2017 г. за изменение на Закона за НСС („ Законът за изменение от 2017 г.“).

81. На 14 ноември 2022 г. жалбоподателят поиска съдиите W. Kozielowicz и D. Kala да бъдат отстранени от разглеждане на делото поради съмнения относно тяхната непристрастност. Той твърди, *наред с другото*, че и двамата съдии са се съгласили да заседават в съдебни състави със съдии, назначени във Върховния съд по препоръка на новия състав на НСС, като по този начин пренебрегват решението на обединените камари на Върховния съд от 23 януари 2020 г., както и утвърдената съдебна практика на Съда на ЕС и на Съда, а именно *Reczkowicz* (цитирано по-горе), *Dolińska-Ficek u Ozimek* (№ [49868/19](#) и [57511/19](#), 8 ноември 2021 г.) и *Advance Pharma sp. z o.o.* (№ [1469/20](#), 3 февруари 2022 г.). Освен това и двамата съдии приложиха своите особени мнения към горепосочената резолюция на обединените състави на Върховния съд. Жалбоподателят също така поиска съдиите от Върховния съд, назначени по препоръка на обновения състав на НСС, да бъдат изключени от произнасяне по искането му за изключване на съдиите W. Kozielowicz и D. Kala.

82. На 17 ноември 2022 г. КЗЛ проведе заседание по делото.

83. На 29 ноември 2022 г. CPL даде своята резолюция (№ II ZIZ [4/22](#)). Първо, той отхвърля междинната жалба на прокурора и потвърждава решението на дисциплинарната колегия от 22 април 2021 г. (вижте параграф 60 по-горе). На второ място, CPL служебно отменя решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. в частта относно отстраняването на жалбоподателя от съдийските му задължения и намаляването на заплатата му за срока на това отстраняване.

84. По отношение на обезпечителната жалба CPL намира, че тя е явно необоснована. Той отхвърля аргумента на прокурора, че съдът, при вземането на решение по молба за разрешение за арестуване на съдия, е бил обвързан от предишно решение на съда, снело имунитета на съдията по отношение на наличието на основателно подозрение, че е извършено престъпление. CPL се съгласи в това отношение с решението на Дисциплинарната камара от 22 април 2021 г., че за да бъде законосъобразен арестът по член 247, § 1, параграф 1 от НПК, трябва да бъде изпълнено условието за обосновано подозрение (вижте параграфи 64-75 по-горе). Противното мнение не може да бъде прието в светлината на конституционните стандарти и стандартите на Конвенцията.

85. CPL не се съмняваше, че жалбоподателят, когато реши да проведе публично заседанието от 18 декември 2017 г., чийто предмет беше разглеждане на междинна жалба срещу решението за отказ да се започне разследване, е действал на основание и в рамките на в пределите на закона, поради което в деянието си не е разбирал състава на престъплението по чл.241, ал.1 от НК. Компетентността на съда (на практика съдията, който се произнася еднолично) да проведе публично това заседание произтича пряко от приложимите разпоредби, а именно член 95b § 1 от НПК. Освен това допускането на медиите да отразяват това заседание има ясно основание в член 95b, § 3 от НПК, който по отношение на откритите заседания постановява съответното прилагане на разпоредбите относно участието на медиите в изслушване. По-нататък CPL отбелязва, че тъй като законодателят е създадал правно основание със законов ранг (член 95b, § 1 от ГПК), което позволява на съда да проведе открито заседание, включително заседание, което се отнася до преразглеждане на отказа да се инициира разследване, не може да се приеме че съдията гледал делото в такова открито заседание е извършил

приемно, че съдията, издаващ делото в такъв стриптиз заседание, е повършил престъплението по чл.241 от НК.

86. Освен това CPL се позовава на констатацията на дисциплинарната колегия, че действията на жалбоподателя не са представлявали заплаха за интересите на това конкретно досъдебно производство. Той се съгласява с тези аргументи, но в същото време, след като е установил, че жалбоподателят е действал в съответствие с приложимото право, не е необходимо изобщо да се оценява обществената вреда от неговите действия. Поради това обезпечителната жалба на прокурора срещу постановлението от 22 април 2021 г. е явно неоснователна.

87. Освен това CPL установи, че оспорваното решение е трябвало да бъде потвърдено въпреки факта, че е постановено от Дисциплинарната камара на Върховния съд, т.е. орган, който в съответствие с решенията на СЕС, Съдът и Върховния съд, не гарантира правото на независим и безпристрастен съд, създаден със закон (позовавайки се, *наред с другото*, на решенията на Съда на ЕС от 15 юли 2021 г. по *дело Комисия срещу Полша (Дисциплинарен режим за съдии)*, C-791/19 и решението на Съда по делото *Reczkowicz* (цитирано по-горе)). Той отбелязва, че решенията, издадени от такъв орган, трябва да бъдат премахнати от правната система. Това беше недвусмислено потвърдено в Закона за изменение и допълнение на Закона от 2022 г., който въведе както изискването за „преразглеждане“ служебно на решението на Дисциплинарната камара за отстраняване на съдия от неговите или нейните задължения – да се направи на първото заседание в дело – и възможността за оспорване, по искане на съдията, на всяко окончателно решение, позволяващо съдия да бъде подведен под наказателна отговорност, ако е издадено с участието на съдия от дисциплинарната колегия (съответно членове 9 и 18 от Закона за изменение и допълнение от 2022 г. ; вижте параграфи 186-187 по-долу). Въпреки това, в конкретния случай на жалбоподателя, като се има предвид, че оспорваното решение е възможно най-благоприятно за него и в същото време, споделяйки по принцип мотивите, изразени в решението, CPL реши да го потвърди.

88. CPL отбелязва, че решението му е довело до окончателно прекратяване на производството по молбата на прокурора за разрешение за задържане на жалбоподателя, докато отмяната на оспорваното решение на Дисциплинарната колегия би довела до това, че делото трябва да бъде прекратено да бъде върнат на ЦПЛ за разглеждане на първа инстанция. С оглед на очевидната липса на основания за съгласие за ареста на жалбоподателя, CPL счита, че продължаването на въпросното производство, дори ако е продиктувано от спазването на важното процесуално указание за премахване на грубо порочните решения от правната система, би било несправедливо и необоснован.

Освен това CPL установи, че потвърждаването на оспорваното решение, въпреки приемането му от Дисциплинарната камара, не противоречи на задължението за спазване на решението на Съда по делото *Reczkowicz* (цитирано по-горе). Той отбелязва, че делото на жалбоподателя, чийто предмет засяга молба за разрешение за задържане на съдия, е част от процедурата за допускане на наказателна отговорност на съдия. Следователно то е предмет на процесуалните изисквания на член 6 от Конвенцията (както правилно се установява в решението на Върховния съд от 14 септември 2022 г., № I KZP 7/22). В системата на Конвенцията обаче нарушенията на процесуалните права по член 6 от Конвенцията, настъпили по време на производство, прекратено с оправдателна присъда или прекратяване, не могат да бъдат успешно позовавани (вижте по-специално *Batmaz v. Turkey*, № 714/08, §§ 34-37, 18 февруари 2014 г., където жалбата за невъзможност да се гарантира правото на независим и безпристрастен съд е обявена за недопустима на това *основание*; допустимо е да се оплакват само от неразумната продължителност на такова производство). Съответно постановяването на решение, което е възможно най-благоприятно по делото, води до загуба на статута на „жертва“ по смисъла на член 34 от Конвенцията. CPL отбелязва, че тази позиция на Съда подкрепя становището, че въпреки констатацията в *Reczkowicz*, че Дисциплинарната камара не е трибунал, който отговаря на изискванията на член 6 от Конвенцията, и с оглед на решението, постигнато в оспорваната резолюция на това камара, фактът, че е потвърден, не представлява нарушение на правото на справедлив процес на жалбоподателя.

89. Що се отнася до отстраняването на жалбоподателя, въз основа на раздел 9 от Закона за изменение и допълнение от 2022 г., CPL реши служебно да отмени решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. в частта относно жалбоподателя отстраняване и 25% намаление на заплатата му за срока на това отстраняване.

90. След като анализира член 9 от Закона за изменение и допълнение от 2022 г., CPL установи, че тази разпоредба му позволява да разгледа мерките, разпоредени от Дисциплинарната камара под формата на отстраняване от длъжност на съдия и намаляване на неговото или нейното възнаграждение, независимо дали са имали постановени във връзка с дисциплинарното производство или във връзка със снемане на имунитета на съдията. В съответствие с тази разпоредба, CPL трябваше да предприеме такава проверка „служебно, на първото заседание по делото“. Следователно трябваше да се приеме, че волята на законодателя е новият ЗЗД да преразгледа служебно всички мерки, наложени под формата на „отстраняване от длъжност на съдия и намаляване на неговото или нейното възнаграждение“.

91. След като сравни раздел 9 от Закона за изменение от 2022 г. с неговия раздел 18 (вж. също параграфи 186-187 по-долу), CPL отбеляза, че в съответствие с последната разпоредба преглед на окончателните решения на Дисциплинарната камара за отнемане на имунитета на съдията беше възможно по искане на съдията. Той констатира, че подобно правно решение е непоследователно и нефункционално, тъй като пренебрегва факта, че в съответствие с член 129, параграфи 2 и 3 от Закона от 2001 г., когато приема резолюция, позволяваща на съдия да носи наказателна отговорност по отношение на умишлено престъпление, преследвано от държавното обвинение, дисциплинарният съд автоматично решава да отстрани съдията от неговите или нейните задължения, което от своя страна води до задължение за намаляване на възнаграждението му с 25 до 50% за срока на отстраняването.

92. Освен това CPL отбелязва, че анализът на Закона за изменение от 2022 г. е довел до заключението, въпреки че това не е видно от обяснителния доклад, който го придружава, че законодателят е отбелязал недвусмислената позиция на Съда и Съда на ЕС, че Дисциплинарната камара може да не се счита за независим и безпристрастен съд, създаден със закон по смисъла на член 6 § 1 от Конвенцията и член 47 от Хартата на основните права. С оглед на това заключение законодателят е създал отделно правно основание за преразглеждане и отмяна на решенията за отстраняване от длъжност на съдии и намаляване на възнаграждението им, ако CPL намери тези решения за неоснователни. Следователно трябваше да се приеме, че член 9 от Закона за изменение и допълнение от 2022 г. въвежда законово основание за преглед на законосъобразността на решение за отстраняване от длъжност на съдия и намаляване на възнаграждението му също и в случаите, в които отстраняването и намаляването на възнаграждението е задължително съгласно раздел 129 (2) и (3) от Закона от 2001 г.

93. CPL отново подчерта, че правните решения, приети в крайна сметка в преходните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за изменение и допълнение на 2022 г., са непоследователни. От една страна, раздел 9 от Закона позволява на CPL да действа служебно по отношение на проверката на приложените временни мерки (напр. отстраняване), докато от друга страна, по отношение на резултата от проверката на решението премахване на имунитета на съдия, член 18 от същия закон предвижда, че това е възможно само по искане на съответния съдия. С оглед на гореизложеното, като взе предвид съдържанието на раздел 9 от Закона за изменение и допълнение на 2022 г., CPL се намери за компетентен да действа в този случай служебно само по отношение на проверката на легитимността на приложените временни мерки.

94. CPL счита, че е длъжен да приложи раздел 9 от Закона за изменение и допълнение от 2022 г., въпреки факта, че не се произнася по искане за разрешение за подвеждане на съдия под наказателна отговорност, а се произнася за първи път по временна жалба срещу отказа да бъде разрешено задържането на жалбоподателя с оглед повдигане на обвинение. Той приема такава становище поради функционалната, неразривна връзка между предмета на настоящото производство и производството, в което са наложени временни мерки под формата на отстраняване на жалбоподателя от длъжност и намаляване на възнаграждението му за срока на отстраняването. е приложено. Той отбеляза, че както решението на Дисциплинарната колегия от 22 април 2021 г., което беше предмет на настоящото производство, така и решението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г., са били издадени в рамките на производството за имунитет, т.е. производство за разрешение за задържане на кандидатът носи наказателна отговорност. Освен това разрешаването на съдия да бъде арестуван с цел повдигане на обвинение, както и прилагането на временните мерки, посочени по-горе в „процедурата за

освобождаване от имунитет“, изискват изпълнението на същото съществено условие, а именно установяването на обосновано предположение за извършено престъпление.

95. CPL установи, че поведението на жалбоподателя не е разбрал съставомерните елементи на престъпление и това заключение доведе до потвърждаване на решението на Дисциплинарната камара, с което се отказва разрешение за арест на жалбоподателя. Според него фактът на потвърждаване на констатациите на Дисциплинарната колегия е довел до отпадане на условията за прилагане на превантивна мярка *sui generis* в производството за освобождаване от имунитет, а именно отстраняването на съдия от длъжност, което е позволило на КПЛ да действа служебно до степента, посочена в раздел 9 от Закона за изменение и допълнение от 2022 г.

96. На 29 ноември 2022 г. съдиите W. Kozielowicz и D. Kala направиха декларация във връзка с искането на жалбоподателя за тяхното отстраняване от делото. Те заявиха, че са приложили особено си мнение към решението на обединените състави на Върховния съд от 23 януари 2020 г., тъй като не са съгласни с възприетото в решението правно становище. Те също така отбелязаха, че правото на изразяване на особено мнение е една от гаранциите за независимост на съдебната власт.

G. Решение на Камарата по професионална отговорност относно искането на жалбоподателя за отстраняване на съдии

97. На 31 януари 2023 г. CPL, заседаващ в едноличен състав (съдия M. Siwek), отхвърли искането на жалбоподателя за отстраняване на съдиите W. Kozielowicz и D. Kala от дело №. II ЗИЗ 4/22 като неоснователна. Той констатира, че нито едно от посочените от жалбоподателя обстоятелства не оправдава съмненията му относно безпристрастността на тези съдии.

98. CPL отбеляза, че правото на съдията да изрази особено мнение е един от аспектите на съдебната независимост. Що се отнася до решението на обединените състави на Върховния съд от 23 януари 2020 г., той отбеляза, че Конституционният съд в своето решение от 20 април 2020 г. (№ U 2/20) е приел, че посоченото решение е несъвместимо, *наред с другото*, с няколко конституционни разпоредби и член 6 § 1 от Конвенцията. Той установи, че в резултат на това посочената резолюция е премахната от правната система.

99. Освен това CPL не се съгласява с аргумента на жалбоподателя, че произнасянето в състави със съдии, назначени във Върховния съд по препоръка на новия състав на НСС, е несъвместимо, *наред с другото*, с решенията на Съда. Що се отнася до решенията на Съда, посочени от жалбоподателя, той изтъква, че тези решения са на първо място задължителни за страните по делото, по което са постановени. Според него решенията на Съда не създават общообвързващи норми, по-специално от конституционен характер. В тази връзка CPL се позовава на решението на Конституционния съд от 10 март 2022 г. (№ K 7/21), в което този съд постановява, че член 6 § 1 от Конвенцията е несъвместим с няколко разпоредби на Конституцията (вижте параграфи 206 -207 по-долу). Освен това той се позовава на решението на Конституционния съд от 7 октомври 2021 г. (№ K 3/21), където този съд е постановил, че няколко разпоредби на ДЕС са несъвместими с Конституцията. CPL отбеляза, че тези съдебни решения, които според Конституцията са окончателни и общообвързващи, отговарят на аргументите, повдигнати от жалбоподателя, свързани с решението на съдиите W. Kozielowicz и D. Kala в състав със съдии, назначени във Върховния съд на препоръка на обновения NCJ.

100. И накрая, що се отнася до искането на жалбоподателя съдиите от Върховния съд, назначени по препоръка на новия състав на НСС, да бъдат изключени от произнасяне по основното му искане за отстраняване на съдии, CPL установи, че в съответствие с установения случай на Върховния съд - закон страна в производството не е имала право да иска отстраняването на съдия, определен да разгледа молба за отстраняване на друг съдия.

H. Други факти

101. В светлината на материалите, с които разполага Съдът, наказателното производство срещу жалбоподателя все още е висящо.

102. На 16 септември 2023 г. порталът сайт за публично изтърсване на жалбоподателя. В това

102. На 10 април 2020 г. порталът *onet.pl* публикува интервю с жалбоподателя. В това интервю жалбоподателят заявява, че е бил призован в държавната прокуратура, за да даде показания като свидетел по дело. Малко след това жалбоподателят бил приближен в коридора от прокурор и поканен в кабинета си. Прокурорът информира жалбоподателя, че той отговаря за разследването по делото „Гласуване в колонна зала“ и го попита дали може да му повдигне обвинения по това дело, но жалбоподателят отказа и си тръгна.

VI. ПРЕЮДИЦИАЛНО ЗАЯВЛЕНИЕ ОТ 18 НОЕМВРИ 2020 Г.

103. На 18 ноември 2020 г. Окръжният съд на Варшава, заседаващ в състав, съставен от жалбоподателя, внася преюдициално запитване до Съда на ЕС по наказателно дело №. VIIIK 105/17 . Искането се отнася до статута на Дисциплинарната камара и нейните съдии, както и до правомощията на този орган. Следователно Окръжният съд на Варшава продължи производството. На 28 юни 2022 г. Съдът на ЕС проведе заседание по делото (C-615/20). Производството е висящо.

104. Прокурорът подава междинна жалба срещу решението на Окръжния съд за спиране на производството, като твърди, че жалбоподателят не е бил упълномощен, по смисъла на член 439 § 1 (1) от НПК, да направи това. Той твърди, че решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. е лишило жалбоподателя от правото да упражнява съдебни функции.

105. На 24 февруари 2021 г. Апелативният съд на Варшава, заседаващ в състав от трима съдии, M. Piekarska - Drażek (докладчик), D. Tyrała и P. Filipkowski, отхвърли междинната жалба като явно неоснователна . Той отбеляза, че прокурорът неуспешно се е опитал да оспори решението на Окръжния съд на Варшава за спиране на производството в резултат на предварителното запитване от този съд до Съда на ЕС. Прокурорът всъщност е възнамерявал да оспори самото съществуване на тези две решения, като повдигне основание за обжалване по член 439, § 1, параграф 1 от НПК, т.е. най-сериозният процесуален недостатък, водещ до автоматична отмяна на обжалваното решение, ако този недостатък наистина се е появил. Апелативният съд отбеляза, че прокурорът е възнамерявал да отмени и двете решения, а именно относно спирането и преюдициалното запитване, докато от правна гледна точка той не би могъл да оспори преюдициалното запитване.

106. По мнението на Апелативния съд тези действия на прокурора не могат да бъдат отделени от първоначалните мотиви за искането на прокуратурата за сваляне на имунитета на жалбоподателя. Твърдението, че жалбоподателят е извършил престъпления, е направено въз основа на строго процедурни решения, взети от Окръжния съд на Варшава, който се е произнесъл по дело относно нарушение на парламентарните процедури от държавни служители от мнозинството в *Сейма* . Апелативният съд приема, че възражението на прокурора, че решението за спиране на производството е постановено от „съдия, който не е оправомощен да се произнася“, имайки предвид отнемането на имунитета на жалбоподателя, е неоснователно. Той установи, че позоваването на прокурора на решението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г. е неефективно, тъй като е също толкова неоснователно и неефективно, колкото и решението на този орган относно имунитета на жалбоподателя.

107. Апелативният съд установи, че в конституционния ред, признат от него, възможността за оспорване на независимостта на съдия и независимите решения на съд от орган, който няма атрибутите на „съд“ не може да бъде приет. В съответствие с член 180 § 2 и член 181 във връзка с член 45 § 1 от Конституцията отстраняването на съдия от длъжност, отнемането на неговия или нейния имунитет и разрешението съдия да бъде привлечен към наказателна отговорност може да бъде резултат само от окончателно решение. решение на съд – съд, който е независим и безпристрастен – в хода на справедливото разглеждане на дело. За Апелативния съд дейността на дисциплинарната камара няма нито една от тези характеристики.

108. Апелативният съд споделя възраженията, че Дисциплинарната камара не е „съд“ по смисъла на член 45 § 1 от Конституцията, а по-скоро извънреден орган, който може да бъде временно създаден съгласно Конституцията по време на война. Орган, който няма характеристиките на съд, както по отношение на процесуалните основания за неговото създаване и избора и назначаването на членовете му, така и по отношение на незаменима характеристика на съда. а именно неговата независимост. не може да се

счита за съд.

109. В това отношение Апелативният съд констатира, че следователно Дисциплинарната камара не може да се произнася по дисциплинарни дела на съдии, още по-малко по дела, включващи отнемане на имунитета на съдия, отстраняване на съдия от длъжност или упълномощаване на лишаването от свобода на съдия. Дейността на Дисциплинарната колегия в тази насока от самото ѝ създаване, която се засили през 2020 г., е неприемлива и дава още едно доказателство, че Дисциплинарната колегия провежда политика на санкциониране на независими съдии.

110. Апелативният съд отбелязва, че твърдението на прокурора, че жалбоподателят (съдията) е бил лишен от правото си да се произнася, пренебрегва разпоредбите на Конституцията, решенията на Върховния съд и Съда на ЕС, както и международните конвенции и договори, които гарантира на всеки, включително на съдиите, правото делото му да бъде разгледано от независим съд. В това отношение той се позовава, *наред с другото*, на преюдициалното заключение на Съда на ЕС от 19 ноември 2019 г. по делото *AK и други* (С - [585/18](#), С - [624/18](#) и С - [625/18](#)), решението на Върховния съд от 5 декември 2019 г., не III РО [7/18](#), резолюцията на обединените камари на Върховния съд от 23 януари 2020 г. и временното решение на Съда на ЕС от 8 април 2020 г. (С-791/19 R). Следователно няма съмнение, че Дисциплинарната камара не трябва да се произнася по дисциплинарни дела на съдии, още по-малко по дела, които водят до отнемане на имунитета на съдия и отстраняване от негови или нейните задължения, т.е. по дела с най-далечни последици за статута на съдия. Недопустимо е Дисциплинарната колегия да се произнася по тези въпроси, включително и по делото на жалбоподателя, без да зачита посочените по-горе решения. следователно жалбоподателят остава обикновен съдия (по всяко време), с имунитет и право да се произнася, свързани с тази длъжност; следователно той е имал право да издаде решения за преюдициално запитване и да спре производството на 18 ноември 2020 г. по дело №. VIII К [105/17](#) като съд – Варшавския окръжен съд.

111. Апелативният съд отбелязва също, че настоящата загриженост на прокурора да не прекъсне хода на наказателно дело, по което съдът е спрял производството, е преструвка, тъй като по искане на прокуратурата Дисциплинарната камара е издала решение за сваляне на имунитета на жалбоподателя. Отстраняването на жалбоподателя е резултат от действията на тези органи, които са им известни от самото начало, под формата на спиране на хода на всички възложени му дела, често включващи сложни и трудоемки наказателни процеси. От тези действия може да се направи извод, че нито ходът на делото №. VIII К [105/17](#), нито ефикасността на други производства, нито дори интересът на страните в тези производства, включително вредата за жертвите на престъпление и интересът на правораздаването като цяло, се счита за висше благо.

112. В своето съобщение за медиите от 28 февруари 2021 г., свързано с решението на Апелативния съд във Варшава от 24 февруари 2021 г., председателят на Окръжния съд във Варшава, съдия П. Шаб, заявява, че жалбоподателят остава отстранен. Той отбелязва, че горепосоченото решение е решило само въпроса за валидността на спирането на производството по наказателно дело №. VIII К [105/17](#) и не е оказал влияние върху необходимостта от изпълнение на решението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г.

113. В допълнение към решението на Апелативния съд от 24 февруари 2021 г., на 1 март 2021 г. жалбоподателят поиска от председателя на Окръжния съд на Варшава, съдия П. Шаб, който по същото време беше дисциплинарният служител, да му позволи да възобнови своето съдебни задължения. На 2 март 2021 г. заместник-председателят на Окръжния съд във Варшава, съдия PW Radzik, който в същото време беше и заместник-дисциплинарният служител, информира жалбоподателя, че в светлината на решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. неговото искане не може да бъде предоставено.

VII. ГРАЖДАНСКИ ПРОИЗВОДСТВА СРЕЩУ ВАРШАВСКИЯ РЕГИОНАЛЕН СЪД

114. На 8 март 2021 г. жалбоподателят подава молба за разпореждане срещу Окръжния съд на Варшава до Окръжния съд на Варшава Прага - Полудние (трудова отделение). Той поиска, *inter alia*, да му бъде разрешено да упражнява правата и задълженията си като

съдия.

115. На 23 септември 2021 г. Окръжният съд на Варшава Прага-Полудние отхвърли молбата. Жалбоподателят подава временна жалба.

116. На 21 март 2022 г. Окръжният съд на Варшава Прага измени първоинстанционното решение и издаде разпореждането (№ VII Pz 48/21). Той разпорежда на Окръжния съд на Варшава да позволи на жалбоподателя да упражнява правата и задълженията си като съдия в последния съд по време на главното производство. Освен това той разпорежда на жалбоподателя да заведе дело по отношение на иска си в рамките на две седмици от връчването на разпореждането. Разпореждането от 21 март 2022 г. е окончателно.

117. На 24 март 2022 г. жалбоподателят изпраща до Окръжния съд на Варшава искане за изпълнение на окончателното решение от 21 март 2022 г. Той информира съда, че възнамерява да се яви на работа на 28 март 2022 г. и че в случай на неспазване на възбраната той би бил длъжен да образува изпълнително производство в тази връзка. В своя отговор от 25 март 2022 г. заместник-председателят на Окръжния съд на Варшава, съдия PW Radzik, поиска от жалбоподателя да поправи формалните недостатъци на искането си, като представи копие от решение, с което се отменя решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. неговото подновено искане за изпълнение на решението от 21 март 2022 г. В отговор от същия ден заместник-председателят на Окръжен съд във Варшава информира жалбоподателя, че не е имало правни основания за разрешаване на искането му, като се има предвид Дисциплинарното Решение на камарата от 18 ноември 2020 г., с което жалбоподателят се отстранява от задълженията му.

118. На 8 август 2022 г. жалбоподателят изпраща до Окръжния съд на Варшава друга молба за изпълнение на окончателната забрана от 21 март 2022 г. Изглежда , че забраната от 21 март 2022 г. не е изпълнена до момента.

VIII. ФАКТИ ОТНОСНО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО НА ЖАЛБОПОДАВАТЕЛЯ

119. На неуточнена дата през юли 2022 г. съдия J. Przanowska-Tomaszek е назначена за председател на Окръжния съд на Варшава. На 5 август 2022 г. тя реши да възстанови жалбоподателя от 8 август 2022 г. поради бездействието на CPL на Върховния съд по отношение на разглеждането на решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. относно отстраняването на жалбоподателя. Тя също така решава да пусне жалбоподателя в отпуск от 8 август до 19 септември 2022 г. с оглед на необходимостта да използва оставащия му годишен отпуск за 2018 г.

120. На 8 август 2022 г. председателят на Апелативния съд във Варшава, съдия П. Шаб, който междуременно е бил повишен на този пост от предишния пост председател на Окръжен съд във Варшава (вижте параграф 55 по-горе) и е, в същото време дисциплинарният служител, действащ по делата на жалбоподателя, отменен – [очевидно] упражняващ административен надзор върху Окръжния съд на Варшава – решенията на председателя на този съд относно възстановяването на жалбоподателя на работа и вземането на отпуск. Той намира, че тези административни актове са несъвместими с окончателното и влязло в сила решение на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г.

121. На 30 ноември 2022 г. председателят на Окръжния съд на Варшава информира жалбоподателя, че ще бъде възстановен на работа от този ден, като взе предвид решението на CPL на Върховния съд от 29 ноември 2022 г., което частично отменя решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. (вижте параграф 83 по-горе). Впоследствие заплатата на жалбоподателя е коригирана до пълния размер и той получава заплатата си назад.

IX. РЕШЕНИЕ НА ВЪРХОВНИЯ СЪД ОТ 19 ОКТОМВРИ 2022 Г., БР. II KS 32/21 ОТНОСНО НЕЗАВИСИМОСТТА И БЕЗПРИСТРАСТНОСТТА НА СЪДИЯ П. ШАБ

122. На 19 октомври 2022 г. Наказателният състав на Върховния съд, заседаващ в състав от трима съдии (W. Wróbel, J. Matras и M. Pietruszyński), отмени решение на Апелативния съд на Варшава по наказателно дело. Оспорваното решение е постановено от съдебен състав, включващ съдиите P. Schab и PW Radzik – дисциплинарният служител

за съдиите от обикновения съд и съответно неговият заместник.

123. Анализирайки процедурата за назначаване на съдия П. Шаб във Варшавския апелативен съд, Върховният съд установи, че незачитането на факта, че противоконституционен орган (новият състав на НСС) го е препоръчал, Събранието на съдиите от Съда на Апелацията не е дала становище по кандидатурата на съдия П. Шаб. Освен това фактът, че той беше единственият кандидат, изключваше възможността за сравняване на уменията му с тези на други кандидати. Освен това Върховният съд установи, че анализът на случая показва, че политически доминираният НСС е бил решен да проведе процедурата по назначаване въпреки липсата на документи, изисквани от закона, които биха могли да се разглеждат от обществеността като отразяващи специален интерес на този орган при назначаването на съдия П. Шаб на съдебен пост.

124. Освен това Върховният съд постановява, че в контекста на оценката на изпълнението на изискванията за независимост и безпристрастност от страна на съдия П. Шаб, обстоятелствата около назначаването му от политическите власти на различни длъжности са от особено значение. По-специално, министърът на правосъдието, използвайки дискреционните правомощия, създадени със Закона от 20 юли 2018 г. за изменение на Закона за организацията на обикновените съдилища и някои други закони, на 30 май 2018 г. назначи съдия П. Шаб на длъжността дисциплинарен служител за Съдии от обикновения съд. Освен това на 17 април 2019 г. съдия П. Шаб беше командирован от министъра на правосъдието да се произнася във Варшавския апелативен съд, след което през ноември 2020 г. той беше назначен от същия министър на поста председател на окръжния съд на Варшава и , по-късно през юли 2022 г., на поста председател на Апелативния съд във Варшава. Върховният съд отбеляза, че всички тези назначения са били от дискреционен характер, което в общественото възприятие се счита за израз на доверие в политическата власт. Уместно е също така, че тези назначения са извършени за относително кратък период от време и че повечето от тях са направени от един и същ политик, изпълняващ длъжността министър на правосъдието.

125. Освен това Върховният съд установи, че друга ситуация, релевантна в този контекст, е естеството на дейностите на съдия П. Шаб като дисциплинар или председател на съда. Той отбеляза, че като дисциплинар съдия П. Шаб и неговите заместници са започнали дисциплинарни производства срещу съдии по отношение на техните съдебни действия, по-специално за подаване на искания за преюдициални заключения до Съда на ЕС или действия, гарантиращи, че съдебните състави са надлежно съставени в съответствие с със стандартите, произтичащи от член 45 от Конституцията на Република Полша, член 6 § 1 от Конвенцията и член 47 от Хартата на основните права. Върховният съд се позовава и на решенията на съдия П. Шаб в качеството му на председател на Апелативния съд на Варшава, с които той е попречил на съдии, прилагащи правото на ЕС, да се произнасят.

126. Върховният съд заключава, че участието в състава на Апелативния съд, който е постановил обжалваното решение на съдия П. Шаб, назначен за съдия от Апелативния съд на Варшава в неправилна процедура пред НСС, не отговаря на стандарт за надлежен състав на съдебен състав, посочен в член 439 § 1 (2) от Наказателно-процесуалния кодекс поради неспазване на гаранциите за безпристрастност и независимост, изисквани от член 45 § 1 от Конституцията на Република Полша , член 6 § 1 от Конвенцията и член 47 от Хартата на основните права.

Х. ДРУГИ РАЗРАБОТКИ

127. На 14 юли 2021 г., след временната заповед, издадена от заместник - председателя на Съда на ЕС по дело С - 204/21 R (вижте параграф 235 по-долу), жалбоподателят подава молба до председателя на окръжния съд на Варшава да разреши той да възобнови задълженията си. В отговора си от 20 юли 2021 г. заместник-председателят на Окръжния съд на Варшава, съдия PW Radzik, информира жалбоподателя, че не е имало правни основания, на които да разреши искането му. Позовавайки се на решението на Конституционния съд от 14 юли 2021 г. (№ P 7/20; вижте параграф 204 по-долу), той заявява, че изпълнението на гореспоменатата временна заповед би представлявало нарушение на Конституцията.

128. На 20 юли 2021 г., след решението на Съда на ЕС от 15 юли 2021 г. по делото *Комисия v. Полша (Дисциплинарен режим за съдии)* (вж. параграфи 229 - 233 по-долу).

жалбоподателят иска от председателя на Окръжния съд на Варшава да му позволи да възобнови своите съдебни задължения. Той твърди, че в светлината на решението на Съда на ЕС, решението за отнемане на неговия имунитет и отстраняването му от длъжност е взето от орган, който не е „трибунал“ по смисъла на правото на ЕС. В отговора си от 23 юли 2021 г. заместник-председателят на Окръжния съд на Варшава информира жалбоподателя, че с оглед на решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. молбата му не може да бъде удовлетворена.

129. На 26 юли 2021 г. жалбоподателят подава наказателна жалба срещу председателя и заместник-председателя на Окръжния съд на Варшава, като твърди, че те неправомерно са отказали да му позволят да възобнови задълженията си въпреки временната заповед на Съда на ЕС от 8 април 2020 г. и решението от 15 юли 2021 г. и по този начин са злоупотребили с правомощията си. На 29 декември 2021 г. държавното прокуратура отказа да образува проверка по случая.

130. На 2 септември 2021 г. жалбоподателят е поискал от председателя на Окръжния съд на Варшава да го упълномощи да води курсове в университета Koźmiński и училището по процесуално право „*Ad Exemplum*“ през учебната 2021/2022 г. Той твърди, че е сътрудничил с тези две организации през последните няколко години. На 10 септември 2021 г. заместник - председателят на Окръжния съд във Варшава, съдия PW Radzik, който в същото време беше и заместник-дисциплинарният служител, отказа това искане. Той намира, че провеждането на курсове от страна на жалбоподателя би компрометирало достойнството на съдебната длъжност, като се позовава на решението, позволяващо му да бъде подведен под наказателна отговорност и го отстранява.

131. На 4 октомври 2021 г. жалбоподателят поиска подобно разрешение да изнесе онлайн лекция по наказателно право за членове на адвокатския съвет на Варшава. На 6 октомври 2021 г. заместник-председателят на Окръжния съд на Варшава отхвърли това искане, като се позова на същите основания като по отношение на по-ранното искане на жалбоподателя. На 18 октомври и 3 ноември 2021 г. заместник - председателят на Окръжния съд на Варшава отхвърли още две подобни искания на жалбоподателя относно лекции за членове на адвокатския съвет на Варшава.

XI. ИЗБРАНИ ПУБЛИЧНИ ИЗКАЗВАНИЯ НА КАНДИДАТА

132. На 17 юли 2018 г. жалбоподателят е интервюиран по телевизионния новинарски канал TVN24, както следва:

„В: Съдиите трябва да направят труден избор, защото сте взели решение, че може би вие [съдиите] ще се кандидатира за Върховния съд, за да забавите всъщност цялата процедура. Но от друга страна, също е избор да приемете [новия] НСС, който на свой ред признавате, че е бил незаконно назначен, и това е малко трагедия в тази ситуация.

О: Вие много хубаво казахте: „трагедията на цялата ситуация“. Какво ще правим вече знаем, но за момента не мога да го кажа публично. Мисля, че в края на седмицата ще има официална позиция на борда на *Iustitia*. Разбира се, че имаме стратегия, трябва да я адаптираме към променящите се обстоятелства. На това, което нашият „опонент“ (в кавички) ни позволява да правим. Добре, но ние сме единни. Имаме няколко идеи. Разбира се, че ще се борим на основата на закона. Е, наистина някои хора имат дилема, защото е трудно да се обжалва, да се обсъжда с орган като сегашния НСС... Това е моята позиция. От друга страна, има съдии, които смятат, че поради „непреодолима сила“ трябва – макар и да не признаваме НСС – в същото време да използваме всички тези налични правно-процесуални пътища.

Е, ще бъда честен и ще кажа, че още не знам какво ще правя, но на този етап ми е доста трудно да напиша или подам молба до орган, който не функционира. Вече няма нищо общо със съдебната система. Това е вид измислица, като през 1984 г. , когато Министерството на истината се занимаваше с пропаганда, Министерството на мира - с война. А НСС има толкова много общо със съдебната система, че я унищожава, а хората, които седят там, са просто гробокопачи на съдебната независимост.

Въпрос: Чувствам, че може да бъдете дисциплиниран за тези думи.

О: Това не може да бъде изтрито. Какъв лош късмет. Освен това мисля, че личното ми нежелание ще надделее тук и няма да кандидатствам [за пост] във Върховния съд, дори ако има нужда от това.

Позовах се на Оруел, за да покажа парадокса на институцията... За съжаление, всичко върви в грешна посока, затова смятам, че съдиите трябва - в защита на ценности, защото ние защитаваме ценности, ние не защитаваме определени хора или постове - трябва да имаме активна роля в този обществен, граждански живот. Трябва да участваме в демонстрации в защита на съдилищата. Това е, на първо място, жест на солидарност с хората, които защитават същите ценности, на които вярваме. И второ, за

„...и, което, което на съществува в хората, които защитават същите ценности, на които държим и вие, са да покажем, че не е вярно, че се борим за „коритото“. Когато чуваме изявления от политици, които ни заплашват с дисциплинарни производства за участие в демонстрации, именно с активното участие в защитата на съдилищата показваме, че не ни е грижа за нашите позиции, а по-скоро защитаваме определени ценности. Ако за това ни заплашват с отстраняване от професията, има по-важни неща от съдийския пост или, както казват политиките от управляващия лагер, "коритото". Нека и ние застанем заедно с хората.”

133. На 19 февруари 2019 г. жалбоподателят е интервюиран от портала *onet.pl*. Той заяви, *наред с другото* :

„О: Наистина съдиите и прокурорите, които се опитват да кажат на глас какво [мислят] за така наречените съдебни реформи, са изложени на различни форми на тормоз. Вече не става дума за това, че те имат проблеми с повишението или им е по-трудно на работа, а вече към тях са насочени конкретни действия на дисциплинарни служители или дори на правоохранителни органи. Правоприлагащите органи, тоест просто прокуратурата. Тук имаме пример със съдия Журек, който е многократно разпитван от СВА. ...

Не е така, че нашата съдебна система работи добре. Съдиите виждат, че много трябва да се променят. Преди всичко процедурите трябва да бъдат подобрени и практикуващите имат своите мнения [и] искания, които се опитват да представят на политиките, но политиките никога не са се интересували от действителното доближаване на съдилищата до гражданите. През последните няколко години можете да видите, че те са фокусирани само върху това или да се отърват от неудобните съдии, или да заглушат съдиите, които се осмеляват да застанат в защита на съдилищата.

Въпрос: Не се ли страхувате да говорите в медиите и публично за случващото се в полската съдебна система, като се има предвид, че вие също сте в този „черен списък“?

О: Разбира се, че не се страхувам и съм убеден, че по-голямата част от съдиите не се страхуват да изразят мнението си. Просто това е наше задължение – да наричаме нещата с истинските им имена. Разбира се, ние се съобразяваме с подобни последствия [потенциално отстраняване от професията], но това са разходи, които са вградени в нашата дейност.“

XII. ДРУГ ИЗБРАН МАТЕРИАЛ

A. Службата на ОССЕ за демократични институции и права на човека

134. В своето прессъобщение от 20 ноември 2020 г. Службата за демократични институции и права на човека на ОССЕ (ODIHR) заяви следното:

„Решението на Дисциплинарната камара на Върховния съд на Полша от 18 ноември 2020 г., лишавашо имунитета на съдия Игор Тулея, поражда опасения за съдебната независимост в страната.

Независимостта и безпристрастността на съдиите е основен компонент на правото на справедлив процес. Както през 2017 г., така и през 2020 г. Службата на ОССЕ за демократични институции и права на човека (ODIHR) отправи препоръки за подобряване на законодателството по отношение на влиянието на изпълнителната власт върху дисциплинарните производства срещу съдии в Полша. Докладите на ODIHR установиха, че недостатъците в настоящата правна рамка сериозно подкопават съдебната независимост и разделението на властите в Полша.

Полша, както всички държави-участници в ОССЕ, се е ангажирала да „подкрепя и насърчава независимостта на съдиите и безпристрастното функциониране на публичната съдебна служба“, както и да „зачита международно признатите стандарти, свързани с независимостта на съдиите“. ...”

B. Международната асоциация на съдиите

135. Международната асоциация на съдиите публикува следното изявление относно молба за отнемане на съдебния имунитет на съдия Игор Тулея, действащ съдия, която трябва да бъде изслушана на 9 юни 2020 г. от Дисциплинарната камара на Върховния съд на Полша, което гласи така доколкото е уместно (оригинал на английски):

„Ние сме дълбоко загрижени, че производството срещу съдия Тулея сериозно подкопава основните стълбове на правосъдието, което е право на полския народ. Загрижени сме, че:

i) Производството за отнемане на имунитета на съдия Tuleya срещу наказателно дело за неговото *добросъвестно* упражняване на съдебни функции, включително принос към публичен дебат относно легитимни критики на полските законодателни мерки, засягащи независимостта на съдебната власт, е погрешно възприето.

ii) Има сериозно съмнение относно независимостта на Дисциплинарната камара, която трябва да разгледа жалбата.

IAJ потвърждава подкрепата си за всички съдии в Полша, Европейския съюз и другаде, които безстрашно поддържат и прилагат принципите на закона, включително, когато е приложимо, правото на

Европейския съюз, правото на човешките права и принципите на съдебната независимост, отразени в други международни решения и авторитетни изявления. Наистина, тяхно задължение е да го направят; и да го направи безстрашно и без благоволение. Доверието на обществеността е необходимо да бъде подкопано и подкопано, когато това не е така.

С. Адвокатският съвет на Англия и Уелс

136. На 25 септември 2020 г. Адвокатският съвет на Англия и Уелс и Комитетът по правата на човека на адвокатурата на Англия и Уелс отправиха третото си писмо до полския президент и министър-председателя и до председателите на *Сейма* и Сената относно предложението за вдигане имунитета на съдия Тулея. Писмото гласи, доколкото е уместно:

„Ние сме дълбоко разтревожени, че изслушването трябва да се проведе пред Дисциплинарната камара в лицето на ясното решение на Върховния съд, че той не е „съд“ по смисъла нито на полското, нито на европейското законодателство. В допълнение, решението на Съда на Европейския съюз (СЕС) от 8 април 2020 г. изисква от Полша да спре действието на законодателните разпоредби, съставляващи основата на юрисдикцията на Дисциплинарната камара да се произнася по дисциплинарни дела, засягащи съдии, и да се въздържа от препращане на висящи дела дела на състав, който не отговаря на изискванията за независимост, определени от Съда на ЕС. ...

В светлината на гореизложеното, ние отново изразяваме нашата сериозна загриженост, че преследването на това искане в случая на съдия Тулея е не само незаконно, но представлява неприемливо отмъщение срещу него за неговата защита на върховенството на закона в Полша и е част от поредица от на мерки, които удрят в основата на съдебната независимост в Полша и фундаментално подкопават върховенството на закона. ...

Съответно ви призоваваме отново да предприемете стъпки, за да гарантирате, че произволното предложение срещу съдия Тулея ще бъде оттеглено незабавно.

D. Доклад на Центъра за човешки права на Американската асоциация на адвокатите

137. Докладът на Центъра за човешки права на АВА от ноември 2020 г. е озаглавен „Случаят на съдия Игор Тулея: продължаващи заплахи за съдебната независимост в Полша“. Съответната му част гласи следното (оригинал на английски):

„Използването на съдебната дисциплинарна система от полското правителство за намеса в съдебните решения на съдия Тулея не отговаря на тези международни стандарти и застрашава независимостта на полската съдебна система. Това допълнително подкопава основните права на съдия Тулея и вероятно ще има смразяващ ефект върху участието на други полски съдии в публичния дискурс относно съдебните реформи и независимостта на съдебната система...

Няколко аспекта от действията на прокурора срещу съдия Тулея заплашват независимостта на съдебната власт, основана на тези стандарти. Първо, прокуратурата нито твърди, нито е предложила доказателства, че съдия Тулея е действал злонамерено в подкрепа на техния аргумент, че неговият имунитет от наказателно преследване трябва да бъде отнет. Второ, решението на съдия Тулея да позволи на представители на медиите да присъстват и да записват заседанието в неговата съдебна зала на 18 декември 2017 г. беше упражняване на неговата съдебна дискреция въз основа на неговата оценка на фактите и неговото разбиране на закона. По-специално, то се основава на разбирането му за правомощията му съгласно член 95b от Наказателно-процесуалния кодекс на Полша. Както е обяснено в решението на Дисциплинарната камара от 9 юни 2020 г., решението на съдия Тулея да разреши на медиите да записват процеса в неговата съдебна зала на 18 декември 2017 г. попада в рамките на съдебните му правомощия по член 95b. Поставяйки под съмнение легитимността на решението на съдията да проведе изслушване в своя съд, открито за пресата, като поиска наказателни обвинения срещу него за това решение, прокуратурата се намеси неправомерно в съдебния процес. Освен това един разумен наблюдател в този случай може да заключи, че в светлината на новата структура за назначаване в рамките на дисциплинарната система за съдии и сливането на длъжностите на главен прокурор и министър на правосъдието, седемте дисциплинарни запитвания, изпратени до съдия Тулея през 2018 г., също представляват неправомерно влияние и намеса в способността му да изпълнява независимо своите правораздавателни функции. Всеки от седемте въпроса се отнасяше на пръв поглед до иначе защитени дейности, които са неблагоприятни за заявените позиции на PiS (управляващата партия „Право и справедливост“). Поради тази причина групиранията разследвания, със заплахата от последващи дисциплинарни действия, изглежда са насочени единствено към сплашване на съдия Тулея. Решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември за премахване на имунитета на съдия Тулея отива много по-далеч – не просто за сплашване на съдия Тулея, но за сплашване на всички съдии в Полша, които публично се противопоставят на съдебните реформи на правителството или управляват по начин, неблагоприятен за партията PiS. Самият обем от дисциплинарни мерки, инициирани срещу съдия Тулея – заедно с публични изявления на членове на PiS и моментът, в който националната прокуратура иска наказателни санкции – предполагат че прокуратурата е напълно

националната прокуратура нека наказателни санкции предпазват, че прокуратурата е напълно независима. Съдия Тулея за това, че е говорил против правителствените съдебни реформи. В допълнение, повдигането на наказателни обвинения от страна на прокурора срещу съдия Тулея и разрешението на Дисциплинарната камара да повдигне наказателни обвинения срещу съдията сигнализират за ескалация в усилията на правителството да ограничи ангажираността на полските съдии в публичния дискурс около реформите и да наруши свободата на изразяване на съдия Тулея. ...

Публичните изявления на съдия Тулея относно правителствените реформи в съдебната система и заплахата, която те представляват за съдебната независимост в Полша, попадат напълно в рамките на допустимото говорене, дори за съдиите. Няма съмнение, че публичните изявления на съдия Тулея пряко засягат независимостта на съдебната система, работата на съдилищата и правораздаването в Полша. По този начин, дори с неговия уникален статут на съдия и произтичащите от това ограничения на свободата на изразяване, признати от международните стандарти, публичните изявления на съдия Тулея не трябва да го подлагат на дисциплинарни действия. ...

Взети заедно, обемът, времето и предметът на дисциплинарните действия, започнати срещу съдия Тулея, предполагат, че съдебният дисциплинарен процес в Полша се използва по политизиран начин като отмъщение за публични изявления и позиции, заети срещу действащото правителство. Разрешаването на дисциплинарната камара на съдия Тулея да бъде наказателно обвинен за решение, взето съгласно неговите съдебни правомощия, създава опасен прецедент и може да бъде само началото на засилена намеса в съдебната независимост в светлината на наскоро приетия „закон за намордника“. Провалът на Дисциплинарната камара да защити независимостта на съдебната система и да гарантира, че съдиите не са неправомерно насочени, изглежда потвърждава безпокойствата, които са били последователно повдигани относно това дали така наречените реформи в съдебната система в Полша са, както са приети и приложени към отделни съдии, средство за осигуряване на политически контрол върху съдилищата. Правителството на Полша трябва да предприеме незабавни действия, за да промени своя курс и да изпълни задълженията си съгласно регионалното и международното право, за да осигури независима съдебна система и върховенство на закона.

E. Amnesty International

138. През 2019 г. Amnesty International публикува доклад, озаглавен „Полша: свободни съдилища, свободни хора. Съдии, защитаващи своята независимост“. Докладът се позовава, *наред с другото*, на предварителните разследвания, образувани от дисциплинарния служител по отношение на жалбоподателя, и съдържа следния пасаж:

„3.1 НАГРАЖДАНЕ НА СЪДИИ, КОИТО СЕ ОБЪРНАХА КЪМ СЪЮ С ВЪПРОСИ

...

Amnesty International остава загрижена, че механизмът за дисциплинарно производство изглежда се използва срещу съдии единствено за изпълнение на техните задължения. Редовното насочване на определени съдии от разследвания – дори ако те в крайна сметка стигнат до заключението, че не са извършили никакво нарушение – може да се равнява на форма на тормоз. Националните съдилища в държавите-членки на ЕС имат право съгласно член 267 от ДЕС да отправят въпроси до Съда на ЕС относно тълкуването на Договорите. Започването на дисциплинарно разследване срещу съдии само защото са упражнили това право поражда сериозни опасения за намеса в прилагането на правото на ЕС.“

F. Доклад „Правосъдие под натиск“

139. През 2020 г. съдии от Полската съдийска асоциация Iustitia и прокурор от Асоциацията на прокурорите Lex Super Omnia публикуваха доклад, озаглавен „Правосъдие под натиск“ (*Wymiar sprawiedliwości pod presją*). В доклада се посочва, доколкото е приложимо:

„26. Игор ТУЛЕЯ – съдия във Варшавския окръжен съд

„... Съдия Игор Тулея е член на варшавския клон на Полската съдийска асоциация Iustitia. [Той] многократно се е изказвал в публичен дебат относно състоянието на върховенството на закона в Полша и в изявленията си винаги е защитавал смело независимостта на съдилищата, независимостта на съдиите и принципите на демократична правова държава, открито критикувайки противоконституционните промени в областта на правосъдието от управляващите. Съдия редовно се среща с граждани на срещи относно върховенството на закона, съдебната независимост, независимостта на съдиите, принципите на демократичното върховенство на закона и правата на човека. По време на тези срещи съдия Игор Тулея доближава и разяснява на гражданите значението на независимите съдилища в една демократична правова държава, както и ролята на независимите съдии в защитата на правата на човека и основните свободи. Съдия Игор Тулея е модел на твърд съдия, който се застъпва за независимост на съдебната власт и зачитане на конституционните ... ценности. Освен всичко друго, съдията издава решения, които са неблагоприятни за управляващия лагер или засягат политици от този лагер. Възпитателната и гражданска дейност на съдия Игор Тулея срещна

системна реакция от дисциплинарния служител. Съдията е призоваван няколко пъти за разпит като свидетел и също така е призоваван да даде писмени показания.

G. Избрани статии в пресата за кандидата

140. На 10 януари 2020 г. *New York Times* публикува статия за жалбоподателя, озаглавена „В Полша, упорит защитник на съдебната независимост“. Статията гласеше, *наред с другото* :

„В дългогодишната борба на Полша за върховенството на закона, нейните съдии често се озоваваха на укрепленията – често хулени, но също така ръководещи усилията за спиране на кампанията на националистическото правителство за затягане на контрола върху съдебната система. През последните две години най-малко 20 съдии са съобщили за политически тормоз, докато стотици съдии и адвокати в момента са изправени пред заплахи от дисциплинарни производства, които широко се считат за политически мотивирани.

В центъра на спора е съдия Тулея, чиито решения – наречени „политически“ от управляващата в Полша партия „Право и справедливост“ – са цитирани от властите като една от причините, поради които трябва да накарат съдебната система на страната да се разклати. Основният ремонт вече задейства процес в Брюксел, който може да доведе до това страната да стане първата страна от Европейския съюз, която губи правото си на глас.

49-годишният съдия Тулея, подобно на много свои колеги, каза, че няма друг избор, освен да се съпротивлява, независимо от професионалната или личната цена.

„Следващата година някои от нас може да бъдат отстранени от длъжност, а тези, които ще останат, ще бъдат принудени да се подчинят“, каза той по време на интервю в Окръжния съд във Варшава, където е съдия, разглеждащ наказателни дела. „Ще се върнем във времето на комунизма, когато съдебната система беше под петата на политиците. Трябва да отстояваме позицията си, докато все още можем.

Тези дни съдия Тулея, заедно с някои от колегите си от асоциацията на полските съдии, Юстиция, прекарва все повече и повече време извън съдебната зала, пътувайки из страната, за да помогне за информирането на обществеността за последиците от заплахите на правителството за съдебната независимост.

В съда съдия Тулея, който е неженен и известен със сериозното си поведение, винаги носи костюм под алената си роба. Извън съдебната зала обаче той предпочита военна зелена парка и фънки тениски с дръзки изявления като „Съдията не е мъртъв“, „Свободни съдилища, свободни хора“ и все по-популярния лозунг на протестното движение: „Konstytucja“ или Конституция.

Той вярва, че действията на „Право и справедливост“ са родили „граждански съдия“, нов тип правосъдие, което „не е изолирано от света, но се ангажира с обществеността извън съдебната зала“.

„Може би това не е модел, познат в по-старите демокрации в Европа, но не мисля, че е в противоречие с техните стандарти“, каза той. „Може да е нов и е много необходим тук.“

Тези усилия за информиране на обществеността изглежда са целта на проектозакон, предложен от Закон и справедливост през декември, който се стреми да накаже съдии, които критикуват кампанията на правителството за основен ремонт на съдебната система и които участват в неуточнени „политически дейности“.

„Нито една от промените, които направиха през последните четири години, не направи съдилищата по-ефективни, прозрачни или приятелски настроени към гражданите“, каза съдия Тулея. „Всичко, което възнамерявах да направят, е да запълнят ключови позиции с лоялни хора.“

В събота полските съдии, водени от съдия Тулея, наред с други, ще се присъединят към свои връстници от около 20 европейски страни в Марша на хилядата алени одежди във Варшава, за да протестираат срещу новия законопроект.

141. На 26 ноември 2020 г. *Financial Times* публикува статия за жалбоподателя, озаглавена „Отстраненият съдия се бори с ариергардните действия срещу полските съдебни реформи“. Статията гласеше, доколкото е уместно:

„В горчивата петгодишна битка за бъдещето на полската съдебна система съдиите често са били на първа линия. Но малко повече от Игор Тулея.

Миналата седмица варшавският съдия, един от най-отявлените критици на противоречивото съдебно преразглеждане, въведено от управляващата партия "Право и справедливост" (PiS), беше отнет имунитета си срещу наказателно преследване във връзка с силно политическо дело преди три години и беше временно отстранен от задълженията си.

Прокурорите поискаха този ход, за да могат да повдигнат наказателни обвинения срещу г-н Тулея, твърдейки, че той е превишил правомощията си, като е позволил на журналисти да чуят и запишат решението му по случай, свързан с оспорван парламентарен вот през 2016 г.

несъгласието: „Това е опит за сплашване на съдиите“, каза той пред *Financial Times* в интервю в централния варшавски съд, където работи от десетилетие. „И мисля, че става въпрос и за отстраняване на неудобен съдия.“ ...

Свалянето на неговия имунитет е едновременно послание към полските му колеги и, подозира г-н Тулея, жест на неподчинение „към европейските съдилища и ЕС“.

През последните пет години Варшава и Брюксел се сблъскаха многократно относно съдебните промени на PiS, като Европейската комисия започна съдебни действия поради опасения, че те подкопават върховенството на закона. Това напрежение ескалира миналата седмица, когато Полша и Унгария заплашиха да блокират бюджета на ЕС от 1,8 трилиона евро и пакета за възстановяване, след като европейски служители сключиха сделка за обвързване на достъпа до фондовете с принципите на ЕС, включително съдебната независимост. ...

Г-н Тулея няма намерение да се откаже от борбата си за съдебна независимост. Въпреки че прокурорите вече могат да повдигнат наказателни обвинения срещу него, той планира да остане в Полша. Но той каза, че няма да се подложи доброволно на разпит, тъй като това би означавало признаване на дисциплинарната камара и нейното решение да снесе имунитета му.

Ако срещу него бъде заведено наказателно дело, той може да лежи в затвора. Но г-н Тулея не е изкопан. — Не мога да се върна — каза той. „Убеден съм, че се боря за справедлива кауза. И така, аз също съм готов да платя тази цена.“

ПРАВНА РАМКА И ПРАКТИКА

I. ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

A. Вътрешно право

1. Вътрешното законодателство вече е обобщено

142 . Съответните разпоредби на вътрешното право относно функционирането на съдебната власт и НСС бяха обобщени в предишни решения на Съда по *Reczkowicz v. Полша* (цитирано по-горе, §§ 59-70), *Dolińska-Ficek u Ozimek v. Полша* (№ [49868/19](#) и [57511/19](#) , §§ 82 - 96, 8 ноември 2021 г.), *Advance Pharma sp. z o.ov Полша* (№ [1469/20](#) , §§ 95-109, 3 февруари 2022 г.) и *Grzęda v. Полша* ([GC], № [43572/18](#) , §§ 64-76, 15 март 2022 г.).

2. Конституционни разпоредби

143. Съответните разпоредби на Конституцията гласят следното:

42, ал. 2

„Всеки, срещу когото е образувано наказателно производство, има право на защита на всички етапи от това производство“

Чл. 45, ал. 1

„Всеки има право на справедливо и публично разглеждане на неговия случай, без неоправдано забавяне, пред компетентен, безпристрастен и независим съд.“

Раздел 91

„1. След обнародването му в Вестник на законите на Република Полша, ратифицираното международно споразумение представлява част от вътрешния правен ред и се прилага пряко, освен ако прилагането му зависи от приемането на закон.“

2. Международно споразумение, ратифицирано след предварително съгласие, дадено със закон, има предимство пред законите, ако такова споразумение не може да бъде съгласувано с разпоредбите на тези закони.

3. Ако споразумение, ратифицирано от Република Полша за създаване на международна организация, предвижда това, законите, установени от него, се прилагат пряко и имат предимство в случай на стълкновение на закони.“

180, ал. 2

„Освобождаване на съдия от длъжност, временно отстраняване от длъжност или преместване в друг съд или длъжност против неговата или нейната воля може да стане само по силата на съдебно решение и само в случаите, предвидени от закона.“

Раздел 181

„Съдията не може да бъде държан наказателно отговорен или лишен от свобода без предварителното съгласие на съд, определен със закон. Съдия не може да бъде арестуван или задържан, освен когато е бил задържан при извършване на престъпление и неговият или нейният арест е необходим за осигуряване на правилното протичане на производството. Председателят на компетентния съд се уведомява незабавно за всеки такъв арест и може да разпорежи незабавното освобождаване на арестуваното лице.“

3. Закон за организацията на обикновените съдилища (с измененията)

144. Съответните разпоредби на *Закона от 27 юли 2001 г. относно организацията на обикновените съдилища (ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych*; „Законът от 2001 г.“), предвидени като приложими към съответния момент, доколкото както следва:

Член 41б

„1. Председателят на съда е компетентен да разгледа жалба или молба относно дейността на съда.

...

За ..., а Националният съдебен съвет е компетентен да разглежда жалби относно дейността на дисциплинарния служител на съдиите от обикновените съдилища.“

Раздел 42

„2. Съдилищата разглеждат и решават делата в открито съдебно заседание.

3. Разглеждането на делото при закрити врати или недопускането на публика се допуска само в предвидените от закона случаи.“

Раздел 66

„При назначаване съдията полага клетва пред президента на Република Полша в съответствие със следната формула:

„Заклевам се, като съдия от обикновен съд, да служа вярно на Република Полша, да пазя закона, да изпълнявам съвестно задълженията на съдия, да правораздавам безпристрастно в съответствие със закона и съвестта си, да пазя държавата и професионални тайни, както и да действа в съответствие с принципите на коректност и честност“; човекът, който полага тази клетва, може да я завърши, като каже думите: „Боже, помогни ми“.

Раздел 82

„1. Съдията действа в съответствие със съдийската клетва.

2. Съдията трябва, когато е на служба и извън него, да пази авторитета на съдийската длъжност и да избягва всичко, което би могло да дискредитира авторитета на съдия или да отслаби доверието в неговата или нейната безпристрастност.“

Раздел 85

„Съдията пази в тайна обстоятелствата по делото, за които той или тя са узнали поради длъжността си извън заседанието в открито съдебно заседание.“

Член 89(1)

„1. Молби, встъпления и жалби по въпроси, свързани със службата му, могат да се подават от съдия само по служебно правоотношение. По такива въпроси съдията не може да се обръща към трети институции и лица или да прави такива въпроси публично достояние.“

Член 107 (1)

„1. Съдия носи дисциплинарна отговорност за професионално нарушение, включително явни и груби нарушения на закона и действия, уронващи достойнството на длъжността (дисциплинарни нарушения).“

Раздел 110

„1. Дисциплинарните дела срещу съдии се разглеждат от:

(1) на първа инстанция:

а) дисциплинарни съдилища към апелативните съдилища. съставени от трима съдии:

(b) Върховния съд, съставен от двама съдии от Дисциплинарната камара и един съдия от Върховния съд, по дела, включващи дисциплинарни нарушения, които представляват умишлени нарушения, преследвани от прокурор или умишлени данъчни нарушения, или случаи, в които Върховният съд е поискал да се гледа дисциплинарно дело заедно с установяване на грешка,

(2) на втора инстанция – Върховният съд, съставен от двама съдии от Дисциплинарната колегия и един непрофесионален заседател от Върховния съд.

(2a) Дисциплинарният съд, в чийто регион служи съдията, предмет на производството, има местна юрисдикция да разглежда делата, посочени в раздел 37 (5) и раздел 75 (2) (3). Делата, посочени в членове 80 и 106zd, се решават на първа инстанция от Върховния съд, съставен от един съдия от Дисциплинарната колегия, а на втора инстанция от Върховния съд, съставен от трима съдии от Дисциплинарната колегия.“

Раздел 114^[1]

„1. Дисциплинарният служител предприема предварителни разследвания (*czynności wyjaśniające*) по искане на министъра на правосъдието, председателя на апелативен съд или председателя на окръжен съд, съвета на апелативния съд или състава на окръжния съд, Националния съдебен съвет, както и по своя инициатива, след предварително установяване на обстоятелствата, необходими за установяване на състава на дисциплинарно нарушение. Дейностите по предварителното разследване следва да се извършат в срок до тридесет дни от датата на първото предприето действие от дисциплинарния служител.

2. Дисциплинарният служител, в рамките на предварителните разследвания, може да призове съдия да направи писмено изявление относно предмета на разследването в рамките на четирнадесет дни от получаване на такова искане. Дисциплинарният служител може също да вземе устно изявление от съдията. Непредставянето на становището от страна на съдията не възпрепятства по-нататъшния ход на производството.

3. Ако след извършените предварителни проверки са налице основания за образуване на дисциплинарно производство, дисциплинарният ръководител образува такова и съставя писмено дисциплинарно обвинение.

4. Незабавно след съставянето на дисциплинарите обвинения дисциплинарният ръководител ги съобщава на обвиняемия. При съобщаване на обвиненията дисциплинарният ръководител призовава обвиняемия да даде писмено обяснение и всички искания за доказателства в четирнадесетдневен срок от датата на съобщаване на дисциплинарното обвинение. В случай на неизпълнение на това задължение, дисциплинарният служител може да остави без разглеждане исканията за доказателства, направени от обвиняемия след изтичането на този срок, освен ако обвиняемият докаже, че доказателствата не са му били известни преди това.

5. Дисциплинарният служител може също така да получи от обвиняемия и трябва да получи от обвиняемия, когато това бъде поискано, устни обяснения чрез изслушване.

6. Непредставянето на обяснения в рамките на срока, посочен в подраздел 4, или неявяването на датата на изслушването, определена от дисциплинарния служител, не възпрепятства по-нататъшното производство.

7. Едновременно с обвиненията дисциплинарният служител иска от председателя на Върховния съд, ръководещ работата на дисциплинарната колегия, да назначи дисциплинарен съд, който да разгледа делото на първа инстанция. Председателят на Върховния съд, който ръководи работата на дисциплинарната колегия, назначава този съд в 7-дневен срок от постъпване на искането.

8. След изтичане на срока, посочен в подраздел 4, и, ако е необходимо, след събиране на допълнителни доказателства, дисциплинарният служител подава предложение за разглеждане на дисциплинарното дело до дисциплинарния съд, определен съгласно подраздел 7. искане съдържа точно посочване на деянието, което е предмет на производството, списък на доказателствата, обосноваващи искането и мотивите за искането.

9. Ако дисциплинарният ръководител не намери основание за образуване на дисциплинарно производство, по искане на упълномощения орган взема решение за отказ за образуване на такова. Препис от решението се съобщава на органа, подал искането за образуване на производство, колегията съответно на районния съд, съответно на апелативния съд и на обвиняемия. Препис от заповедта да се съобщи и на министъра на правосъдието, който може да направи възражение в 30-дневен срок. Подаването на възражение поражда задължение за образуване на дисциплинарно производство, като указанията на министъра на правосъдието за по-нататъшния ход на производството са задължителни за дисциплинарния служител.

10. Когато дисциплинарното производство не е дало основание за искане пред дисциплинарния съд за разглеждане на дисциплинарно дело, дисциплинарният ръководител взема решение за прекратяване на дисциплинарното производство.“

Раздел 128

„Разпоредбите на общата част на Наказателния кодекс и разпоредбите на Наказателно-процесуалния кодекс, с изключение на членове 344а и 396а, се прилагат *mutatis mutandis* за неуредените в тази глава въпроси, като се вземат предвид особеностите, произтичащи от характер на дисциплинарното производство.“

§ 129

„1. Дисциплинарният съд може да отстрани от длъжност съдия, срещу когото е образувано дисциплинарно производство или производство за поставяне под запрещение, и ако се произнесе с решение, с което съдията може да бъде подведен под наказателна отговорност.

2. Ако дисциплинарният съд постанови решение, позволяващо съдия да носи наказателна отговорност за умишлено престъпление, преследвано от прокуратурата, той временно отстранява съдията от длъжност.

3. При отстраняване на съдия от длъжност дисциплинарният съд намалява в границите от 25 до 50 % размера на възнаграждението му за времето на отстраняването; това не се отнася за лицата, по отношение на които има образувано производство за поставяне под запрещение.

...

4. Когато дисциплинарното производство е прекратено или е довело до оправдателна присъда, всички компоненти на заплатата или възнаграждението се коригират до пълния размер.“

§ 131

„4. Решението за отстраняване на съдия от изпълнение на задълженията му може да бъде обжалвано от съдията, а дисциплинарният служител може също да обжалва решение за отмяна на заповед за прекъсване на изпълнението на задълженията, посочено в раздел 130 (2); обезпечителната жалба не спира изпълнението на решението.

5. Ограничителната жалба се разглежда от второинстанционния дисциплинарен съд.“

Раздел 132

„Суспендирането се прекратява веднага след окончателното приключване на дисциплинарното производство, освен ако дисциплинарният съд не го е отменил по-рано.“

4. Имунитетът на обикновените съдии

(има) **Предишни разпоредби от конституционен и законов ранг**

145. Член 79 от Конституцията от 17 март 1921 г. гласи следното:

„Съдиите не могат да бъдат подведени под наказателна отговорност или лишени от свобода без предварителното съгласие на съда, определен от закона, освен ако не бъдат задържани при извършване на престъпление, но дори и в такъв случай съдът може да изиска незабавното освобождаване на задържаното лице.“

146. Член 67 от Конституцията от 23 април 1935 г. гласи следното:

„Съдията не може да носи наказателна отговорност без съгласието на компетентния дисциплинарен съд или да бъде арестуван без съдебна заповед, освен ако не е бил задържан при извършване на престъпление.“

147. Конституцията на Полската народна република от 1952 г. не урежда института на съдебен имунитет. Въпреки това през периода на Народна република Полша и до приемането на новата конституция през 1997 г. съдебният имунитет беше предвиден на законово ниво, първо в Указа на президента на Република Полша от 6 февруари 1928 г., а след това в Законът от 20 юни 1985 г. за организацията на обикновените съдилища.

б) Уредбата на имунитета на обикновените съдии в Закона от 2001 г

148. Имунитетът на съдиите от обикновените съдилища е уреден в член 80 от Закона от 2001 г., съдържащ се в глава 1а „Статут на съдия“. Съответната част от раздел 80 гласи следното:

„1. Съдия не може да бъде задържан или подведен под наказателна отговорност без разрешението на компетентния дисциплинарен съд. Това не се прилага за арест, когато съдия е задържан в момента на извършване на престъпление, ако арестът е необходим, за да се гарантира правилното провеждане на производството. До постановяване на решение за привличане на наказателна отговорност на съдия могат да се предприемат само неотложни действия.

2. Председателят на апелативния съд, който е компетентен над мястото на ареста, се уведомява

незабавно за ареста на съдия. Той може да разпреди незабавното освобождаване на арестувания съдия. Председателят на апелативния съд уведомява незабавно Националния съдебен съвет, министъра на правосъдието и първия председател на Върховния съд за задържането на съдия.

2а. Молба за разрешение за подвеждане на съдия под наказателна отговорност, ако не е подадена от прокурор, трябва да бъде изготвена и подписана от адвокат или юрисконсулт, който действа като представител.

...

2в. Дисциплинарният съд се произнася с решение, позволяващо на съдия да носи наказателна отговорност, ако има достатъчно обосновано подозрение, че съдията е извършил нарушение. Решението съдържа решение за разрешаване на наказателна отговорност на съдия, заедно с мотивите за решението.

2г. Дисциплинарният съд разглежда молбата за допускане на наказателна отговорност на съдия в четиринадесетдневен срок от датата на подаване в дисциплинарния съд.

2-ро. Преди постановяване на решението дисциплинарният съд изслушва дисциплинарния ръководител, съответния съдия, представителя на органа или лицето, поискало разрешение – ако се явят. Тяхното неявяване, както и неявяването на защитник, не спират разглеждането на молбата.

2ф. Съдията, за когото се води делото, има право на достъп до приложените към молбата документи. Въпреки това, когато подава молбата до дисциплинарния съд, прокурорът може да предвиди, че тези документи или част от тях не могат да бъдат разкривани на съдията, с оглед на интереса на досъдебното производство.

2г. Ако прокурорът е направил възражението, посочено в § 2ф, председателят на дисциплинарния съд незабавно изпраща делото на заседание. Дисциплинарният съд може да откаже достъп на съдия до документите, приложени към молбата.“

в) Процедурни аспекти

149. Преди създаването на Дисциплинарната камара дисциплинарните дела, засягащи съдии от обикновените съдилища, се разглеждаха на първа инстанция от апелативните съдилища и на втора инстанция от Върховния съд, действащ като дисциплинарен съд. Тяхната компетентност включва разглеждането на молби за сваляне на имунитета на съдиите. Дисциплинарните съдилища се произнасят в състав от трима съдии. Съставът на дисциплинарния съд беше определен чрез жребий от списъка на всички съдии от съответния дисциплинарен съд (с незначителни изключения), при условие че поне един съдия, който се произнася по наказателни дела, трябваше да бъде част от състав (вж. раздели 110 и 111 от Закона от 2001 г. в тяхната редакция към съответния момент).

150. Законът от 8 декември 2017 г. за Върховния съд, който влезе в сила на 3 април 2018 г., промени организацията на този съд, като по-специално създаде Дисциплинарна камара. Този състав стана компетентен да се произнася, *наред с другото*, по случаи, свързани с дисциплинарни производства, проведени съгласно Закона от 2001 г. (член 27, параграф 1), включително отнемане на имунитета на съдиите от обикновените съдилища. Последните дела се разглеждат на първа инстанция от един съдия от Дисциплинарната колегия и на втора инстанция от тричленен състав на тази камара. След премахването на дисциплинарната камара, тези дела в момента се разглеждат от CPL (вижте параграф 183).

г) Домашна практика

(i) *Съдебна практика на Конституционния съд*

(α) Решение от 28 ноември 2007 г., бр. К 39/07

151. В това решение Конституционният съд провери, по заявление от първия председател на Върховния съд, конституционността на няколко разпоредби, променящи процедурата за отнемане на имунитета на съдия, които бяха добавени към Закона за организацията на съдията от 2001 г. Обикновените съдилища със Закона от 29 юни 2007 г. за изменение на предишния Закон.

152. Първата от оспорваните разпоредби (член 80(2ф) и (2г)) се отнася до достъпа на съдия до преписката по делото на производството за имунитет, който може да бъде ограничен с решение на прокурора. Такова решение е било задължително и за съда. Конституционният съд постанови (с девет на шест гласа), че член 80 (2ф) и (2г) от Закона от 2001 г., доколкото изключва съдебен контрол на решението на прокурора, с което се

отказва достъп до документи в преписката на съдия, които е бил обект на производство за имунитет, е несъвместимо с чл. 42, ал. 2 и чл. 45, ал. 1 във връзка с чл. 181 от Конституцията.

153. В общите си бележки Конституционният съд отбелязва, че съдийският имунитет е конституционна гаранция, защитаваща съдилищата и съдиите при тяхното независимо произнасяне. Наличието на имунитет има субективен аспект, тъй като защитава конкретно лице; този аспект обаче беше от вторичен характер. Основната цел на имунитета е да гарантира съдебната независимост като основа за функционирането на съдилища, които са независими от другите власти и не са обект на тяхното влияние. Според Конституционния съд не може да се твърди, че съдебната независимост е невъзможна без съдебен имунитет, тъй като има държави, чиято правна система не го предвижда (например Австрия, Германия, Франция). Въпреки това, тези страни бяха зрели демокрации с добре установено разбиране за разделението на властите и високо ниво на правна и политическа култура. В така наречените „млади“ демокрации с по-малко установени демократични традиции и все още развиващо се разбиране за разделението на властите, съществуването на съдебен имунитет беше важен компонент на съдебната независимост.

154. След това Конституционният съд разглежда дали ограниченията върху достъпа до досието на производството за имунитет могат да бъдат разгледани в светлината на конституционното право на защита, залегнало в член 42, алинея 2 от Конституцията. Той изрази несъгласие, че това право е от значение само за наказателното производство *stricto sensu*, като се има предвид автономното значение на термините, използвани в Конституцията. Той отбелязва, че в неговата съдебна практика е установено, че член 42 от Конституцията се отнася до „производство, свързано с репресия“ (*postępowanie represyjne*) като цяло, което е по-широко понятие от наказателното производство, уредено от Наказателно-процесуалния кодекс. Правото на защита в конституционен смисъл се прилага за „всички производства“, така че няма основание за ограничително тълкуване, премахващо обезпечителното или досъдебното производство, доколкото те са свързани с посегателство върху конституционни права и свободи (вж. чл. 31 от Конституцията). Производството за освобождаване от имунитет, като предварителен етап за привличане на наказателна отговорност на дадено лице, следва да предвижда право на защита по повод на отговорността, която е потенциално ангажирана от това производство.

155. В тази връзка Конституционният съд приема следното:

„Отнемането на имунитета не води до просто премахване на процедурна пречка [за подвеждане на дадено лице под наказателна отговорност], а представлява поставяне на дадено лице в сянката на подозрението, което като такова оправдава – на конституционни основания – необходимостта от защита на този етап. ...Имунитетът има конституционно основание (чл. 181 от Конституцията). Ясно е, че в зависимост от предмета на производството и неговата цел процедурата и съдържащите се в него гаранции могат да бъдат различни. По-специално, не е необходимо да е моделът, произтичащ от ККП или възпроизвеждащ го. Приложното поле на член 42, алинея 2 от Конституцията обаче не може... да бъде сведено до ситуации, съществуващи само след повдигане на обвинения в наказателно производство *stricto sensu*. Така тази разпоредба на Конституцията се отнася до всички производства, свързани с репресия: наказателни (независимо от техния етап) и други (квазинаказателни : например дисциплинарни или подготвителни преди същинското производство). В светлината на решенията на Съда в Страсбург е неправилно да се приеме, че производството, проведено пред дисциплинарния съд, няма характеристиките на „дело“ по смисъла на член 6 от Конвенцията и следователно не трябва да отговаря на стандарти, установени съгласно тази разпоредба, и по този начин изключването на правото на защита би било оправдано в тях.

... Следва да се отбележи, че искането за отнемане на имунитет включва пряко прилагане на репресивни мерки като отстраняване от съдийска длъжност и намаляване на възнаграждението ... Действително, [подаването на] заявление [за отнемане на имунитета] със съд включва започване на „дело“ по смисъла, даден на термина съгласно Конвенцията, което изисква правото на защита да бъде предоставено на етапа на образуване на такова „дело“. Поради това предоставянето на защита е необходимо във всяко производство, дори и в тези, които не включват намеса в конституционните права и свободи, които целят да легализират използването на принудителни мерки от всякакъв вид. Това изисква всяка справедлива процедура по силата на чл.2 от Конституцията.

Това следва да се прилага *a fortiori* за ситуации, когато, както е в настоящия случай, предметът на намеса е в сферата на конституционно гарантираните свободи (чл. 181 от Конституцията). Лице, срещу което е насочено производство, свързано с неблагоприятни последици (трудно е да се отрече наличието на такива последици само с факта, че е „поставено под сянката на подозрението“, особено в случай на лица, за които се предполага, че имат безупречна репутация) трябва да разполага с възможности за защита, адекватни на целта на това производство. Самият факт на започване на

производство за имунитет създава неприятности на съдията, дори впоследствие да се окаже, че делото е без основание и няма да последва наказателна отговорност. ...

Идеята, че правото на защита може да бъде ограничено на етапа на производството за имунитет, тъй като в бъдеще делото така или иначе ще се гледа от съда, който решава [извършването] на деяние, както и по въпросите за вината [на съдия] и наказание, също е конституционно неприемливо. Всеки етап на криминализация, дори предварителният етап, трябва да бъде придружен от гаранции за права на защита, които са подходящи за този етап. Тази гледна точка по никакъв начин не означава, че започването на производство за имунитет трябва да бъде придружено от всички гаранции ... налични в Наказателно-процесуалния кодекс за наказателното производство; това означава само, че започването на [производството] за отнемане на имунитета, което води до ограничаване на конституционно защитената сфера, изисква процедура, която трябва да отговаря на процесуалните стандарти под формата на право на защита.“

156. Конституционният съд констатира, че разпоредбата, съгласно която прокурорът може да откаже достъп до материалите, обосноваващи молба за снемане на имунитета на съответния съдия и когато решението на прокурора е задължително за дисциплинарния съд, свежда съда до изпълнител на решението на прокурора. Такава уредба не може да се съчетае с независимостта на съда, тъй като неговата власт по отношение на един аспект от производството за имунитет е ограничена от решение на прокурора. В този контекст Конституционният съд отбелязва, че конституционните гаранции, залегнали в членове 45 и 181 от Конституцията, са приложими към производствата за имунитет, тъй като Конституцията изисква тези производства да се провеждат пред съд, т.е. независим орган, който не е обвързан в правораздаването си. дейност от други органи.

157. Втората група оспорвани разпоредби (членове 80а до 80с) се отнасят до въвеждането на ускорена и опростена процедура за отнемане на имунитета на съдия в случаи на тежки престъпления. Тези разпоредби въвеждат 24-часов срок за разглеждане от съда на молба за отнемане на имунитета (член 80а, параграф 1) и молба за разрешение съдия да бъде арестуван и задържан под стража (член 80б, параграф 1). Що се отнася до последното, съответният съдия няма право да участва в съдебно заседание (член 80б(3)). Съответните разпоредби освен това постановяват, че решение на първа инстанция, с което се сменя имунитетът на съдия или се разрешава неговият арест (задържане под стража) подлежи на незабавно изпълнение, независимо от подаването на междинна жалба (съответно членове 80а(3) и 80б(4)) .

158. Конституционният съд постанови, че горепосочените разпоредби са противоконституционни, тъй като са приети по процесуално неправилен начин. Освен това той постановява, че членове 80а(1) и 80б(1 и 3) от Закона от 2001 г. са несъвместими с член 45 § 1 във връзка с член 181 от Конституцията. Освен това той постановява, че членове 80а(3) и 80б(4) от Закона от 2001 г. са несъвместими с член 176 § 1 във връзка с член 181 от Конституцията.

(β) Решение от 15 януари 2009 г., бр. К 45/07

159. В жалбата си до Конституционния съд НСПС също оспорва конституционността на няколко разпоредби от Закона от 2001 г., изменен със Закона от 29 юни 2007 г. (вижте параграфи 151-152 и 157 по-горе). Една от тези разпоредби е член 80 (2h) от Закона от 2001 г., който позволява на прокурора, който подава молба за отнемане на имунитета на съдия, едновременно да иска разрешение за ареста на съдията и задържането му под стража.

160. В своето решение от 15 януари 2009 г., № . К 45/07 Конституционният съд постановява, че член 80 (2h) от Закона от 2001 г., доколкото установява презумпция, че решение, което позволява на съдия да носи наказателна отговорност, също включва разрешение за задържане на съдията и задържане под стража, е несъвместим с чл. 42, ал. 2 и чл. 181 от Конституцията. Установено е, че оспорената презумпция не отговаря на изискванията на чл. 181 от Конституцията, съгласно който съгласието на съда за всяка от горепосочените мерки следва да се дава в отделни решения. Освен това Конституционният съд потвърди предишното си решение от 28 ноември 2007 г., № . К 39/07 (вижте параграфи 151-158 по-горе), по отношение на приложимостта на правото на защита, залегнало в член 42, параграф 2 от Конституцията, към всички производства, свързани с репресии, включително производства за имунитет.

(ii) Съдебна практика на Върховния съд

(α) Решение от 20 септември 2007 г., бр. СНО 58/07

161. В тази резолюция Върховният съд, заседаващ като второинстанционен дисциплинарен съд, отказва да снесе имунитета на съдия и прави някои общи коментари относно естеството на съответното производство. Той установи, че целта на производството за разрешение за подвеждане на съдия под наказателна отговорност (член 80 от Закона от 2001 г. и член 181 от Конституцията) не е да се предреша наказателната отговорност на съдията (въпроси относно извършването на деяние, вината и наказание), тъй като този въпрос е запазен от изключителната юрисдикция на съда в рамките на редовното наказателно производство. Съответно Върховният съд отбелязва, че събирането на доказателства и провеждането на производството от дисциплинарния съд трябва да се ограничи до определяне дали е налице достатъчно обосновано подозрение, че съдията е извършил деянието, твърдяно в молбата на прокурора. Следователно разпоредбите на наказателното производство относно определянето на извършването на деянието и признаването на вината следва да се прилагат *mutatis mutandis* (това се отнася до съответните разпоредби на НПК, приложени чрез двойното позоваване на раздел 80d(1) в глоба и раздел 128 от Закона от 2001 г.).

162. Освен това Върховният съд установява, че задължението на дисциплинарния съд в производството, образувано по молба на прокурора за отнемане на имунитета на съдия, е да разгледа представените доказателства, за да установи дали има достатъчно обосновано подозрение, че съдията е извършил престъпление (посочено в раздел 80(2с) от Закона от 2001 г.). Тази проверка е била по същество, но не е достигнала до такава степен на съдебна убеденост, както при произнасянето по редовното наказателно производство относно извършването на деяние и вината на дееца.

163. Върховният съд отбелязва, че условието, което оправдава отнемането на съдебен имунитет, посочено в раздел 80 (2с) от Закона от 2001 г., е подобно на това, предписано в член 313 § 1 от НПК за изготвяне на решение за повдигане на обвинения. Последното процесуално действие следва да бъде предшествано и от проверка на представените доказателства, за да се прецени изпълнението на същото условие. Аналогична трябва да бъде и преценката на дисциплинарния съд при снемане на имунитета на съдия; въпреки това, предвид конституционните аспекти на съдийския имунитет, вероятността съдията да е извършил нарушение изисква по-висок праг, отколкото в рамките на редовното досъдебно производство.

(β) Решение от 27 май 2009 г., бр. I КЗП 5/09

164. Първият председател на Върховния съд поиска състав от седем съдии на Върховния съд (Наказателна колегия), за да издаде решение по правния въпрос дали в производството за разрешение съдия да бъде подведен под наказателна отговорност разпоредбите на ККП следва да се прилага *mutatis mutandis*. Това искане е предизвикано от решение на Конституционния съд от 28 ноември 2007 г., бр. К 39/07, което доведе до отмяна в Закона от 2001 г. на разпоредба, отнасяща се до прилагането *mutatis mutandis* на НПК към производствата за имунитет.

165. На 27 май 2009 г. Върховният съд издаде своята резолюция, дело №. I KZP 5/09, който гласи следното:

„Във всящото производство пред дисциплинарния съд относно допускането на съдия да бъде подведен под наказателна отговорност или да бъде задържан под стража, разпоредбите за дисциплинарното производство, съдържащи се в Закона от 2001 г., се прилагат *mutatis mutandis* и доколкото не са регламентирани от тях, което е необходимо за поддържане на функционалността и стандартите на справедлив процес, разпоредбите на Наказателно-процесуалния кодекс се прилагат по същия начин“.

166. Върховният съд констатира, че няма съмнение, че производствата за отнемане на имунитета на съдия от обикновения съд по член 80 от Закона от 2001 г., като тези по член 49 от Закона от 23 ноември 2002 г. относно Върховния съд по отношение на върховните съдии, са тясно свързани с всящото *вещно* досъдебно производство и обуславят възможността за водене на наказателно производство срещу защитен с имунитет съдия. Освен това, макар и само в светлината на мотивите, съдържащи се в решението на Конституционния съд от 28 ноември 2007 г., №. К 39/07 няма съмнение, че

производства, насочени към отнемане на имунитета на съдия, са производства, свързани с репресии.

(γ) Решение от 14 септември 2022 г., бр. I КЗП 7/22

167. В контекста на висящо производство по междинно обжалване, Окръжният съд на Елблонг реши да отнесе правен въпрос до Върховния съд (Наказателна колегия) относно това дали ситуация, при която окончателната резолюция за отнемане на имунитета на прокурор е била издадена от Дисциплинарната камара на Върховния съд може да се счита за лишена от необходимото разрешение за наказателно преследване по смисъла на член 17 § 1 (10) от НПК.

168. В решението си от 14 септември 2022 г., бр. I КЗП 7/22, Върховният съд отказва да се произнесе по правния въпрос, като счита, че не са изпълнени законовите условия за това ^[2]. Въпреки това той дава определени насоки на запитващата юрисдикция, за да ѝ помогне да вземе решение.

169. Върховният съд отбелязва, че законната уредба на процедурата за отнемане на имунитета на прокурор няма толкова силна системна защита, колкото същата процедура за съдиите, тъй като последната е закрепена в Конституцията. Що се отнася до отнемането на имунитета на съдиите, Конституцията изисква съответното решение да бъде взето от съд, притежаващ качествата, посочени в член 45 § 1 от Конституцията и член 6 § 1 от Конвенцията.

170. Следващият въпрос, който трябва да бъде разгледан, е дали предметът на производството относно снемане на имунитета на прокурор попада в обхвата на член 45 § 1 от Конституцията и член 6 § 1 от Конвенцията. В тази връзка Върховният съд припомня, че конституционното понятие „дело“ е автономно и може да разбира не само главното производство, но и други производства – междинни, спомагателни, извън предмета на „главното“ производство – в с което съдът определя правата и задълженията на даден частноправен субект. Позовавайки се на решение на Конституционния съд от 28 ноември 2007 г., бр. К 39/07, Върховният съд отбелязва, че стандартът на правото на защита в член 42 § 2 от Конституцията се прилага към производството за освобождаване от имунитет и че това е съдебно производство по смисъла на член 45 § 1 от Конституцията. Той подчертава, че горепосоченото решение на Конституционния съд се отнася до процедурата за снемане на имунитета на съдия; въпреки това предметът на това производство не е различен по отношение на имунитета на прокурор. Имайки предвид гореизложеното, Върховният съд намира, че разрешение за привличане на наказателна отговорност от прокурор трябва да бъде дадено от орган, притежаващ характеристиките, посочени в чл. 45, ал. 1 от Конституцията, а именно съд в материалния смисъл. Въпреки че производството за имунитет е проведено пред дисциплинарен съд, това не променя факта, че то е междинно производство в рамките на (или поне тясно свързано с) *вещното* досъдебно производство, обуславящо възможността за водене на наказателно производство срещу лице, защитено от имунитет; следователно те не са били дисциплинарни производства.

171. Освен това Върховният съд счита, че производството за имунитет трябва да отговаря на стандарта на член 6 § 1 от Конвенцията. Той подчерта, че тази разпоредба подлежи на разширително тълкуване, за да се определи обхватът на понятието „наказателно обвинение“ (позовава се например на решение от 17 януари 1970 г., *Delcourt срещу Белгия*, № 2689/65). Въпреки че това понятие е автономно, националното право трябва да се вземе предвид в контекста. В тази връзка Върховният съд се позовава на трите „критерия *Engel*“, а именно класификацията на престъплението съгласно националното право, естеството на престъплението и степента на тежест на възможното наказание (решение от 8 юни 1976 г., *Engel и други срещу Нидерландия*) и фактът, че обвинението трябва да се разбира не по формален, а по същество (решение от 27 февруари 1980 г., *Deweert срещу Белгия*, № 6903/75), което предполага не само длъжностно лице уведомяване от компетентния орган за твърдение, че дадено лице е извършило престъпление, но също и други мерки, които позволяват да се направи извод за наличието на подозрение срещу лицето и сериозно засягат положението на това лице.

(δ) Решение на Върховния съд от 31 август 2022 г., бр. I ZI 7/22

172. В тази резолюция, премахваща имунитета на съдия, Камарата за професионална отговорност на Върховния съд, заседаваща в едноличен състав (съдия W. Kozielawicz), направи някои общи забележки относно съдийския имунитет. Той отбеляза, че забраната, предвидена в член 181 от Конституцията, за привличане на наказателна отговорност от съдия без съгласието на съд, определен със закон, представлява т. нар. формален (процесуален) имунитет на съдия. Тази разпоредба не води до изключване на отговорността за извършеното деяние, а само въвежда забрана за привличане на наказателна отговорност от лицето, ползващо се с такъв имунитет, освен ако прокурорът е получил съгласието на упълномощения орган за това.

173. По-нататък Върховният съд отбелязва, че имунитетът на съдия е една от гаранциите за съдебна независимост. От член 181 от Конституцията става ясно, че съдебният имунитет е относителен по своята същност, тъй като може да бъде премахнат, което позволява на съдията да носи наказателна отговорност. Тази конституционна разпоредба установява следните изисквания в това отношение: (1) свалянето на имунитета на съдия трябва винаги да има предварителен характер, което означава, че до датата, на която решението за сваляне на имунитета стане окончателно, е възможно да се проведе наказателно производство само „по делото“ (*in rem*), а не „срещу личността“ (*in personam*); (2) решението за отнемане на имунитета на съдия може да бъде взето само от „съд“ и в процедурата, осигуряваща основните гаранции за справедливо изслушване; и (3) такова решение може да бъде взето само от съд, „посочен от закона“, което предполага общата законова разпоредба, предписваща юрисдикцията на съда да решава относно отнемането на имунитета. Върховният съд подчерта, че институцията на съдебен имунитет има дългогодишна традиция в полското законодателство, започвайки с конституцията от март 1921 г.

5. Законът за Националния съдебен съвет от 2011 г. и Законът за изменение и допълнение на Закона от 2017 г

174. Съответните разпоредби на Закона за НСС от 2011 г., в сила преди и след влизането в сила на Закона за изменение и допълнение от 2017 г., са цитирани в *Reczkowicz* (цитирано по-горе, съответно § 62 и § 63).

175. Раздел 3(1)(1-2) от Закона за НСС от 2011 г., изменен от Закона за изменение от 2017 г., предвижда следното:

Раздел 3(1)

„Компетенциите на съвета включват:

(1) проверка и оценка на кандидати за заемане на длъжност като съдия във Върховния съд и като съдия в обикновени съдилища, административни съдилища и военни съдилища, както и като стажант-съдия в административни съдилища;

(2) представя на президента на Република Полша предложения за назначаване на съдии от Върховния съд, обикновените съдилища, административните съдилища и военните съдилища...”

6. Законът за Върховния съд от 2017 г

176. Законът от 8 декември 2017 г. за Върховния съд (*ustawa z dnia 8 grudnia 2017 o Sądzie Najwyższym*; „Законът за Върховния съд от 2017 г.“) влезе в сила на 3 април 2018 г. Съответните разпоредби на този закон бяха постановени в *Reczkowicz* (цитирано по-горе, §§ 67-68).

177. Раздел 29 от Закона за Върховния съд от 2017 г. гласи следното:

Раздел 29

„Назначаването на съдебна длъжност във Върховния съд се извършва от президента на Република Полша съгласно препоръка на Националния съвет на съдебната власт.“

178. Правилата за дисциплинарна отговорност на съдиите бяха значително променени със Закона от 8 декември 2017 г. за Върховния съд за изменение и допълнение на Закона за устройството на обикновените съдилища, който влезе в сила на 3 април 2018 г. Министърът на правосъдието – главен прокурор прие значително правомощия в новия модел на дисциплинарна отговорност. Министърът назначава, *наред с другото*,

дисциплинарния служител за съдиите от обикновените съдилища (Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych ; „дисциплинарният служител“) и неговите двама заместници за четиригодишен мандат, както и съдиите, които се произнасят в дисциплинарния съд на първа инстанция в апелативните съдилища. С промените се създава и длъжността дисциплинарен служител на министъра на правосъдието, който се назначава от министъра.

7. Законът за изменение и допълнение от 2019 г

179 . На 12 декември 2019 г. група депутати от мнозинството внесоха в Сейма законопроект за изменение на Закона за организацията на обикновените съдилища, Закона за Върховния съд и някои други закони. На 20 декември 2019 г. Сеймът прие Закона за изменение на Закона за организацията на обикновените съдилища, Закона за Върховния съд и някои други закони , „Закона за изменение от 2019 г.“). На 23 януари 2020 г. Сеймът отхвърли резолюцията на Сената, предлагаща отхвърляне на закона, а на 4 февруари 2020 г. президентът на републиката го подписа като закон. Законът за изменение и допълнение от 2019 г. беше обнародван на 6 февруари 2020 г. и влезе в сила на 14 февруари 2020 г. С него се въвеждат нови дисциплинарни нарушения и санкции за съдиите, включително за оспорване законосъобразността на съдебни назначения, извършени с участието на новия НСС. Законът е наречен „Закон за муцуната“ („ *ustawa kagańcowa* “).

180. Законът за изменение и допълнение на 2019 г. въведе изменения в Закона за устройството на обикновените съдилища. Бяха изменени, наред с другото, следните разпоредби:

Член 42а

„(1) В хода на дейността на съдилищата или съдебните органи не е допустимо да се поставя под въпрос легитимността на съдилища и трибунали, конституционни държавни органи и органи, създадени за контрол и защита на закона.

(2) Не е допустимо обикновен съд или друг орган да определя или оценява законосъобразността на назначаването на съдия или произтичащото от това назначаване правомощие за изпълнение на съдебни задачи.“

Раздел 107

„1. Съдията носи дисциплинарна отговорност за служебни (дисциплинарни) нарушения, включително:

(1) явно и грубо нарушение на закона;

(2) действия или бездействия, които могат да попречат или значително да възпрепятстват функционирането на съдебната власт;

(3) действия, които поставят под въпрос съществуването на служебно правоотношение на съдия, ефективността на неговото или нейното назначаване или конституционната власт на Република Полша;

(4) публична дейност, несъвместима с принципите за независимост на съдилищата и независимост на съдиите;

(5) действия, компрометиращи достойнството на службата.“

8. Премахване на Дисциплинарната камара и създаване на Камара за професионална отговорност

181. На 4 февруари 2022 г. президентът на републиката внесе в Сейма законопроект за изменение на Закона за Върховния съд и някои други закони. Според обяснителния доклад законопроектът има за цел да въведе промени в организацията на Върховния съд чрез създаването на Камарата по професионална отговорност и премахването на Дисциплинарната камара и по този начин се стреми да гарантира, че действителната дисциплинарна отговорност на съдиите може да бъде участва в производството пред Върховния съд.

182. На 9 юни 2022 г. Сеймът прие Закона за изменение на Закона за Върховния съд и някои други актове (*ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw ; „ Законът за изменение от 2022 г.“*), който влезе в сила на 15 юни 2022 г.

ЮЛИ 2022 Г.

183. При влизане в сила на Закона за изменение от 2022 г., Дисциплинарната камера на Върховния съд беше премахната и беше създадена новата Камера за професионална отговорност („CPL“) (член 8 (1)). В съответствие с раздел 8(2) от Закона за изменение от 2022 г. делата, висящи пред Дисциплинарната камера и неприключили преди датата на влизане в сила на Закона, трябваше да бъдат предадени на CPL. CPL има изключителната компетентност да се произнася, *наред с другото*, по дисциплинарни дела на съдии от Върховния съд и обикновените съдилища, както и молби, разрешаващи на съдиите да бъдат подведени под наказателна отговорност или да бъдат задържани под стража.

184. В очакване на назначаването на поне петима съдии в CPL, на 15 юли 2022 г. първият председател на Върховния съд определи петима съдии от този съд, които да се произнасят в новия състав на преходна основа (член 8 (4)), а именно Съдии W. Kozielewicz, D. Kala, M. Wąsek - Wiaderek, M. Siwek и K. Wiak. Съдиите Siwek и Wiak бяха назначени във Върховния съд по препоръка на „новия“ NCJ, създаден съгласно Закона за изменение от 2017 г.

185. На 17 септември 2022 г. президентът на републиката назначи единадесет съдии от Върховния съд, измежду тридесет и трима, избрани чрез жребий, да се произнасят по новия CPL за срок от пет години. Шестима от тези съдии са били назначени във Върховния съд от президента на републиката по препоръки на НСС, създаден съгласно Закона за изменение от 2017 г. Решението на президента на Републиката е приподписано от министър-председателя.

186. Раздел 9 от Закона за изменение от 2022 г. предвижда, че CPL трябва да разгледа служебно на първото заседание по делото решението на Дисциплинарната камера, разпореждащо отстраняването на съдия от длъжност, когато е образувано дисциплинарно производство срещу този съдия или е издадена резолюция, позволяваща съдията да носи наказателна отговорност и намалява заплатата му за срока на отстраняването от длъжност или дисциплинарното му производство.

187. В съответствие с раздел 18 (1) от Закона за изменение от 2022 г., в рамките на шест месеца от датата на влизане в сила на закона, съдия, по отношение на когото е приета окончателна резолюция, позволяваща да бъде подведен под наказателна отговорност, от Дисциплинарната колегия има право да иска възобновяване на производството. Молбите за възобновяване на производството се разглеждат от КЗЛ.

9. Законът за прокуратурата от 2016 г

188. Законът за прокуратурата (*ustawa Prawo o prokuraturze*) влезе в сила на 28 януари 2016 г. Той предвижда, че главният прокурор е най-висшият орган в прокуратурата и че тази служба се слива с длъжността на министъра на правосъдието (чл. 1(2)).

189. Прокуратурата се състои, *inter alia*, от главния прокурор, държавния прокурор, други заместници на главния прокурор и прокурори от обикновените звена на прокуратурата (чл. 1, ал. 1). Главният прокурор ръководи дейността на прокуратурата пряко или чрез държавния прокурор (първият заместник на главния прокурор) и други заместници на главния прокурор (чл. 13, ал. 1). Главният прокурор е йерархически висшестоящ на всички прокурори (чл. 13(2)).

10. Наказателен кодекс

190 . Наказателният кодекс в релевантната му част предвижда следното:

член 1

„§ 2. Не е престъпление забранено деяние, чието обществено увреждане е незначително.“

Параграф 231

„§ 1. Служител, който при превишаване на властта или при неизпълнение на задълженията си действа във вреда на обществен или личен интерес, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.

...

§ 3. Ако извършителят на деянието по ал. 1 действа неумышлено и причини значителни вреди, се наказва с глоба, ограничение на свободата или лишаване от свобода до 2 години.“

Параграф 241

„§ 1. Който разпространи публично без разрешение сведения от досъдебното производство, преди да са били оповестени в съдебно производство, се наказва с глоба, ограничение на свободата или лишаване от свобода до 2 години. .”

Раздел 266

„§ 2. Служител, който разкрие на неупълномощено лице класифицирана информация с гриф „ограничено“ или „поверително“ или информация, която е получила във връзка с изпълнение на служебните си задължения, чието разкриване може да застраши защитен от закона интерес. , се налага наказание лишаване от свобода до 3 години.”

11. Наказателно-процесуален кодекс

191. Наказателно-процесуалният кодекс, доколкото е приложим, предвижда следното:

Член 17 § 1

„§ 1. Разследване не се образува и всяко разследване се прекратява, когато:

(1) не е извършено престъпление или няма достатъчно доказателства, които да обосноват подозрението, че е извършено престъпление;

(2) [въпросното] деяние не съставлява елементи на престъпление или законът предвижда, че извършителят не е извършил престъпление;

...

(10) не е необходимо разрешение за наказателно преследване или няма искане за наказателно преследване от лице, което има такова право, освен ако не е предвидено друго в закона;“

Чл. 41, § 1

„1. Съдия се отстранява [от дело], ако възникнат обстоятелства от такова естество, които могат да породят основателни съмнения относно неговата или нейната безпристрастност по дадено дело.“

Член 95б

„§ 1. Заседанието се провежда при закрити врата, освен ако в закон е предвидено друго или е разпоредено друго от председателя на съда или съда.

...

§ 3. Разпоредбите на глава 42 [чл. 355-364] се прилагат съответно и за публичните заседания.“

Раздел 247

„§ 1. Прокурорът може да разпореди задържане и принудително явяване на заподозрян или заподозряно лице, ако има основателни опасения, че:

1) могат да не се явят, когато са призовани да участват в дейностите, посочени в член 313, § 1 или член 314, или в изпитите или дейностите, посочени в член 74, § 2 или 3;

2) могат по друг начин да възпрепятстват незаконно производството.“

чл.313

„1. Ако материалите, съществуващи при образуването на разследването, или [материалите], събрани в хода на разследването, достатъчно оправдават подозрението, че [престъпното] деяние е извършено от конкретно лице, се взема решение за повдигане на обвинение и незабавно се съобщава на заподозрян, който се разпитва, освен ако съобщаването на решението или разпитът не са възможни поради това, че се е укрил или отсъства от страната.

2. В решението за повдигане на обвинение се посочва заподозреният, с точното описание на оспорваното деяние и правната му квалификация.

...”

322, ал. 1

„§ 1. Ако не се намерят основания за повдигане на обвинителен акт, разследването се прекратява без предварително запознаване [на заподозрения] с материалите по разследването и неговото приключване.“

Раздел 357

„§ 1. Съдът разрешава на представители на средствата за масово осведомяване да извършват видео-и аудиозапис на заседание с апарат.

§ 2. Съдът може да определи условия за участие в заседание на представители на средствата за масово осведомяване.“

192. Според коментара на НПК ^[3], регламентираното в чл. 313 от НПК предявяване на обвинение играе важна роля в хода на разследването, тъй като измества разследването от фаза *in rem* към фаза *in personalam*. От момента на предявяване на обвинението заподозреният се явява в производството като страна с всички процесуални права и задължения.

Предявяването на обвинението е една от най-важните гаранции при воденето на досъдебното производство. То гарантира основното право на заподозрения да знае, че наказателното производство се води срещу него или нея, какво включва то и на каква фактическа основа са действали органите на прокуратурата (сравнете член 6 §§ 1 и 3(a) от Конвенцията).

За съставянето на решението за повдигане на обвинение е необходимо наличието на по-подробна фактическа основа от тази, която е достатъчна за образуване на разследване по чл.303 от НПК. Освен обосновано предположение, че е извършено престъпление, трябва да е налице и достатъчно обосновано предположение, че деянието е извършено от конкретно лице.

12. Граждански кодекс

193. Член 23 от Гражданския кодекс съдържа неизчерпателен списък на така наречените „лични права“ (*dobro osobiste*) и гласи:

„Личните права на физическо лице, като по-специално здраве, свобода, чест, свобода на съвестта, име или псевдоним, изображение, тайна на кореспонденцията, неприкосновеност на жилището, научна или художествена работа, [както] изобретения и подобренията са защитени от гражданското право, независимо от защитата, предвидена в други правни разпоредби.“

194. Член 24 от Гражданския кодекс предвижда начини за отстраняване на нарушения на лични права. Съгласно тази разпоредба лице, изложено на риск от нарушение от трета страна, може да поиска разпореждане, освен ако дейността не е незаконна. В случай на нарушение засегнатото лице може, *наред с другото*, да изиска от страната, причинила нарушението, да предприеме необходимите стъпки за отстраняване на последиците от нарушението, например като направи съответно изявление в подходяща форма, или да поиска от съда да присъди подходяща сума в полза на определен обществен интерес. Ако нарушението на лично право причини финансова загуба, засегнатото лице може да поиска обезщетение.

В. Домашна практика

1. Домашната практика вече е обобщена

195. Съответната национална практика е обобщена в предишните решения на Съда по *Reczkowicz* (цитирано по-горе, §§ 71-125), *Dolińska-Ficek u Ozimek* (цитирано по-горе, §§ 97 - 155), *Advance Pharma sp. z o.o.* (цитирано по-горе, §§ 110-169) и *Grzęda* (цитирано по-горе, §§ 77-119).

2. Съдебна практика на Върховния съд

(има) Решение от 5 декември 2019 г., бр. III ПО 7/18

196. На 5 декември 2019 г. Върховният съд, заседаващ в състав от трима съдии от Камарата по труда и социалното осигуряване, постанови решение по първото от три дела, отнесени за преюдициално заключение до Съда на ЕС, след решението на последния от 19 ноември 2019 г. (*AK и други*, обединени дела C - 585/18, C - 624/18 и C - 625/18; вж. параграфи 224-226 по-долу). С него се отменя отрицателното решение на НСС от 27 юли 2018 г. относно продължаване на упражняването от АК на длъжността съдия във Върховния административен съд. Върховният съд постановява, че НСС в сегашния си състав не е нито безпристрастен, нито независим от законодателната или изпълнителната

власт. Освен това тои установи, че дисциплинарната камара не отговаря на изискванията за независим и безпристрастен съд. Върховният съд стигна до следното заключение по отношение на Дисциплинарната колегия:

„79. Накратко, всяко от представените обстоятелства, когато се оценява самостоятелно, не е решаващо за неспазване на стандарта на член 47 от [Хартата на основните права на Европейския съюз] (член 6 от Конвенцията във връзка с член 45 § 1 от полската конституция). Но когато се съберат всички тези обстоятелства – създаването от нулата на ново организационно звено във Върховния съд, окомплектоването на това звено изключително с нови лица със силни връзки в законодателната и изпълнителната власт и които преди назначаването си са били бенефициенти на промените в правораздаването и са избрани от НСС, който не действа по начин, независим от законодателната и изпълнителната власт, и неговата широка автономия и компетенции са отнети от други съдилища и други състави на Върховния съд – следва ясно и недвусмислено, че Дисциплинарната камара на Върховния съд не е трибунал по смисъла на член 47 от Хартата, член 6 от Конвенцията и член 45, параграф 1 от полската конституция“....

197. Другите уместни мотиви за решението на Върховния съд от 5 декември 2019 г. са цитирани в *Reczkowicz* (цитирано по-горе, §§ 71-86).

б) Решение за образуване на обединените граждански, наказателен и трудово-осигурителен състав на Върховния съд от 23 януари 2020 г. (№ BSA I-4110-1/20)

198. Като взе предвид решението на Върховния съд от 5 декември 2019 г. и резолюцията от 8 януари 2020 г. на Камарата за извънредно преразглеждане и публични дела на Върховния съд, първият председател на Върховния съд, г-жа М. Герсдорф, поиска тримата се присъедини към съставите на този съд, за да издаде резолюция с оглед разрешаването на различията в съдебната практика на Върховния съд във връзка с решението на Съда на ЕС от 19 ноември 2019 г. Искането се отнася до правния въпрос дали участието в състав на обикновен съд или Върховния съд на лице, назначено на длъжността съдия от Президента на републиката по предложение на НСС, сформиран в съответствие със Закона за изменение и допълнение от 2017 г., би довело до нарушение на член 45 § 1 от Конституцията, чл. 6 § 1 от Конвенцията или член 47 от Хартата на основните права.

199. На 23 януари 2020 г. Върховният съд, заседаващ в състав от съединените Граждански, Наказателен и Трудов и социалноосигурителен състав (петдесет и девет съдии) издаде своята резолюция ^[4]. Той отбеляза, че с издаването на резолюцията изпълнява решението на Съда на ЕС от 19 ноември 2019 г. Върховният съд направи следните заключения ^[5]:

„1. Съдебният състав е неправилно съставен по смисъла на член 439 § 1 (2) от Наказателно-процесуалния кодекс или съдебният състав е в противоречие с разпоредбите на закона по смисъла на член 379 § 4 от Гражданския процесуален кодекс, също когато съдът включва лице, назначено на длъжността съдия във Върховния съд по препоръка на НСС, сформирана в съответствие с [Закона за изменение от 2017 г.]

2. Съдебният състав е неправомерно съставен по смисъла на член 439 § 1 (2) от Наказателно-процесуалния кодекс или съдебният състав е в противоречие с разпоредбите на закона по смисъла на член 379 § 4 от Гражданския кодекс Процедура, също когато съдът включва лице, назначено на длъжността съдия на обикновен или военен съд по препоръка на NCJ, сформиран в съответствие с [Закона за изменение от 2017 г.], ако недостатъците на процеса на назначаване водят при специфични обстоятелства, до нарушение на гаранциите за независимост и безпристрастност по смисъла на член 45, § 1 от Конституцията на Република Полша, член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз и член 6, § 1 от [Конвенцията].

3. Тълкуването на член 439 § 1 (2) от Наказателно-процесуалния кодекс и член 379 § 4 от Гражданския процесуален кодекс, предвидено в точки 1 и 2 по-горе, не се прилага за съдебни решения, постановени от съдилища преди датата на настоящия регламент, и съдебни решения да бъдат дадени по висящо към датата [на настоящото решение] производство по Наказателно-процесуалния кодекс пред даден съдебен състав.

4. Точка 1 [по-горе] се прилага за съдебни решения, издадени с участието на съдии, назначени в Дисциплинарната колегия на Върховния съд съгласно Закона от 8 декември 2017 г. за Върховния съд ... независимо от датата на тези решения.“

200. Решението на Върховния съд съдържа обширни мотиви, съответните части от които са представени в *Reczkowicz* (цитирано по-горе, §§ 91 - 105).

3. Съдебна практика на Конституционния съд

(има) Решение от 2 юни 2020 г., бр. P 13/19

201. На 25 март 2019 г. Върховният съд, съставен от съдии T. Szanciło, J. Misztal-Konecka и K. Zaradkiewicz (вж. *Advance Pharma sp. z oo*, цитирано по-горе, § 34) поиска от Конституционния съд да определи дали:

„Член 49 от Закона от 17 ноември 1964 г. за Гражданския процесуален кодекс до степента, в която съдът разглежда молбата за отстраняване на съдия след повдигането на въпроса дали неговото или нейното назначаване от президента на Република Полша на предложението на Националния съдебен съвет е опорочено, съответства на:

– чл. 45, ал. 1 и чл. 175, ал. 1, чл. 179 във връзка с чл. 187, ал. 1 и 3 от Конституцията,

– първото изречение на член 6 § 1 от Конвенцията.

– Член 47, първо и второ изречение от Хартата на основните права на Европейския съюз във връзка с член 6, параграф 1 от Договора за Европейския съюз.“

202. На 2 юни 2020 г. Конституционният съд постанови решението си по дело №. P 13/19, в състав, състоящ се от съдии M. Warciński, S. Piotrowicz, J. Przyłębska (докладчик), B. Sochański и R. Wojciechowski. Той се проведе, както следва:

„Член 49, параграф 1 от Закона от 17 ноември 1964 г. за Гражданския процесуален кодекс, до степента, в която позволява молба за изключване на съдия да бъде разгледана след повдигане на въпроса дали неговото или нейното назначаване от председателя на Република Полша по предложение на Националния съвет на съдебната власт е неправилна, е в противоречие с член 179 от Конституцията на Република Полша.“

б) Решение от 14 юли 2021 г., бр. P 7/20

203. На 9 април 2020 г. Дисциплинарната колегия на Върховния съд сезира Конституционния съд с правен въпрос относно съответствието на някои разпоредби на ДЕС с Конституцията, доколкото се отнасят до задължението на държава членка на ЕС да изпълни временни мерки, свързани с организацията на съдебните органи на тази държава.

204. На 14 юли 2021 г. Конституционният съд в състав от петима съдии проведе заседание и се произнесе по делото. Той прие с мнозинство следното:

„Второто изречение на член 4, § 3 от ДЕС, във връзка с член 279 от ДФЕС, доколкото Съдът на Европейския съюз налага задължения *ultra vires* на Република Полша, като държава-членка на Европейския съюз, като издава временни мерки, свързани с организацията и юрисдикцията на полските съдилища и производството пред тези съдилища, е несъвместим с член 2, член 7, член 8 § 1 и член 90 § 1 във връзка с член 4 § 1 от Конституцията на Република Полша и до тази степен не е предмет на принципите на предимство и пряка приложимост [на ратифицирано международно споразумение], посочени в член 91, параграфи 1 до 3 от Конституцията.“

в) Решение от 10 март 2022 г., бр. K 7/21

205. На 9 ноември 2021 г. г-н Z. Ziobro, главният прокурор отнесе искане до Конституционния съд относно въпроса за „извършването, от национални или международни съдилища съгласно член 6 § 1 от Конвенцията, на преглед на съвместимост с Конституцията и Конвенцията на законите относно организацията на съдебната власт, юрисдикцията на съдилищата и закона за Националния съвет на съдебната власт“. Жалбата се позовава на решенията на Съда по делата *Broda u Bojara v. Полша* (№ 26691/18, 27367/18, 29 юни 2021 г.) и *Reczkowicz* (цитирано по-горе). Той твърди, че член 6 § 1 от Конвенцията е противоконституционен, доколкото (1) упълномощава Съда да създаде съгласно вътрешното право субективното право на съдия да заема административна длъжност в съдебната система, (2) изискването за „трибунал, създаден със закон“ в тази разпоредба не е взел предвид общообвързващите разпоредби на полската конституция и уставите или окончателните и универсални обвързващи решения на полския конституционен съд и (3) позволява на националните или международните съдилища да определят съвместимостта на законите относно организацията на съдебната власт, юрисдикцията на съдилищата и НСС с полската конституция и конвенцията, за да се установи дали е изпълнено изискването за „трибунал, създаден със закон“.

206. Конституционният съд произнесе решението си на 10 март 2022 г. (№ K 7/21) в състав, състоящ се от съдии S. Piotrowicz, M. Muszyński (докладчик; вж. *Xero Flor w Polsce*

sp. z oo , № 4907 /18 , 7 май 2021 г., §§ 59-61, 253, 259-262, 273-274, 280 и 287), K. Pawłowicz, W. Sych и A. Zielonacki . Той постановява, че член 6 § 1 от Конвенцията е несъвместим с различни разпоредби на Конституцията. В диспозитива на присъдата е посочено следното:

„Член 6 § 1, първо изречение от [Конвенцията] доколкото:

(1) под понятието „граждански права и задължения“ разбира субективното право на съдията да заема ръководна длъжност в структурата на обикновените съдилища в полската правна система

– е в противоречие с член 8 § 1, член 89 § 1 (2) и член 176 § 2 от Конституцията на Република Полша,

(2) в контекста на оценката дали е изпълнено изискването за „трибунал, създаден със закон“:

(а) позволява на [Съда] или националните съдилища да пренебрегнат разпоредбите на Конституцията и законите, както и решенията на полския Конституционен съд,

(b) позволява на [Съда] или националните съдилища самостоятелно да създават норми чрез тълкуване на Конвенцията, свързани с процедурата за назначаване на съдии от национални съдилища,

– противоречи на чл. 89, ал. 1, ал. 2, чл. 176, ал. 2, чл. 179 във вр. с чл. 187, ал. 1 във вр. с чл.

(c) упълномощава [Съда] или националните съдилища да оценяват съответствието с Конституцията и Конвенцията на уставите относно организацията на съдебната система, юрисдикцията на съдилищата и устава, определящ организацията, обхвата на дейността, работните процедури , както и начина за избиране на членовете на НСС

– е в противоречие с чл.188, ал.1 и 2, както и с чл.190, ал.1 от Конституцията.”

207. Съгласно писмените мотиви към това решение, Конституционният съд приема, че Съдът – чрез своите решения – създава нови норми на международното публично право, различни от тези, които държавата членка е приела при ратифицирането на Конвенцията. Според Конституционния съд тези „нови норми“, създадени чрез тълкуването на член 6, ал. 1 от Съда, са несъвместими с Конституцията. Освен това той постановява, че действията на Съда са били в противоречие с Конституцията.

г) Други съответни решения

208. Други релевантни решения на Конституционния съд са обобщени в решенията на Съда в *Reczkowicz* (цитирано по-горе, §§ 107-121) и *Grzęda* (цитирано по-горе, §§ 77-99).

II. МЕЖДУНАРОДЕН МАТЕРИАЛ

A. Съветът на Европа

1. Комитетът на министрите

209. Съответните извадки от приложението към Препоръка CM/Rec (2010)12 на Комитета на министрите към държавите-членки относно съдиите: независимост, ефективност и отговорности, приета на 17 ноември 2010 г., предвиждат:

„Глава VII – Задължения и отговорности

...

Отговорност и дисциплинарни производства

66. Тълкуването на закона, оценката на фактите или преценката на доказателствата, извършени от съдии за решаване на дела, не трябва да водят до гражданска или дисциплинарна отговорност, освен в случаите на злонамереност и груба небрежност.

...

68. Тълкуването на закона, оценката на фактите или претеглянето на доказателствата, извършени от съдии за решаване на дела, не трябва да водят до наказателна отговорност, освен в случаи на злонамереност.

69. Дисциплинарно производство може да последва, когато съдиите не изпълняват задълженията си по ефективен и надлежен начин. Такова производство трябва да се води от независим орган или съд с всички гаранции за справедлив процес и да предоставя на съдията правото да обжалва решението и санкцията. Дисциплинарните санкции трябва да бъдат пропорционални.

70. Съдиите не трябва да носят лична отговорност, когато решението им е отменено или променено при обжалване.

71. Когато не упражняват съдебни функции, съдиите носят отговорност по гражданското наказателно и административно право, както всеки друг гражданин.“

2. Парламентарната асамблея на Съвета на Европа

210. На 28 януари 2020 г. Парламентарната асамблея реши да открие своята процедура за наблюдение по отношение на Полша. В своята резолюция от същата дата, озаглавена „Функционирането на демократичните институции в Полша“ (2316 (2020)), Асамблеята заяви, доколкото е уместно:

„11. Асамблеята осъжда злоупотребата с дисциплинарни производства срещу съдии и прокурори в Полша. Той отново изразява загрижеността си, че политическият контрол на министъра на правосъдието върху образуването и провеждането на тези производства не осигурява необходимата защита срещу злоупотреби с тях. ... Достоверните доклади, че са започнати дисциплинарни разследвания срещу съдии и прокурори единствено поради критика към съдебните реформи, както и фактът, че са започнати дисциплинарни разследвания срещу съдии в резултат на решения, които са взели при разглеждане на дела в техните съдилища, трябва да бъде осъден. ...”

211. Горепосочената резолюция се основава на доклада на Комитета за наблюдение на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа от 6 януари 2020 г. (док. 15025), който посочва, доколкото е приложимо:

„4. Дисциплинарни производства срещу съдии

95. Както посочихме в предишните раздели, основната цел на реформата, започнала след парламентарните избори през 2015 г., беше да постави съдебната система под твърд контрол на управляващото мнозинство. В този контекст съобщенията за дисциплинарни производства срещу и тормоз над съдии и прокурори, за които се смята, че действат срещу интересите на управляващото мнозинство или които открито критикуват реформите, са изключително обезпокоителни. Това важи още повече след неотдашните разкрития, че кампания за тормоз над съдии е организирана с участието на водещи личности в Министерството на правосъдието и Висшия съвет на правосъдието, тясно свързани с настоящото управляващо мнозинство. ...

...

98. Съгласно полската конституция съдиите не могат да бъдат членове на политически партии или да участват в дейности, които биха били несъвместими с принципа на независимост на съдилищата и съдебната власт. Докато съдиите трябва да се въздържат от политическа дейност, законът не определя ясно какво представлява политическа дейност и какво е защитено от правото на свобода на словото [пропуснатата бележка под линия]. Въпреки че сме съгласни със забраната за партийно-политическа дейност на съдиите, това не може да доведе до забрана на съдиите да могат да изразяват мнение относно правната система и промените в нея, които биха ги засегнали пряко.

212. На 26 януари 2021 г. Парламентарната асамблея прие резолюция, озаглавена „Съдиите в Полша и в Република Молдова трябва да останат независими“ (2359 (2021)), в която се посочва, доколкото е приложимо:

„4. Що се отнася до Полша, Асамблеята отбелязва, че много съдии са били подложени на различни форми на тормоз през последните месеци. По-специално, дисциплинарни или преддисциплинарни производства са били образувани срещу съдии, които са говорили публично за независимостта на съдебната власт, критикували са текущите реформи, участвали са в дейности за повишаване на обществената осведоменост по въпроси, свързани с върховенството на закона и/или са подали предварителни въпроси до Съда на Европейския съюз (СЕС) или до Върховния съд на Полша. Някои съдии са били заплашвани или ефективно понижени. Асамблеята осъжда кампанията за сплашване, водена от политическата власт срещу някои критични съдии и срещу съдебната система като цяло, както и липсата на защитни мерки за съдиите, които са обект на тази кампания. Подобно поведение е недостойно за една демокрация и правова държава.

213. Горепосочената резолюция се основава на доклада на Комисията по правни въпроси и права на човека към Парламентарната асамблея на Съвета на Европа от 5 януари 2021 г. (док. 15204), който посочва, доколкото е приложимо:

„65. Според няколко източника през последните години голям брой съдии и прокурори са били подложени на различни форми на тормоз. Съдиите бяха преместени на длъжности в ходове, които всъщност биха могли да се считат за понижаване. Образувани са дисциплинарни или преддисциплинарни („обяснителни“) производства срещу съдии, които са говорили публично за независимостта на съдебната власт, критикували са извършваните реформи, участвали са в дейности за привличане на вниманието на обществеността към проблеми, касаещи върховенството на закона (като например организиране на неформални дискуссионни групи), или се обръщат към Съда на ЕС за преюдициални заключения. Както беше посочено от съдия Мазур по време на размяната на мнения на 9 ноември 2020 г., дисциплинарни производства са били заведени срещу 22 съдии, които са се обърнали към Съда на ЕС за преюдициални заключения или са оспорили назначаването на членове на НСС или независимостта на съдиите, назначени по препоръка на НСС. Съдия Paweł Juszczyszyn, например, който призова за публикуване на списъците на поддръжниците на кандидатите за места в

Националният съдебен съвет, претърпя 40% намаление на заплатата и беше отстранен от длъжност от Дисциплинарната камара на ВС.

3. Консултативен съвет на европейските съдии („КЕСС“)

(има) Становище № 10 (2007)

214. Становище бр. 10 (2007) от ССЖЕ на вниманието на Комитета на министрите на Съвета на Европа относно Съвета на съдебната власт в услуга на обществото, приет на 23 ноември 2007 г., доколкото е уместно, гласи:

„VC2 дисциплина

62. Въпросът за отговорността на съдията беше разгледан от КЕСС в Становище № 3 (2002 г.). Неотдавнашният опит на някои държави показва необходимостта от защита на съдиите от изкушението да разширят обхвата на отговорността си по чисто юрисдикционни въпроси. Ролята на Съвета на съдебната власт е да покаже, че съдията не може да носи същите отговорности като член на друга професия: той/тя изпълнява обществена функция и не може да откаже да се произнася по спорове. Освен това, ако съдията е изложен на правни и дисциплинарни санкции срещу своите решения, нито съдебната независимост, нито демократичният баланс на властите могат да бъдат запазени. Поради това Съветът на съдебната власт трябва категорично да осъди политическите проекти, целящи да ограничат свободата на съдиите да вземат решения. Това не намалява задължението на съдиите да спазват закона.

63. Съдия, който пренебрегва делата си поради безхаберие или който е явно некомпетентен, когато се занимава с тях, трябва да понесе дисциплинарни санкции. Дори в такива случаи, както е посочено в Становище № 3 (2002 г.) на ССЖЕ, е важно съдиите да се ползват със защитата на дисциплинарно производство, гарантиращо зачитането на принципа на независимост на съдебната власт и провеждано пред орган, свободен от всякаква политика влияние въз основа на ясно определени дисциплинарни нарушения: държавен глава, министър на правосъдието или който и да е друг представител на политически власти не може да участва в дисциплинарния орган.“

б) Магна Харта на съдиите

215. Магна харта на съдиите (Основни принципи) беше приета от КЕСС през ноември 2010 г. Съответният раздел гласи следното:

„6. Дисциплинарното производство се провежда пред независим орган с възможност за обжалване пред съд.

...

19. Във всяка държава уставът или основната харта, приложими към съдиите, определят неправомерното поведение, което може да доведе до дисциплинарни санкции, както и дисциплинарната процедура.

20. Съдиите носят наказателна отговорност по обичайния закон за престъпления, извършени извън тяхната съдебна служба. Не се налага наказателна отговорност на съдиите за неумишлени пропуски при изпълнение на функциите им.

21. Средството за съдебни грешки трябва да се крие в подходяща система за обжалване. Всяко средство за защита за други пропуски в правораздаването е само срещу държавата.

216. Допълнителни международни материали са цитирани в решенията на Съда по *Reczkowicz* (§§ 126-148), *Dolińska-Ficek u Ozimek* (§§ 156-177), *Advance Pharma sp. z o.o.* (§§ 170-191) и *Grzęda* (§§ 122-144, всички цитирани по-горе).

4. Доклад на генералния секретар съгласно член 52 от Конвенцията относно последиците от решения К 6/21 и К 7/21 на Конституционния съд на Република Полша

217. На 23 ноември 2022 г. генералният секретар на Съвета на Европа публикува доклад, в който се оценява информацията, предоставена от правителството за това как вътрешното право гарантира ефективното прилагане на изискванията на Конвенцията в светлината на гореспоменатите решения на Конституционния съд .

218. Съответните заключителни бележки на доклада гласят следното:

„29. В резултат на констатациите за противоконституционност в решенията К 6/21 и К 7/21 на Конституционния съд, компетентността на Европейския съд, установена в член 32 от Конвенцията, беше оспорена и прилагането на член 6 § 1 от Конвенцията – както се тълкува от Европейския съд по делата *Xero Flor w Polsce sp. z oo*, *Broda u Bojara*, *Reczkowicz*, *Dolińska-Ficek u Ozimek* и *Advanced Pharma sp. z oo* – досега не е извършено. Произтичащото от това задължение на Полша да гарантира

упражняването на правото на справедлив съдебен процес от независим и безпристрастен съд, създаден със закон, за всеки под нейна юрисдикция, на този етап не е изпълнено.

30. Полша изисква действие, за да гарантира изпълнението на своите международни задължения по член 1, член 6 § 1 и член 32 от Конвенцията. Това действие съвпада със задължението на Полша да спазва решенията на Европейския съд по делата на *Xero Flor w Polsce sp. z oo, Broda u Bojara, Reczkowicz, Dolińska - Ficek u Ozimek* и *Advanced Pharma sp. z oo*. С две думи, Полша има задължението да гарантира, че нейното вътрешно законодателство се тълкува и, когато е необходимо, се изменя по такъв начин, че да се избегне повторение на същите нарушения, както се изисква от член 46 от Конвенцията. Полша не е освободена от безусловното си задължение по член 46 от Конвенцията да спазва изцяло, ефективно и своевременно решенията на Европейския съд.

V. Материали, свързани с жалбата по член 10 от Конвенцията

1. Материалът вече е обобщен

219. Международният материал, свързан с оплакването на жалбоподателя по член 10 от Конвенцията, е изложен в *Żurek v. Полша* (№ [39650/18](#), §§ 102-104 и 108-112, 16 юни 2022 г.).

2. CCJE

220. Становище бр. 25 (2022) от CCJE на вниманието на Комитета на министрите на Съвета на Европа относно свободата на изразяване на съдиите, приет на 2 декември 2022 г., гласи, доколкото е приложимо:

„IV. Общи принципи

...

26. CCJE възприема широко мнение относно личния обхват на правото на свобода на изразяване на съдиите като индивидуално право [пропусната бележка под линия]. Съответно съдията се ползва с правото на свобода на изразяване като всеки друг гражданин. Правото на свободно изразяване на съдиите се разпростира върху личните мнения, изразени във връзка с упражняването на длъжността им, и дава право на съдиите да правят изявления извън съдебните заседания, както и в съда, както публично, така и насаме, и да участват в публични дебати и в социалния живот като цяло.

27. Институционалното и правителственото естество на съдебната длъжност обаче придава двойствен характер на свободата на изразяване на отделния съдия. Изявленията на съдиите могат да оказват влияние върху обществения имидж на съдебната система, тъй като обществото като цяло може да ги възприеме не само като субективна, но и като обективна оценка и да ги припише на цялата институция.

28. В своята официална функция съдиите имат важна роля в обществото като гаранți за върховенството на закона и справедливостта [бележката под линия е пропусната]. Самата същност на това да си съдия е способността да разглеждаш предметите на споровете по обективен и безпристрастен начин. Също толкова важно е съдиите да се считат за притежаващи тази способност [бележката под линия е пропусната]. Това е така, защото те се нуждаят от доверието на обществото в тяхната независимост и безпристрастност, за да успеят да изпълняват задълженията си [бележката под линия е пропусната] и да запазят авторитета на съдебната система за разрешаване на правни спорове или за определяне на вината или невинността на дадено лице по отношение на престъпник такса [пропусната бележка под линия]. От това следва, че съдиите трябва да утвърждават тези ценности чрез своето поведение [бележката под линия е пропусната]. Поради това е легитимно държавата да налага на съдиите задължение за сдържаност, което обръща необходимото внимание на тяхната роля в обществото [бележката под линия е пропусната].

29. Като се имат предвид горепосочените предпоставки, „задълженията и отговорностите“, посочени в член 10, параграф 2 от ЕКПЧ, придобиват специално значение за изявленията на съдиите [пропусната бележка под линия]. Що се отнася до правните ограничения върху свободата на изразяване на съдиите, този член предвижда, че те трябва да бъдат предписани от закона и са необходими в един демократичен правен ред, за да служат на законна цел. Легитимните цели, както са определени в члена, включват запазване на авторитета и безпристрастността на съдебната система и защитата на поверителността на производството. Освен това правата на другите, като например гаранцията за презумпцията за невинност, служат като легитимни цели за ограничаване на свободата на изразяване. При липса на легитимна цел, ограничаването на правото на съдия на свободно изразяване може да изглежда като нелегитимно отмъщение срещу съдията за нежелана критика [пропусната бележка под линия]. В повечето държави-членки етичните ограничения върху свободата на словото на съдиите са насочени към подобни цели [бележката под линия е пропусната].

30. Ограничаването на свободата на словото изисква оправдание. В съдебната практика на Европейския съд по правата на човека намесата се счита за необходима в едно демократично общество, когато отговаря на „належаща социална нужда“ и е „пропорционална на преследваната

законна цел [пропусната бележка под линия]. пропорционалността на дадена мярка изисква тя да е най-малко ограничителната мярка [бележката под линия е пропусната].

31. От това следва, че трябва да се намери баланс между основното право на отделния съдия на свобода на изразяване и законния интерес на едно демократично общество да запази общественото доверие в съдебната система [пропусната бележка под линия]. Бангалорските принципи формулират две основни съображения в това отношение. Първият е дали участието на съдията би могло основателно да подкопае доверието в неговата/нейната безпристрастност. Второто е дали такова участие може ненужно да изложи съдията на политически атаки или да е в противоречие с достойнството на съдебната длъжност. Ако е така, съдията трябва да избягва подобно участие [пропусната бележка под линия]. Следователно въпросът, който трябва да се зададе, е дали в определен социален контекст и в очите на разумен и информиран наблюдател съдията е участвал в дейност, която може обективно да компрометира неговата/нейната независимост или безпристрастност [бележката под линия е пропусната]. Важни критерии, които трябва да се вземат предвид, са формулировката на изявлението и обстоятелствата, контекстът и цялостният контекст, на фона на който е направено изявлението, включително позицията на съответния съдия [пропусната бележка под линия].

...

V. Ограничения на свободата на изразяване/спорни случаи

...

2. Изявления относно публични дебати

45. Принципите на демокрация, разделение на властите и плурализъм изискват свободата на съдиите да участват в дебати от обществен интерес [пропусната бележка под линия]. Принципът на разделение на властите обаче изисква от съдиите да се въздържат да действат като политици, когато говорят публично. По този начин трябва да се намери разумен баланс между степента, в която съдиите могат да участват в публични дебати, и необходимостта те да бъдат и да се възприемат като независими и безпристрастни при изпълнението на своите задължения [бележката под линия е пропусната]. Съдържанието и контекстът на дадено изявление са от особено значение в това отношение [бележката под линия е пропусната].

46. Поради уникалното си положение в демокрация, основана на върховенството на закона, съдиите имат експертните познания и произтичащата от това отговорност да допринесат за подобряването на закона, защитата на основните права, правната система и правораздаването [пропусната бележка под линия]. Следователно, при запазване на тяхната безпристрастност и независимост, те трябва да бъдат разрешени и дори насърчавани да участват в дискусии по закона с информационна и образователна цел [бележката под линия е пропусната] и да изразяват възгледи и мнения относно слабостите в прилагането на закона и подобряването на правото, както и правната система.

47. Във всички публични изявления по въпроси от обществен интерес съдиите трябва да се изразяват с благоразумие, умерен тон, балансиран и уважителен начин. Те трябва да се въздържат от дискриминация, политика, философско или религиозно прозелитизъм или войнственост.

3. Изказвания по въпроси, които вълнуват съдебната система като институция

48. Съдиите имат право да правят коментари по въпроси, които се отнасят до основните права на човека, върховенството на закона, въпроси, свързани с назначаването или повишаването на съдиите и правилното функциониране на правораздаването, включително независимостта на съдебната система и разделиението на властите [бележка под линия пропусната]. Ако въпросът засяга пряко работата на съдилищата, съдиите също трябва да имат свободата да коментират политически спорни теми, включително законодателни предложения или правителствена политика [бележката под линия е пропусната]. Това следва от факта, че обществото има законен интерес да бъде информирано по тези въпроси, тъй като те включват много важни въпроси в едно демократично общество [бележката под линия е пропусната]. Съдиите на ръководни длъжности или тези, които заемат позиции в асоциациите на съдиите или съдебния съвет, са на видно място, за да говорят от името на съдебната система.

...

VI. Защита на съдебната независимост като законово и/или етично задължение на съдиите, асоциациите на съдиите и съветите на съдебната власт

58. В съответствие със становища на ССЈЕ № 3(2002) [бележката под линия е пропусната] и № 18(2015) [бележката под линия е пропусната], ССЈЕ твърди, че всеки съдия е отговорен за насърчаването и защитата на съдебната независимост, която функционира не само като конституционна защита за съдията, но също така налага на съдиите етично и/или правно задължение да я запазят и да говорят в защита на върховенството на закона и съдебната независимост. когато тези

основни ценности са застрашени [бележката под линия е пропусната]. Тя обхваща както въпросите на вътрешната, така и външната независимост.

59. С оглед на европейското и международното сътрудничество по правни въпроси и значението на европейското и международното право за защита на съдебната независимост, съдиите могат да разглеждат заплахи за съдебната независимост както на национално, така и на международно ниво.

60. Ако съдебната независимост или способността на съдебната власт да упражнява своята конституционна роля са застрашени или атакувани, съдебната система трябва да бъде устойчива и да защитава позицията си безстрашно [бележката под линия е пропусната]. Това задължение възниква особено, когато демокрацията е в неправилно функциониращо състояние, с разпадане на основните ѝ ценности и съдебната независимост е атакувана.

61. Тъй като задължението за защита произтича от съдебната независимост, то се прилага за всеки съдия [пропусната бележка под линия]. Когато съдия прави такива изявления не само в личното си качество, но и от името на съдебен съвет, съдебна асоциация или друг представителен орган на съдебната власт, защитата, предоставена на този съдия, ще бъде повишена [бележката под линия е пропусната]. Като се има предвид това и в зависимост от проблема и контекста, съветът на съдебната власт [бележката под линия е пропусната], асоциациите на съдиите [бележката под линия е пропусната], председателите на съдилища или други независими органи може да са в най-добра позиция да се справят с тези въпроси, например на високо ниво конституционни въпроси. Съдиите могат също така да изразяват мнението си в рамките на международна асоциация на съдии.

III. ПРАВО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

A. Договорът за Европейския съюз

221. Член 2 от Договора за Европейския съюз („ДЕС“) гласи следното:

„Съюзът се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, свобода, демокрация, равенство, върховенство на закона и зачитане на човешките права, включително правата на лицата, принадлежащи към малцинства. Тези ценности са общи за държавите-членки в едно общество, в което преобладават плурализмът, недискриминацията, толерантността, справедливостта, солидарността и равенството между жените и мъжете.

222. Член 19, параграф 1 от ДЕС гласи:

„Съдът на Европейския съюз включва Съда, Общия съд и специализираните съдилища. Той гарантира, че при тълкуването и прилагането на договорите се спазва законът.

Държавите членки предоставят достатъчни средства за защита, за да гарантират ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза.“

B. Хартата на основните права

223. Дял VI от Хартата, под заглавието „Правосъдие“, включва член 47 от нея, озаглавен „Право на ефективна защита и на справедлив съдебен процес“, който гласи следното:

„Всеки, чиито права и свободи, гарантирани от законодателството на Съюза, са нарушени, има право на ефективна защита пред съд в съответствие с условията, определени в този член.

Всеки има право на справедливо и публично гледане на делото в разумен срок от независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон. ...”

C. Съдебна практика на Съда на Европейския съюз

1. *Решение от 19 ноември 2019 г. по дело АК и други (Независимост на дисциплинарната камара на Върховния съд)*, C-585/18, C-624/18 и C-625/18, EU:C:2019:982

224. Между август и октомври 2018 г. Камарата по труда и социалното осигуряване на Върховния съд отправи три преюдициални запитвания до Съда на ЕС по висящи дела пред този съд, възникнали във връзка с намаляването на възрастта за пенсиониране на съдиите от Върховния съд в новия Закон за Върховния съд, приет през декември 2017 г. Това правило беше приложимо и за съдиите от Върховния административен съд. Въпросните дела включваха производства, заведени от съдия от Върховния административен съд (АК) срещу NCJ, и производства, заведени от двама съдии от Върховния съд (CP и DO) срещу президента на републиката. Исканията се отнасяха, *наред с другото*, до въпроса дали новосъздадената дисциплинарна камара на Върховния съд, която трябва да има юрисдикция по такива случаи, може да се счита за

Върховния съд, който трябва да има юрисдикция по такъв случай, може да се счита за независим съд съгласно правото на ЕС в светлината на факта, че е съставена от съдии, избрани от новият NCJ.

225. На 19 ноември 2019 г. Съдът на ЕС се произнася с преюдициално заключение. Той постановява, доколкото е релевантно:

„Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз и член 9, параграф 1 от Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 г. за установяване на обща рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите трябва да се тълкуват като изключващи случаи, свързани с прилагането на правото на ЕС попада в изключителната юрисдикция на съд, който не е независим и безпристрастен съд по смисъла на предишните разпоредби. Такъв е случаят, когато обективните обстоятелства, при които е сформирани този съд, неговите характеристики и средствата, чрез които са били назначени членовете му, могат да породят основателни съмнения в съзнанието на субектите на правото относно неприкосновеността на този съд към външни фактори, по-специално по отношение на прякото или непряко влияние на законодателната и изпълнителната власт и неговия неутралитет по отношение на интересите пред него и по този начин може да доведе до това, че този съд не се възприема като независим или безпристрастен с последицата от накърняването на доверието, което правосъдието в едно демократично общество трябва да вдъхне на субектите на закона. Запитващата юрисдикция трябва да определи в светлината на всички релевантни фактори, установени пред нея, дали това се отнася за съд като дисциплинарната камара на Върховния съд.

Ако случаят е такъв, принципът на върховенството на правото на ЕС трябва да се тълкува като изискващ от запитващата юрисдикция да не прилага разпоредбата на националното право, която запазва компетентността да разглежда и да се произнася по делата в главното производство на горепосочения състав, така че тези случаи да могат да бъдат разгледани от съд, който отговаря на горепосочените изисквания за независимост и безпристрастност и който, ако не беше тази разпоредба, би имал юрисдикция в съответната област.“

226. Съответните мотиви за решението са цитирани в параграф 164 от *Reczkowicz* и параграфи 151-152 от *Grzęda* (и двата цитирани по-горе).

2. Решение от 15 юли 2021 г. по делото *Commission v. Полша (Дисциплинарен режим за съдии)*, C-791/19, EU:C:2021:596

227. Комисията заведе дело срещу Полша за неизпълнение на задълженията си по член 19, параграф 1, втора алинея от ДЕС и член 267, втора и трета алинея от ДФЕС поради национални мерки, установяващи новия дисциплинарен режим за съдиите от Върховният съд и обикновените съдилища, създадени със законодателство, прието през 2017 г. По-специално Комисията твърди, че Република Полша е нарушила член 19, параграф 1, втора алинея от ДЕС на четири основания по отношение на: първо, третирането на съдържанието на съдебните решения като дисциплинарно нарушение; второ, липсата на независимост и безпристрастност на Дисциплинарната камара на Върховния съд, трето, дискреционните правомощия на председателя на тази камара да определя компетентния съд, което не позволява дисциплинарните дела да се решават от съд, създаден със закон; и четвърто, липсата на гарантиране на разглеждането на дисциплинарните дела в разумен срок и правото на защита на обвиняемите съдии. Комисията също така твърди, че Полша е нарушила втора и трета алинея на член 267 от ДФЕС, тъй като правото на националните съдилища да отправят преюдициално запитване е ограничено от възможното започване на дисциплинарни производства срещу съдии, които са упражнили това право.

228. На 8 април 2020 г. Съдът на ЕС (Голям състав) издаде временна заповед по дело, образувано от Комисията и засягащо дисциплинарни производства срещу съдии, висящи пред Дисциплинарната камара на Върховния съд. Временната заповед гласи:

„1. От Република Полша се изисква незабавно и в очакване на произнасяне на решението за приключване на производството по дело C - 791/19 ,

– да спре прилагането на разпоредбите на чл. 3, ал. 5, чл. 27 и чл. 73, ал. 1 от Закона за Върховния съд от 8 декември 2017 г. (Dz. U. от 2018 г., т. 5), както е изменен, образувайки основата на юрисдикцията на Дисциплинарната камара на Върховния съд да се произнася, както на първа инстанция, така и на обжалване, по дисциплинарни дела, засягащи съдии;

– да се въздържа от препращане към делата, висящи пред Дисциплинарната камара на Върховния съд пред състав, който не отговаря на изискванията за независимост, определени, *наред с другото* , в решението от 19 ноември 2019 г., *A. K. и други (Независимост на дисциплинарната камара на Върховния съд)* (C - 585/18 , C - 624/18 и C - 625/18 , EU:C:2019:982), и

– да информира Европейската комисия, най-късно един месец след като бъде уведомена за

разпореждането на Съда за предоставяне на исканите временни мерки, за всички мерки, които е приела, за да изпълни изцяло това разпореждане.“

229. След временното си решение от 8 април 2020 г. (вж. параграф 228 по-горе), на 15 юли 2021 г. Голямата камера на Съда на ЕС постанови своето решение по делото *Комисия срещу. Полша (Дисциплинарен режим за съдиите)*, считайки, че новият дисциплинарен режим за съдиите не е съвместим с правото на ЕС. Съдът на ЕС установи, *наред с другото*, че в светлината на глобалния контекст на големи реформи, които наскоро бяха засегнали полската съдебна система, в който контекст беше създадена Дисциплинарната камера на Върховния съд, и поради комбинация от фактори, които рамкираха процеса с което тази нова камера е била създадена, тази камера не е предоставила всички гаранции за безпристрастност и независимост и по-специално не е била защитена от прякото или непряко влияние на полската законодателна и изпълнителна власт; сред тези фактори Съдът критикува по-специално факта, че процесът на назначаване на съдии във Върховния съд, включително членовете на Дисциплинарната камера, се определя основно от НСС, който беше значително реорганизиран от полската изпълнителна и законодателна власт и чиято независимост би могла да породи основателни съмнения.

230. Релевантната част от диспозитива на решението гласи следното:

„На тези основания Съдът (Голяма камера) реши:

1. Декларирайте, че:

– като не успя да гарантира независимостта и безпристрастността на Дисциплинарната камера на Върховния съд, Полша, която отговаря за преразглеждането на решения, постановени в дисциплинарни производства срещу съдии (член 3, параграф 5, член 27 и член 73, § 1 от Закона за Върховният съд) от 8 декември 2017 г., в консолидираната версия, публикувана в [Journal of Laws] от 2019 г. (точка 825), четена във връзка с член 9а от Закона за Националния съвет на съдебната власт от 12 май 2011 г., като изменен със Закона за изменение и допълнение на Закона за Националния съдебен съвет и някои други закони от 8 декември 2017 г.;

– като позволява съдържанието на съдебните решения да бъде класифицирано като дисциплинарно нарушение, включващо съдии от обикновените съдилища (член 107, § 1 от Закона за организацията на обикновените съдилища от 27 юли 2001 г., във версията, произтичаща от последователни изменения, публикувани в [Вестник на законите] от 2019 г. (т. 52, 55, 60, 125, 1469 и 1495), и член 97, §§ 1 и 3 от Закона за Върховния съд, в консолидираната версия, публикувана в [Вестник на Закони] от 2019 г. (т. 825));

...

Република Полша не е изпълнила задълженията си по член 19, параграф 1, втора алинея от ДЕС;

2. Заявява, че като допуска правото на съдилищата и трибуналите да отправят преюдициални запитвания до Съда на Европейския съюз да бъде ограничено от възможността за започване на дисциплинарно производство, Република Полша не е изпълнила задълженията си съгласно член 267, втора и трета алинея от ДФЕС;“

231. Мотивите за решението относно липсата на независимост и безпристрастност на Дисциплинарната камера са цитирани в § 161 от решението *Grzęda* (цитирано по-горе).

232. Съответните мотиви на решението по отношение на дисциплинарната отговорност на съдиите поради съдържанието на техните съдебни решения гласят следното:

“ 134 . Както е видно от параграф 61 от настоящото решение, изискването за независимост и безпристрастност, произтичащо, *inter alia*, от член 19, параграф 1, втора алинея от ДЕС, което трябва да бъде изпълнено от националните съдилища или трибунали, които, подобно на полските обикновени съдилища, може да бъде призовано да търкува и прилага правото на ЕС, изисква, за да се избегне всякакъв риск дисциплинарен режим, приложим към лицата, чиято задача е да отсъждат, да бъде използван като система за политически контрол върху съдържанието на съдебните решения, този режим включват по-специално правила, определящи формите на поведение, които представляват дисциплинарно нарушение.

135 . С първото си оплакване Комисията твърди, че при определянето на формите на поведение, представляващи дисциплинарно нарушение от страна на съдиите от обикновените съдилища, като обхващащи, съответно, всякакви „очевидни и груби нарушения на закона“ и всяка „грешка“, водеща до „очевидно нарушение на закона“, член 107 § 1 от Закона за обикновените съдилища и член 97 §§ 1 и 3 от новия Закон за Върховния съд позволяват такъв политически контрол, както се доказва освен това от различни специфични случаи, в които тези разпоредби са били приложени, които са били посочени от тази институция.

136 . В това отношение в началото следва да се отбележи, че е вярно, че дисциплинарният режим,

приложим към съдиите, попада в рамките на организацията на правосъдието и следователно в рамките на компетентността на държавите-членки, и че по-специално възможността член Държавните органи могат да поставят под съмнение, че дисциплинарната отговорност на съдиите може, *наред с другото*, в зависимост от избора на държавите-членки, да бъде фактор, който допринася за отчетността и ефективността на съдебната система. Въпреки това... при упражняването на тази компетентност държавите-членки трябва да спазват правото на ЕС, като гарантират, *наред с другото*, независимостта на съдилищата, призовани да се произнасят по въпроси, свързани с прилагането или тълкуването на правото на ЕС, за да се гарантира ефективна съдебна защита на лицата, изисквана от член 19, параграф 1, втора алинея от ДЕС (вж. по аналогия решение *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“* и *други*, точки 229 и 230).

137 . В този контекст гарантирането на тази независимост не може по-специално да доведе до пълно изключване на възможността дисциплинарната отговорност на съдия да бъде предизвикана в някои много изключителни случаи в резултат на съдебни решения, приети от този съдия. Подобно изискване за независимост очевидно няма за цел да подкрепи каквито и да е сериозни и напълно непростими форми на поведение от страна на съдиите, които биха се състояли например в умишлено и недобросъвестно нарушение или в резултат на особено сериозна и груба небрежност, националното законодателство и законодателството на ЕС, с което те трябва да гарантират спазването, или да действат произволно или да отказват правосъдие, когато са призовани, като пазители на задължението за произнасяне, да се произнасят по спорове, отнесени пред тях от лица.

138 . От друга страна, изглежда изключително важно, за да се запази тази независимост и да се предотврати отклоняването на дисциплинарния режим от законните му цели и използването му за упражняване на политически контрол върху съдебните решения или натиск върху съдиите, фактът, че съдебно решение съдържа възможна грешка в тълкуването и прилагането на националното право и правото на ЕС или в преценката на фактите и преценката на доказателствата, само по себе си не може да доведе до дисциплинарна отговорност на съответния съдия (вж. по аналогия решение *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“* и *други*, параграф 234).

139 . следователно е важно поставянето под въпрос на дисциплинарната отговорност на съдия в резултат на съдебно решение да бъде ограничено до напълно изключителни случаи като тези, посочени в параграф 137 от настоящото решение, и да бъде уредено в това отношение, чрез обективни и проверими критерии, произтичащи от изисквания, свързани с доброто правораздаване, а също и чрез гаранции, предназначени да избегнат всякакъв риск от външен натиск върху съдържанието на съдебните решения и по този начин спомагат за разсейването в съзнанието на хората на всякакви разумни съмнения относно неприкосновеността на съответните съдии и тяхната неутралност по отношение на интересите пред тях (вж. по аналогия решение *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“* и *други*, параграф 233).

140 . За тази цел е от съществено значение, *наред с другото*, да бъдат установени правила, които определят по достатъчно ясен и точен начин формите на поведение, които могат да доведат до дисциплинарна отговорност на съдиите, за да се гарантира присъщата независимост в тяхната задача и да се избегне излагането им на риск тяхната дисциплинарна отговорност да бъде предизвикана единствено поради взетите от тях решения (вж. по аналогия решение *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“* и *други*, параграф 234).

141 . В настоящия случай следва да се отбележи, че само с оглед на тяхната формулировка член 107 § 1 от Закона за обикновените съдилища и член 97 §§ 1 и 3 от новия Закон за Върховния съд не отговарят на изискванията на яснота и точност, посочени в параграф 140 от настоящото решение. Трябва да се отбележи, че изразите „очевидни и груби нарушения на закона“ и „констатиране на грешка“, водещи до „очевидно нарушение на закона“, използвани в тези съответни разпоредби, не са такива, че да предотвратят задействането на отговорност на съдиите единствено въз основа на предполагаемото „неправилно“ съдържание на техните решения, като същевременно гарантират, че тази отговорност винаги е строго ограничена до напълно изключителни ситуации, като тези, посочени в точка 137 от настоящото решение.

...

143 . В това отношение е вярно, че Република Полша се позовава подробно пред Съда на съдебната практика, развивана в продължение на много години от Върховния съд по отношение на различните съставни елементи на понятието „очевидни и груби нарушения на закон“ за целите на член 107, алинея 1 от Закона за обикновените съдилища. Така описаната национална съдебна практика, чието съществуване и съдържание не са били оспорени от Комисията, наистина изглежда е приела особено ограничително тълкуване по отношение на това понятие, показвайки ясна загриженост за запазване на независимостта на съдебната власт.

...

145. На следващо място, трябва да се отбележи, че решенията на Върховния съд във връзка с член 107 § 1 от Закона за обикновените съдилища, така посочен от Република Полша, са приети не от настоящата дисциплинарна камера на този съд, а от камера на този съд, който е бил компетентен преди реформата.

...

147. В настоящия случай, както е видно от мотивите, с които Съдът уважава второто оплакване, на което Комисията се позовава в подкрепа на своето действие, Дисциплинарната колегия, създадена наскоро с новия Закон за Върховния съд, на която е възложено юрисдикцията да разглежда, в зависимост от случая, или като съд от втора инстанция, или като съд от първа и втора инстанция, дисциплинарни производства, засягащи съдии от обикновените съдилища, не отговаря на това изискване за независимост и безпристрастност.

148. Съответно този факт от своя страна може да увеличи риска разпоредби като член 107 § 1 от Закона за общите съдилища и член 97 §§ 1 и 3 от новия Закон за Върховния съд, които определят дисциплинарни нарушения по отношение на термини, които не отговарят на изискванията за яснота и прецизност, посочени в параграф 140 от настоящото решение, и не гарантират, че поставянето под въпрос на отговорността на съдиите в резултат на техните решения е строго ограничено до посочените ситуации до параграф 137 от настоящото решение, ще бъде предмет на тълкуване, което по този начин ще позволи дисциплинарният режим да бъде използван, за да се повлияе на съдебните решения.

149. Наличието на риск дисциплинарният режим действително да бъде използван, за да се повлияе на съдебните решения, освен това се потвърждава от решението на Дисциплинарната колегия от 4 февруари 2020 г., посочено в параграфи 126 и 127 от настоящото решение.

150. В това отношение е необходимо в самото начало да се отхвърли доводът на Република Полша, според който това решение на дисциплинарната колегия не може да бъде взето предвид от Съда за целите на оценката на твърдяното неизпълнение на задължения от тази държава-членка, поради това, че в съответствие с постоянната съдебна практика това неизпълнение трябва да се преценява към датата, на която е изтекъл срокът, посочен в мотивираното становище. Както Комисията правилно твърди в съдебното заседание пред Съда, това решение на дисциплинарната колегия е просто доказателство, представено след издаването на мотивираното становище, предназначено да илюстрира оплакването, изложено както в това мотивирано становище, така и в настоящия иск относно рискът, че в контекста на законодателните реформи, приложени наскоро в Полша, дисциплинарният режим, приложим към съдиите от полските обикновени съдилища, може да бъде използван, за да се повлияе върху съдържанието на съдебните решения. Както вече беше отбелязано от Съда, вземането предвид на доказателство, представено след издаването на мотивираното становище, не представлява промяна в предмета на спора, както е посочено в това мотивирано становище (вж. в този смисъл, решение от 11 юли 2002 г., *Комисия срещу Испания*, С - 139/00, ЕУ:С:2002:438, параграф 21).

151. От това решение на Дисциплинарната камера е видно, че съдия може по принцип да бъде обвинен в дисциплинарно нарушение на основание член 107 § 1 от Закона за обикновените съдилища за това, че е разпоредил Сейма, както се твърди, че е очевидно и грубо нарушение на закона, да представи документи, свързани с процеса за назначаване на членове на [НСС] в новия му състав.

152. Подобно разширително тълкуване на член 107 § 1 от Закона за обикновените съдилища е отклонение от особено ограничителното тълкуване на тази разпоредба, използвано от Върховния съд, както е посочено в параграф 143 от настоящото решение, и по този начин отразява намаление в рамките на засегнатата държава членка, в защита на ценността на върховенството на закона.

154. И накрая, Комисията се позова на различни конкретни скорешни случаи, при които дисциплинарният служител, в контекста на новия дисциплинарен режим, въведен от Закона за обикновените съдилища, е започнал дисциплинарни разследвания по отношение на съдии поради съдържанието на приетите съдебни решения от тези съдии, без да изглежда, че въпросните съдии са извършили нарушения на задълженията си като тези, посочени в параграф 137 от настоящото решение. В това отношение следва да се отбележи по-конкретно, че дисциплинарни производства са започнати, *наред с другото*, поради съдебни решения, с които са отправени искания за преюдициално заключение до Съда на Европейските общности с цел разяснение относно съвместимостта на някои разпоредби на националното право с разпоредбите на правото на ЕС, свързани с върховенството на закона и независимостта на съдиите.

155. Въпреки че Република Полша твърди, че оплакванията, направени от дисциплинарния служител в тези случаи, не се отнасят до явни и груби нарушения на закона за целите на член 107, § 1 от Закона за обикновените съдилища, а до превишаването, от засегнатите съдии, относно тяхната юрисдикция или опорочаването от тези съдии на тяхната съдебна длъжност, остава фактът, че тези оплаквания са пряко свързани със съдържанието на съдебните решения, взети от тези съдии.

156. Самата перспектива за започване на такива дисциплинарни разследвания като такава може да окаже натиск върху онези, които имат задачата да се произнасят по даден спор (вж. в този смисъл решение *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ и други*, параграф 199).

157. Като взе предвид всички гореизложени съображения, Съдът счита за установено, че в конкретния контекст, произтичащ от последните реформи, които засегнаха полската съдебна система и дисциплинарния режим, приложим към съдиите от обикновените съдилища, и по-специално като взе предвид фактът, че независимостта и безпристрастността на съдебния орган с юрисдикция да се произнася по дисциплинарни производства по отношение на тези съдии не са гарантирани, определенията за дисциплинарно нарушение, съдържащи се в член 107 § 1 от Закона за обикновените

съдилища и член 97 §§ 1 и 3 от новия Закон за Върховния съд не помагат да се избегне използването на този дисциплинарен режим, за да се създаде натиск и възпиращ ефект по отношение на тези съдии, които са призвани да тълкуват и прилагат правото на ЕС. влияние върху съдържанието на техните решения. По този начин тези разпоредби подкопават независимостта на тези съдии и правят това, освен това, с цената на намаляване на защитата на ценността на върховенството на закона в Полша по смисъла на съдебната практика, посочена в параграф 51 от настоящото решение в нарушение на член 19, параграф 1, втора алинея от ДЕС.

158 . Следователно първата жалба трябва да бъде уважена.“

233. Съответните мотиви на решението относно ограниченията на правото на националните съдилища да отправят преюдициални запитвания до Съда на ЕС гласят следното:

“ 222 . В началото следва да се припомни, че крайтъгълният камък на съдебната система, създадена от Договорите, е процедурата за преюдициално запитване, предвидена в член 267 от ДФЕС, която, като установява диалог между един съд и друг, по-специално между Съда на Европейските общности и съдилища и трибунали на държавите членки, има за цел да осигури еднакво тълкуване на правото на ЕС, като по този начин служи за гарантиране на неговата съгласуваност, пълно действие и автономност, както и в крайна сметка специфичното естество на правото, установено от Договори (Становище 2/13 от 18 декември 2014 г., EU:C:2014:2454, параграф 176 и цитираната съдебна практика и решение *A.V. и други* , параграф 90 и цитираната съдебна практика).

223 . Съгласно постоянната съдебна практика на Съда, член 267 от ДФЕС предоставя на националните съдилища най-широка свобода на преценка при отнасяне на въпроси до Съда, ако считат, че висящо пред тях дело повдига въпроси, свързани с тълкуването на разпоредби от правото на ЕС или разглеждането на техните валидност, които са необходими за разрешаването на делото пред тях (решения от 5 октомври 2010 г., *Елчинов* , С - 173/09 , EU:C:2010:581, т. 26, и в *A.V. и др.* , т. 91 и делото -цитиран закон).

...

225 . Също така е постоянна съдебна практика, че норма на националното право не може да попречи на национален съд да упражнява това право на преценка или да спазва това задължение, които са неразделна част от системата за сътрудничество между националните съдилища и Съда на Европейските общности, установена в член 267 ДФЕС и на функциите на съда, отговарящ за прилагането на правото на ЕС, възложени от тази разпоредба на националните съдилища (решение *A.V. и др.* , точка 93 и цитираната съдебна практика).

226 . Освен това, национално правило, чийто ефект може *inter alia* да бъде, че национален съд ще избере да се въздържа от отнасяне на преюдициални въпроси до Съда, е в ущърб на прерогативите, предоставени по този начин на националните съдилища и трибунали от член 267 от ДФЕС и, следователно, , за ефективността на тази система за сътрудничество (вж. в този смисъл решение *A.V. и други* , точка 94 и цитираната съдебна практика).

227 . Следователно не могат да бъдат разрешени разпоредби на националното право, които излагат националните съдии на дисциплинарни производства в резултат на факта, че са отправили преюдициално запитване до Съда. Наистина, самата перспектива, в зависимост от случая, да бъдете обект на дисциплинарно производство в резултат на такова позоваване или решението да запазите това позоваване, след като е било направено, вероятно ще подкопае ефективното упражняване от страна на съответните национални съдии на преценката и функциите, посочени в точка 225 от настоящото решение (решение от 26 март 2020 г., *Miasto Łowicz u Prokurator Generalny* , С - 558/18 и С - 563/18 , EU:C:2020:234, параграф 58) .

228 . За тези съдии фактът, че не са подложени на дисциплинарни производства или мерки за това, че са упражнили такова право на преценка да отнесат въпрос пред Съда, което е изключително в тяхната юрисдикция, също представлява гаранция, която е от съществено значение за съдебната независимост, като тази независимост е по-специално , от съществено значение за правилното функциониране на системата за съдебно сътрудничество, възпътена от механизма за преюдициално заключение съгласно член 267 от ДФЕС (решение от 26 март 2020 г., *Miasto Łowicz u Prokurator Generalny* , С - 558/18 и С - 563/18 , EU:C: 2020:234, параграф 59 и цитираната съдебна практика).

229 . В настоящия случай трябва да се има предвид, че вече е видно от проверката, която накарва Съда да уважи първото оплакване, подадено от Комисията, че определенията на дисциплинарното нарушение, съдържащи се в разпоредбите на член 107 § 1 от Законът за обикновените съдилища и член 97, §§ 1 и 3 от новия Закон за Върховния съд не отговарят на изискванията, произтичащи от член 19, параграф 1, втора алинея от ДЕС, тъй като пораждат риск дисциплинарният режим въпросното може да бъде използвано с цел създаване на натиск и възпиращ ефект по отношение на съдиите от полските обикновени съдилища, които могат да повлияят на съдържанието на съдебните решения, които тези съдии са призвани да постановяват.

230 . Такъв риск се отнася и до решенията, чрез които национален съд е призован да избере да упражни своето право на преценка съгласно член 267 от ДФЕС да отправи преюдициално запитване до Съда или, когато е уместно, да изпълни задължението си да направи такова преюдициално запитване съгласно тази разпоредба.

231 . Както се потвърждава от примерите, изтъкнати от Комисията и обсъдени по-специално в параграфи 117, 118 и 125 от настоящото решение, практиката, започната от дисциплинарния служител, потвърждава, че такъв риск към днешна дата се е материализирал чрез откриването на разследвания относно решения, с които полските обикновени съдилища са отправили искания за преюдициално заключение до Съда на Европейските общности; разследвания, които включват по-специално интервюиране на засегнатите съдии и изпращане на въпросници на тези съдии относно въпроса дали преюдициалните запитвания, направени по този начин от тези съдии, е имало вероятност да доведат до дисциплинарни нарушения.

232 . Освен това трябва да се посочи, че в своя защита Република Полша само минимизира обхвата на подобни практики, като твърди, *наред с другото* , че тези разследвания не са извършени от самите дисциплинарни съдилища, а от дисциплинарни служители, че етапът на разследване трябваше да бъде разграничен от този, свързан със самото дисциплинарно производство, че тези разследвания междуременно са били приключени и че освен това са били свързани с обстоятелствата около приемането на съответните актове за запитване и поведението на съдиите въпросни по този повод, а не самите заповеди.

233 . В това отношение трябва да се има предвид, първо, че стриктното спазване на задълженията на държавите-членки, произтичащи от член 267 от ДФЕС, се изисква по отношение на всички държавни органи и следователно по-специално по отношение на орган, който като Дисциплинарния Служител, отговаря за разследването, ако е необходимо под ръководството на министъра на правосъдието, на дисциплинарни производства, които могат да бъдат заведени срещу съдии. Второ, както бе твърдяно както от Комисията, така и от държавите-членки, встъпили в подкрепа на исканията на тази институция, самият факт, че дисциплинарният служител провежда разследвания при условията, посочени в точка 231 от настоящото решение, е достатъчен да се даде конкретен израз на риска от форми на натиск и възпиращ ефект, посочени в точка 229 от настоящото решение, и да се подкопае независимостта на съдиите, които са обект на тези разследвания.

234 . От това следва, че петото оплакване, в което се твърди, че Република Полша не е изпълнила задълженията си по член 267, втора и трета алинея от ДФЕС, като е предоставила правото на съдилищата и трибуналите да отправят преюдициални запитвания до Съда на Европейските общности бъде ограничено от възможността за задействане на дисциплинарно производство, трябва да бъде потвърдено.“

3. Временни разпореждания по дело C-204/21

234. През март 2021 г. Европейската комисия започна процедура за нарушение по отношение на Закона за изменение от 2019 г. (вж. параграфи 179 - 180 по-горе), считайки, че законът подкопава независимостта на полските съдии и е несъвместим с върховенството на правото на ЕС. Комисията поддържа, че доколкото Законът за изменение и допълнение от 2018 г. предоставя на Дисциплинарната камара на Върховния съд, чиято независимост и непристрастност не са гарантирани, компетентност да се произнася по дела, имащи пряко въздействие върху статута на съдиите и изпълнението на техните задължения, този закон засяга тяхната независимост. Освен това според Комисията Законът за изменение от 2019 г. забранява на който и да е национален съд да проверява спазването на изискванията на ЕС, свързани с независим и непристрастен съд, създаден преди това със закон, и характеризира такъв преглед като дисциплинарно нарушение. Счита се, че Камарата по извънредни преразглеждания и публични дела на Върховния съд има изключителна юрисдикция да извършва такива преразглеждания. И накрая, Комисията поддържа, че като изисква от съдиите да съобщават информация, свързана с тяхната дейност в асоциации или фондации и предишно политическо членство, и като планира да публикува тази информация, изменящият закон нарушава правото на зачитане на личния живот и правото на защита на лични данни. Комисията също така реши да поиска от Съда на ЕС да разпорежи временни мерки, докато не постанови решение по случая.

235. На 14 юли 2021 г. заместник-председателят на Съда на ЕС издаде временна заповед по делото (C – 204/21 R, EU:C:2021:593). Полша трябваше да спре, *наред с другото* , прилагането на подраздел 1а от раздел 27, параграф 1 от Закона за Върховния съд от 2017 г., изменен със Закона за изменение от 2019 г., съгласно който Дисциплинарната камара на Върховния съд имаше юрисдикция да се произнася, както на първа, така и на втора инстанция, по молби за разрешение за започване на наказателно

производство срещу съдии, временното им задържане, арестуването им или призоваването им да се явят пред нея, и второ, последиците от вече приетите решения от дисциплинарната камара върху въз основа на този член, който разрешава започването на наказателно производство срещу или арестуването на съдия.

236. На 27 октомври 2021 г. заместник-председателят на Съда на ЕС нареди на Полша да плаща на Европейската комисия периодична имуществена санкция от 1 000 000 евро на ден, докато тази държава членка изпълни задълженията, произтичащи от заповедта от 14 юли 2021 г. или, ако не направи това, до датата на произнасяне на окончателното решение по делото (С – 204/21 R, EU:C:2021:878).

237. На 10 март 2023 г. Република Полша подаде заявление за отмяна или промяна на заповедта от 27 октомври 2021 г., разчитайки на приемането на Закона за изменение от 2022 г. и премахването на Дисциплинарната камара. На 21 април 2023 г. заместник-председателят на Съда на ЕС разпореди сумата на периодичната неустойка, която Полша трябваше да плати съгласно предишната заповед, да бъде намалена до 500 000 евро на ден (С - 204/21 R-RAP, ЕС :C:2023:334). В това решение заместник-председателят на Съда на ЕС разгледа прилагането на различните временни мерки, предписани с определението от 14 юли 2021 г.

238. По отношение на задължението за спиране на действието на решенията, приети от Дисциплинарната камара, разрешаващи започването на наказателно производство срещу или арестуването на съдия, заповедта анализира двете средства за защита, въведени от раздел 9 и член 18(1) от Закон за изменение и допълнение от 2022 г.

В тази връзка релевантните мотиви на заповедта гласят следното:

„33. От точка 1, буква а) от диспозитива на определението от 14 юли 2021 г. следва , че това разпоредение изисква от Република Полша, *наред с другото* , да спре действието на решенията, приети от Дисциплинарната камара въз основа на точка 1а от 27, ал. 1 от изменения Закон за Върховния съд.

34. Република Полша твърди по същество, че е приложила изцяло тази временна мярка, като е въвела две отделни правни средства за защита, предвидени съответно в член 9 и член 18, параграф 1 от Закона от 9 юни 2022 г.

...

39. Що се отнася, на второ място, до член 18, параграф 1 от Закона от 9 юни 2022 г., от текста на тази разпоредба следва, че той дава на съдията, засегнат от някои решения, приети от Дисциплинарната камара, които са станали окончателни, възможност да подаде заявление в рамките на шест месеца от влизането в сила на този закон за възобновяване на процедурата по отношение на него или нея.

40 . Въпреки че въвеждането на такова средство за защита е в състояние, доколкото е ефективно, да засили съдебната защита, достъпна за съдиите, засегнати от производства, заведени пред дисциплинарната колегия, остава фактът, че въвеждането му в никакъв случай не води до спиране на последици от решение, прието от дисциплинарната камара, ако въпросният съдия не е подал молба за преразглеждане на това решение съгласно условията, определени в Закона от 9 юни 2022 г.

41 . Освен това, дори да бъде подадена такава молба за преразглеждане, от член 18, параграф 1 от този закон не следва, че действието на решението на дисциплинарната колегия, за което се отнася тази молба, се спира до разглеждането на молбата.

42 . Следователно изглежда, че правните средства за защита, на които се позовава Република Полша, не са в състояние да гарантират, във всички случаи и незабавно, спирането на действието на решенията, приети от Дисциплинарната камара въз основа на точка 1а от член 27(1) от изменения Закон за Върховния съд.

43 . При тези обстоятелства фактът, че някои от тези решения в действителност са били поставени под въпрос или биха могли да бъдат поставени под въпрос в близко бъдеще, ако се приеме, че това е установено, не може в никакъв случай да установи, че временната мярка, посочена в параграф 33 от тази заповед е изпълнено изцяло.

44 . Съответно Република Полша е спазила тази временна мярка само частично.“

4. Решение от 5 юни 2023 г. по делото *Commission v. Полша (Независимост и личен живот на съдиите)*, C-204/21, EU:C:2023:442

239. На 5 юни 2023 г. Голямата камара на Съда на ЕС постанови своето решение, с което уважи иска на Комисията. Съдът на ЕС постановява, *inter alia* , като се позовава на своето предишно съдебно решение по Дисциплинарната камара на Върховния съд на

сволята предишна съдебна практика, че дисциплинарната камера на Европейския съд не отговаря на изискванията за независимост и непристрастност.

240. Релевантната част от диспозитива на решението гласи следното:

„На тези основания Съдът (Голяма камера) реши:

1. Декларира, че като предоставя на Дисциплинарната камера на Върховния съд, Полша, чиято независимост и непристрастност не са гарантирани, юрисдикция да разглежда и решава дела, имащи пряко въздействие върху статута на съдиите и стажант-съдиите и изпълнението на тяхната служба, като например, от една страна, молби за разрешение за образуване на наказателни производства срещу съдии и стажант-съдии или за задържането им и, от друга страна, дела, свързани с трудовото и осигурителното право, които засягат съдии от Върховния съд и дела, свързани с принудителното пенсиониране на тези съдии, Република Полша не е изпълнила задълженията си по член 19, параграф 1, втора алинея от ДЕС;“

241. Релевантните мотиви по отношение на Дисциплинарната колегия и нейната юрисдикция гласят следното:

„95. Що се отнася конкретно до правилата, уреждащи дисциплинарния режим, приложим към съдиите, следователно от постоянната съдебна практика на Съда следва, че изискването за независимост произтича от правото на ЕС, и по-специално от член 19, параграф 1, втора алинея. ДЕС означава, че този режим трябва да предоставя необходимите гаранции, за да се предотврати всякакъв риск от използването му като система за политически контрол върху съдържанието на съдебните решения. В това отношение, правила, които определят, по-специално, както поведението, представляващо дисциплинарни нарушения, така и действително приложимите наказания, правила, които предвиждат участието на независим орган в съответствие с процедура, която напълно гарантира правата, заложиени в членове 47 и 48 от Хартата, особено правата на защита, и правилата, които определят възможността за завеждане на съдебни производства за оспорване на решенията на дисциплинарните органи, представляват набор от гаранции, които са от съществено значение за запазването на независимостта на съдебната система (решение от 15 юли 2021 г., *Комисията срещу Полша (Дисциплинарен режим за съдии)*, С - [791/19](#), EU:C:2021:596, параграф 61 и цитираната съдебна практика).

96. Същото по принцип трябва да се прилага, *mutatis mutandis*, за други правила, свързани със статута на съдиите и изпълнението на техните задължения, като тези, уреждащи снемането на техния имунитет от наказателни дела, когато такъв е имунитет, както в настоящия случай, предвидено в съответното национално право (вж. в този смисъл решение от 18 май 2021 г., *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ и други*, С - [83/19](#), С - [127/19](#), С - [195/19](#), С - [291/19](#), С - [355/19](#) и С - [397/19](#), EU:C:2021:393, параграф 213).

97. Както отбелязва генералният адвокат по същество в точка 206 от своето заключение, прилагането на такива правила вероятно ще има сериозни последици както за кариерното развитие на съдиите, така и върху условията на живот. Такъв със сигурност е случаят с правила като тези, по отношение на които точки 1а, 2 и 3 от член 27, параграф 1 от изменения Закон за Върховния съд възлагат заявлението или прегледа на дисциплинарната камера, доколкото такова заявление може да доведе до разрешение за започване на наказателно производство срещу съответните съдии, за арестуването им и временното им задържане, както и до отстраняване от длъжност на тези съдии и намаляване на възнаграждението им.

...

99. При тези обстоятелства правният ред на съответната държава членка трябва да включва гаранции, способни да предотвратят всякакъв риск такива правила или решения да бъдат използвани като система за политически контрол върху съдържанието на съдебните решения или като инструмент за натиск и сплашване срещу съдиите, които може, *наред с другото*, да доведе до привидна липса на независимост или непристрастност от тяхна страна, способна да накърни доверието, което правосъдието в едно демократично общество, управлявано от върховенството на закона, трябва да вдъхне на лицата (вж. в този смисъл решение от 18 Май 2021 г., *Асоциация „Forumul Judecătorilor din România“ и други*, С - [83/19](#), С - [127/19](#), С - [195/19](#), С - [291/19](#), С - [355/19](#) и С - [397/19](#), ЕС :C:2021:393, параграф 216).

100. За тази цел следователно е важно, както беше припомнено в параграф 95 от настоящото решение във връзка с правилата, приложими към дисциплинарния режим на съдиите, че решенията, разрешаващи започването на наказателно производство срещу съответните съдии, техния арест и задържането, както и спирането или намаляването на тяхното възнаграждение, или решенията, свързани със съществени аспекти на схемите на трудовото право, социалното осигуряване или пенсионното право, приложими към тези съдии, да бъдат приети или преразгледани от орган, който сам по себе си отговаря на гаранциите, присъщи на ефективната съдебна защита, включително това на независимостта (вж. по аналогия решение от 15 юли 2021 г., *Комисия / Полша (Дисциплинарен режим за съдии)*, С - [791/19](#), EU:C:2021:596, параграф 80 и цитираната съдебна практика).

101. В това отношение следва да се отбележи по-специално, че самата перспектива за съдиите да се изложат на риск, че разрешение за наказателното им преследване може да бъде поискано и получено от орган чиято независимост не е гарантирана може да засегне тяхната собствена независимост (

вижте по аналогия решение от 15 юли 2021 г., *Комисия срещу Полша (Дисциплинарен режим за съдии)*, С - 791/19, EU:C:2021:596, параграф 82 и цитираната съдебна практика). Същото важи и за рисковете, че такъв орган може да реши дали да преустанови изпълнението на техните задължения и да намали възнаграждението им или дали те трябва да бъдат пенсиониран по-рано, или дори да се произнесе по други съществени аспекти на техния режим на заетост и социалноосигурително право.

102. В настоящия случай следва да се припомни, че в светлината на всички отбелязани фактори и съображения, изложени в параграфи 89 до 110 от решението от 15 юли 2021 г., *Комисия срещу Полша (Дисциплинарен режим за съдии)* (С - 791/19, EU:C:2021:596), на което трябва да се направи позоваване, Съдът постановява в точка 112 от това решение, че взети заедно, конкретният контекст и обективните обстоятелства, при които е създадена Дисциплинарната камара, характеристиките на тази камара и начинът, по който са назначени нейните членове, са такива, че да пораздат основателни съмнения в съзнанието на отделните лица относно неподатливостта на тази камара на външни фактори, по-специално прякото или непряко влияние на полския законодателен орган и изпълнителна власт, и неговата неутралност по отношение на интересите пред него и по този начин е вероятно да доведе до това, че този орган не се възприема като независим или безпристрастен, което вероятно ще накърни доверието, което правосъдието в едно демократично общество, управлявано от правилото на закона трябва да вдъхнови тези хора.“

242. Друга относима съдебна практика на Съда на ЕС е цитирана в горесцитираните решения на Съда в *Reczkowicz* (§§ 161 и 165), *Dolińska-Ficek u Ozimek* (§§ 190, 194-196 и 201-203), *Advance Pharma sp. z o.o.* (§§ 207-209 и 214-216) и *Grzęda* (§§ 148 и 153-159).

ЗАКОНЪТ

I. СЪЕДИНИТЕЛ НА ПРИЛОЖЕНИЯТА

243. Съдът отбелязва, че в първата си жалба (№ 21181/19) жалбоподателят се оплаква по член 8 и член 13 от Конвенцията относно различните предварителни разследвания, започнати от дисциплинарния служител. Съдът реши да уведоми правителството за тези оплаквания и в допълнение, служебно, за оплакването по член 10 от Конвенцията. Във втората си молба (№ 51751/20) жалбоподателят се оплаква от решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г., с което се отнема имунитетът му и се отстранява от съдийските му задължения. По отношение на това решение той повдига оплаквания по член 6 § 1, член 8 и член 10 от Конвенцията.

244. Имайки предвид сходния им предмет и от съображения за процесуална икономия, Съдът намира за подходящо да разгледа двете жалби заедно в едно решение (Правило 42 § 1 от Правилника на Съда).

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 6, § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРАВОТО НА НЕЗАВИСИМ И БЕЗПРИСТРАСТЕН СЪД, СЪЗДАДЕН СЪС ЗАКОН

245. Жалбоподателят се оплаква по член 6 § 1 от Конвенцията, че решението за отнемане на имунитета му и следователно за отстраняването му от съдийските му функции е взето от Дисциплинарната камара на Върховния съд, орган, който не отговаря на изискванията на „независим и безпристрастен съд, създаден със закон“. Член 6 § 1 от Конвенцията, доколкото е приложим, гласи следното:

„При определянето на неговите граждански права и задължения или при всяко наказателно обвинение срещу него, всеки има право на справедливо и публично гледане на делото в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден със закон.“

A. Избираемост

1. Статус на жертва

(има) Доводите на страните

(i) Правителството

246. В своите допълнителни бележки от 3 януари 2023 г. Правителството поддържа, че решението на CPL от 29 ноември 2022 г. е недвусмислено благоприятно за жалбоподателя. С оглед на тази резолюция, твърдят те, жалбоподателят е загубил статута си на жертва и молбата трябва да се счита за несъвместима *ratione personae* с разпоредбите на Конвенцията.

247. В това отношение те отбелязват, че посочената резолюция е издадена съгласно раздел 9 от Закона за изменение и допълнение от 2022 г., който е приложен от CPL за първи път. В решението си CPL е взел предвид съдебната практика на Съда и Съда на ЕС относно дисциплинарната камара, и по-специално временната заповед, издадена от заместник-председателя на Съда на ЕС по дело C-204/21 R (вж. параграф 87 по-горе). Освен това правителството твърди, че резолюцията е окончателна и правно обвързваща. Жалбоподателят все още остава обект на наказателно преследване по силата на решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г., но това решение може да бъде отменено по искане на жалбоподателя съгласно процедурата, предвидена в раздел 18 от Закона за изменение и допълнение на 2022 г.

(ii) Жалбоподателят

248. В своите допълнителни забележки жалбоподателят твърди, че след решението на CPL той е бил възстановен на работа при предишните условия от 30 ноември 2022 г., т.е. след 741 дни отстраняване. Освен това заплатата му е била коригирана до пълния размер и той е получил просрочената си заплата. Въпреки това платената сума не включва дължимата лихва. Жалбоподателят твърди също, че през целия период на отстраняването му не е съществувал правен механизъм за ефективното му възстановяване на работа чрез съдебно решение.

249. Жалбоподателят твърди, че CPL не се е произнесъл по въпроса за неговия имунитет, като е признал, че не е имал такава възможност съгласно действащото законодателство. Същият състав е установил, че действията на жалбоподателя не са разбрали съставомерността на престъплението по чл. 241 от НК, но е оставил в сила част от решението на дисциплинарната колегия, позволяващо му да носи наказателна отговорност за деяние, което не е представлява престъпление.

250. Жалбоподателят подчертава, че не е могъл да подаде искане за изменение на решението за отнемане на неговия имунитет в CPL, тъй като според него този орган не отговаря на изискванията за „независим и безпристрастен съд, създаден от закона ” благодарение, *наред с другото* , на определянето на неговите членове от президента на републиката.

251. Жалбоподателят твърди, че степента на намеса в неговите права и свободи в резултат на производството, водено срещу него, означава, че той все още страда от последиците от производството пред Дисциплинарната колегия, докато решението на CPL не е възстановило съществуващото преди това състояние по отношение на неимуществените вреди.

б) Оценката на съда

(i) Общи принципи

252. Съдът повтаря, че първо на националните власти е да поправят всяко нарушение на Конвенцията и че при преценката дали даден жалбоподател може да твърди, че е истинска жертва на предполагаемо нарушение, трябва да се вземе предвид не само формалната позиция в времето, когато жалбата е била подадена в Съда, но също и всички обстоятелства по въпросния случай, включително всички развития преди датата на разглеждане на делото от Съда (вж. *Tănase v. Moldova* [GC], no. 7/08 , § 105, ЕСПЧ 2010 г. и *Selahattin Demirtaş срещу Турция (№ 2)* [GC], № 14305/17 , § 217, 22 декември 2020 г.).

253. Решение или мярка, благоприятни за жалбоподателя, по принцип не са достатъчни, за да го лишат от статута му на „жертва“ за целите на член 34 от Конвенцията, освен ако националните власти не са признали, изрично или по същество, и след това е предоставено средство за защита за нарушение на Конвенцията (вж. *Scordino v. Italy (no. 1)* [GC], no. 36813/97 , §§ 179-80, ECHR 2006 V; *Gäfgen v. Germany* [GC], no. 22978/05 , § 115, ЕСПЧ 2010 г.; *Курич и други срещу Словения* [GC], № 25, 12 февруари 2019 г.). Само когато и двете условия са изпълнени, субсидиарният характер на защитния механизъм на Конвенцията изключва разглеждането на жалбата (вж . *Rooman срещу Белгия* [GC], № 18052/11 , § 129, 31 януари 2019 г., и *Selahattin Demirtaş* , цитирано по-горе, § 218).

254. Предполагаемата загуба на статута на жертва на жалбоподателя включва

разглеждане на естеството на въпросното право, причините, изложени от националните власти в тяхното решение, и продължаването на неблагоприятните последици за жалбоподателя след решението (вж. *Sakhnovskiy v. Russia* [GC], № 21272/03 , § 67 *in fine* , 2 ноември 2010 г.).

(ii) *Прилагане на общите принципи към настоящия случай*

(α) *Що се отнася до отстраняването на жалбоподателя*

255. В настоящия случай Правителството твърди, че жалбоподателят е загубил статута си на жертва поради положителното решение на CPL от 29 ноември 2022 г.

256. Оплакванията на жалбоподателя по член 6 § 1 от Конвенцията се отнасят до решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г., с което се отнема имунитета му и се отстранява от съдийските му функции. Съдът първо ще разгледа въпроса за статута на жертва на жалбоподателя по отношение на неговото отстраняване.

257. Като начало, Съдът отбелязва, че Законът за изменение от 2022 г. премахна Дисциплинарната камара на Върховния съд и създаде новия CPL от 15 юли 2022 г. (вижте параграф 183 по-горе). В очакване на назначаването на поне петима съдии в CPL, първият председател на Върховния съд определи петима съдии от този съд, които да се произнесат в новия състав на преходна основа (вижте параграф 184 по-горе). В резултат на това делото на жалбоподателя, което на този етап се отнася до разглеждането на временната жалба на прокурора срещу решението на дисциплинарната колегия, с което се отказва разрешението му да бъде арестуван с оглед на обвинението му в престъпление, е разпределено на формация от трима съдии от Камарата по професионална отговорност, заседаваща в своя преходен състав (вж. параграф 80 по-горе).

258. Формирането на CPL в случая на жалбоподателя беше съставено от трима съдии, назначени във Върховния съд по препоръка на NCJ, в предишния състав, т.е. преди влизането в сила на Закона за изменение от 2017 г., чиято дейност по отношение на процедурата за съдебни назначения в този съд е довела до констатацията на Съда за нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията в *Reczkowicz* , *Dolińska-Ficek u Ozimek* , и *Advance Pharma sp. z oo* (всички цитирани по-горе).

259. В своята резолюция от 29 ноември 2022 г. CPL окончателно отхвърли молбата на прокурора за разрешение жалбоподателят да бъде арестуван; следователно прокуратурата не можеше да го арестува за целите на повдигането му на обвинение, но в същото време не беше възпрепятствана да му повдигне обвинение, тъй като имунитетът му все още оставаше отнет, като въпросът за имунитета беше извън юрисдикцията на CPL (вижте параграфи 83 и 91- 95 по-горе). Освен това CPL служебно отмени решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. в частта относно отстраняването на жалбоподателя и намаляването на заплатата му за срока на това отстраняване (вижте параграфи 83 и 89 по-горе). В резултат на това жалбоподателят е възстановен на работа на 30 ноември 2022 г. и заплатата му е коригирана до пълния размер и той получава просрочената си заплата (вж. параграф 248 по-горе).

260. При отмяна на отстраняването на жалбоподателя и намаляването на заплатата му, CPL взе предвид факта, че тази мярка е била разпоредена от Дисциплинарната камара, орган, който не отговаря на изискванията за независим и безпристрастен съд, създаден по закон по смисъла на на, *inter alia* , член 6 § 1 от Конвенцията (вж. параграфи 87 и 92 по-горе). Като взе предвид горното, Съдът намира, че CPL е признал – по същество – че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията по отношение на производството пред Дисциплинарната камара.

261. Що се отнася до средството за защита, което е подходящо и достатъчно, за да се поправи нарушение на право по Конвенцията на национално ниво, Съдът като цяло счита, че това зависи от всички обстоятелства по делото, като има предвид, по-специално, естеството на разглежданото нарушение на Конвенцията (вж. *Scordino (№ 1)* , § 186 и *Gäfgen* , § 116, и двете цитирани по-горе). В това отношение Съдът отбелязва, че нарушението на член 6 § 1 от Конвенцията, твърдяно от жалбоподателя, по същество се основава на факта, че неговият случай е бил разгледан от Дисциплинарната колегия, орган, който не може да се счита за „законен“ и „независим и безпристрастен“ съд съгласно решението на Съда по делото *Reczkowicz*. Въпреки това, както е отбелязано по-

горе (вижте параграф 258 по-горе), решението, с което се слага край на отстраняването на жалбоподателя и недвусмислено се установява, че той не е извършил престъпление, е дадено от формация от трима съдии, чиито назначения във Върховния съд не поражда опасения по член 6 § 1 от Конвенцията в светлината на решението по делото *Reczkowicz* и свързаната с него съдебна практика на Съда, както са възникнали преди влизането в сила на Закона за изменение от 2017 г. – акт, който възлага препоръки за съдебни назначения на „новия“ НСС, орган на които липсват достатъчни гаранции за независимост от законодателната и изпълнителната власт (вж. *Reczkowicz*, §§ 274-277 и 280-282, и *Grzęda*, § 322, и двете цитирани по-горе). Следователно Съдът приема, че на последна инстанция жалбоподателят е бил изслушан пред „независим и безпристрастен съд, създаден по закон“, както се изисква от член 6 § 1 от Конвенцията.

262. Що се отнася до аргумента на жалбоподателя, че решението на CPL не е възстановило състоянието на нещата, съществувало преди твърдяното нарушение по отношение на неимуществени вреди (вж. параграф 251 по-горе), Съдът повтаря, че съгласно неговата съдебна практика по чл. 41 от Конвенцията, целта на присъждането на суми като справедливо обезщетение е да се осигури обезщетение единствено за вреди, понесени от засегнатите лица, доколкото съответните събития представляват последица от нарушението, която не може да бъде поправена по друг начин (вж. *Ilgar Mammadov v. Azerbaidzhan (производство за нарушение)* [GC], № 15172/13, § 156, 29 май 2019 г. и *Sorbalo v. Moldova* (реш.)). При обстоятелствата по настоящия случай и предвид своите констатации по-горе (вж. параграф 261 по-горе), Съдът счита, че решението на CPL може да се разглежда като предоставящо на жалбоподателя подходящо и достатъчно обезщетение, що се отнася до неговото спиране. Съответно, Съдът намира, че жалбоподателят е загубил статут на жертва по отношение на този аспект на оплакването си по член 6 § 1 от Конвенцията.

263. Като намира за ненужно в настоящия случай да се занимава с аргументите на жалбоподателя относно това дали CPL, взет като цяло, отговаря на изискванията на „независим и безпристрастен съд, създаден от закона“ (вижте параграф 250 по-горе), Съдът не може да освен приветства решението, дадено по делото на жалбоподателя, и го счита за положително развитие в контекста на кризата с върховенството на закона в Полша (вж. *Grzęda*, цитирано по-горе, § 346).

264. По-специално Съдът отбелязва, че съдиите, които се занимават с делото на жалбоподателя, са се ръководили от съдебната практика на Съда и, прилагайки и тълкувайки за първи път раздел 9 от Закона за изменение от 2022 г., те са го направили в светлината на изискванията на справедлив процес, установен от Конвенцията. При обединяването на различни части от решенията на Съда и Съда на ЕС те не само стигнаха до решение, съответстващо на Конвенцията и стандартите за върховенство на закона, но в същото време придадоха практически ефект на принципа на субсидиарност, който е в основата на Конвенцията. Съдът не може да пренебрегне – подчертава основната роля, която играят националните съдилища като гаранции на справедливостта в спазването на този принцип чрез техните решения, чрез които те придават пряко действие на правата и свободите по Конвенцията или поправят нарушения на Конвенцията, които вече са настъпили (вж. *Grzęda*, цитирано по-горе, § 324). Съдът също не може да не види, че решението по делото на жалбоподателя е стъпка напред по отношение на гарантирането на спазването на решенията на Съда, постановени в контекста на независимостта на съдебната власт в Полша.

(β) Що се отнася до свалянето на имунитета на жалбоподателя

265. Остава Съдът да разгледа въпроса за статута на жертва на жалбоподателя, доколкото става въпрос за свалянето на неговия имунитет. Той отбелязва, че въпреки че CPL е постановил недвусмислено, че жалбоподателят не е извършил оспорваното нарушение (вж. параграфи 85-86 и 95 по-горе), частта от решението на Дисциплинарната камера от 18 ноември 2020 г., позволяваща той да бъде задържан наказателна отговорност все още остава в сила и наказателното производство срещу него все още е висящо.

266. Правителството, без да се позовава на правилото за изчерпване на вътрешноправните средства за защита или да представя аргументи, които биха могли да полскажат че жалбоподателят не е спазил това правило, ползва че тази част от

оспорваното решение е можело да бъде отменено по искане на жалбоподателя (виж параграф 247 по-горе).

267. Вярно е, че в съответствие с раздел 18 от Закона за изменение от 2022 г. за период от шест месеца след влизането му в сила, тоест от 15 юли 2022 г. до 15 януари 2023 г., жалбоподателят е могъл да поиска възобновяване на производството, при което имунитетът му е бил снет (вижте параграф 187 по-горе) и че той не го е направил поради причините, обяснени в неговите бележки (вижте параграф 250 по-горе). Съдът не може да спекулира дали искане за възобновяване може или не може да доведе до разглеждане на делото на жалбоподателя от съд, който може да се счита за „законосъобразен“ за целите на член 6 § 1 от Конвенцията с оглед на състава на CPL, който, според твърдението на жалбоподателя, се твърди, че не отговаря на изискванията на тази разпоредба (вижте параграфи 184-185 и 250 по-горе; вижте също *Reczkowicz*, §§ 280-282 ; *Dolińska-Ficek u Ozimek* , §§ 353-355; и *Advance Pharma sp. z oo* , §§ 349-351 , всички цитирани по-горе). Въпреки това, оставяйки настрана този въпрос, Съдът трябва да отбележи, че както установи CPL, правното решение в раздел 18 от Закона за изменение от 2022 г., което поставя проверката на решението за премахване на съдебен имунитет в зависимост от искането на съдията, е непоследователно и нефункционално, като се има предвид че съгласно раздел 9, временните мерки като отстраняване от съдийска длъжност трябва да бъдат преразгледани служебно от камарата (вижте параграфи 90-94 по-горе).

268. В това отношение Съдът също така взема под внимание разпореждането на заместник-председателя на Съда на ЕС от 14 юли 2021 г. по дело C-204/21, съгласно което от Полша се изисква да спре, *наред с другото* , действието на приетите решения от Дисциплинарната камара, разрешаваща започването на наказателно производство срещу или арестуването на съдия (вж. параграф 235 по-горе). В последващото разпореждане от 21 април 2023 г. заместник-председателят на Съда на Европейския съюз разгледа прилагането на различните временни мерки, предписани от първоначалното разпореждане от 14 юли 2021 г., и установи, че средството за защита, предвидено в раздел 18, е „неспособно да гарантира въобще случаи и незабавно“, спирането на действието на решенията на Дисциплинарната колегия за отнемане на имунитета на съдия (вж. параграф 238 по-горе). При тези обстоятелства Съдът счита, че фактът, че жалбоподателят не е направил искане съгласно раздел 18 от Закона за изменение и допълнение от 2022 г., няма решаващо значение за статута му на жертва.

269. Освен това, въпреки че констатацията на CPL, че „поведението на жалбоподателя не е разбрало съставните елементи на престъпление“ (вижте параграфи 85 и 95 по-горе) изглежда – от практическа гледна точка – отменя правното основание за отнемане на имунитета на жалбоподателя, което е основателно подозрение, че той е извършил престъплението, определено в член 241 § 1 от НК (вижте параграфи 43-54 по-горе), органите на прокуратурата не са предприели никакви действия, за да последват решението на Върховния съд относно несъществуването на престъпление в наказателното производство срещу жалбоподателя. Съответно, Съдът намира, че неблагоприятните последици за жалбоподателя продължават въпреки решението на CPL.

270. В този контекст Съдът отбелязва, че съгласно член 17 § 1 (1) - (2) от НПК фактът, че не е извършено престъпление или че дадено деяние не разбира съставните елементи на престъпление, е автономен правни основания за неоткриване на разследване или за прекратяване на висящо разследване (вижте параграф 191 във връзка с член 17 от НПК по-горе; в тази връзка вижте също аргументите на правителството, цитирани в параграф 273 по-долу). Следователно отнемането на имунитета на жалбоподателя вече не може да се разглежда като съществено възнаграждение за прокуратурата, за да оправдае воденето на наказателно дело срещу него. Въпреки това, както беше посочено по-горе, на национално ниво не са предприети действия, насочени към прекратяване на наказателното производство срещу него.

271. При тези обстоятелства и предвид недостатъците на правното решение в Закона за изменение от 2022 г., както е установено от CPL, решението от 29 ноември 2022 г. не може да се разглежда като акт, който компенсира всички неблагоприятни последици, понесени от жалбоподателя поради Определение на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г.

272. С оглед на гореизложеното, предварителното възражение на правителството

относно статута на жертва на жалбоподателя по отношение на отнемането на имунитета му трябва да бъде отхвърлено.

2. Приложимост на наказателноправната част на член 6 § 1 към производства за освобождаване от имунитет

(има) Становището на правителството

273. Правителството повдига предварително възражение относно приложимостта на член 6 § 1 от Конвенцията в неговата наказателна част към отнемането на имунитета на жалбоподателя. Производствата, в които съд решава дали да допусне наказателна отговорност на съдия, не са нито наказателни, нито дори дисциплинарни. Те имат спомагателен характер и се водят отделно от наказателното производство в неговата фаза *rem*. Предметът на това производство е бил единствено въпросът дали имунитетът на съдия трябва да бъде снет и целта им е била ограничена до това да се позволи на отговорния прокурор да проведе наказателното производство, за да установи дали въпросното престъпление е извършено. Ако съдът реши да не снесе имунитета на съдия, наказателното производство не може да навлезе в своя стадий *in personam* и трябва да бъде прекратено в съответствие с член 17, § 1 (10) от НПК. Лице, чийто имунитет е бил свален, не става автоматично заподозрян.

274. Правителството твърди, че Дисциплинарната камара на Върховния съд се е въздържала да се произнесе по съществото на наказателното дело. То нито е предрешило изхода от наказателното производство, нито се е произнесло относно вината на жалбоподателя. Те подчертаха, че по делата за снемане на имунитет Върховният съд упражнява надзорна функция по отношение на действията на прокуратурата и по този начин защитава независимостта на съдебната власт. Освен това отнемането на имунитета на жалбоподателя, както и последиците от това, а именно отстраняването му от съдийска длъжност и намаляването на заплатата му за срока на отстраняването, не могат да се считат за наказание.

275. Правителството твърди, че съгласно полското законодателство на съдиите не е дадено никакво право да бъдат освободени от наказателна отговорност. Съдия, изпълняващ задълженията си на определена длъжност, не е имал абсолютно „право“ да остане на длъжност в неуважение към неговото или нейното поведение. Вътрешното законодателство, преследвайки легитимната цел за осигуряване на правилното правораздаване, допуска привличане на дисциплинарна или наказателна отговорност към съдия в резултат на решение на съответния орган. Такива разпоредби не представляват намеса в правата на дадено лице, тъй като упражняването на публична власт не трябва да се счита за присъща част от индивидуалността на дадено лице.

б) Твърденията на жалбоподателя

276. Жалбоподателят поддържа, че чл. 6 § 1 по наказателното му заглавие е приложим към неговия случай, тъй като обезпечителното производство пред Дисциплинарната колегия за отнемане на имунитета на съдия е от характер, свързан с репресии. В това производство компетентен съд може да реши да премахне пречка за водене на наказателно дело и да разреши задържането на съдия. Той твърди, че решението за сваляне на имунитета му е довело до задължителното му отстраняване от съдийски функции и намаляване на заплатата му.

в) Оценката на съда

(i) Общи принципи

277. Защитите, осигурени от член 6, се прилагат към лице, срещу което е повдигнато „наказателно обвинение“, в рамките на смисъла на този термин в автономната конвенция. „Наказателно обвинение“ съществува от момента, в който дадено лице е официално уведомено от компетентния орган за твърдение, че е извършило престъпление, или от момента, в който положението му е било значително засегнато от действия, предприети от властите като в резултат на подозрение срещу него (вж . *Deweert срещу Белгия* , 27 февруари 1980 г., §§ 42 - 46, Серия А № 35; *Eckle срещу Германия* , 15 юли 1982 г., § 73, Серия А № 51; и *Симеонови срещу България* [GC], № 21980/04 , § 110, 12 май 2017 г., с

допълнителни препратки).

278. Така, например, лице, арестувано по подозрение, че е извършило криминално престъпление (вж. наред с други органи, *Heaney and McGuinness v. Ireland*, № 34720/97, § 42, ECHR 2000 - XII, и *Brusco v. Франция*, № 1466/07, §§ 47 - 50, 14 октомври 2010 г.), заподозрян, разпитан за участието си в действия, съставляващи престъпление (вж. *Александър Зайченко срещу Русия*, № 39660/02, §§ 41 - 43, 18 февруари 2010 г. and *Yankov*; *Others v.* престъпление (виж, наред с много други източници, *Pélissier u Sassi срещу Франция* [GC], № 25444/94, § 66, ECHR 1999 - II, и *Pedersen u Baadsgaard срещу Дания* [GC], № 49017/99, § 44, ECHR 2004 - XI) всички могат да се разглеждат като „обвинени в престъпление“ и претендират за защитата на член 6 от Конвенцията. Действителното настъпване на първото от гореспоменатите събития, независимо от техния хронологичен ред, е това, което задейства прилагането на член 6 в неговия наказателен аспект (вж. *Симеонови*, цитирано по-горе, § 111).

279. Концепцията за „наказателно обвинение“ в член 6, параграф 1 е автономна (вж. *Ramos Nunes de Carvalho e Sá v. Portugal* [GC], № 55391/13 и 2 други, § 122, 6 ноември 2018 г.). Установената съдебна практика на Съда определя три критерия, известни като „критериите на *Engel*“, които трябва да се вземат предвид при определяне дали е налице или не „наказателно обвинение“ (вж. *Engel and Others v. the Netherlands*, 8 юни 1976 г., § 82, серия A № 22 и *Gestur Jónsson u Ragnar Halldór Hall срещу Исландия* [GC], no . Първият от тези критерии е правната квалификация на престъплението съгласно националното право, вторият е самото естество на престъплението, а третият е степента на тежест на наказанието, което съответното лице рискува да понесе. Вторият и третият критерий са алтернативни, а не непременно кумулативни. Това обаче не изключва кумулативен подход, при който отделен анализ на всеки критерий не позволява да се достигне до ясно заключение относно наличието на наказателно обвинение (вж. наред с други източници *Ezeh and Connors v. the United Kingdom* [GC] , № 39665/98 и 40086/98, § 82, ECHR 2003 – X ; *Ragnar Halldór Hall*, цитирано по-горе, §§ 75, 77-78). Фактът, че дадено престъпление не е наказуемо с лишаване от свобода, сам по себе си не е решаващ за целите на приложимостта на наказателния аспект на член 6 от Конвенцията, тъй като, както Съдът многократно е изтъквал, относителната липса на сериозност на заложеното наказание не може да лиши престъплението от присъщия му криминален характер (вж. *Ramos Nunes de Carvalho e Sá*, цитирано по-горе, § 122; *Gestur Jónsson u Ragnar Halldór Hall*, цитирано по-горе, § 78; и *Vegotex International SA срещу Белгия* [GC], № 49812/09, § 67, 3 ноември 2022 г.).

(ii) Прилагане на горните принципи при конкретните обстоятелства на настоящия случай

280. Като начало, Съдът отбелязва, че съгласно полското законодателство съдебният имунитет има дългогодишна традиция и се счита за една от гаранциите за съдебна независимост (вж. параграфи 145-147 и 153 по-горе). В съответствие с член 181 от полската конституция съдия не може да бъде подведен под наказателна отговорност или лишен от свобода без предварително съгласие, дадено от компетентен съд (вж. параграф 143 по-горе), като по този начин се установява така нареченият формален имунитет на съдия и при в същото време, предоставяйки на съдия конституционното право на достъп до съд, за да бъде разгледано отнемането на имунитета в съдебно производство. Тази разпоредба не изключва наказателната отговорност на съдиите, но предписва, че наказателното преследване на съдия с оглед установяване на неговата или нейната наказателна отговорност е възможно само когато прокурорът е получил разрешение от съда за това (вижте параграф 172 по-горе; сравнете, по отношение на приложимостта на наказателноправната част на член 6 § 1 към процедурата за отнемане на парламентарен имунитет, *Kart v. Turke u* [GC], no .

281. Що се отнася до съдиите от обикновените съдилища, процедурата за отнемане на съдебен имунитет („производството за имунитет“) е уредена в Закона от 2001 г., по-специално в неговия раздел 80. Дисциплинарният съд дава разрешение за подвеждане на съдия под наказателна отговорност, „ако има достатъчно обосновано подозрение“, че съдията е извършил предполагаемото престъпление (вж. член 80 (2c) от посочения закон, цитиран в параграф 148 по-горе). Същото условие трябва да бъде изпълнено, за да може съдът да разреши ареста или задържането на съдия.

282. Въпросът, който трябва да се определи, е дали член 6 § 1 от Конвенцията в

неговия наказателен аспект е бил приложим към производството относно отнемането на имунитета на жалбоподателя. Следователно не е задача на Съда да решава дали член 6 от Конвенцията се прилага към процедурите за отнемане на имунитет като цяло, като оценката му е ограничена до конкретните обстоятелства на делото, с което се занимава. Както е посочено по-горе (вж. параграф 279 по-горе), оценката на приложимостта на член 6 в неговия наказателен аспект се основава на три критерия, известни като „критериите на Engel“ (вж. *Engel and Others*, цитирано по-горе, § 82, както наскоро приложено в *Gestur Jónsson u Ragnar Halldór Hall*, цитирано по-горе, § 75).

283. В настоящия случай прокурорът е поискал разрешение за установяване на наказателната отговорност на жалбоподателя за това, че е позволил на медиите да запишат съдебното заседание от 17 декември 2017 г. и за разкриване – по време на устното произнасяне на мотивите за решението му – информация от разследването без съгласието на прокурора. По мнението на прокурора действието на жалбоподателя представлява престъпление по чл. 231, ал. 1 (неизпълнение на служебни задължения или злоупотреба с власт) във връзка с чл. 266, ал. 2 (разкриване на информация от длъжностно лице, получена във връзка с изпълнението на служебни задължения) и член 241, ал. 1 от НК (неразрешено разгласяване на информация от досъдебното производство) (вж. параграф 34 по-горе). Дисциплинарната камара в своята първоинстанционна резолюция от 9 юни 2020 г. отхвърли молбата на прокурора, като установи, че няма основателно подозрение, че жалбоподателят е извършил нарушението, както се твърди (вижте параграф 36 по-горе). Дисциплинарната колегия в решението си на втора инстанция от 18 ноември 2020 г. частично уважи молбата на прокурора и отне имунитета на жалбоподателя от наказателно преследване по отношение на обвинението по член 241 § 1 от НК (вижте параграф 43 по-горе). Той установи, че има основателно подозрение, че жалбоподателят, докато е давал устни мотиви за решението си по време на заседанието на 17 декември 2017 г., е разкрил без разрешение информация от разследването, проведено от Окръжната прокуратура на Варшава относно „гласуването в колонна зала“. Дисциплинарната колегия се позовава в това отношение на разкриването на обширни извадки от показания на свидетели, дадени на прокурора (вж. параграф 47 по-горе).

284. Що се отнася до първия критерий – правната квалификация на престъплението съгласно националното законодателство, Съдът отбелязва, че престъплението, по отношение на което прокурорът иска да бъде установена отговорността на жалбоподателя, а именно нерегламентираното разкриване на информация от досъдебното производство, определено в член 241, § 1 от НК, очевидно е престъпление съгласно националното законодателство.

285. Вярно е, че както е отбелязано по-горе (вижте параграф 280 по-горе), отнемането на имунитета на жалбоподателя не предрешава наказателната му отговорност, която трябва да бъде решена от наказателния съд в рамките на редовното наказателно производство. Въпреки това, това беше условие *sine qua non* за започване на наказателно преследване срещу него въз основа на планираното обвинение, което вече беше уточнено по подробен, точен и изчерпателен начин в молбата на прокурора до Върховния съд (вижте параграф 34 по-горе). В това отношение Съдът намира за полезно да се позове на констатациите на полските национални висши съдилища относно специфичните характеристики и естеството на производствата за имунитет в Полша.

286. В своето водещо решение от 28 ноември 2007 г., №. К 39/07, Конституционният съд установи, че производството за имунитет принадлежи към категорията на „производството, свързано с репресия“, което е по-широко понятие от просто наказателното производство, уредено от НПК. Той постановява, че това производство, представляващо предварителен етап за подвеждане на съдия под наказателна отговорност, трябва да осигури конституционното право на защита на съответното лице, поради самата отговорност, която е потенциално ангажирана от това производство. Конституционният съд отхвърли като конституционно неприемлива идеята, че правото на защита може да бъде ограничено на етапа на производството за освобождаване от имунитет, тъй като в бъдеще делото ще се гледа от съда, решаващ за извършване на деяние, както и въпросите за вината и наказание. В това отношение той приема, че всеки етап на „криминализация“, дори предварителният етап на производството, трябва да бъде придружен от гаранции за права на защита, които са подходящи за този етап. Важно е, че

Конституционният съд подчертава, че отнемането на имунитета не води до просто премахване на процесуална пречка за търсене на наказателна отговорност на дадено лице, а представлява „поставяне на физическо лице в сянката на подозрението“ за извършване на престъпление и до образуване на „дело“ по смисъла на член 6 от Конвенцията (вж. параграфи 154-155 по-горе).

287. Върховният съд в решението си от 20 септември 2007 г., бр. SNO 58/07, постановява, че при определяне дали е налице достатъчно обосновано подозрение, че съдия е извършил деянието, както е посочено в молбата на прокурора, с която се излага планираното обвинение, съответният съд трябва да приложи *mutatis mutandis* разпоредбите на наказателния процес относно установяване на извършването на деянието и признаване на вината. За тази цел този съд следва да разгледа събраните от прокурора доказателства; тази проверка е от съществено естество, въпреки че не достига нивото на осъждане, необходимо за произнасяне по отношение на извършването на престъпление и вината на извършителя в редовно наказателно производство. В това отношение Върховният съд постановява, че условието за отнемане на имунитета е подобно на предписаното в член 313 § 1 от НПК (вижте параграф 191 по-горе) за решение относно повдигането на обвинения (вижте параграфи 161 - 163 по-горе).

288. В решението си за седмочленния състав от 27 май 2009 г., бр. I KZP 5/09, Наказателната колегия на Върховния съд се съгласи със заключенията на Конституционния съд, споменати по-горе. Той приема, че производството за освобождаване от имунитет е тясно свързано с висящото *досъдебно* производство и обуславя възможността за наказателна отговорност на съдия. Върховният съд не се съмняваше, че стандартите за справедлив съдебен процес се прилагат в производството за имунитет, подчертавайки, че – до степента, необходима за поддържане на спазването на споменатите стандарти – разпоредбите на НПК трябва да се прилагат *mutatis mutandis* към тези производства (вижте параграфи 165- 166 по-горе). По същия начин в резолюция от 31 август 2022 г., бр. I ZI 7/22, Върховният съд постановява, че решението за отнемане на имунитета на съдия може да бъде взето само от „съд“ и в процедура, осигуряваща основните гаранции за справедлив процес (вижте параграф 173 по-горе).

289. Накрая Съдът се позовава на констатациите на Върховния съд в неговата резолюция от 14 септември 2022 г., №. I K3P 7/22. В тази резолюция Върховният съд изрично постановява, че предметът на производството за освобождаване от имунитет, което е от междинен характер, попада в обхвата на член 6 § 1 от Конвенцията в неговия наказателен аспект (вж. параграфи 170 - 171 по-горе). Същото беше потвърдено в решението на CPL от 29 ноември 2022 г. по делото на жалбоподателя (вж. параграф 88 по-горе). В решението си от 14 септември 2022 г. обаче Върховният съд също така добави, че процедурите за имунитет не са дисциплинарни производства; те са били съдебни производства по смисъла на член 45 § 1 от полската конституция – разпоредба, която гарантира правото на справедлив съдебен процес по сходен начин с член 6 § 1 от Конвенцията (вижте параграфи 143 по-горе).

290. Съдът придава значителна тежест на гореспоменатите констатации на висшите национални съдилища, по-специално на тяхното становище, че изискванията на член 6 § 1 от Конвенцията се прилагат към производствата за имунитет. Те също така признаха, че в процедурите за имунитет, въпреки междинния им характер, на засегнатото лице трябва да бъдат предоставени адекватни процесуални гаранции.

291. Въз основа на гореспоменатите констатации, Съдът заключава, че съгласно полското законодателство има две отделни групи производства, позволяващи наказателно преследване на съдия и установяване на неговата или нейната наказателна отговорност. Първоначалното производство е свързано с разрешение за отнемане на имунитета на съдия, където – според Конституционния съд – той или тя е „поставен под сянката на подозрение“ (вижте параграф 155 по-горе). Този набор от производства, условие *sine qua non* за последващо наказателно преследване на съдия, както е отбелязано по-горе, по силата на полската конституция, е от съдебен характер и премахването на имунитета се решава от съд на две нива на юрисдикция. Наказателното производство срещу съдия би започнало само ако разрешението е дадено от съд в производството за освобождаване от имунитет и впоследствие компетентният наказателен съд ще се произнесе относно извършването на престъпление и въпроса за вината. В случая на жалбоподателя въпросът за свалянето на имунитета му е окончателно решен на втора инстанция с

решение на дисциплинарната колегия от 10 ноември 2020 г.

292. Друго съображение от значение за Съда е фактът, че съгласно раздел 128 от Закона от 2001 г. разпоредбите на НПК се прилагат *mutatis mutandis*, до степента, която не е уредена в глава III от този Закон, към производствата за освобождаване от отговорност.

293. Правителството твърди, че член 6 § 1 в неговата наказателна част не се прилага за отнемане на имунитета на жалбоподателя. Въпреки това, в своите бележки по оплакването по член 8 от Конвенцията, Правителството твърди, че тази мярка е била предизвикана от поведението на жалбоподателя, което е свързано с нарушение на наказателното право (вижте параграф 375 по-долу).

294. Що се отнася до втория критерий – самото естество на престъплението – Съдът отбелязва, че член 241 § 1 от НК е насочен към обществото като цяло, а не към конкретна категория лица. Следователно обвинението срещу жалбоподателя е наказателно по своята същност.

295. По отношение на третия критерий, Съдът отбелязва, че престъплението, посочено в член 241 § 1 от НК, е наказуемо с глоба, ограничение на свободата или лишаване от свобода до две години, като по този начин посочва тежестта на наказанията при залог.

296. Освен това Съдът отбелязва, че в съответствие с член 80(2с) от Закона от 2001 г. дисциплинарният съд, който отнема имунитета, трябва да определи дали е имало „достатъчно обосновано подозрение“, че съдията е извършил нарушение. Такова определяне включва фактическа и правна оценка относно наличието на необходимото ниво на подозрение. В настоящия случай тази оценка е извършена в две решения на Дисциплинарната камара от 9 юни и 18 ноември 2020 г. и впоследствие – в контекста на молбата за разрешение за арест на жалбоподателя – в решенията на Дисциплинарната камара от 22 април 2021 г. и Камарата за професионална отговорност от 29 ноември 2022 г. Това показва, че въпросът е бил подложен на задълбочена проверка.

297. Освен това Съдът отбелязва, че решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. за отнемане на имунитета на жалбоподателя по отношение на обвинението по член 241, § 1 от Наказателния кодекс е от значение за неговата правна позиция *по отношение на* евентуалната му наказателна отговорност (виж в това отношение параграф 277 по-горе, с препратки към *Deewer* и други решения на Съда). В решението си Дисциплинарната камара не само установи, че е налице „достатъчно обосновано подозрение“, че жалбоподателят е извършил разглежданото престъпление и отвори пътя за наказателно преследване на наказателното производство срещу него, но също така направи разширително тълкуване на съставните части елементи на това престъпление, тълкуване, което е в състояние да повлияе на бъдещата му позиция в разследването и процеса. След като заключава, че жалбоподателят е действал в „досъдебно производство“, а не в „съдебно производство“ – което само по себе си прави оспорваното разкриване на информация наказуемо – той постановява, че „той е трябвало да проведе заседанието по такъв начин, че престъплението по чл.241, ал.1 от НК не би било извършено“. След като установи, че излагането на устни мотиви от страна на жалбоподателя не е довело до реална заплаха за обществения интерес, той все пак заключи, че е налице „достатъчно обосновано подозрение“, че той е извършил оспорваното престъпление „като мотивира решението си по начин, който е ненужен и противоречи на тази разпоредба“. Освен това, въпреки че привидно оставя на съда, който се занимава със случая на жалбоподателя, окончателната оценка на социалните вреди, свързани с престъплението, той все пак установи, че „възможната хипотеза, че тази вреда не е била незначителна, не е очевидна поради различни причини“ (вижте параграфи 45-54 по-горе).

298. Освен това Съдът припомня, че както беше отбелязано по-горе, според Върховния съд условието за отнемане на имунитета е подобно на това, предписано в член 313 § 1 от НПК (вижте параграф 191 по-горе) за решение по представянето на обвинения (вижте параграфи 161-163 по-горе). При това положение положението на жалбоподателя в производството за имунитет е аналогично на заподозрян в наказателно производство, срещу когото трябва да бъде повдигнато обвинение.

299. Следователно, въпреки че жалбоподателят все още не е официално обвинен в наказателното производство, образувано във връзка с подозрение срещу него, Съдът намира, че след горепосоченото решение положението на жалбоподателя е значително засегнато – по смисъла на Съда съдебна практика – чрез действия, предприети от

Съдебната практика на Съда съществено повлиява на практиката през деловодите, предприети от властите в резултат на подозрение срещу него (вж. *Deweer*, §§ 42-46, и *Simeonovi*, §§ 110-111, и двете цитирани по-горе). В това отношение Съдът се позовава и на решението от 5 юни 2023 г. по делото *Комисия v. Полша (Независимост и личен живот на съдиите)* (C-204/21, EU:C:2023:442), където Съдът на ЕС постановява, че самата перспектива съдиите да са изложени на риск разрешението за наказателното им преследване може да бъде поискано и получено от орган чиято независимост не е гарантирана, вероятно ще засегне тяхната собствена независимост (вж. параграф 241 по-горе).

300. С оглед на гореизложеното и предвид специфичните характеристики на производството за имунитет в настоящия случай, Съдът намира, че член 6 § 1 от Конвенцията в неговия наказателен аспект е приложим към тези производства. От това следва, че възражението на правителството в това отношение трябва да бъде отхвърлено.

3. *Неизчерпване на вътрешните средства за защита*

(има) Становището на правителството

(i) *Преждевременен характер на жалбата*

301. Правителството твърди, че делото е преждевременно. Те отбелязват, че наказателното производство срещу жалбоподателя по обвинението по чл. 241, ал. 1 от НК все още е висящо. Жалбоподателят не се е отзовал на призовката за участие в това производство, което следователно не е могло да приключи.

(ii) *Конституционна жалба*

302. Що се отнася до въпроса за състава на Дисциплинарната колегия, Правителството твърди, че жалбоподателят не е изчерпал наличните вътрешни средства за защита. Той е трябвало да подаде конституционна жалба, оспорваща съвместимостта на раздел 29 от Закона за Върховния съд от 2017 г. и раздел 3(1), (1) и (2) от Закона за NCJ от 2011 г., изменен с изменението от 2017 г. Закон (вж. параграфи 175 и 177 по-горе), с член 45 § 1 от Конституцията. Последната разпоредба закрепва правото на справедливо изслушване на делото пред компетентен, безпристрастен и независим съд.

303. Според правителството двете условия, които са от значение за ефективността на конституционната жалба, както е посочено в *Szotk-Medyńska v. Решение на Полша* (№ 47414/99, 9 октомври 2003 г.), са удовлетворени по делото на жалбоподателя. Що се отнася до първото условие, правителството твърди, че „индивидуално решение“, за което се твърди, че нарушава Конвенцията и което е прието при пряко прилагане на евентуално противоконституционни разпоредби на националното законодателство, е резолюцията на Дисциплинарната камара на Върховния съд от 18 ноември 2020 г. В Според мнението на жалбоподателя, тази резолюция е била дадена от съдии от Върховния съд, които е трябвало да бъдат дисквалифицирани да гледат делото му. По този начин първото условие, произтичащо от съдебната практика на Съда, е поставено в случая на жалбоподателя. Що се отнася до второто условие, то също е изпълнено, тъй като жалбоподателят е могъл да подаде искане за възобновяване на дисциплинарното производство в случай на успешен резултат от производството по конституционна жалба.

б) Твърденията на жалбоподателя

304. Жалбоподателят не е съгласен. Според него не е имало ефективно вътрешноправно средство за защита.

в) Оценката на съда

(i) *Преждевременен характер на жалбата*

305. Правителството твърди, че жалбата по член 6 § 1 е преждевременна, тъй като наказателното производство срещу жалбоподателя все още е висящо. Въпреки това Съдът отбелязва, че жалбоподателят се оплаква по член 6 § 1 от Конвенцията, че решението за сваляне на имунитета му е взето от Дисциплинарната камара на Върховния съд, орган, който не отговаря на изискванията за „независим и безпристрастен съд, създаден със закон“ (вижте параграф 245 по-горе). Поради това той намира, че според

Създаден със закон (вижте параграф 270 по-горе). Поради това той намира, че спорната жалба се отнася изключително до производството за имунитет, което, както беше отбелязано по-горе, беше окончателно приключено и прекратено с решение на дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г., а не до висящото наказателно производство срещу жалбоподателя. Съответно Съдът отхвърля възражението на правителството относно преждевременния характер на жалбата.

(ii) Конституционна жалба

306. Правителството се позовава на две конкретни законови разпоредби, чието прилагане, според него, е можело да бъде оспорено като противоконституционно от жалбоподателя (вижте параграф 302 по-горе). Те се позоваха по-специално на член 29 от Закона за Върховния съд от 2017 г., който предвиждаше в съответния момент, че „назначаването на съдебна длъжност във Върховния съд се извършва от президента на Полша съгласно препоръка на НСС“ и раздел 3(1), (1) и (2) от Закона за НСС от 2011 г. (изменен със Закона за изменение от 2017 г.), който определя компетенциите на НСС като, *наред с другото*, „изпит и оценка на кандидати за съдебна длъжност във Върховния съд“ и „представяне на президента на Република Полша на предложения за назначаване на съдии от Върховния съд“ (вижте параграфи 175 и 177 по-горе).

307. Съдът отбелязва, че аргументите на Правителството в настоящия случай относно пропуска на жалбоподателя да подаде конституционна жалба с оглед на оспорването на правилата, уреждащи процедурата за назначаване във Върховния съд, са същите като тези, които то прави в *Advance Pharma sp. z oo* (цитирано по-горе, §§ 230-232). В това решение, като взе предвид съображенията, които го накараха да отхвърли позицията на Конституционния съд, както е посочено в решението му от 20 април 2020 г. (№ U 2/20), относно явното нарушение на вътрешното право и неговото тълкуване на чл. 6 от Конвенцията, Съдът не намери достатъчно реалистични изгледи за успех на конституционна жалба въз основа на основанията, предложени от Правителството, и отхвърли тяхното предварително възражение (пак там, § 319).

308. In *Advance Pharma sp. z oo*, Съдът освен това счете, че ефективността на конституционната жалба трябва да се разглежда във връзка с общия контекст, в който Конституционният съд работи от края на 2015 г. и неговите различни действия, насочени към подкопаване на констатацията на решението на Върховния съд от 23 януари 2020 г. относно явното нарушение на вътрешното и международното право поради недостатъчната процедура за назначаване на съдии, включваща НСС. Тези действия са описани по-подробно в *Reczkowicz* (цитирано по-горе, § 263) и са характеризирани, наред с други неща, като „намеса в съдебен орган, целяща да го лиши от възможността да упражнява своята правораздавателна функция при прилагането и тълкуването на Конвенцията и други международни договори“ и като „накърняване на върховенството на закона и независимостта на съдебната власт“ (вж. *Advance Pharma sp. z oo*, § 319).

309. Съдът също така отбелязва, че гореспоменатото решение на Конституционния съд от 20 април 2020 г. (№ U 2/20), както и последващото решение от 2 юни 2020 г. (№ P 13/19) премахнаха всяка възможност за създаване на успешно конституционно оспорване на статута на съдия, назначен с участието на НСС, създаден съгласно Закона за изменение и допълнение на 2017 г. Освен това решението на Конституционния съд от 25 март 2019 г. (№ K 12/18) установи, че измененият модел за избор на съдебни членове на НСС е съвместим с Конвенцията. Тази линия от съдебната практика на Конституционния съд показва, че този орган по същество е бил решен да запази новата процедура за назначаване на съдии, включваща новия състав на НСС.

310. В светлината на гореизложеното Съдът не вижда основания да стигне до различно заключение в настоящия случай и съответно отхвърля възражението на Правителството относно пропуска на жалбоподателя да подаде конституционна жалба.

311. Във връзка с действията на Конституционния съд, свързани с прилагането и тълкуването на Конвенцията, Съдът не може да не отбележи решението на Конституционния съд от 10 март 2022 г., намиращо член 6 § 1 от Конвенцията за частично противоконституционен (№ K 7/21; вижте параграфи 206-207 по-горе), което е дадено в очевиден опит да се предотврати изпълнението на решенията на Съда по делата *Broda u Wojara* (№ 26691/18 и 27367/18, 29 юни 2021 г.), *Reczkowicz*, *Dolińska - Ficek u Ozimek* и *Advance Pharma sp. z oo* (всички цитирани по-горе) по член 46 от Конвенцията и да

гражданска юрисдикцията на Съда по членове 19 и 32 от Конвенцията по отношение на Полша (вж. също *Advance Pharma sp. z oo*, цитирано по-горе, § 320).

4. Общо заключение по допустимостта

312. Съдът отбелязва, че оплакването по член 6 § 1 относно производството за отнемане на имунитета на жалбоподателя не е нито явно необосновано, нито недопустимо на други основания, изброени в член 35 от Конвенцията. Следователно то трябва да бъде обявено за допустимо.

В. достойнства

1. Твърденията на жалбоподателя

313. Жалбоподателят твърди, че Дисциплинарната камара на Върховния съд, която се е занимавала с неговия случай, не отговаря на изискванията за „независим и непристрастен съд, създаден със закон“. Според него Дисциплинарната камара е била създадена в грубо нарушение на вътрешното право, тъй като съдиите от тази камара са били назначени от президента на републиката по препоръка на новия състав на НСС, който от своя страна е бил създаден в противоречие с Конституцията. В последното отношение жалбоподателят се позовава на факта, че съдебните членове на НСС са били избрани от *Сейма*, а не от техните колеги, и че мандатът на предишните съдебни членове е бил прекратен незаконно.

314. В подкрепа на своето твърдение жалбоподателят се позовава на решението *Reczkowicz* (цитирано по-горе). Освен това той се позовава на редица други постановления, включително *inter alia*, предварителното заключение на Съда на ЕС от 19 ноември 2019 г. по делото *AK и други* (C-585/18, C-624/18 и C-625/18), решението на Върховния съд от 5 декември 2019 г. (№ III PO 7/18), постановено след последното решение, решението на обединените камари на Върховния съд от 23 януари 2020 г. и решението на Съда на ЕС от 15 юли 2021 г. по делото *Комисия v. Полша (Дисциплинарен режим за съдиите)* (C-791/19).

315. Що се отнася до коментарите, направени от първия председател на Върховния съд, който твърди, че промяната в модела на избиране на съдебни членове на НСС е съвместима с Конституцията и не засяга независимостта на този орган (вж. параграфи 325 и 330 по-долу), жалбоподателят не се съгласи, като се позовава на констатациите, направени в резолюцията на обединените състави на Върховния съд от 23 януари 2020 г. Според него е очевидно, че изборът на съдии в НСС от техните колеги е стандарт за демократична правова държава, тъй като само преобладаването на съдебното представителство в този орган гарантира независимостта на съдебната власт от законодателната и изпълнителната власт. Жалбоподателят се позовава и на становището на полския комисар по правата на човека, представено в хода на законодателната работа по Закона за изменение от 2017 г., че предложената промяна в модела за избиране на съдебни членове на НСС би довела до нарушение на член 10, чл.173 и чл.187, ал.1, ал.2 от Конституцията. Той посочи, че в съответствие с член 187, § 1, параграф 3 от Конституцията *Сеймът* е упълномощен да избере четирима членове на НСС измежду своите депутати и с това приключват неговите конституционни правомощия за избор на членове на НСС. По същия начин Сенатът избра двама членове на NCJ измежду сенаторите. Изричното уточняване на творческата компетентност на двете камари на парламента да избират само шестима членове на НСС означава, а *contrario*, че тези камари не могат да избират повече членове на този орган. Жалбоподателят твърди, че член 187 § 1 (2) от Конституцията, като взема предвид конституционните принципи, свързани с независимостта на съдебната власт, изразени в членове 10, 45 § 1, 173, 174 и 178 § 1, предполага, че съдебните членове на НСС трябва да бъдат избирани от други съдии като представители на съдийската общност.

316. Противно на мнението на първия председател на Върховния съд, жалбоподателят твърди, че Конституционният съд недвусмислено е посочил в мотивите на своето решение от 18 юли 2007 г. (№ K 25/07), че според Конституцията, съдебните членове на НСС трябваше да се избират от съдиите. В това решение Конституционният съд изрично се позовава на конституционните гаранции за независимост на НСС, които – според жалбоподателя – са били нарушени от Закона за изменение и допълнение от 2017 г.

Освен това това решение е в явно противоречие с решението му от 20 юни 2017 г. (№ К 5/17).

317. По отношение на националната съдебна практика относно статута на новия НСС, посочена от първия председател на Върховния съд, жалбоподателят заявява, че тя трябва да бъде допълнена с три решения на Наказателната колегия на Върховния съд от 16 септември, 29 септември и 28 октомври 2021 г. (дела № I KZ 29/21, V KZ 47/21 и III KK 237/21). Тези решения потвърждават установената линия на съдебната практика на Върховния съд, че съдия, назначен по препоръка на новия НСС, не притежава атрибутите на „независим и безпристрастен съд, създаден със закон“.

318. Жалбоподателят също така отбелязва, че Върховният административен съд е постановил деветнадесет решения по дела относно жалби срещу решения на НСС, с които последният е решил да не предлага на президента на републиката назначаването на жалбоподателите на длъжности като съдии в Върховния съд и да предложи назначаването на други кандидати на тези длъжности. Върховният административен съд отмени оспорените решения на НСС в частта относно отказа да се предложи назначаването на жалбоподателите, позовавайки се на липсата на независимост на пресъставения НСС (вж. *наред с другото* решенията от 6 май 2021 г. (№ II GOK 2/18 и други).

319. Накрая жалбоподателят твърди, че в светлината на временното разпореждане на Съда на Европейския съюз от 8 април 2020 г. (C-791/19 R), Дисциплинарната камера е била възпрепятствана да се произнесе относно отнемането на неговия имунитет и отстраняването му от длъжност.

2. Становището на правителството

320. Правителството твърди, че не е имало явно нарушение на вътрешното право по отношение на процеса на назначаване на съдиите от Дисциплинарната камера, които са разгледали делото на жалбоподателя. Пзовавайки се на *Guðmundur Andri Ástráðsson v. Исландия* ([GC], № 26374/18, 1 декември 2020 г.), те отбелязаха, че Конвенцията не установява никакъв универсално обвързващ модел по отношение на процедурата за назначаване на кандидати за съдебни длъжности, нито забранява сътрудничеството на органи в тази процедура. Съответно, твърдението на жалбоподателя, че съдиите, произнасящи по делото му, са били неправомерно назначени в резултат на това, че са били подложени на неопределено политическо влияние на НСС, изглежда лишено от съществено основание и не може да представлява нарушение на член 6 § 1. Полски законодателната власт не може да бъде обвинена в нарушаване на каквито и да било стандарти, приложими към назначаването на съдии поради участието на *Сејма* в избора на съдебните членове на НСС. Въпреки че представителите на законодателната власт и членовете на изпълнителната власт, включително министърът на правосъдието, са били членове на НСС, независимият конституционен орган на държавата, те са действали само като негови членове, без да имат решаваща роля при вземането на каквито и да е решения. Освен това трябва да се отбележи, че мнозинството от членовете на НСС са съдии.

321. Освен това, що се отнася до правото на „независим и безпристрастен съд, създаден от закона“, правителството повтаря същите аргументи като тези, които вече е представило в *Juszczyszyn* (цитирано по-горе, §§ 171 - 178).

322. Правителството също така твърди, че независимостта на съдиите от Върховния съд произтича не само от процедурата за назначаването им, но преди всичко от широка система от конституционни и законови гаранции, които имат за цел да гарантират, че всички съдии се произнасят напълно без външно влияние, а именно, *наред с другото*, назначаването на съдии за неопределен срок (чл. 179 от Конституцията), несменяемостта на съдиите (чл. 180) и техния съдебен имунитет (чл. 181).

323. Освен това Правителството твърди, че фактът, че процедурата за назначаване на съдии в Полша, включително съдиите от Дисциплинарната камера, включва съдебен съвет, който не е съставен от членове, избрани пряко от съдебната власт, не засяга оценка на независимостта на съдията от изпълнителната власт. За Правителството няма съмнение, че съдиите от Дисциплинарната камера на Върховния съд са напълно независими съдии, а съдът, който разглежда делото на жалбоподателя, е независим и безпристрастен.

324. Правителството допълва своите бележки с доводи, направени от първия председател на Върховния съд.

325. Първият председател на Върховния съд твърди, че няма абсолютно никакви основания промяната в модела на избор на членовете на НСС да се счита за несъвместима с Конституцията. Не беше възможно да се посочи законова норма, която да е нарушена във връзка с въвеждането на новия модел за избор на съдебни членове на НСС. Съответно, не може да се докаже, че новият модел е довел до нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията съгласно критериите, установени в решението *Guðmundur Andri Ástráðsson*. Първият председател на Върховния съд поддържа, че не е възможно да се докаже обикновено нарушение на вътрешното право, още по-малко очевидното естество на предполагаемо нарушение, което е задължително за изпълнение на теста за „явно нарушение на вътрешното право“. Освен това няма основания за твърдението, че НСС не е независим само защото неговите съдебни членове понастоящем се избират от Сейма *измежду* съдии, предложени от техни колеги.

326. Първият председател на Върховния съд твърди, че член 187 § 1 (2) от Конституцията не предвижда задължително правило, съгласно което петнадесетте съдебни членове на НСС трябва да бъдат избирани единствено от техните колеги. Освен това, съгласно неговия член 187 § 4, начинът за избор на членовете на НСС трябваше да бъде уточнен със закон. Съответно, законодателят разполагаше с известна свобода на преценка при определянето на модела на състава на НСС. По този начин промяната от предишния модел за избиране на съдебни членове на НСС чрез поверяване на избора им на *Сейма* не може да се счита за противоконституционна.

327. Според първия председател на Върховния съд твърденията, отправени срещу промяната в законовия модел за избиране на съдебни членове на НСС, показват, че тя е резултат от фундаментално и неоправдано отклонение от добре установената съдебна практика на Конституционния Съд относно тълкуването на чл. 187, ал. 1, т. 2 от Конституцията. Това, така наречено, „ново и различно тълкуване на Конституцията“, приложено без убедителни причини, трябваше да потвърди „явното нарушение на вътрешното право“. Въпреки това, подробен анализ на решенията на Конституционния съд, цитирани в последната съдебна практика на Съда, показва, че няма абсолютно никакви основания за подобно твърдение. Както в *Reczkowicz*, така и в *Dolińska - Ficek u Ozimek* Съдът се е позовал на решението от 18 юли 2007 г. (№ К 25/07), за което се твърди, че предоставя „твърдо установен“ модел за назначаване на съдебни членове на НСС. Въпреки това, решението по дело №. К 25/07 изобщо не спомена този въпрос и по този начин позоваването на това решение като уж потвърждаващо, че „съдебните членове на НСС могат да бъдат избирани само от съдии“ е резултат от непознаване на това решение и от свободното му цитиране от съдът.

328. Освен това твърдението, че позицията на Конституционния съд, изразена по дело К 25/07, впоследствие е била съществено изменена в решението му от 20 юни 2017 г. (№ К 5/17), е неоснователно. И двете решения просто посочват, че няма твърдо установена позиция относно това кой орган има – съгласно член 187 § 1(2) във връзка с член 187 § 4 от Конституцията – единствената компетентност да избира съдебни членове на НСС. По този начин не може разумно да се твърди, че промяната на законовия модел за избор на тези членове през 2017 г. е в противоречие с Конституцията и е довела до „явно нарушение на закона“. Трябва също така да се отбележи, че и в двете решения изявленията относно възможността за избиране на съдии в НСС от техните колеги са били *obiter dicta*.

329. Първият председател на Върховния съд твърди, че като се вземат предвид различните гледни точки, представени в съдебната практика на Върховния съд, не може да се докаже, че решенията, въведени от законодателя през 2017 г., са несъвместими с Конституцията. Преди 2019 г. в тази съдебна практика последователно се приемаше, че член 187, параграф 1, параграф 2 от Конституцията не съдържа конкретни правила за подбор на съдии в НСС и че задължението да определя такива правила е поверено на законодателната власт. Като се има предвид гореизложеното, беше ясно, че съдебната практика, разгледана от Съда в решенията *Reczkowicz* и *Dolińska-Ficek u Ozimek*, засяга само едната страна на въпроса. Има много други примери в съдебната практика, включително тази на Върховния съд, които сочат в обратната посока. Също така, след решението по делото *Reczkowicz* не е имало последователна съдебна практика по

въпроса за състава на Върховния съд. В това отношение първият председател на Върховния съд се позова на решението на Наказателната колегия на Върховния съд от 23 септември 2021 г. (№ IV KZ 37/21) и две решения на Върховния административен съд от 4 ноември 2021 г. (№ III FSK 3626/21 и III FSK 4104/21).

330. Първият председател на Върховния съд твърди, че твърдението, че обикновената законодателна промяна, заменяща предишния модел за избор на съдебни членове на НСС, по самото си естество е трябвало да подкопае независимостта на този орган и впоследствие – което беше по-важното – независимостта на съдиите, назначени по препоръка на НСС до президента на републиката, беше напълно безпочвена и неподкрепена от съществуващата съдебна практика на Съда. Освен това твърдението, че решението, прието от полския законодател по отношение на състава на настоящия НСС, е било несъвместимо с полското законодателство, е извън правомощията на Съда и нарушава принципа на субсидиарност и свободата на преценка.

331. Първият председател на Върховния съд поддържа, че е от съществено значение съдиите да могат да упражняват задълженията си без влиянието и натиска на други власти. Предполаганото нарушение на този основен принцип обаче не може да бъде изведено единствено от факта, че конкретен съдия е бил назначен от НСС, избран в съответствие със Закона за изменение и допълнение от 2017 г. По този начин да се направи извод за липса на независимост на съдиите само поради резерви относно промените в метода на избор на съдебните членове на НСС е далечно опростяване. Този аргумент се основава, *наред с другото* , на необосновано предположение, че самото назначаване на съдебните членове на НСС от *Сейма* автоматично означава, че кандидатите за съдебни длъжности, представени от този орган, след назначаването им от президента на републиката, няма да бъдат независими. В същото време този аргумент силно се отклонява от сегашната позиция на Съда, според която при оценката на независимостта на съдията от първостепенно значение е отношението на съдията, изпълняващ поверената му служба. Тъй като по делото *Guðmundur Andri Ástráðsson* (цитирано по-горе) Съдът не е поставил под съмнение независимостта на съдиите, назначени от исландския парламент, в настоящия случай не може разумно да се приеме, че липсата на независимост на съдиите, назначени за членове на Дисциплинарната колегия на Върховния съд се дължи единствено на факта, че кандидатурите им са представени от орган, частично избран с парламентарен вот измежду съдии, избрани от техните колеги.

3. Оценката на съда

(има) Общи принципи

332. Общите принципи по отношение на обхвата и значението, което трябва да се придаде на понятието „трибунал, създаден със закон“, са изложени в *Guðmundur Andri Ástráðsson* (цитирано по-горе, §§ 211-234). В същото решение Съдът разработи прагов тест, съставен от три критерия, взети кумулативно, за да оцени дали нередностите в дадена процедура за назначаване на съдия са били толкова сериозни, че да доведат до нарушение на правото на съд, създаден от закон и дали балансът между конкуриращите се принципи е бил постигнат от държавните органи (пак там, §§ 243-252).

б) Прилагане на общите принципи към настоящия случай

333. В настоящия случай твърдяното нарушение на правото на „съд, създаден със закон“ се отнася до Дисциплинарната камара на Върховния съд, която реши да снесе имунитета на жалбоподателя. Жалбоподателят твърди, че съдиите от този състав са били назначени от президента на републиката по препоръка на новия НСС в явно нарушение на вътрешното право по смисъла, възприет в практиката на Съда.

334. В *Reczkowicz* (цитирано по-горе) Съдът преди това разгледа дали фактът, че делото на жалбоподателката е било разгледано от Дисциплинарната камара на Върховния съд, е довело до нарушение на нейното право на „съд, създаден от закона“, в светлината на тристепенния тест, формулиран в *Guðmundur Andri Ástráðsson* (пак там, § 243).

335. Що се отнася до първата стъпка от теста, Съдът намери за установено в *Reczkowicz* , че е имало явно нарушение на вътрешното законодателство за целите на

първия етап от теста *Astrandsson*, тъй като процесът на съдебни назначения в Дисциплинарната камара беше по същество дефектна поради участието на НСС като орган, лишен от независимост от законодателната и изпълнителната власт. При тази констатация Съдът взе предвид всички относими съображения, и по-специално убедителните и силни аргументи на Върховния съд в решението му от 5 декември 2019 г. (№ III РО 7/18) и резолюцията на съединения камари на Върховния съд от 23 януари 2020 г. и на заключенията на този съд относно процедурата за назначаване на съдии в дисциплинарната колегия, която противоречи на закона – заключения, направени след задълбочена и внимателна оценка на съответния полски закон от гледна точка на Основните стандарти на Конвенцията и правото на ЕС, както и при прилагане на насоките и съдебната практика на Съда на ЕС (вж. *Reczkowicz*, цитирано по-горе, §§ 227-265).

336. В това отношение, поради редица причини, посочени в решението, Съдът не беше убеден, че решението на Конституционния съд от 20 април 2020 г. (№ U 2/20), на което се позовава правителството, е лишило решението на Върховния съд от неговото значение или последици за целите на решението на този Съд относно това дали е имало „явно нарушение на вътрешното право“ по смисъла на член 6 § 1 (пак там, §§ 258 - 263).

337. Що се отнася до втората стъпка от теста, Съдът установи в *Reczkowicz*, че по силата на Закона за изменение от 2017 г., който е лишил съдебната система от правото да избира съдебни членове на НСС – право, предоставено ѝ съгласно предишното законодателство, и признат от международните стандарти – законодателната и изпълнителната власт са постигнали решаващо влияние върху състава на НСПС. Законът на практика премахна не само предишната представителна система, но и гаранциите за независимост на съдебната власт в това отношение (пак там, § 274).

338. По-нататък Съдът констатира, че установеното от него нарушение на вътрешното законодателство, произтичащо от неспазване на принципа на разделение на властите и независимост на съдебната власт, по същество опорочава оспорваната процедура по назначаване, тъй като като в резултат на това нарушение препоръчването на кандидати за съдебно назначаване в Дисциплинарната камара – условие *sine qua non* за назначаване от президента на Полша – беше поверено на НСС, орган, който нямаше достатъчно гаранции за независимост от законодателната власт и изпълнителен. Процедура за назначаване на съдии, която разкрива неправомерно влияние на законодателната и изпълнителната власт върху назначаването на съдии, е *сама по себе си* несъвместима с член 6 § 1 от Конвенцията и като такава представлява основна нередност, засягаща неблагоприятно целия процес и компрометираща легитимност на съд, съставен от така назначени съдии (пак там, §§ 266-276).

339. Що се отнася до третата стъпка от теста, Съдът установи, че не съществува процедура съгласно полското законодателство, чрез която жалбоподателят да може да оспори предполагаемите недостатъци в процеса на назначаване на съдии в Дисциплинарната камара на Върховния съд (пак там, § 278-279).

340. В заключение Съдът установява в *Reczkowicz*, че е налице явно нарушение на вътрешното право, което е засегнало неблагоприятно основните процедурни правила за назначаване на съдии в Дисциплинарната камара на Върховния съд, тъй като това назначаване е извършено препоръка на NCJ, създаден съгласно Закона за изменение от 2017 г., орган, който вече не предлага достатъчни гаранции за независимост от законодателната или изпълнителната власт. Нередностите в процеса на назначаване компрометираща легитимността на Дисциплинарната камара до такава степен, че след присъща недостатъчна процедура за съдебни назначения, тя нямаше и продължава да няма атрибутите на „трибунал“, който може да се счита за „законен“ за целите на член 6 § 1. Следователно самата същност на въпросното право е била засегната (пак там, § 280).

341. Като взе предвид цялостната си оценка при теста от три стъпки, Съдът постановява в *Reczkowicz*, че Дисциплинарната камара на Върховния съд не е „трибунал, създаден със закон“ и установява нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията в това отношение (пак там, §§ 281-282).

342. В настоящия случай правителството оспорва констатациите, направени в решението по делото *Reczkowicz*. Освен това, в допълнение към своите допълнителни бележки от 3 януари 2023 г., озаглавено „Общата оценка на правителството на случаите, засягащи върховенството на закона“, правителството се позовава на решението на Конституционния съд от 10 март 2022 г. (№ K 7/21). В това решение Конституционният

Конституционния съд от 10 март 2020 г. (№ 1/2020) и в това решение конституционния съд установи, че член 6 § 1, първо изречение от Конвенцията, както се тълкува от Съда, е несъвместим в редица отношения с няколко конституционни разпоредби (вижте параграфи 206-207 по-горе). Правителството твърди, че това решение на Конституционния съд е довело до ситуация, при която цитираните по-горе решения на Съда по делата *Broda u Bojara, Reczkowicz*, *Dolińska-Ficek u Ozimek* и *Advance Pharma sp. z oo* не притежава характеристиките, предвидени в член 46 от Конвенцията. Съдът вече разгледа аргументите на Правителството, които бяха формулирани по подобен начин, по делото *Juszczyszyn* и ги отхвърли (вж. *Juszczyszyn*, цитирано по-горе, §§ 200-209). Основанията, на които Съдът стигна до своите заключения, все още са в сила. Следователно не е необходимо да ги повтаряме подробно в настоящия случай.

343. В обобщение и поради същите причини като в *Reczkowicz* и *Juszczyszyn*, Съдът заключава, че Дисциплинарната камера на Върховния съд, която разглежда делото на жалбоподателя, не е „трибунал, създаден със закон“.

344. След като е направил тази констатация, той освен това приема, че въпросът дали тези нередности също са компрометирали независимостта и безпристрастността на същия съд вече е получил положителен отговор и не изисква допълнително разглеждане (вж. *Reczkowicz*, § 284; и *Juszczyszyn*, § 215; виж също *Advance Pharma sp z oo*, § 353, всички цитирани по-горе).

345. Съответно, има нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията по отношение на правото на независим и безпристрастен съд, създаден със закон.

III. СТАТУТ НА ЖЕРТВА НА ЖАЛБОПОДАВАТЕЛЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ОСТАНАЛАТА ЧАСТ ОТ ЗАЯВКАТА

346. Що се отнася до останалата част от жалбата, CPL не е – и предвид обхвата на своя преглед, определен от вътрешното право (вижте параграф 183 по-горе), не е могъл – да разгледа допълнителните оплаквания на жалбоподателя по други членове на Конвенцията.

347. Следователно следва, че жалбоподателят не е загубил статута си на жертва по отношение на предполагаемите нарушения на членове 8, 10 и 13 от Конвенцията, за целите на член 34 от Конвенцията.

IV. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 8 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

348. Жалбоподателят се оплаква, че правото му на зачитане на личния му живот е било нарушено поради различните предварителни разследвания, започнати от дисциплинарния служител, и решението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г., с което се отнема имунитета му и се отстранява от съдийските му функции. Той се позовава на член 8 от Конвенцията, който гласи следното:

„1. Всеки има право на зачитане на личния и семейния му живот, на жилището и на кореспонденцията му.

2. Не се допуска намеса на публичен орган при упражняването на това право, освен ако това е в съответствие със закона и е необходимо в едно демократично общество в интерес на националната сигурност, обществената безопасност или икономическото благосъстояние на държава, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето или морала, или за защита на правата и свободите на другите.“

A. Избираемост

1. Приложимост на чл.8

(има) Становището на правителството

349. Позовавайки се на *Denisov v. Украйна* ([GC], № 76639/11, 25 септември 2018 г.), Правителството поддържа, че няма достатъчно доказателства, за да заключи, че предполагаемата загуба на социалната или професионалната репутация на жалбоподателя е достигнала степента на сериозност, изисквана от член 8 от Конвенцията. По същия начин няма доказателства, които да демонстрират, че поради оспорваните мерки „вътрешният кръг“ на жалбоподателя, както и възможността му да установи и развие връзки с други, са били засегнати.

350. Правителството подчертава, че срещу жалбоподателя не е образувано дисциплинарно производство. Заместник-дисциплинарният служител е иницирал пет групи предварителни разследвания във връзка с поведението на жалбоподателя, за което се твърди, че надхвърля границите на съдебната независимост. Правителството твърди, че предварителните разследвания не са довели до дисциплинарно производство срещу жалбоподателя, нито са довели до налагане на санкции срещу него. Тези въпроси са били свързани с дейността на жалбоподателя като съдия. Първата категория включва подозрението, че жалбоподателят може да е извършил дисциплинарно нарушение поради предполагаемите нередности при отправяне на преюдициално запитване до Съда на ЕС, както и нарушение, посочено в член 241, § 1 от НК. Втората категория включва публичните изяви на жалбоподателя и участието му в публични срещи, които биха могли да надхвърлят границите на съдебната независимост и безпристрастност. За правителството е очевидно, че причините за образуването на предварителни разследвания не са свързани пряко с поведението на жалбоподателя в личния му живот. Освен това тези запитвания не са имали сериозни отрицателни последици за личния или професионалния живот на жалбоподателя.

351. Що се отнася до решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. за отнемане на имунитета на жалбоподателя и отстраняването му от съдебни функции, Правителството, позовавайки се на аргументи, подобни на тези, повдигнати по отношение на предварителните разследвания, твърди, че член 8 не е приложим в това отношение или. Правителството отбелязва, че според жалбоподателя свалянето на имунитета му е навредило на кариерата и професионалната му репутация. Въпреки това, тъй като мерките, произтичащи от решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г., са само с временен характер, те не са съгласни, че последиците от тези мерки са били много сериозни и са засегнали личния живот на жалбоподателя в много значителна степен.

352. Правителството подчертава, позовавайки се на *Gillberg v. Швеция* ([GC], № 41723/06, 3 април 2012 г.), че докато член 8 от Конвенцията обхваща репутацията на дадено лице, не може да се разчита на него, за да се оплаче загуба на репутация, която е предвидима последица от собствени действия, било то криминално престъпление или друго неправомерно поведение, което води до мярка на правна отговорност с предвидими отрицателни ефекти върху „личния живот“.

353. Те твърдят, че горепосоченият принцип е приложим към случая на жалбоподателя. В този контекст Правителството твърди, че започването на предварителните разследвания или на наказателното производство са реакции на властите спрямо поведението на жалбоподателя, за което се твърди, че е несъвместимо с правомощията на съдебната служба, или на предполагаемото нарушение от негова страна на разпоредбите на наказателното право. Те отбелязваха, че ако някое лице, чиято дейност е в сферата на интересите на органите, отговорни за наказателното преследване на престъпления или дисциплинарни нарушения, твърди, че правата му по член 8 от Конвенцията са били нарушени поради текущо наказателно или дисциплинарно производство, разследването и борбата с престъпността и други видове злоупотреби би станала изключително тромава, ако не и невъзможна.

354. Според становището на Правителството, оспорваните мерки са били нормални и неизбежни последици от поведението на жалбоподателя, който, като опитен съдия, произнасящ по наказателни дела, трябва да е имал отлични познания както за разпоредбите на наказателното право, така и за наказателния процес, както и за обема на неговите права и задължения като съдия.

355. Правителството поддържа, че единствената цел на решението на дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. е да позволи на органите на прокуратурата да установят наказателната отговорност на жалбоподателя, ако такова решение бъде взето въз основа на доказателствата, събрани в хода на наказателното производство. Те подчертават, че разглежданото производство се е отнасяло единствено до поведението на жалбоподателя по време на съдебното заседание от 18 декември 2017 г. и причините за отнемането на имунитета на жалбоподателя и неговото отстраняване са строго ограничени до професионалното му представяне точно в този ден. В нито един момент Върховният съд не е разгледал цялостното представяне на жалбоподателя като съдия или е изразил мнение относно неговата съдийска кариера, неговата компетентност и професионализъм. По същия начин Върховният съд не е предрешил изхода от

наказателното производство, не се е произнесъл по вината на жалбоподателя или по друг начин е дискредитирал жалбоподателя.

356. Освен това Правителството се позовава на изявленията на жалбоподателя, които сочат, че в резултат на предварителните разследвания и наказателното производство „много материали с обиден характер са публикувани или излъчени по държавната телевизия, печатни медии или в интернет портали“. Освен това жалбоподателят твърди, че „[e] редовно преживявал физическа и вербална агресия“ на публични места и че „тези атаки [са] резултат от пропагандата на омраза по отношение на полските съдии, разпространявана от управляващата партия“.

357. В това отношение Правителството първо твърди, че причината за тези действия не е образуването на предварителните разследвания или на наказателното производство, в хода на което е снет имунитетът на жалбоподателя, а разпространението на информация за това производство от различните медии и широк спектър от неуточнени събития, посочени от жалбоподателя. На второ място, горните твърдения не демонстрират съществено увреждане на репутацията на жалбоподателя. Освен това жалбоподателят не е предоставил конкретни примери или подкрепящи доказателства относно подобни действия или атаки и тяхната връзка с оспорваните мерки, предприети от властите.

358. В заключение Правителството твърди, че оплакването по член 8 е несъвместимо *ratione materiae* с разпоредбите на Конвенцията.

б) Твърденията на жалбоподателя

359. По отношение на предварителните проучвания жалбоподателят твърди, че те са били проведени от дисциплинарните служители като част от дисциплинарното производство като цяло. Те са били първата стъпка в дисциплинарния процес и не могат да се третираат отделно от дисциплинарното производство.

360. Според жалбоподателя започването на предварителни разследвания е имало за цел да създаде възпиращ ефект върху него и други съдии и е било използвано като средство за предизвикване на клеветническа кампания в медиите срещу съдебната власт. В тази връзка той се позова на неясното основание за започване на тези проверки. Обикновеният гражданин не прави разлика между досъдебно производство и дисциплинарно производство, а единственото съобщение, което получава е, че съдията действа неправомерно и в разрез със съдийската етика. По същия начин той твърди, че целта на наказателното производство, образувано във връзка с предполагаемото разкриване на информация от разследването, е била да сплаши него и други полски съдии и да внуши, че всяко решение, критикуващо властите, може да доведе до започване на дисциплинарно производство. Целта на властите е била да произведат „смразяващ ефект“ сред съдиите, участващи в публичния дебат за реформите в съдебната система, които се извършват от правителството по това време.

361. Жалбоподателят твърди, че предварителните разследвания и съпътстващата медийна кампания са произвели конкретни последици за личния му живот и са навредили на кариерата и професионалната му репутация. Той твърди, че въпреки че седемте групи предварителни разследвания, в които той се е явил в различни процесуални роли, не са довели директно до санкции, те могат да се разглеждат като „правен тормоз“.

362. По отношение на решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. жалбоподателят твърди, че отнемането на имунитета му, съчетано с отстраняването му от съдийска длъжност, е довело до сериозни отрицателни последици за неговата репутация и неговата съдийска кариера.

363. В допълнение, образуването на редица предварителни разследвания относно жалбоподателя и отнемането на имунитета му, съчетано с отстраняването му, е подкопало неговата компетентност да заема длъжност в очите на обществеността. Поради задълженията, които са му поверени, той трябва да бъде възприеман от гражданите като човек с добра репутация, надежден и с най-високи етични стандарти. Обществото беше чувствително към поведението на съдиите, тъй като това беше професия с обществено доверие, която беше обект на по-голям контрол.

364. Жалбоподателят твърди, че е живял с чувство на несигурност и страх за семейството си, което също може да стане обект на омраза и атаки. Той беше в състояние на перманентен стрес заради атаките на властите и медиите, които се свързваха с тях. Жалбоподателят твърди, че всички производства, засягащи него, са били подробно

отразени от тези медии и че отразяването се е засилило след започването на производството относно неговия съдебен имунитет. Журналисти от медиите, свързани с правителството, използваха език, подбуждащ емоции, като например „известен съдия“, „мъченик“, „Това трябва да е съдия?“, „Тулея е истерична“ и т.н. Жалбоподателят се позовава и на обидни коментари за него, които са били публикувани в интернет от читатели на статиите или в социалните медии.

365. Жалбоподателят твърди, че редовно е преживявал физическа и вербална агресия на обществени места. Съобщенията, адресирани до него от нападателите, показват, че тези инциденти са резултат от пропагандата на омраза към полските съдии, разпространявана от управляващата партия. Тези инциденти се засилиха след свалянето на имунитета му.

366. Освен това той твърди, че горната ситуация е имала неблагоприятно въздействие върху семейните му отношения, включително връзката му със сина му. Жалбоподателят твърди, че той и близките му живеят в постоянен страх за здравето и живота си. В желанието си да предпази сина си от последиците от действията, предприети срещу него, жалбоподателят е изпитал допълнителен дискомфорт и затруднения да му осигури необходимата безопасност. Жалбоподателят твърди, че синът му е решил да отложи да отиде в университет в чужбина поради загриженост за баща си.

367. Жалбоподателят заявява, че отказът на заместник-председателя на Варшавския окръжен съд, съдия PW Radzik, да го упълномощи да изнася лекции пред Варшавския адвокатски съвет или студентите е имал неблагоприятно въздействие върху неговото благосъстояние, тъй като преподаването е било винаги е била важна част от живота му.

в) Изявления на встъпили трети страни

(i) Комисарят по правата на човека на Република Полша

368. По отношение на защитата на репутацията и личния живот на съдиите, комисарят се позова на обективни обстоятелства, съществуващи в случаите на съдии, изразяващи критични мнения относно промените в полската съдебна система, които са били засегнати от репресивни действия, предприети от националните органи. Той твърди, че в момента се предприемат различни мерки от властите с намерението да подкопаят доверието в съдиите, да ги лишат от авторитета и доверието на обществото, които са необходими, за да могат съдиите да изпълняват ефективно ролята си. Тези мерки включват дисциплинарни производства, административни решения (например прекратяване на командироването в по-горен съд, временно отстраняване от длъжност, преместване в друго съдебно отделение и т.н.), както и наказателноправни мерки. Практиката на дисциплинарните органи показва, че тези производства не са образувани, за да се търси отговорност от съдията за действително нарушение, а за да се окаже натиск върху отделния съдия и цялата съдийска общност.

(ii) Европейска мрежа на съветите на съдебната власт

369. Встъпилата страна твърди, че трябва да се прави разграничение между независимостта на съдебната система като цяло и независимостта на отделните съдии. Въпреки че независимостта на съдебната власт като цяло е необходимо условие за независимостта на съдията, тя не е достатъчно условие. Индивидуалната независимост може да бъде засегната от външно влияние на държавни органи и от вътрешни влияния в съдебната система.

370. Според встъпилата страна дисциплинарните мерки срещу съдии за тяхното тълкуване на закона, тяхната оценка на факти или претегляне на доказателства при решаване на дело не трябва да бъдат разрешени. Освен това никога не може да се предприемат дисциплинарни мерки срещу съдия за изказване, когато демокрацията и основните свободи са застрашени.

371. На съдиите, които са обект на дисциплинарно производство, трябва да бъдат предоставени определени процедурни права, като например да бъдат напълно информирани за обвинението срещу тях, да бъдат представлявани, да бъдат изслушвани и да представят доказателства и да бъдат информирани своевременно, ако жалбата трябва да бъде разследвана.

(iii) Amnesty International и Международната комисия на принципите

372. Встъпилите страни твърдят, че дисциплинарното производство представлява легитимен и важен елемент от съдебната система, който служи за целта да гарантира баланса на властта и отчетността. Въпреки че подобни производства крият риск от подкопаване на доверието и авторитета на съдията, те биха могли допълнително да повлияят на общественото доверие в съдебната система. Както съдебната независимост, така и репутацията на съдиите имат индивидуално, лично измерение, както и институционален аспект.

373. Дисциплинарно производство срещу съдия засяга професионалната му репутация и естеството на тяхната роля предполага, че такова производство засяга личния живот на лицето. Такива производства засягат и професионалните взаимоотношения, които лицата са развили в кариерата си, и има вероятност да хвърлят значително съмнение върху професионалната им репутация, оспорвайки тяхната чест, почтеност и професионални заслуги както сред колегите в съдебната система, така и в обществото като цяло.

г) Оценката на съда

(i) Общи принципи

374. Общите принципи по отношение на приложимостта на член 8 към трудово-правни спорове са обобщени от Съда в *Denisov* (цитирано по-горе, §§ 115-117), както следва:

„115. Съдът заключава от горната съдебна практика, че свързаните с трудовите спорове не са *сами по себе си* изключени от обхвата на „личен живот“ по смисъла на член 8 от Конвенцията. Има някои типични аспекти от личния живот, които могат да бъдат засегнати при такива спорове чрез уволнение, понижение, недопускане до професия или други подобни неблагоприятни мерки. Тези аспекти включват (i) „вътрешния кръг“ на кандидата, (ii) възможността на кандидата да установи и развие връзки с други хора и (iii) социалната и професионална репутация на кандидата. Има два начина, по които обикновено възниква проблем от личния живот в такъв спор: или поради причините, лежащи в основата на оспорваната мярка (в този случай Съдът използва подхода, основан на основанията), или – в определени случаи – поради последиците за личния живот (в този случай Съдът използва подхода, основан на последиците).

116. Ако е заложен подходът, основан на последиците, прагът на тежест по отношение на всички гореспоменати аспекти придобива решаващо значение. Кандидатът трябва да докаже убедително, че прагът е достигнат в неговия или нейния случай. Жалбоподателят следва да представи доказателства, обосноваващи последиците от оспорената мярка. Съдът ще приеме, че член 8 е приложим само когато тези последици са много сериозни и засягат неговия или нейния личен живот в много значителна степен.

117. Съдът е установил критерии за оценка на тежестта или сериозността на предполагаемите нарушения в различни регулаторни контексти. Страданията на кандидата се оценяват чрез сравняване на живота му преди и след въпросната мярка. Освен това Съдът счита, че при определяне на тежестта на последиците в случаите, свързани с трудово правоотношение, е уместно субективните възприятия, заявени от жалбоподателя, да бъдат оценени на фона на обективните обстоятелства, съществуващи в конкретния случай. Този анализ трябва да обхваща както материалното, така и нематериалното въздействие на предполагаемата мярка. Остава обаче жалбоподателят да определи и обоснове характера и степента на своето страдание, което следва да има причинно-следствена връзка с оспорената мярка. Като се има предвид правилото за изчерпване на вътрешните средства за защита, основните елементи на подобни твърдения трябва да бъдат достатъчно повдигнати пред националните органи, които се занимават с въпроса.

(ii) Прилагане на общите принципи към настоящия случай

375. В настоящия случай жалбоподателят твърди, че намесата в правото му на зачитане на личния му живот е резултат от, първо, различни предварителни разследвания, започнати от заместник-дисциплинарните служители и, второ, от решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. отнемане на имунитета му и отстраняването му от съдийски функции. Правителството твърди, че и двете оспорвани мерки са били предизвикани от поведението на жалбоподателя, което е било несъвместимо с правомощията на съдебната длъжност и е свързано с нарушение на наказателния закон. Съдът намира, че причините, обосноваващи и двете оспорвани мерки, са свързани с изпълнението на професионалните задължения на жалбоподателя и нямат връзка с личния му живот. Следователно подходът, основан на последиците, може да доведе въпроса до член 8.

376. Според твърдението на правителството жалбоподателят не може да се позове на член 8 за да се оплаче от загубата на репутацията си която според тях произтича от

собствените му действия. Жалбоподателят твърди от своя страна, че действията му не представляват никаква форма на нарушение. Отчитайки всички относими обстоятелства, Съдът намира, че твърдяното неправомерно поведение от страна на жалбоподателя наистина не е очевидно. Следователно не може да приложи изключващия принцип *na Gillberg* (вж. *Gillberg срещу Швеция* [GC], № 41723/06, § 98, 3 април 2012 г., и *Denisov*, цитирано по-горе, §§ 98 и 121), според който в случаите, когато отрицателните последици, за които се оплакват, са ограничени до последиците от незаконното поведение, които са били предвидени от жалбоподателя, не може да се разчита на член 8, за да се твърди, че такива отрицателни последици са посегнали на личния живот.

(α) По отношение на предварителните запитвания

377. Съдът отбелязва, че заместник-дисциплинарните служители са започнали пет предварителни разследвания относно жалбоподателя (вижте параграф 10 по-горе). Той счита, че въпросът за приложимостта на член 8 възниква по отношение на две предварителни разследвания, свързани с упражняването на съдебни функции от страна на жалбоподателя, а именно разследването относно предполагаемото неразрешено разкриване от него на информация от разследването (вижте параграф 10, точка (2) по-горе) и проверката във връзка с отправянето на преюдициално запитване до Съда на ЕС (вж. параграф 10, точка (5) по-горе). В това отношение Съдът ще се съсредоточи върху последното от тези разследвания, като отбелязва, че въпросите, свързани с предполагаемото разкриване на информация от разследването, ще бъдат по-подходящо разгледани в контекста на проверката на резолюцията на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. три останалите предварителни разследвания ще бъдат разгледани в контекста на жалбата по член 10 от Конвенцията (вижте параграф 519 по-долу).

378. Заместник-дисциплинарният служител образува преюдициално запитване относно искането за преюдициално заключение до Съда на ЕС, отправено от жалбоподателя на 4 септември 2018 г. по наказателно дело. Той счита, че искането на жалбоподателя е направено в противоречие с член 267 от ДФЕС, като го класифицира като възможно „съдебно превишаване“ (вж. параграф 10, точка (5) по-горе). Според него това искане, което е довело до останалата част от сложното наказателно производство, би могло да представлява дисциплинарно нарушение от страна на жалбоподателя. Разследването по делото на жалбоподателя е свързано с това, образувано по отношение на съдия Е. М. от Окръжния съд в Лодз, който е направил подобно искане за преюдициално заключение по гражданско дело. Като взе предвид приликата между двете искания, дисциплинарният служител заявява в прессъобщението си от 17 декември 2018 г., че жалбоподателят и съдия Е. М. биха могли да извършат дисциплинарно нарушение за компрометиране на достойнството на съдийската длъжност. Освен това той предполага, че един от двамата съдии може да е дал фалшиви показания, когато е заявил, че исканията им за преюдициално заключение са били изготвени от самите тях (вижте параграф 19 по-горе). Съдът отбелязва, че предварителното разследване е прекратено на неуточнена дата, без жалбоподателят да бъде уведомен за този факт. Освен това срещу жалбоподателя не е повдигнато дисциплинарно обвинение. В този контекст Съдът също така отбелязва, че други предварителни разследвания по отношение на жалбоподателя са започнати в рамките на кратък период от време (виж параграф 10 по-горе) и че в нито едно от тях той не е бил уведомен за прекратяването на съответното разследване. Те бяха прекратени със същия резултат.

379. Независимо от това, Съдът намира, че започването на предварително разследване съгласно член 114 (1) от Закона от 2001 г., за което се твърди, че е неправилно упражняване на съдебните задължения от жалбоподателя, дори и да не е довело до дисциплинарно производство *stricto sensu*, е било предприето – в всяко събитие – с оглед първоначално установяване дали е извършено дисциплинарно нарушение. Той счита, че подобно предварително разследване, поради подозрението, че съдебното действие на жалбоподателя може да е представлявало дисциплинарно нарушение, е било в състояние да засегне неблагоприятно почтеността на жалбоподателя и професионалната му репутация. В тази връзка Съдът отбелязва, че Съдът на ЕС обяви преюдициалните запитвания, отправени от Окръжния съд на Варшава (жалбоподателят) и Окръжния съд на Лодз (съдия Е. М.) за недопустими в решението си от 26 март 2020 г. (*Miasto Łowicz u Prokurator Generalny*, C - 558/18 и C - 563/18, вижте параграф 21 по-горе). Същевременно

и параграф 25 по-горе), СЪДЪТ И СЪДЪТЪТ, ВИЖТЕ ПАРАГРАФ 24 ПО-ГОРЕ). Същевременно обаче той постановява, че „разпоредбите на националното право, които излагат [d] национални съдии на дисциплинарни производства в резултат на факта, че са отправили преюдициално запитване до Съда [не могат] да бъдат... разрешено” (вж. параграф 25 по-горе). Като взе предвид гореизложеното, Съдът намира, че започването на въпросното предварително разследване е засегнало личния живот на жалбоподателя в степен, достатъчна, за да предизвика приложимостта на член 8.

(β) По отношение на решението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г

380. Що се отнася до въпроса за приложимостта на член 8 към последиците, произтичащи от решението на дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г., Съдът отбелязва следното.

381. Прокурорът иска разрешение за установяване на наказателната отговорност на жалбоподателя за допускане на медиите да записват съдебното заседание от 17 декември 2017 г. и за разкриване – по време на устното произнасяне на мотивите за решението му – информация от разследването без съгласието на прокурора. Дисциплинарната камера в своята първоинстанционна резолюция от 9 юни 2020 г. отхвърли молбата на прокурора, като установи, че няма основателно подозрение, че жалбоподателят е извършил нарушението, както се твърди (вж. параграфи 36-41 по-горе). Дисциплинарната колегия в решението си на втора инстанция от 18 ноември 2020 г. частично уважи молбата на прокурора и отне имунитета на жалбоподателя от наказателно преследване по отношение на обвинението по член 241 § 1 от НК (вижте параграф 43 по-горе). Той установи, че има основателно подозрение, че жалбоподателят, докато е давал устни мотиви за решението си по време на заседанието на 17 декември 2017 г., е разкрил без разрешение информация от разследването, проведено от Окръжната прокуратура на Варшава относно „гласуването в колонна зала“. Дисциплинарната колегия се позовава в това отношение на разкриването на обширни извадки от показания на свидетели, дадени на прокурора (вж. параграф 47 по-горе). От друга страна, при разглеждане на молбата на прокурора за разрешение за задържане на жалбоподателя, Дисциплинарната колегия установи в първоинстанционното си решение от 22 април 2021 г., за целите на това производство, че няма основателно подозрение, че жалбоподателят е извършил престъпление по чл. 241, ал. 1 от НК (вж. параграфи 72 и 75 по-горе). Решението на CPL от 29 ноември 2022 г. също установява, че жалбоподателят не е извършил оспорваното престъпление (вж. параграфи 85 и 95 по-горе). Съдът ще се върне към това първоинстанционно решение по-долу.

382. От горните три решения на Дисциплинарната камера става ясно, че не е имало противоречие относно факта, че жалбоподателят е имал компетентността съгласно член 95b § 1 от НПК да разпореди заседанието да бъде открито и в такъв случай, да се позволи на медиите да записват заседанието по реда на чл.357 от НПК. Дисциплинарната камера обаче изрично отбеляза в своята резолюция от 18 ноември 2020 г., че в горния сценарий съдията – когато устно обосновава решението си – е длъжен да действа по начин, който не противоречи на член 241, алинея 1 от Наказателния кодекс.

383. Дисциплинарната колегия в окончателното си решение от 18 ноември 2020 г. разреши на прокуратурата да търси наказателна отговорност на жалбоподателя по отношение на престъплението по член 241 § 1 от НК, след като установи, че е налице обосновано подозрение, че той е извършил това престъпление. С други думи, Дисциплинарната камера постанови, че жалбоподателят трябва да отговаря за наказателно дело, тъй като се твърди, че е разкрил информация от разследването на „гласуването в колонната зала“, като същевременно е дал мотиви устно в открито съдебно заседание за решението си, с което се отменя решението на прокурора за прекратете това разследване. Съдът подчертава, че престъплението, вменено на жалбоподателя, се отнася до действие, извършено при упражняване на неговите съдебни задължения, а не обикновено престъпление, към което могат да се прилагат различни съображения.

384. По мнението на Съда, дори като се вземе предвид междинният характер на производството относно отнемането на имунитета, констатациите на Дисциплинарната колегия, че е налице обосновано подозрение, че жалбоподателят, опитен съдия по наказателно право, е извършил престъпление престъпление в хода на изпълнение на задълженията си, което ясно поставя под съмнение същината на неговия съдебен имунитет, компетентност и професионализъм. Като твърди, че имунитетът е съществено

интересит, компетентност и професионализъм. Като такива тези констатации очевидно са били в състояние да засегнат неблагоприятно професионалната репутация на жалбоподателя (вж. *Oleksandr Volkov v. Ukraine*, № 21722/11, § 166 *in fine*, ЕСПЧ 2013 г., което се отнася до освобождаване от поста съдия във Върховния съд за „нарушение на клетва“; сравнете и съпоставете *Денисов*, цитирано по-горе, § 126, което се отнася до освобождаване от длъжността председател на Апелативния съд въз основа на незадоволителното изпълнение на административните задачи § 90, 20 октомври 2020 г.; където съдия е отстранен за около девет месеца във връзка с дисциплинарно нарушение, но няма аргументи, че мярката е достигнала необходимата степен на тежест). Друга последица от констатациите на Дисциплинарната камара е, че в очите на поне някои членове на обществото жалбоподателят може да бъде възприет като недостоен да заема съдебна длъжност (сравнете и контрастирайте, *Xhoxhaj v. Albania*, № 15227/19, § 363 *in fine*, 9 февруари 2021 г.).

385. В резултат на отнемането на имунитета на жалбоподателя, Дисциплинарната камара допълнително нарежда отстраняването му от съдийските му задължения и 25% намаление на заплатата му за срока на отстраняването. По отношение на отстраняването Съдът намира, че тази мярка е лишила жалбоподателя от възможността да продължи съдебната си работа и да живее в професионална среда, където може да преследва целите си за професионално и лично развитие през съответния период (вж. *Gumenyuk и други срещу Украйна*, № 11423/19, § 88, 22 юли 2021 г.). Последствията от отстраняването на жалбоподателя са безспорно значителни, като се има предвид, че той е бил възпрепятстван да изпълнява съдийските си задължения, които представляват основната му професионална роля, от 18 ноември 2020 г. до 30 ноември 2022 г., следователно в продължение на две години и дванадесет дни, което трябва да се счита за значителен период (вж. *Juszczyszyn*, цитирано по-горе, § 236, където периодът на отстраняване от длъжност на съдия възлиза на повече от две години и три месеца; сравнете и съпоставете периода от около девет месеца на отстраняване от длъжност на съдия във връзка с дисциплинарно нарушение в *Камелия Богдан*, цитирано по-горе, § 86).

386. И накрая, Съдът счита за уместно да вземе предвид контекста на делото, а именно, че жалбоподателят е един от най-активните и откровени критици на съдебните реформи, подкопаващи стандартите за върховенство на закона и съдебната независимост. Също така е важно, че решението на жалбоподателя от 17 декември 2017 г. се отнася до прокурорско разследване на събития в *Сейма* и привлича значително обществено внимание.

(γ) Заключение

387. Имайки предвид естеството и продължителността на различните отрицателни ефекти, произтичащи от започването на предварително разследване по искането на жалбоподателя за преюдициално заключение (вж. параграфи 378-379 по-горе), както и от отнемането на неговия имунитет и последвалото отстраняване (вж. параграфи 384-385 по-горе), Съдът счита, че оспорваните мерки са засегнали личния му живот в много значителна степен, следователно попадат в обхвата на член 8 от Конвенцията (вж., *mutatis mutandis*, *Gumenyuk и други*, цитирано по-горе, §§ 88-89). Следователно възражението на правителството се отхвърля.

2. *Неизчерпване на вътрешните средства за защита*

(има) Становището на правителството

388. Правителството повдига предварително възражение за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита по отношение на оплакването по член 8.

389. Те твърдят, че жалбоподателят е имал на разположение ефективно средство за защита, а именно граждански иск по членове 23 и 24 от Гражданския кодекс във връзка с член 448 от този кодекс, но не е започнал гражданско производство за обезщетение за вреди за предполагаемо нарушение на личните му права. Такова производство е могло да бъде образувано срещу дисциплинарни служители, които според жалбоподателя са провели седем групи дисциплинарни производства, в които той е участвал и следователно са накърнили репутацията му и са „хвърлили съмнение върху професионалните

компетенции на жалбоподателя .

390. Освен това, ако жалбоподателят счита дейностите, извършвани от дисциплинарния служител, за незаконни, той би могъл да подаде наказателна жалба, че е извършено престъпление за злоупотреба с власт от дисциплинарния служител. Освен това Правителството твърди, че жалбоподателят е можел да подаде жалба съгласно член 41b от Закона от 2001 г. (вижте параграф 144 по-горе), ако е счел, че дисциплинарното производство срещу него е неоснователно или е можел да търси ангажиране на дисциплинарната отговорност на дисциплинарния служител, ако е счел, че проверките или дисциплинарните производства са били неоснователни. Жалбоподателят обаче не е използвал нито една от тези възможности.

391. Що се отнася до отстраняването на жалбоподателя и намаляването на възнаграждението му, разпоредено от Дисциплинарната камара, правителството твърди, най-общо, че жалбоподателят е могъл да прибегне до разпоредбите на трудовото законодателство и да е подал искове за възстановяване на работа или плащане на възнаграждение за периода в който не е могъл да упражнява съдийските си задължения.

392. Освен това Правителството подчертава, че наказателното производство по обвинението за предполагаемо разкриване на информация от разследването все още е висящо на национално ниво.

393. Същият граждански иск би могъл да бъде използван срещу всякакви медии, които според жалбоподателя са публикували вредно съдържание. Правителството отбелязва, че жалбоподателят е приложил към втората си жалба няколко критични статии, публикувани главно на един интернет портал, но не е предприел каквито и да е вътрешни съдебни действия в отговор на предполагаемите „атаки“ срещу него. Въпреки че в жалбата си твърди, че „живее почти осем години с чувство на несигурност и страх за семейството си, което също може да стане мишена на омраза и атаки“, жалбоподателят се въздържа да прибегне до най-простите налични вътрешни мерки, като например като подаване на жалби в полицията или завеждане на граждански искове срещу издатели или държавни служители за защита на лични права.

394. На второ място, жалбоподателят е имал на разположение наказателноправни мерки, за които трябва да е знаел поради своята професия и опит в решаването на наказателни дела. Освен това, въпреки че жалбоподателят твърди, че е бил жертва на „пропагандата на омраза ... разпространявана от управляващата партия“, която е предизвикала актове на „физическа и вербална агресия“ на публично място и като има предвид, че той трябва да е знаел за наказуем естеството на тези деяния, няма информация дали той действително е съобщил за извършените в негова вреда престъпления или е потърсил съдействие от полицията.

б) Твърденията на жалбоподателя

395. Жалбоподателят оспорва възражението на правителството относно неизчерпването на вътрешните средства за защита. Той твърди, че не му е налично ефективно средство за защита съгласно националното законодателство.

396. Що се отнася до граждански иск за защита на личните му права съгласно Гражданския кодекс, жалбоподателят твърди, че завеждането на такъв иск не би поправило предполагаемите нарушения на Конвенцията в неговия случай. Подобен иск не би засегнал същността на делото, тъй като ще се отнася до едно конкретно изявление или статия, уронващи репутацията на жалбоподателя, а не до системните нарушения на правата му, извършени от държавата в случая.

397. Жалбоподателят също така твърди, че въпреки решението на Апелативния съд във Варшава от 24 февруари 2021 г. не му е било разрешено да възобнови своите съдебни задължения. В тази връзка той отбеляза, че неговият случай не е изолиран. Той се позова на случая със съдия Juszczyszyn, който не беше възстановен на поста си, въпреки че това беше разпоредено с решение на Окръжния съд в Бидгошч от 17 декември 2021 г.

в) Оценката на съда

(i) По отношение на предварителните запитвания

398. Съдът вече установи по-горе, че член 8 от Конвенцията се прилага към предварителното разследване по искането на жалбоподателя за преюдициално

заклучение до Съда на ЕС (вж. параграф 387 по-горе). Правителството твърди, че жалбата по отношение на предварителните проучвания или действията на дисциплинарните служители е недопустима поради неизчерпване на вътрешните средства за защита. Те твърдят, че жалбоподателят е можел да подаде граждански иск за защита на личните си права, наказателна жалба за злоупотреба с власт от страна на дисциплинарния служител или жалба по член 41b от Закона от 2001 г. (вижте параграфи 389-390 по-горе) е счел, че образуваното срещу него дисциплинарно производство е неоснователно.

399. В тази връзка Съдът повтаря, че съгласно член 35 § 1 от Конвенцията няма задължение да се прибегва до средства за защита, които са неадекватни или неефективни. За да бъде ефективно, средството за защита трябва да е в състояние да поправи директно оспорваното състояние на нещата и трябва да предлага разумни изгледи за успех (вж. *Vučković и други срещу Сърбия* (предварително възражение) [GC], № 17153/11 и 29 други, § § 73 - 74, 25 март 2014 г.). Що се отнася до гражданскоправните средства за защита, Съдът отбелязва, че лице, чиито лични права са били нарушени, може, съгласно членове 23 и 24 от Гражданския кодекс, да потърси обезщетение – като например изискване от ответника да предприеме необходимите стъпки за отстраняване последиците от оспорваното нарушение или щети – освен ако дейността не е незаконна (вижте параграфи 193-194 по-горе). Въпреки това, в своите становища относно основателността на жалбата, Правителството енергично твърди, че предварителните разследвания на дисциплинарните служители и производството пред Дисциплинарната колегия имат солидна правна основа във вътрешното право (вижте параграфи 414 - 417 по-долу). Те не са обяснили как и на какви основания лице в ситуацията на жалбоподателя, изправено пред, както правителството настоява, чисто правни действия на държавните органи, може да има някакви разумни изгледи за успех при преследването на граждански иск или наказателна жалба срещу тях. Освен това жалба относно дейностите на дисциплинарните служители съгласно раздел 41b от Закона от 2001 г. би била разгледана от Националния съвет на съдебната власт, създаден съгласно Закона за изменение и допълнение от 2017 г. – орган, който според поредицата окончателни решения на Съда по своята същност липсваше независимост от законодателната и изпълнителната власт (вж. *Reczkowicz* , § 276; *Dolińska-Ficek и Ozimek* , § 349, *Advance Pharma sp. z o.o.* , § 345 и *Grzęda* , § 322, всички цитирани по-горе).

400. При това положение Съдът не вижда как някое от средствата за защита, споменати от Правителството, би могло да се окаже ефективно. следователно, той отхвърля възражението им за неизчерпване на вътрешните средства за защита по отношение на предварителните запитвания.

(ii) По отношение на спирането и висящите наказателни производства

401. Освен това Правителството твърди, в общи линии, че по отношение на отстраняването на жалбоподателя и намаляването на заплатата му, решено с решението на Дисциплинарната камара, жалбоподателят е можел да предяви съответните иски по трудовото право.

402. Те обаче не успяха да обяснят как тези средства за защита биха могли конкретно да коригират оплакванията на жалбоподателя по член 8 от Конвенцията в смисъл на коригиране директно на оспорваното състояние на нещата и предоставяне на необходимото обезщетение за целите на член 35 § 1 от Конвенцията. В това отношение Съдът би повторил, че що се отнася до тежестта на доказване, задължение на правителството, което твърди, че не е изчерпано , е да убеди Съда, че средството за защита е било ефективно, налично на теория и на практика в съответния момент. След като тази тежест бъде изпълнена, жалбоподателят трябва да установи, че средството за защита, предложено от Правителството, всъщност е било изчерпано или по някаква причина е било неадекватно и неефективно при конкретните обстоятелства по случая, или че са съществували специални обстоятелства, които го освобождават или нея от това изискване (вж. *Vučković и други* , цитирано по-горе, § 77, с допълнителни препратки към съдебната практика на Съда).

В този контекст Съдът отбелязва, че Правителството не е доказало, че гражданското (трудова) производство е могло да доведе до отмяна или изменение на решението на Дисциплинарната колегия за отстраняване. Освен това Съдът отбелязва че

Дисциплинарната камара са отстраняването. Съветът обаче съдебен състав, който жалбоподателят е получил окончателна забрана, нареждаща на Окръжния съд на Варшава да разреши на жалбоподателя да упражнява правата и задълженията си като съдия (вижте параграф 116 по-горе). Въпреки усилията на жалбоподателя обаче, тази забрана не е изпълнена до момента (вижте параграф 118 по-горе).

403. Правителството също така се позовава на факта, че наказателното производство срещу жалбоподателя е висящо. Въпреки това Съдът отбелязва, че спорната жалба се отнася до решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. за отнемане на имунитета на жалбоподателя и отстраняването му от съдебни задължения, а не за висящото наказателно производство срещу него. Поради тези причини Съдът отхвърля възражението на правителството.

(iii) *Що се отнася до действията на частни лица*

404. Накрая Правителството твърди, че по отношение на действия на частни лица, като вредни публикации или актове на физическа или вербална агресия срещу жалбоподателя, той е бил длъжен да прибегне до граждански иски за защита на лични права или наказателноправни мерки като жалби до полицията или прокуратурата. Жалбоподателят не е съгласен с оглед на, както той го нарече, системни нарушения на правата му от държавата. Съдът обаче намира, че по отношение на действията на частни лица жалбоподателят е трябвало да прибегне до наличните вътрешноправни средства за защита, посочени от правителството, които не изглеждат *prima facie* неадекватни или неефективни. Съответно, Съдът поддържа възражението на Правителството доколкото са засегнати действията на частни лица.

3. *Общо заключение по допустимостта*

405. Съдът отбелязва, че оплакването по чл. 8 от Конвенцията, доколкото се отнася до образуването на предварително разследване по искането на жалбоподателя за преюдициално заключение и решението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г., не е нито явно лошо – основателни, нито недопустими на други основания, изброени в член 35 от Конвенцията. Следователно то трябва да бъде обявено за допустимо.

В. достойнства

1. *Твърденията на жалбоподателя*

406. Жалбоподателят твърди, че намесата в правото му на зачитане на личния му живот под формата на предварителни разследвания и решението на дисциплинарната камара за сваляне на имунитета му не е било „в съответствие със закона“, тъй като националното право не му предоставя адекватни гаранции по отношение на самоволните действия на дисциплинарния служител. По същия начин не са били налични такива гаранции по отношение на дейностите на Дисциплинарната камара, които са функционирали в противоречие с решенията на националните съдилища и временната мярка на Съда на ЕС.

407. След това жалбоподателят твърди, че намесата в неговия случай не е преследвала никаква законна цел. Той твърди, че законодателят умишлено е създал настоящия дисциплинарен режим за съдиите, за да бъде използван като инструмент за политически контрол над тях. Действието на дисциплинарния режим в сегашния му вид нарушава конституционния правен ред, подкопава принципа на разделение на властите, цели да подчини съдиите на политическата власт и унищожава обществения образ на съдилищата като независими органи.

408. Жалбоподателят подчертава, че предварителното разследване, образувано във връзка с така наречените „съдебни ексцесии“, свързани с препащането на неговото искане за преюдициално заключение до Съда на ЕС (вж. параграф 10, точка (5) по-горе) е в пряко противоречие с постоянната съдебна практика на този съд. Той се позовава на решението от 5 юли 2016 г. по делото *Atanas Ognyanov* (дело С - [614/14](#)), където Съдът на ЕС изключва възможността за съществуване и прилагане на каквито и да е национални дисциплинарни разпоредби, които биха могли по някакъв начин да допринесат за обезсърчаването на националните съдилища да препащат искания за преюдициално заключение по член 267 от ДФЕС.

409. Жалбоподателят оспорва, като се позовава, *наред с другото*, на решението на обединените камари на Върховния съд от 23 януари 2020 г. (вижте параграфи 199-200 по-горе) и временната заповед на Съда на ЕС от 8 април 2020 г. (С - 791/19 R ; вижте параграф 228 по-горе), че действията на Дисциплинарната камара, довели до отнемането на нейния съдебен имунитет, са в противоречие както с полското законодателство, така и с правото на ЕС и като такива не трябва да бъдат защитени от Конвенцията.

410. Жалбоподателят също така твърди, че е имал компетентността да допуска медиите до заседанието на 18 декември 2017 г. Съгласно член 95b § 1 от НПК, докато заседанията на съда обикновено не са открити за публиката, съдът или председателят на съда може да реши друго. Жалбоподателят е взел такова решение в обжалваното производство, отчитайки обществения интерес по делото. Той се позовава и на постановлението на Дисциплинарната колегия от 22 април 2021 г., което установява, че основателното подозрение срещу него не е доказано.

411. Жалбоподателят освен това поддържа, че намесата в неговия случай не е била „необходима в едно демократично общество“ и е в противоречие с основните му ценности.

412. Позовавайки се на изявленията на комисаря по правата на човека (вижте параграф 368 по-горе), жалбоподателят заявява, че неговият случай не е бил изолиран инцидент, при който властите са предприели дисциплинарни и наказателни мерки срещу съдиите с цел подкопаване на доверието в тях. Властите използват инструментално приложимите разпоредби, за да преследват жалбоподателя, който публично се противопостави на противоконституционните промени в съдебната система и техните незаконни действия по отношение на упражняването на съдебните му правомощия. По същия начин правният тормоз на жалбоподателя е довел до намеса в неговата съдебна независимост и следователно до незаконен акт, нарушаващ не само неговите права, но и правата на всички граждани да бъдат съдени от независим и безпристрастен съд.

2. Становището на правителството

413. Правителството се позовава на своите по-ранни твърдения, че оплакването по член 8 е несъвместимо *ratione materiae*. Ако Съдът реши друго, те твърдят, че нито предварителните разследвания, нито решението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г. противоречат на изискванията на член 8 § 2 от Конвенцията.

414. Що се отнася до законосъобразността на твърдяната намеса, те твърдят, че оспорваните предварителни разследвания са били започнати въз основа на член 114 (1) от Закона от 2001 г. (с измененията), съгласно който дисциплинарният служител може да започне такива разследвания след предварително установяване на обстоятелствата, необходими за установяване състава на дисциплинарно нарушение. Участието на жалбоподателя в предварителните разследвания е в съответствие с член 114(2) от Закона от 2001 г., тъй като той е бил призован от дисциплинарния служител да направи писмени и устни изявления относно предмета на разследванията.

415. Правителството освен това посочва, че решението на дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. се основава на раздел 80 (2с) от Закона от 2001 г., съгласно който дисциплинарен съд може да издаде решение, позволяващо съдия да бъде подведен под наказателна отговорност, ако има разумна причина подозрение, че съдията е извършил нарушение. Съгласно член 129 (2) и (3) от Закона от 2001 г., ако дисциплинарният съд издаде такава резолюция, съдията ще бъде автоматично отстранен от съдийските си задължения и възнаграждението му ще бъде намалено с 25 до 50% за периода на спиране (вж. параграф 144 по-горе). Тези две разпоредби относно съдебния имунитет са в сила от 1 октомври 2001 г., когато влезе в сила Законът от 2001 г., и оттогава не са претърпели никакви съществени промени. Правителството отбелязва, че производството, в което съдът е снел имунитета на съдия, не е нито дисциплинарно производство, нито е свързано по някакъв начин с него. Целта на това производство е била ограничена до това да позволи на отговорния прокурор да продължи наказателното производство, за да установи дали въпросното престъпление е извършено от съдия.

416. Освен това спорната резолюция е приета поради обосновано подозрение, че жалбоподателят може да е извършил престъплението публично разгласяване на информация от досъдебното производство, преди да е била разгласена в съдебното производство, престъпление по чл. 241 § 1 от СК.

417. Правителството поддържа, че предполагаемата намеса има солидна основа във вътрешното право. Освен това, поради професията и опита на жалбоподателя, той не само е трябвало да е запознат със съответните правила за поведение на съда, както и с разпоредбите на наказателното право, но също така е трябвало да може да предвиди последиците от тяхното нарушаване. Следователно твърдяната намеса е в съответствие със закона.

418. Правителството твърди, че оспорваните мерки са преследвали законните цели за предотвратяване на престъпления и защита на правата на другите. Наред с твърдяните нередности относно професионалното поведение на жалбоподателя, те представляват обстоятелства, сочещи, че той може да е извършил дисциплинарни нарушения. Действията на жалбоподателя биха могли едновременно да подкопаят авторитета на съдебната власт, да възпрепятстват правилното правораздаване и да нарушат правата на страните в производството.

419. Освен това решението на жалбоподателя, позволяващо на медиите да записват заседанието от 18 декември 2017 г., е довело до предполагаемото разкриване на информация от разследването. Подобно поведение би могло да попречи на провеждането на досъдебното производство и същевременно да наруши правата на лицата, чиито показания са оповестени публично. Съответно Правителството поддържа, че започването на предварителните разследвания и отнемането на имунитета на жалбоподателя от наказателно преследване е послужило на легитимните цели и е позволило на дисциплинарния служител да провери дали жалбоподателят е извършил дисциплинарни нарушения, а на отговорния прокурор да продължи наказателното производство, за да установи дали жалбоподателят е извършил въпросното престъпление.

420. Що се отнася до оценката на необходимостта, Правителството твърди, че твърдяната намеса не е надхвърлила строго необходимото в едно демократично общество и че е била пропорционална на преследваните законни цели. Те подчертаха, че заемането на съдийска длъжност е свързано с определени ограничения, произтичащи от член 178, алинея 3 от Конституцията, който ограничава конституционните права на съдиите от политическо естество, като свобода на словото и убежденията или свобода на събранията и сдруженията, доколкото: тези свободи се упражняваха в обществено измерение.

421. Правителството се позовава на формулировката на клетва, която съдиите полагат при назначаването си в съответствие с раздел 66 от Закона от 2001 г., който гласи, че те трябва да служат вярно на Република Полша, да пазят закона и да изпълняват задълженията си съвестно, да правораздават безпристрастно в съответствие със закона и съвестта си, да пазят държавната и служебната тайна и да действат в съответствие с принципите на коректността и честността. Съгласно член 82 от същия закон от съдиите се изискваше да действат в съответствие със съдебната клетва и да зачитат авторитета на службата си по всяко време. В допълнение към горните конституционни и законови разпоредби, съдиите трябва да спазват правилата, определени в Сборника с принципи на професионалната етика на съдиите.

422. Като взема предвид горните разпоредби, Правителството поддържа, че всички полски съдии, включително жалбоподателят, са подчинени на едни и същи правила, които изискват от тях да спазват най-високите етични и професионални стандарти на поведение. Всички признаци на поведение, което се отклонява от тези стандарти, ще бъдат гласувани и обстойно проучени от съответните органи, за да се защити авторитетът на съдебната власт. По-специално, твърденията за престъпно поведение на съдия изискват незабавен и твърд отговор. Би било неоснователно да се очаква, че съответните разпоредби на общоприложимите закони няма да бъдат приложени към поведението на жалбоподателя, особено като се има предвид неговата медийна експозиция над средната. Такова очакване неизбежно би противоречало на принципа за равенство пред закона.

423. Правителството изтъква, че предварителните разследвания не са довели до заключението, че жалбоподателят е нарушил някое от горепосочените правила и не са му наложени санкции. Следователно, като взема предвид обстоятелствата по случая, Правителството твърди, че предварителните разследвания са били пропорционални и необходими по смисъла на член 8 § 2 от Конвенцията.

424. Правителството твърди, че съдебният имунитет на жалбоподателя е бил отнет въз основа на основателно подозрение, че той може да е извършил престъпление при

изпълнение на своите съдебни задължения. Те отбелязват, че подобно твърдение е хвърлило сянка върху професионалното поведение на жалбоподателя и е поставило под съмнение способността му правилно да раздава правосъдие. Приемането на резолюцията от 18 ноември 2020 г. за премахване на имунитета на жалбоподателя просто е позволило на властите да изпълнят задълженията си, свързани с наказателното преследване на престъпления. В това отношение не може да се пренебрегне фактът, че правомощията и привилегиите, с които се ползват съдиите, не са равносилни на пълното им освобождаване от всякаква отговорност в случай на извършено престъпление.

425. Правителството твърди, че решението от 18 ноември 2020 г. е в съответствие с принципа на законността, залегнал в член 10 от НПК, който задължава органите на прокуратурата да образуват и водят досъдебни производства по отношение на престъпления, преследвани от тях предложение, а прокурорът да повдигне и обоснове обвинението. Те отбелязват в това отношение, че след като са получили информацията, че жалбоподателят, действащ в качеството си на съдия, може да е извършил нарушение, държавните органи не са имали свобода на преценка и са били длъжни да реагират. Те искат от националния съд да отнеме съдебния имунитет на жалбоподателя, по-специално като вземе предвид неговата професия и важната му роля в правораздаването, както и влиянието, което жалбоподателят има като съдия върху правата и свободите на другите. Следователно мярката отговаряше на належаща обществена нужда.

426. Освен това решението на дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. не оспорва статута на жалбоподателя като съдия, а само го отстранява от съдийските му задължения. Спирането е било временна мярка, която ще бъде отменена след приключване на наказателното производство, ако прокурорът установи, че жалбоподателят не е извършил въпросното престъпление. По същия начин, възнаградението на жалбоподателя е намалено само за периода на отстраняването му. Правителството също така отбеляза, че Дисциплинарната камара е приложила долната законова граница за тази мярка и е намалила възнаградението на жалбоподателя с 25% вместо с максималните 50%. Така според тях мярката е пропорционална на преследваните легитимни цели.

427. В заключение Правителството твърди, че националните власти са извършили внимателен анализ и са се опитали да постигнат баланс между защитата на личния живот на жалбоподателя и необходимостта от защита на легитимните цели, на които се позовават. Следователно те твърдят, че в случая не е налице нарушение на член 8 от Конвенцията.

3. Оценката на съда

428. Както беше установено по-горе, започването на предварително разследване по искането на жалбоподателя за преюдициално заключение, както и отнемането на неговия имунитет и последвалото отстраняване от упражняване на съдебни функции са засегнали личния му живот в много значителна степен (виж параграф 387 по-горе). Следователно оспорваните мерки представляват намеса в правото на жалбоподателя на зачитане на личния му живот (вж., *mutatis mutandis*, *Gumenyuk и други*, цитирано по-горе, § 93).

429. Такава намеса ще бъде в нарушение на член 8 от Конвенцията, освен ако не може да бъде оправдана съгласно параграф 2 от член 8 като „в съответствие със закона“, преследваща една или повече от законните цели, изброени в него, и е „необходима в едно демократично общество“ за постигане на съответната цел или цели.

(има) “В съответствие със закона” - общи принципи относно законосъобразността на намесата

430. Изразът „в съответствие със закона“ изисква, първо, оспорваната мярка да има някакво основание във вътрешното право. В него се посочва задължението за спазване на неговите материалноправни и процедурни правила (вж. *Gumenyuk и други*, цитирано по-горе, § 95).

431. На второ място, той се отнася до качеството на въпросния закон, като изисква той да бъде достъпен за съответното лице, което освен това трябва да може да предвиди последиците от него за него или нея и да е съвместимо с върховенството на закона (вж., наред с други източници, *Корр срещу Швейцария*, 25 март 1998 г., § 55, *Доклади от присъди и решения* 1998 г. - II). Следователно фразата предполага, *наред с другото*, че националното законодателство трябва да бъде достъпно предвидимо по отношение на

националното законодателство трябва да бъде достатъчно предвидимо по отношение на предоставянето на адекватна индикация на лицата относно обстоятелствата, при които и условията, при които властите имат право да прибегнат до мерки, засягащи правата им съгласно Конвенция (вж. *Fernández Martínez v. Spain* [GC], № 56030/07 , § 117, ECHR 2014 (откъси) с допълнителни препратки, и *De Tommaso v. Italy* [GC], no. 43395/09 , §§ 106- 109, 23 февруари 2017 г.).

432. Следователно намесата в правото на зачитане на личния и семейния живот трябва да се основава на „закон“, който гарантира подходящи гаранции срещу произвол. Трябва да има гаранции, които да гарантират, че свободата на преценка, оставена на изпълнителната власт, се упражнява в съответствие със закона и без злоупотреба с власт. Изискванията на член 8 по отношение на гаранциите ще зависят поне до известна степен от естеството и степента на въпросната намеса (вж. *Solska u Rybicka срещу Полша* , № 30491/17 и 31083/17 , § 113, 20 септември 2018 г., с допълнителни препратки).

433. Съдът повтаря, че основно националните власти, по-специално съдилищата, трябва да разрешават проблемите с тълкуването на вътрешното законодателство. Освен ако тълкуването е произволно или явно неразумно, ролята на Съда се ограничава до установяване дали последиците от това тълкуване са съвместими с Конвенцията (вж. наред с много други източници, *Molla Sali срещу Гърция* [GC], № 20452/14 , § 149, 19 декември 2018 г. и *Grzęda* , цитирано по-горе, § 259).

б) Прилагане на общите принципи към настоящия случай

(i) Що се отнася до преюдициалното запитване по преюдициалното запитване

434. Както беше отбелязано по-горе, заместник-дисциплинарният служител започна предварително разследване относно искането за преюдициално заключение до Съда на ЕС, отправено от жалбоподателя на 4 септември 2018 г. по наказателно дело, считайки, че искането е направено в нарушение на член 267 от ДФЕС (вж. параграф 378 по-горе). Проверката е прекратена на неуточнена дата, без жалбоподателят да бъде уведомен за този факт и срещу него не е повдигнато дисциплинарно обвинение.

435. Съдът отбелязва, че от гледна точка на законовия закон предварителното разследване е образувано въз основа на член 114 (1) от Закона от 2001 г. Той обаче счита, че най-уместният въпрос относно законосъобразността на тази мярка възниква по отношение на нейната съвместимост с правото на ЕС. В това отношение той отбелязва, че искането за преюдициално заключение на жалбоподателя е разгледано заедно с искането, отправено от Окръжния съд на Лодз в решението на Съда на ЕС от 26 март 2020 г. (*Miasto Łowicz u Prokurator Generalny* , C - 558/18 и C-563/ 18). Съдът на ЕС приема, че от актовете за преюдициално запитване не е видно, че има връзка между разпоредбата на правото на ЕС, към която се отнасят преюдициалните въпроси, и споровете по главното производство, и обявява и двете искания за недопустими. В същото време, позовавайки се на член 267 от ДФЕС, който предоставя на националните съдилища най-широка свобода на преценка при отнасяне на въпроси до Съда на ЕС, ако считат, че висящо пред тях дело повдига въпроси, свързани с тълкуването на разпоредби от правото на ЕС или разглеждане на тяхната валидност, които са били необходими за разрешаването на предишния случай, Съдът на ЕС установи, че не могат да бъдат разрешени разпоредби от националното законодателство, които излагат националните съдии на дисциплинарни производства в резултат на факта, че са подали преюдициално запитване. По-нататък той установява, че дори самата перспектива да бъдеш обект на дисциплинарно производство в резултат на такова препращане е вероятно да подкопае ефективното упражняване от страна на съответните национални съдии на предоставената им свобода на преценка. Съдът на ЕС подчерта, че за тези съдии липсата на дисциплинарни производства или мерки за това, че са упражнили такова право на преценка да отнесат въпрос пред него, което е изключително в рамките на тяхната юрисдикция, също представлява гаранция, която е от съществено значение за съдебната независимост (вж. параграф 25 по-горе).

436. Съдът също така се позовава на важни констатации, направени от Съда на ЕС в неговото решение от 15 юли 2021 г. по делото *Комисия v. Полша (Дисциплинарен режим за съдии)* (C-791/19, EU:C:2021:596), в който се постановява, наред с другото , че Полша не е изпълнила задълженията си по член 267, втора и трета алинея от ДФЕС от позволяващи ограничаване на правото на съдилищата и трибуналите да отправят искания

за преюдициално заключение до Съда на ЕС чрез възможността за задействане на дисциплинарни производства. Съдът на ЕС се позовава на практиката на дисциплинарния служител да започва предварителни разследвания относно решения, с които полските обикновени съдилища са отправили искания за преюдициално заключение до Съда на ЕС, включително конкретно по делото на жалбоподателя. Той установи, че тази практика потвърждава риска дисциплинарният режим да бъде използван с цел създаване на натиск и възпиращ ефект по отношение на съдиите от полските обикновени съдилища, които биха могли да повлияят на съдържанието на съдебните решения, които тези съдии бяха призвани да дадат. Съдът на ЕС постановява, че стриктното спазване на задълженията на държавите-членки, произтичащи от член 267 от ДФЕС, се изисква по отношение на всички държавни органи и по-специално по отношение на дисциплинарния служител, който отговаря за провеждането на дисциплинарни производства, които могат да бъдат заведени срещу съдии. По-нататък той установява, че самият факт, че дисциплинарният служител е извършил предварителни разследвания, както е посочено по-горе, е в състояние да подкопае независимостта на съдиите, които са били обект на тези разследвания (вж. параграф 233 по-горе). Съдът придава значителна тежест на тези констатации на Съда на ЕС.

437. В тази връзка Съдът намира, че е без значение, че дисциплинарният служител е прекратил предварителното разследване по случая на жалбоподателя и не е повдигнал дисциплинарно обвинение срещу него. Същността на въпроса беше, че жалбоподателят е разследван във връзка с отправяне на преюдициално запитване до Съда на ЕС, което е съдебно решение. Според Съда налагането или заплахата от налагане на дисциплинарна отговорност във връзка с постановяването на съдебно решение трябва да се разглежда като изключителна мярка и да подлежи на ограничително тълкуване, като се има предвид принципът на независимост на съда (вж. *mutatis mutandis* , *Александър Волков* , цитиран по-горе, § 180).

438. С оглед на гореизложеното, Съдът не може да не се съгласи със заключението на Съда на ЕС, че намесата под формата на предварително запитване по преюдициалното запитване е в противоречие с член 267 от ДФЕС по причините, посочени по-горе (вж. параграфи 435- 437 по-горе). Това заключение е еквивалентно на констатацията, че член 114, параграф 1 от Закона от 2001 г., приложен към случая на жалбоподателя, е несъвместим с член 267 от ДФЕС, докато член 91, параграф 2 от полската конституция предвижда, че международно споразумение, ратифицирано след предварително съгласие предоставено със закон, подобно на ДФЕС, има предимство пред законите, ако такова споразумение не може да бъде съгласувано с техните разпоредби. От това следва, че намесата в правото на жалбоподателя на зачитане на личния му живот в тази част не е „в съответствие със закона“ по смисъла на член 8 от Конвенцията.

(ii) По отношение на решението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г

(α) Спазване на вътрешното законодателство и върховенството на закона

439. От гледна точка на законовия закон, Съдът отбелязва, че решението за отнемане на имунитета на жалбоподателя се основава на член 80(2с) от Закона от 2001 г., докато отстраняването му се основава на член 129(2) и (3) от същия закон. Въпреки това, въпреки че намесата, за която се оплаква, е имала основание в законовия закон, възниква въпросът дали тя е била законосъобразна за целите на Конвенцията, по-специално дали съответната правна рамка е била предвидима при нейното прилагане и съвместима с върховенството на закона (вж. *Gumenyuk и други* , цитирано по-горе, § 97).

440. Съдът отбелязва, че в съответствие с член 181 от полската конституция съдия не може да носи наказателна отговорност без предварителното съгласие на съда, докато съгласно 180 § 2 от Конституцията отстраняването на съдия от длъжност може само резултат от съдебно решение (вижте параграф 143 по-горе). Съдът вече е установил в *Reczkowicz* (цитирано по-горе), че Дисциплинарната камара на Върховния съд не е изпълнила изискванията за „независим и безпристрастен съд, създаден от закона“, както е предписано в член 6 § 1 от Конвенцията. Следва също така да се повтори, че в този контекст Съдът е постановил, че нередностите в процеса на назначаване компрометират легитимността на Дисциплинарната колегия до степен, че след присъщо недостатъчна процедура за съдебни назначения, тя не е изпълнявала и продължава да липсват атрибутите на „трибунал“. който е „законен“ (вж. *Reczkowicz* . цитирано по-горе. § 280).

441. Освен това Съдът отбелязва, че решението на Съда на ЕС от 15 юли 2021 г. по делото *Комисия v. Полша (Дисциплинарен режим за съдии)* (C-791/19, EU:C:2021:596) постановява, че Полша не е изпълнила задълженията си по член 19, параграф 1 от ДЕС, като по-специално „не е успяла да гарантира независимостта и безпристрастност на Дисциплинарната камара на Върховния съд“ (вж. параграфи 229-231 по-горе). Освен това Върховният съд в своята тълкувателна резолюция от 23 януари 2020 г. установи, че Дисциплинарната камара „структурно не е изпълнила критериите за независим съд по смисъла на член 47 от Хартата и член 45, § 1 от Конституцията на Република Полша и член 6 § 1 [от Конвенцията]“ (вж. параграфи 199-200 по-горе).

442. С оглед на гореизложеното и като взе предвид своите съображения по-горе по член 6 § 1 (вижте параграфи 333-345 по-горе), Съдът намира, че решението, позволяващо жалбоподателят да бъде подведен под наказателна отговорност и го отстранява от длъжност, е постановено от орган който не може да се счита за „съд“ за целите на Конвенцията, въпреки изричните изисквания на член 181 и член 180 § 2 от полската конституция, че решенията от този вид трябва да произхождат от съд (вижте параграф 143 по-горе).

443. Следователно оспорваната намеса не може да се счита за законна от гледна точка на член 8 от Конвенцията, тъй като не се основава на „закон“, който предоставя на жалбоподателя подходящи гаранции срещу произвол (вж. параграф 432 по-горе). Това заключение само по себе си би било достатъчно за Съда да установи, че намесата в правото на жалбоподателя на зачитане на неговия личен живот не е била „в съответствие със закона“ по смисъла на член 8 от Конвенцията.

444. Въпреки това, Съдът намира за уместно да разгледа допълнително жалбата и да установи дали са спазени изискванията за „качество на закона“.

(β) Съответствие с изискванията за „качество на закона“.

445. Съдът ще анализира дали е било предвидимо за жалбоподателя, че Дисциплинарната колегия ще приеме устното изложение на мотивите към решението си от 18 декември 2017 г. като водещо до основателно подозрение за нарушението по чл. 241, ал. 1 от НК. Според правителството решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. е законосъобразно, тъй като Законът от 2001 г. предвижда отнемане на имунитета на съдия, когато има основателно подозрение, че той е извършил престъпление.

446. В своята съдебна практика относно член 7 от Конвенцията, Съдът е признал, че колкото и ясно да е формулирана една правна разпоредба, във всяка правна система, включително наказателното право, има неизбежен елемент на съдебно тълкуване. Винаги ще има нужда от изясняване на съмнителни моменти и от адаптиране към променящите се обстоятелства. Отново, докато сигурността е много желателна, тя може да доведе до прекомерна твърдост и законът трябва да може да бъде в крак с променящите се обстоятелства (вж. *Del Río Prada срещу Испания* [GC], № 42750/09, § 92, ЕСПЧ 2013 г. и *Пармак и Бакир срещу Турция*, № 22429/07 и 25195/07, § 59, 3 декември 2019 г.). Освен това прогресивното развитие на наказателното право чрез съдебно законотворчество е добре утвърдена и необходима част от правната традиция. Липсата на достъпно и разумно предвидимо съдебно тълкуване може да доведе до установяване на нарушение на правата на обвиняемия по член 7 (вижте, във връзка със съставните елементи на престъпление, *Pessino v. France*, № 40403/02, §§ 35 - 36, 10 октомври 2006 г., и *Драготониу и Милитару - Пидхорни срещу Румъния*, № 2007 г.; май44, 24-43, §§77196/01и77193/01, §§ 154 - 162, 7 февруари 2012). Ако случаят не беше такъв, обектът и целта на тази разпоредба – а именно, че никой не трябва да бъде подлаган на произволно наказателно преследване, осъждане или наказание – биха били провалени (вж. *Del Río Prada*, цитирано по-горе, § 93).

447. Според Съда налагането или заплахата от налагане на наказателна отговорност във връзка с действие, свързано с упражняването на съдебни функции, трябва да се разглежда като изцяло изключителна мярка и да подлежи на ограничително тълкуване, като се има предвид принципът на съдебна независимост (вижте, *mutatis mutandis*, по отношение на налагането на дисциплинарна отговорност на съдиите, *Александър Волков*, цитиран по-горе, § 180; вижте също параграфи 137 и 138 от решението на Съда на ЕС по делото *Комисия срещу Полша (Дисциплинарен режим за съдии)* параграфи 230-232 по-

горе). Освен това се позовава на препоръката, направена от Комитета на министрите на Съвета на Европа към държавите-членки, че тълкуването на закона, оценката на фактите или претеглянето на доказателствата, извършено от съдии за решаване на дела, не трябва да води до наказателна отговорност, освен в случаи на злонамереност (вижте параграф 209 по-горе; подобно мнение беше изразено от ССЈЕ, вижте параграфи 214-215 по-горе).

448. Като взе предвид гореизложеното, Съдът отбелязва, че в решението си от 18 ноември 2020 г. Дисциплинарната камара изключи, че устното изложение на мотивите от страна на жалбоподателя е довело до реална заплаха за обществения интерес, в особено що се отнася до всяко неблагоприятно въздействие върху провеждането на разследването след решението на жалбоподателя от 18 декември 2017 г. (вж. параграф 49 по-горе). Освен това Дисциплинарната колегия отбелязва, че когато установява основателно подозрение, тя трябва да разгледа и степента на социална вреда, причинена от деянието, за което се твърди, че е извършено от жалбоподателя. В това отношение Съдът отбелязва, че в съответствие с член 1, параграф 2 от Наказателния кодекс забранено действие, чиято обществена вреда е била незначителна (*znikoma szkodliwość społeczna*), не представлява престъпление (вижте параграф 190 по-горе). въпреки това Дисциплинарната камара в своята резолюция от 18 ноември 2020 г. не разгледа този въпрос, без да посочи конкретни причини за пропускането му, докато този елемент е един от съставните елементи на всяко нарушение съгласно полското законодателство.

449. В тази връзка Съдът се позовава на решението на Дисциплинарната камара от 22 април 2021 г., което отхвърля на първа инстанция молбата на прокурора за разрешение жалбоподателят да бъде арестуван. В това решение Дисциплинарната колегия прави констатации, които се различават в няколко аспекта от тези, направени от Дисциплинарната колегия в решението ѝ от 18 ноември 2020 г. по отношение на основателното подозрение. Що се отнася до степента на обществена вреда, Дисциплинарната колегия намира, че тя е безспорно незначителна. В тази връзка той се позовава на липсата на каквито и да било неблагоприятни последици от решението на жалбоподателя относно повторното разследване, както и на неговите мотиви за решението му по дело, което предизвика много обществени полемики и е свързано с въпроса за прозрачността на обществения живот (вж. параграфи 70-71 и 74 по-горе). Дисциплинарната колегия констатира още, че прокурорът на държавната прокуратура не е уточнил коя конкретна информация е разкрита от жалбоподателя, а това е от решаващо значение за определяне на отговорността му. Той подчертава, че всяко дискреционно ограничение на обхвата на мотивите, дадени устно в открито съдебно производство, би премахнало контролната функция на подобно упражнение (вж. параграф 68 по-горе). Важно е, че Дисциплинарната колегия установи, че няма основания да се счита, че жалбоподателят е действал с намерение да разкрие защитената информация от досъдебното производство (виж параграф 72 по-горе). И накрая, CPL приема, че действията на жалбоподателя не са разбирали съставните елементи на престъплението по член 241 от НК (вижте параграфи 85 и 95 по-горе). От своя страна, имайки предвид всички релевантни обстоятелства, Съдът не може да различи злонамереност в действието на жалбоподателя.

450. Съдът подчертава, че делото на жалбоподателя трябва да се разглежда в общия контекст на реорганизацията на съдебната система в Полша. Той отбелязва в *Grzęda* (цитирано по-горе), че цялата поредица от събития в Полша ясно показва, че последователните съдебни реформи са били насочени към отслабване на съдебната независимост, като се започне със сериозните нередности при избора на съдии в Конституционния съд през декември 2015 г., след това, по-специално, преустройството на НСС и създаването на нови камари във Върховния съд, като същевременно се разширява контролът на министъра на правосъдието върху съдилищата и се увеличава ролята му по въпросите на съдебната дисциплина (пак там, § 348). Голямата камара в *Grzęda* продължи да отбелязва, че в резултат на последователните реформи, съдебната система – автономен клон на държавната власт – е била изложена на намеса от страна на изпълнителната и законодателната власт и по този начин е значително отслабена (пак там).

451. В своята оценка на оплакването на жалбоподателя по член 8, Съдът трябва да вземе предвид независимостта на съдебната власт, която е предпоставка за

върховенството на закона (вж. *Guðmundur Andri Ástráðsson* , цитирано по-горе, § 239, и *Grzęda* , цитирано по-горе, § 298). Той отново подчертава, че трябва да бъде особено внимателен към защитата на членовете на съдебната система срещу мерки, които могат да застрашат тяхната съдебна независимост и автономия, като се има предвид важното място, което съдебната власт заема сред държавните органи в едно демократично общество, и значението, което се придава на отделянето на правомощия и необходимостта от защита на независимостта на съдебната система (вж. *Ramos Nunes de Carvalho e Sá v. Portugal* [GC], № 55391/13 и 2 други, § 196, 6 ноември 2018 г., с допълнителни препратки; *Bilgen v. Турция* , № 1571/07 , § 58, 9 март 2021 г. и *Grzęda* , цитирано по-горе, § 302). Съдът е подчертал, че системата на Конвенцията не може да функционира правилно без независими съдии и че задачата на договарящите страни да гарантират съдебната независимост е от решаващо значение (вж. *Grzęda* , цитирано по-горе, § 324).

452. Индивидуалните обстоятелства на жалбоподателя трябва да се разглеждат спрямо общия контекст, споменат по-горе. Както беше отбелязано по-горе, той е един от най-отявлените критици на съдебната реформа в Полша. През 2018 г. дисциплинарният служител и неговите заместници, всички назначени от министъра на правосъдието, който същевременно е и главен прокурор, подложиха жалбоподателя на интензивна проверка, като образуваха пет преюдициални проверки. Освен това през януари 2018 г. държавната прокуратура образува разследване за предполагаемо неразрешено разкриване на информация от жалбоподателя. Именно в рамките на това разследване прокурорът иска да снесе имунитета на жалбоподателя от наказателно преследване. В тази връзка трябва да се отбележи, че Законът за прокуратурата от 28 януари 2016 г., който обедини службите на министъра на правосъдието и главния прокурор, предвижда, че главният прокурор ще действа като йерархичен надзорник на всички прокурори. В тази връзка Съдът отбелязва изявлението на министъра на правосъдието/главния прокурор след решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г., че „съдия Тулея явно е нарушил буквата на закона... и ако вземем принципа на равенство пред Законът сериозно, всеки трябва да очаква да носи наказателна отговорност за нарушаване на наказателни норми” (вижте параграф 56 по-горе).

453. Като взе предвид горните съображения и значителните разлики между констатациите на Дисциплинарната колегия и CPL по отношение на наличието на основателно подозрение, Съдът заключава, че тълкуването на член 241 § 1 от НК от Дисциплинарната колегия в решението му от 18 ноември 2020 г. беше непредвидимо. По този начин жалбоподателят не е могъл да предвиди, че устното изложение на мотивите за решението му от 18 декември 2017 г. може да доведе до отнемане на имунитета му от наказателно преследване и отстраняването му от длъжност. При това положение Съдът намира, че условието за предвидимост не е изпълнено и че, следователно, въпросната намеса не е била „в съответствие със закона“.

в) Заключение

454. С оглед на заключението си, че намесата в настоящия случай не е била законосъобразна, Съдът е освободен от необходимостта да проверява дали тя е преследвала някоя от легитимните цели, посочени в член 8 § 2 и е била необходима в едно демократично общество.

455. Съответно е налице нарушение на член 8 от Конвенцията въз основа на това, че въпросната намеса не е „в съответствие със закона“.

V. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 10 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

456. В първата си жалба (№ 21181/19), жалбоподателят се оплаква по член 8 от Конвенцията относно различните предварителни разследвания, започнати от дисциплинарния служител. В тази връзка Съдът реши служебно да уведоми правителството за оплакването по член 10 от Конвенцията. Във втората си молба (№ 51751/20), жалбоподателят твърди, позовавайки се на член 10, че решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г., с което се отнема имунитетът му и се отстранява от съдийските му функции, представлява нарушение на тази разпоредба. Член 10 от Конвенцията предвижда, доколкото е приложимо:

„1. Всеки има право на свобода на изразяване. Това право включва свободата да се отстояват мнения и да се получават и разпространяват информация и идеи без намеса на публичната власт и независимо от границите. ...

2. Упражняването на тези свободи, тъй като носи със себе си задължения и отговорности, може да бъде предмет на такива формалности, условия, ограничения или санкции, които са предписани от закона и са необходими в едно демократично общество, в интерес на националната сигурност, териториалната почтеност или обществена безопасност, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето или морала, за защита на репутацията или правата на други, за предотвратяване на разкриването на информация, получена поверително, или за поддържане на авторитета и безпристрастността на съдебната власт.”

А. Избираемост

1. Доводите на страните

457. Правителството поддържа, че жалбоподателят не е успял да се възползва от средствата за правна защита, налични съгласно вътрешното законодателство за жалбата си по член 10, по-специално граждански иск за защита на личните му права по членове 23 и 24 от Гражданския кодекс.

458. Жалбоподателят оспорва възражението на правителството относно неизчерпването на вътрешните средства за защита. Той твърди, че не му е налично ефективно правно средство за защита съгласно вътрешното законодателство, като се позовава на същите аргументи, направени по-рано по отношение на жалбата по член 8 (вижте параграфи 396 - 397 по-горе).

2. Оценката на съда

459. Съдът отбелязва, че жалбата на жалбоподателя по член 10 се отнася до три групи предварителни разследвания, започнати от дисциплинарния служител по отношение на жалбоподателя (вижте параграф 10, точки (1), (3) и (4) по-горе) и окончателното решение на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. за отнемане на имунитета на жалбоподателя и отстраняването му от съдийски функции. Правителството твърди в общи линии, че жалбоподателят е трябвало да прибегне до граждански иск за защита на личните си права. Те обаче не дават обяснение как това средство за защита би могло да осигури компенсация за оплакванията на жалбоподателя по член 10 от Конвенцията. Съдът намира, че горните му заключения относно липсата на ефективност на граждански иск за нарушаване на лични права по отношение на положението на жалбоподателя по отношение на член 8 се отнасят еднакво и за оплакването по член 10 (вижте параграф 399 по-горе). Следователно настоящото възражение трябва да бъде отхвърлено.

460. Освен това Съдът отбелязва, че оплакването по член 10 от Конвенцията не е нито явно необосновано, нито недопустимо на други основания, изброени в член 35 от Конвенцията. Следователно то трябва да бъде обявено за допустимо.

В. достойнства

1. Твърденията на жалбоподателя

461. Жалбоподателят твърди, че е един от най-безкомпромисните критици на нападението срещу върховенството на закона и съдебната независимост, което се извършва в Полша през последните години. Обществената му дейност в тази област се осъществява в съответствие с концепцията за т. нар. „граждански съдия“, чиято задача е да разяснява на гражданите принципите на правовата държава. Отношението му беше високо оценено както от гражданското общество, така и от експертните органи. През 2019 г. той беше удостоен с наградата „Едуард Венде“ за участието си в защитата на независимостта на съдебната власт и с гражданската почетна награда на Полската съдийска асоциация „Юстиция“. През 2021 г. той беше удостоен с наградата Harvard University Scholars at Risk и наградата Scott Crosby Human Rights на Европейската асоциация на адвокатите по наказателни дела. Американската асоциация на адвокатите е подготвила доклад за юридическия тормоз, на който е бил подложен.

462. Жалбоподателят твърди, че е имало намеса в свободата му на изразяване. Той твърди, че предприетите срещу него мерки, а именно досъдебното производство и наказателното производство, са следствие от публичната му критика към действията на

наказателното производство, са следствие от нулирната му критика към действията на властите, насочени към уронване на независимостта на съдебната власт. Неговата позиция в защита на съдебната независимост беше отбелязана от множество местни и международни организации.

463. Жалбоподателят твърди, че оценката на неговите изявления трябва да вземе предвид общия контекст, а именно безпрецедентната атака от страна на правителството срещу върховенството на закона и съдебната независимост, която се извършва от края на 2015 г. Това беше потвърдено от безброй доклади на международни организации и експертни органи, както и от вътрешни и международни съдилища и от позицията на редица държави-членки на ЕС.

464. Жалбоподателят заявява, че истинската цел на всички мерки, предприети срещу него от властите, е да произведат „смразяващ ефект“ с оглед обезсърчаване на него и други съдии да заемат позиция относно действията на правителството срещу съдебната власт. Според твърдението на жалбоподателя, единственият факт, че той е продължил да участва в публичния дебат по въпроси, свързани със съдебната система и върховенството на закона, не означава, че в неговия случай отсъства „сдържаният ефект“. Той също така спомена клеветническа кампания срещу полски съдии с участието на високопоставени държавни служители. Тази кампания включваше създаването и функционирането на т. нар. „ферма за тролове“ в рамките на Министерството на правосъдието.

465. Като пример за „смразяващ ефект“ жалбоподателят се позовава на решението на университета Koźmiński във Варшава да прекрати сътрудничеството си с него през септември 2021 г., въпреки че той е преподавал там от години (вижте параграф 130 по-горе). Това решение, впоследствие отменено, е взето в резултат на официалната забрана за преподаване на студенти, наложена на жалбоподателя от заместник-председателя на Варшавския окръжен съд. Същият орган е забранил на жалбоподателя да изнася лекции пред членовете на адвокатския съвет на Варшава (вж. параграф 131 по-горе). Жалбоподателят твърди, че не е необходимо да се налага санкция, за да се постигне възпиращ ефект, тъй като самият факт, че е бил разследван или рискът да бъде разследван съгласно неясно съставено и тълкувано законодателство, може да представлява нарушение на правото на свобода на изразяване. Той се позова на *Altuğ Taner Akçam v. Турция*, не. 27520/07, 25 октомври 2011 г.

466. Жалбоподателят твърди, че дисциплинарното производство срещу него, поредицата от стигматизиращи съобщения от представители на властта, както и медийната кампания за клевета срещу него, са всички елементи, довели до незаконосъобразното решение на Дисциплинарната камара за отнемане на неговия съдебен имунитет и го отстранява от длъжност. В същия дух са предприети и действията на държавното обвинение с оглед окончателното му отстраняване от съдебна длъжност. Според жалбоподателя проверката на последователността от събития в тяхната цялост ясно показва, че санкциите срещу него са били въведени в отговор на негови публични изявления в защита на независимостта на съдебната власт.

467. Жалбоподателят твърди, че отнемането на неговия имунитет и отстраняването му от съдийски функции също представляват предупреждение на властите към всички съдии, което показва какво може да им се случи, когато публично защитават върховенството на закона и независимостта на съдебната система. Според него решението на Дисциплинарната колегия трябва да се разглежда на фона на всички обстоятелства по делото. Производството пред Дисциплинарната колегия, образувано три години след съдебното заседание от 18 декември 2017 г., се превърна в претекст за съдебния тормоз на жалбоподателя и за налагането на незаконни ограничения върху свободата му на изразяване. Това производство беше свързано с факта, че въпросното съдебно заседание беше изключително неудобно за управляващата партия.

468. Жалбоподателят подчертава, че като публично се обръща към заплахите за съдебната независимост, той е спазил задълженията, произтичащи от член 178, § 3 от Конституцията. Той заяви, че е негово задължение като съдия да говори в защита на съдебната независимост и се позова по този въпрос на Магна харта на съдиите (основни принципи), приета от ССЈЕ, и Софийската декларация за съдебната независимост и отчетност, приета от ЕНСЈ. Жалбоподателят подчертава, че както при упражняването на съдийските си задължения, така и в публичните си изявления винаги се е ръководил от закона и принципите на съдийската професия.

469. Според мнението на жалбоподателя, ходът на събитията в неговия случай и

значително количество доказателства, представени от него пред Съда, потвърждават наличието на причинно-следствена връзка между упражняването на неговата свобода на изразяване и мерките, предприети срещу него от властите, по-специално решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г.

470. Жалбоподателят твърди, че въпросната намеса не отговаря на изискванията на член 10 § 2 от Конвенцията.

471. Жалбоподателят твърди, че намесата в неговата свобода на изразяване, произтичаща от решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г., не е „предвидено от закона“. Той се позовава на своите по-ранни твърдения относно незаконосъобразността на производството пред Дисциплинарната колегия (вж. параграфи 313-319 по-горе). Жалбоподателят твърди, че съответните разпоредби на Закона от 2001 г., а именно членове 80(2с), 110(2а) и 129(2) и (3), са били приложени от Дисциплинарната камара по произволен начин с цел да го лиши от неговия съдебен имунитет. Той също така подчерта, че според решението на Апелативния съд във Варшава от 24 февруари 2021 г. неговият съдебен имунитет не е законно отнет (вижте параграфи 105-111 по-горе).

472. Освен това той твърди, че въпросната намеса не е преследвала законна цел по смисъла на член 10 § 2 от Конвенцията. Всичките му действия като съдия и всички негови публични изявления всъщност са имали за цел да поддържат авторитета и непристрастността на съдебната система, които са били уронени от управляващите в момента. В тази връзка се позовава на постановленията на Дисциплинарната колегия от 9 юни 2020 г. и 22 април 2021 г., с които се констатира липса на основателно предположение, че е извършил нарушение по чл. 241, ал. 1 от НК. Жалбоподателят заявява, че дори както е посочено от членовете на незаконно действащата дисциплинарна камара на Върховния съд, действията му като съдия са в пълно съответствие с приложимото полско законодателство.

473. Жалбоподателят твърди, че оспорваната намеса не е била необходима в едно демократично общество. Той твърди, че нито упражняването на съдебните му функции, нито участието му в публичен дебат могат да оправдаят намесата в свободата му на изразяване.

474. Жалбоподателят твърди, че предварителните проучвания, предвид техния брой и очевидната връзка с неговата съдебна и обществена дейност, са довели до неблагоприятни последици за него. Всички дисциплинарни производства срещу жалбоподателя са имали за цел да го въвлекат в различни съдебни процедури, причинявайки очевидно увреждане на упражняването на неговите съдебни задължения. В това отношение жалбоподателят подчертава, че строгостта на тези мерки се усложнява от факта, че дисциплинарното производство не е приключило от години и че той остава в състояние на продължителна несигурност по отношение на по-нататъшното развитие. Според него това производство трябва да се разглежда като правен тормоз.

475. Жалбоподателят твърди, че в резултат на незаконосъобразните действия на Държавната прокуратура и незаконно действащата Дисциплинарна камара той е бил лишен от правото да упражнява съдийските си задължения, което представлява една от най-тежките санкции за съдия. Той също така беше изправен пред заплахата да бъде арестуван през цялото време. Допълнителният жалбоподател се позовава на забраните върху неговата преподавателска дейност.

476. Според него не е имало „належаща обществена нужда“, която да оправдае свалянето на имунитета му и последващите действия на държавната прокуратура, която е поискала разрешение да го арестува и да го доведе принудително за разпит. Жалбоподателят твърди, че наказателното производство срещу него е било в противоречие с полската конституция и европейските стандарти и е било мотивирано от политически съображения.

477. Жалбоподателят твърди, че производството пред Дисциплинарната камара, орган, който не отговаря на изискванията за „независим и непристрастен съд, създаден от закона“, не може да се счита за справедливо или придружено от адекватни процедурни гаранции.

2. Становището на правителството

778. Правителството твърди, че не е имало намеса в свободата на изразяване на жалбоподателя. Що се отнася до предварителните запитвания, те твърдят, че те не са представлявали такава намеса. Те отбелязват, че една група предварителни запитвания се отнасят до коментарите на жалбоподателя в телевизионна програма, а другите две се отнасят до участието му в публични срещи. Въпреки това не е образувано дисциплинарно производство срещу жалбоподателя и не са му наложени санкции в резултат на тези предварителни проверки. Освен това, в нито един момент жалбоподателят не е бил възпрепятстван да изразява публично възгледите си по въпроси, свързани с полската съдебна система.

479. Правителството твърди, че напротив, в периода след образуването на тези предварителни разследвания жалбоподателят е останал активен в обществената сфера, открито критикувайки публичните власти и съдебната система в Полша или дори обявявайки, че ще възпрепятства текущото наказателно производство срещу него в интервю, публикувано във всекидневника *Dziennik Gazeta Prawna* на 27 ноември 2020 г. Те се позовават на множество интервюта, дадени от жалбоподателя на различни медии. Освен това правителството споменава участието на жалбоподателя в публична среща, организирана от Комитета за защита на демокрацията на 18 декември 2018 г., и неговата реч, произнесена пред Върховния съд на 18 ноември 2020 г. по време на демонстрация, организирана от Комитета за защита на правосъдието. Накрая те се позовават на поканата на жалбоподателя от 3 януари 2020 г. за участие в Марша на хилядата одежди, публикувана в интернет от Полската съдийска асоциация *Iustitia*.

480. Като взема предвид горната информация, Правителството твърди, че би било неоснователно да се твърди, че мерките, предприети по отношение на жалбоподателя, са представлявали намеса в неговата свобода на изразяване.

481. Поради тези причини делото на жалбоподателя се различава значително от *Baka v. Унгария* ([GC], № 20261/12, 23 юни 2016 г.) и *Kudeshkina v. Русия* (№ 29492/05, 26 февруари 2009 г.) в следните два аспекта. Първо, и в двата случая жалбоподателите са били подложени на сурови санкции под формата на отстраняване или от длъжността съдия, или от длъжността председател на съда. За разлика от това, в настоящия случай на жалбоподателя не е наложена санкция и срещу него не е образувано дисциплинарно производство. Второ, Съдът е установил в двата гореспоменати случая, че оспорваните мерки са имали „смразяващ ефект“ върху съдиите, които са изразили критики относно конституционните и законодателни реформи, засягащи организацията на съдебната система (*Baka*, цитирано по-горе, §§ 168 - 176) или желаещи да участват в публичния дебат относно ефективността на съдебните институции (*Кудешкина*, цитирано по-горе, §§ 97-99). Въпреки това, в настоящия случай жалбоподателят е продължил да критикува опитите за реформа на съдебната система и следователно не изглежда, че оспорваните мерки са произвели някакъв „смразяващ ефект“.

482. В това отношение Правителството твърди, че само твърденията, че оспорваните мерки са имали „сдържач ефект“, без да се изясни в коя конкретна ситуация е настъпил такъв ефект, не са достатъчни, за да представляват намеса за целите на член 10 от Конвенцията (те се позовават на *Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft u други срещу Швейцария*, № 68995/13, решение от 12 ноември 2019 г., § 72).

483. Позовавайки се на *Morice v. Франция* [GC] (§§ 128 и 162), Правителството заявява, че конкретната задача на съдебната система в обществото изисква съдиите да спазват задължение за дискретност. Това задължение преследва конкретна цел: речта на съдиите се възприема като израз на обективна оценка, която задължава не само съдията да се изразява като личност, но също така, чрез този съдия, цялата съдебна система. Освен това съдебните власти, при упражняването на своята правораздавателна функция, трябваше да упражняват максимална дискретност не само по отношение на делата, които разглеждат, но и при изразяването на критика към колегите си държавни служители и по-специално към други съдии (те посочено в *di Giovanni v. Italy*, № 51160/06, 9 юли 2013 г.).

484. Като взе предвид тази съдебна практика, правителството твърди, че съдебната длъжност е свързана с определени ограничения, също и в областта на свободата на словото. В полската правна система тези ограничения са предписани в конституцията и в законовия закон. Многобройни интервюта и публични изказвания, изнесени от жалбоподателя, показват, че той може да не е спазил задължението за дискретност и да не е слържан при упражняването на свободата си на изразяване. в противоречие с член

178 от Конституцията, който налага на съдията задължение за безпристрастност, това са неразривно свързани с принципа на независимост.

485. Вземайки предвид, *наред с другото*, членове 66, 82 и 89(1) от Закона от 2001 г. и правилата, съдържащи се в Сборника с принципи на професионалната етика на съдиите, Правителството твърди, че жалбоподателят е действал по начин, който, всъщност подкопава неговата безпристрастност и независимост, тъй като публичните му дейности и изявления разкриват неговите политически симпатии и антипатии. Във всеки случай, предварителните разследвания не са довели до заключение, че жалбоподателят е нарушил някое от горепосочените правила и не са му наложени санкции. Следователно не е имало намеса в свободата му на изразяване в това отношение.

486. Що се отнася до решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г., Правителството подчертава, че и в това отношение не е имало намеса в свободата на изразяване на жалбоподателя. Резолюцията не се отнася до изявления или възгледи, изразени от жалбоподателя в контекста на публичен дебат, а се отнася единствено до професионалното му поведение по време на заседанието, проведено на 18 декември 2017 г. Поведението на жалбоподателя по време на горепосоченото заседание не е имало никакво отношение към реформата в съдебната система или към критиките си към нея.

487. Според правителството решението от 18 ноември 2020 г., с което се сменя имунитетът му, не е било санкция. По същия начин отстраняването от длъжност на жалбоподателя и намаляването на заплатата му не трябва да се считат за санкции, тъй като, първо, те са с временен характер и, второ, представляват последиците от приемането на решението. Решението позволява на прокуратурата да продължи разследването, което при необходимост може да влезе във фазата на *личното производство*. Освен това, наказателното производство срещу жалбоподателя е в начален етап, тъй като той не е бил официално обвинен. Правителството твърди, че жалбоподателят не е посочил пряка или косвена причинно-следствена връзка между участието си в публичния дебат и свалянето на имунитета му.

488. Освен това, след решението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г. жалбоподателят е продължил обществената си дейност. Той е участвал в демонстрациите пред Върховния съд на 18 ноември 2020 г. и пред Държавната прокуратура на 20 януари, 10 февруари и 12 март 2021 г., когато нарече процеса срещу него „подигравка“. Той е бил интервюиран многократно, появявал се е в полски и международни радио и телевизионни програми и е изразявал мнението си в интернет и социалните медии. Следователно жалбоподателят не е бил подложен на натиск от никого да мълчи и никакви власти не са го задължили законово да се въздържа от публичен коментар на политически събития и законодателни развития.

489. Ако Съдът реши, че въпросните мерки, а именно предварителните разследвания и решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. представляват намеса в свободата на изразяване на жалбоподателя, Правителството твърди, че намесата е удовлетворила изискванията на член 10 § 2 от Конвенцията.

490. Правителството твърди, че намесата, от която се оплаква, е била „предписана от закона“, като се позовава на техните по-ранни твърдения по отношение на оплакването по чл. 8 от Конвенцията (вижте параграфи 414-417 по-горе). Постановлението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г. е постановено поради обосновано предположение, че жалбоподателят може да е извършил нарушение по чл. 241, ал. 1 от НК. Правителството отбелязва, че жалбоподателят, като съдия, трябва да е бил запознат с обхвата на тази разпоредба, която е прецизна и точна. В допълнение, позовавайки се на *Brambilla and Others v. Италия* (№ [22567/09](#), § 64, 23 юни 2016 г.), те твърдят, че от съдиите, в сравнение с журналистите, трябва още повече да се очаква да познават закона и да осъзнават какви действия могат да изпълнят съставните елементи на конкретни престъпления.

491. Правителството твърди, че въпросните мерки са преследвали законните цели за предотвратяване на престъпления и защита на репутацията на другите, както и предотвратяване на разкриването на информация, получена поверително, и поддържане на авторитета и безпристрастността на съдебната система. Те твърдят, че предварителните разследвания и дисциплинарното производство са послужили за поддържане на най-високите стандарти на съдебно поведение, като същевременно са гарантирали правилното правораздаване.

492. Освен това решението на жалбоподателя да позволи на медиите да запишат заседанието, проведено на 18 декември 2017 г., по време на което той е представил обширна информация от досъдебното производство, се твърди, че е довело до неоторизирано разкриване на информация от разследване № . VIII Кр 1335/17 . Едновременно с това действието на жалбоподателя може не само да попречи на провеждането на досъдебното производство, но и да наруши правата на лица, чиито показания са оповестени публично.

493. В този контекст Правителството твърди, че жалбоподателят, като съдия, е трябвало да се погрижи за обработката на информацията, получена в хода на текущото наказателно производство. Според тях разкриването на конкретна фактическа информация относно разследването по чувствителен случай, преди тя да бъде оповестена публично в съдебното производство, може да се счита за несъвместимо с ролята на съдия и като такова може да подкопае авторитета и безпристрастността на съдебната власт.

494. След това Правителството твърди, че твърдяната намеса е била необходима и пропорционална на преследваните легитимни цели. Позовавайки се на техните по-ранни твърдения относно правните задължения на съдиите (вж. параграфи 420-421 по-горе), Правителството подчертава, че предварителните запитвания по отношение на жалбоподателя са били законни и необходими. Съответните органи са били длъжни да проверят дали многобройните дейности на жалбоподателя в обществената сфера и неговата открита критика към властите и съдебната система в Полша не представляват нарушение на съответните разпоредби, задължаващи съдиите да останат независими и безпристрастни. Като такива властите са се ангажирали да поддържат авторитета и безпристрастността на съдебната система и техните действия са били пропорционални на преследваната законна цел.

495. Правителството освен това твърди, че Дисциплинарната камара е била длъжна да издаде решение от 18 ноември 2020 г., тъй като е било необходимо в светлината на основателното подозрение, че жалбоподателят е извършил нарушение, докато е изпълнявал съдийските си задължения.

496. Правителството твърди, че всъщност обществеността вече е знаела за събитията, които са били предмет на разследване № . VIII Кр 1335/17 още преди да е проведено съдебното заседание от 18 декември 2017 г. Този случай беше широко отразен в медиите, тъй като засягаше дейността на *Сейма* и следователно разкриването на конкретна информация от разследването можеше да се счита за излишно. Въпреки това, като позволи на медиите да запишат заседанието, жалбоподателят може да не прояви предпазливост и да наруши правилата за професионално поведение на съдиите.

497. Освен това Правителството твърди, че нито предварителните разследвания, нито наказателното производство са представлявали наказание или са довели до налагането на такова. Предварителните разследвания не са довели до дисциплинарно производство или до налагане на дисциплинарно наказание на жалбоподателя. Постановлението от 18 ноември 2020 г. е издадено поради основателно предположение, че жалбоподателят може да е извършил престъпление, извършителят на което се наказва с глоба, ограничаване на свободата или лишаване от свобода до две години. Жалбоподателят не е бил уволнен, а само временно отстранен от длъжността си и е запазил възможността да упражнява професията на съдия в бъдеще. Заплатата на жалбоподателя е била намалена с минимум 25% за периода на отстраняването. Следователно мярката е съответствала на тежестта на въпросното престъпление и не е била несъразмерно тежка.

498. В заключение Правителството твърди, че националните власти са постигнали подходящ баланс между необходимостта да се защитят съответните цели, предписани в параграф 2 на член 10 от Конвенцията, и защитата на свободата на изразяване на жалбоподателя. Следователно те твърдят, че в случая не е допуснато нарушение на член 10.

3. Изявления на встъпили трети страни

(има) Комисарят по правата на човека на Република Полша

499. Комисарят твърди, че случаят на жалбоподателя е за защита на националните съдии срещу непряка, незаконна намеса от страна на изпълнителната власт в сферата на

съдебната независимост и, като следствие, също и в тази на личния живот и свободата на словото на съдиите. По-конкретно, случаят се отнася до неоснователното прилагане на дисциплинарния режим за съдиите, чрез който националните власти се опитват да повлияят на онези съдии, които изразяват критични мнения относно промените, въведени в полската съдебна система през последните години. Встъпилата страна се позовава на съдебната практика на Съда на ЕС, като посочва, че изискването за независимост също така означава, че дисциплинарният режим трябва да включва необходимите гаранции, за да се предотврати всякакъв риск той да бъде използван като система за политически контрол върху съдържанието на съдебните решения.

500. Що се отнася до упражняването на свободата на изразяване от страна на съдиите, комисарят твърди, че полските власти – в опит да заглушат критиките – често твърдят, че съдиите, които коментират критично промените в съдебната власт, са политически ангажирани. Според комисаря този аргумент трябваше да бъде отхвърлен.

501. Съдиите със сигурност не трябва да участват в политическия живот. Полската конституция им забранява да се присъединяват към политическа партия или да извършват публични дейности, които биха компрометирали независимостта на съдебната власт (член 178, § 3). Въпреки това полските съдии, които бяха критични към промените в съдебната система, посочваха преди всичко заплахите за съдебната независимост, както и премахването на разделението на властите и върховенството на закона, до което тези промени водят. Съдиите не само имаха право, но и бяха длъжни да отстояват своята независимост.

502. Тъй като коментарите на съдиите относно промените в съдебната система, които оказват влияние върху гарантирането на справедлив съдебен процес, са както приемливи, така и желателни, националните власти не трябва да възпрепятстват или обезсърчават съдиите да изразяват своите мнения. Напротив, държавите имаха положителни задължения съгласно Конвенцията да създадат благоприятна среда за участие в обществен дебат от всички заинтересовани лица, което им позволява да изразяват мненията си без страх, дори ако те противоречат на тези, защитавани от властите.

503. Комисарят поддържа, че дисциплинарните производства, включително началната им фаза (предварителни разследвания), административни мерки, както и наказателни производства, предприети срещу съдии за съдържанието на техните становища, накърняват техните лични права. Когато се оценява нарушение на Конвенцията, трябва да се вземат предвид производствата, които вече са приключили, но също така и висящите производства, както и реалният риск от бъдещи производства, особено когато се основават на вътрешно законодателство, което е неясно изготвено или Установена е държавна практика на произволно прилагане на законодателството.

504. По отношение на системата за дисциплинарна отговорност на съдиите, встъпилата страна твърди, че след законодателни промени настоящата система е установила преобладаваща позиция на министъра на правосъдието. На министъра, *наред с другото*, е предоставена компетентността да назначава главните дисциплинарни служители и са му предоставени редица важни правомощия в рамките на дисциплинарното производство.

505. Комисарят отбелязва, че в рамките на дисциплинарния режим първоначално се образуват предварителни проверки срещу съдии, които впоследствие могат да доведат до дисциплинарни производства. За да се оцени заплахата за съдебната независимост и намесата в правата на съдиите по Конвенцията, тези проверки следва да се разглеждат и като дисциплинарни производства. Той подчерта, че предварителните проверки са извършени от дисциплинарни служители като част от дисциплинарното производство *lato sensu*. Това беше потвърдено както от структурата на Закона от 2001 г., така и от правилата за функционално тълкуване, тъй като член 114 (1) от Закона от 2001 г., уреждащ предварителните разследвания, беше поставен в глава 3 относно дисциплинарната отговорност на съдиите.

506. Встъпилата страна отбелязва, че при извършване на предварителни проверки дисциплинарният служител е предприел действия, за да установи дали има основания за дисциплинарно нарушение. Дисциплинарният служител призовава съдиите като свидетели, изисква писмени обяснения от тях и изисква от съдилищата да изпращат информация за водените от съдията дела, както и да предават материалите по делото. Проучванията всъщност представляват началната фаза на дисциплинарното производство и следователно не могат да се третират като отделен елемент от това

производство. Според комисаря подобни предварителни проверки биха могли да имат смразяващ ефект върху съдиите по същия начин, както дисциплинарните производства. По отношение на съдиите, защитаваха независимостта на съдебната власт, и двата вида производства в действителност са започнати с намерението съдиите да бъдат въввлечени в съдебна процедура и по този начин да се попречи на изпълнението на техните задачи. Всъщност те представляваха правен тормоз.

507. Понастоящем всеки съдия в Полша може основателно да се опасява, че той или тя ще понесе последствия за неговото или нейното отношение и мнения, които са в съответствие с изискванията за съдебна независимост, но не отговарят на волята на представителите на законодателната и изпълнителната власт органи. От прегледа на комисаря на практиката на дисциплинарните служители става ясно, че системата за дисциплинарна отговорност е била използвана с намерението да се подкопае независимостта на съдебната власт. Образоването на дисциплинарни производства срещу съдии се превърна в „нормална“ практика за дисциплинарните служители и се използва като инструмент за сплашване на съдиите. Следователно страхът на съдиите от образуване на дисциплинарни производства срещу тях и въвличане в дисциплинарния механизъм се основава на обективно съществуващия модел. Комисарят твърди, че законодателят съзнателно е създал настоящия дисциплинарен режим за съдиите, за да бъде използван като инструмент за политически контрол над съдиите. Според него прилагането на дисциплинарни и други мерки срещу съдии показва намерението на властите да запушат устата както на отделния съдия, пряко засегнат от подобни мерки, така и косвено на цялата съдийска общност. Оспорваните мерки са имали за цел да обезсърчат съдиите и да предизвикат смразяващ ефект, докато крайната цел е била да се потушат критиките към политиката на правителството спрямо съдебната система.

508. Според комисаря искането на прокурора за търсене на наказателна отговорност на жалбоподателя е индивидуална мярка за репресия и отмъщение от страна на политическата власт срещу съдия, който е оценил критично промените в съдебната система, демонстрира лична независимост и е вдъхновение на други полски съдии. Действието на прокурора е имало за цел да доведе до временно отстраняване или отстраняване на жалбоподателя от длъжност. В същото време това беше мярка, насочена към всички съдии в Полша, за да ги обезсърчи да следват подобен път.

б) Фондация „Съдии за съдиите“ и професор Л. Печ

509. Встъпилите страни твърдят, че съдиите имат колективно професионално задължение да говорят в защита на върховенството на закона. Санкционирането им или заплахата за започване на дисциплинарно производство за публично говорене в защита на върховенството на закона не може да представлява легитимна цел от общ интерес, да не говорим за необходимо и пропорционално ограничаване на свободата на изразяване. Освен това те се позоваха на наскоро ревизирания Компендиум на етичните задължения на съдебната власт на френския Висш съвет на съдиите и прокурорите, който изяснява, че съдиите са длъжни да „защитават независимостта на съдебната власт“. Те заявиха, че ограниченията върху свободата на изразяване на съдиите трябва да бъдат подложени на най-строг контрол, когато тези ограничения имат за цел официално да попречат или неофициално да сплашат съдиите да говорят в ситуация, в която независимостта или качеството на техните национални съдебни системи е подкопано от законодателни промени.

510. В контекста, в който законодателните промени доведоха до активирането на извънредни механизми за наблюдение, като процедурата на ЕС по член 7 от ДЕС и пълната процедура за наблюдение на Съвета на Европа поради опасения относно съществуването на системна заплахата за върховенството на закона в Полша, всяко ограничаване на свободата на изразяване на съдиите трябва да се счита за нарушаващо това основно право, когато съдиите се изказват по въпроси, които засягат съдебната система. В същото време трябваше да се счита, че съдиите имат професионално задължение да заявят ясно своето противопоставяне на всяка мярка, подкопаваща съдебната независимост или насочена към съдиите за тяхната защита на върховенството на закона.

511. Встъпилите страни се позоваха на резолюцията на Европейския парламент от 17 септември 2020 г. в която този орган осъди кампанията за клевети срещу полски съдии и

септември 2020 г., в които този орган създаде „кампанията за честота срещу полски съдии и участието на държавни служители в нея“. Един особено обезпокоителен аспект от клеветническата кампания, която продължава от много години, беше създаването на тайна „ферма за тролове“, която се намираше в рамките на Министерството на правосъдието. Масштабната пропаганда срещу съдебната система в Полша също беше критикувана от специалния докладчик на ООН за независимостта на съдиите и адвокатите.

в) Amnesty International и Международната комисия на юристите

512. Встъпилите страни твърдят, че когато публичният дебат засяга въпроси, засягащи съдебната система, като въпроси, свързани с работата на съдилищата, независимостта на съдебната система или основни аспекти на правораздаването, съдиите могат да носят отговорност, както и правото да упражняват своята свобода на сдружаване и изразяване. Трябваше да се гарантира възможността за ефективно упражняване на това право в светлината на свързано задължение. Ако съдиите се страхуваха, че ще бъдат изправени пред санкции за говорене в защита на съдебната безпристрастност и независимост, заплахата от санкция неизбежно би имала „смразяващ ефект“, който би бил в пряко противоречие със задълженията и отговорността на съдиите да поддържат независимостта на съдебната система. При всяка оценка на това дали намесата в свободата на изразяване на съдия е била необходима в едно демократично общество и пропорционална на легитимна цел, следователно, отговорността на съдията да поддържа и защитава съдебната независимост трябва да бъде важно съображение.

г) Полската съдийска асоциация Iustitia

513. Встъпилата страна твърди, че мерките, предприети от властите по отношение на жалбоподателя, са били насочени към създаване на смразяващ ефект върху него и други съдии, които са изразили критика към реформите на правителството и са били подтикнати от публичната дейност на жалбоподателя. Въпреки че от съдиите се очакваше да проявяват сдържаност при упражняването на свободата си на изразяване, те можеха да бъдат задължени да изразят своите възгледи и мнения по въпроси, които засягат или могат да засегнат съдебната власт. Съдиите не могат да бъдат уплашени от перспектива за дисциплинарна отговорност или репресии, ако дръзнат да отстояват интересите на правосъдието или правата на гражданите. Щом се появи подобна заплахата, най-много пострадаха правата на обикновените граждани, потърсили защита срещу насилие.

д) Правителството на Кралство Нидерландия

514. Нидерландското правителство твърди, че от съдиите може да се очаква да проявяват сдържаност и дискретност при упражняването на свободата си на словото в ситуации, когато авторитетът и безпристрастността на съдебната система са застрашени. Независимо от това, както беше посочено по-рано от Съда в *Vaka* (цитирано по-горе), въпросите, свързани с функционирането на съдебната система, попадат в сферата на обществен интерес и се ползват с висока степен на защита съгласно член 10. Според мнението на нидерландското правителство, Съдът трябва да приложи строг контрол, когато оценява свободата на словото на съдия във връзка с функционирането на съдебната система. Дори в ситуации, в които темата на дебата може да има политически последици, това само по себе си е недостатъчно, за да попречи на съдията да изрази своето мнение по въпроса. Съдиите, в качеството си на правни експерти, трябва да имат способността да критикуват правните реформи, при условие че критиката е изразена по подходящ начин.

4. Оценката на съда

(има) Дали е имало намеса

(i) Общи принципи

515. Съдът е признал в своята съдебна практика приложимостта на член 10 към държавните служители като цяло (вж. *Vogt срещу Германия*, 26 септември 1995 г., § 53, серия А № 323, и *Guja срещу Молдова* [GC], № 14277/04, § 52, ЕСПЧ 2008 г.) и членове на съдебната система (вж. наред с много други. *Wille срещу Лихтенщайн* [GC], № 28396/95 .

§§ 41-42, ЕСПЧ 1999-VII; *Харабин срещу Словакия* (реш.), № 62584/00, ECHR 2004 - VI („*Харабин (реш.)*“); В дела относно дисциплинарни производства срещу съдии или тяхното отстраняване или назначаване, Съдът е трябвало първо да установи дали обжалваната мярка представлява намеса в упражняването на свободата на изразяване на жалбоподателя – под формата на „формалност, условие, ограничение или наказание“ – или дали оспорваната мярка просто е засегнала упражняването на правото да се заема публична длъжност в правораздаването, право, което не е гарантирано в Конвенцията. За да се отговори на този въпрос, обхватът на мярката трябва да бъде определен, като се постави в контекста на фактите по делото и на съответното законодателство (вж. *Wille*, цитирано по-горе, §§ 42 - 43; *Harabin* (реш.), цитирано по-горе; 55-57, 7 декември 2010 г.; и *Žurek срещу Полша*, № 39650/18, § 201, 16 юни 2022 г.).

516. Когато Съдът установи, че обжалваните мерки са изключително или основно резултат от упражняването от страна на жалбоподател на неговата или нейната свобода на изразяване, той приема, че е налице намеса в правото по член 10 от Конвенция (вж. *Vaka*, цитирано по-горе, § 151; *Kayasu*, цитирано по-горе, § 80; *Kudeshkina*, цитирано по-горе, §§ 79-80; и *Simperšek срещу Словения*, № 58512/16, § 58, 30 юни 2020 г.). В случаите, в които, обратно, е преценил, че мерките са били свързани главно със способността на жалбоподателя да изпълнява задълженията си, той е установил, че не е имало намеса по член 10 (вж. *Harabin*, решение, цитирано по-горе, § 151; *Köseoğlu срещу Турция (решение)*, 2018 г. април, 1026§§,24067/05№., § 154 ;

517. За тази цел Съдът взема предвид причините, на които се позовават властите, за да оправдаят въпросните мерки (вж. например *Harabin* (реш.), цитирано по-горе; *Kövesi срещу Румъния*, № 3594/19, § § 184-187, 5 май 2020 г. и *Goryaynova v. Ukraine*, № 41752/09, § 54, 8 октомври 2020 г.) заедно с, ако е уместно, всички аргументи, представени в контекста на последващи производства по обжалване (вж. *Kudeshkina*, цитирано по-горе, § 79; *Köseoğlu*, цитирано по-горе, § 25 и , *mutatis mutandis*, *Nenkova-Lalova v. Bulgaria*, по . Въпреки това той трябва да извърши независима оценка на всички доказателства, включително всички изводи, които могат да бъдат направени от фактите като цяло и от твърденията на страните (вж. *Vaka*, цитирано по-горе, § 143). Той трябва по-специално да вземе предвид последователността от релевантни събития в тяхната цялост, а не като отделни и отделни инциденти (пак там, § 148; виж също *Kövesi*, § 188; *Мирослава Тодорова*, § 155; и *Žurek*, § 203, всички цитирани по-горе).

518. Освен това, доколкото има някакво *prima facie* доказателство в подкрепа на версията за събитията, представена от жалбоподателя и посочващо наличието на причинно-следствена връзка между мерките, за които се оплаква, и свободата на изразяване, Правителството ще трябва да докаже, че въпросните мерки са предприети по други причини (вж. *Vaka*, §§ 149-151; *Kövesi*, § 189; *Мирослава Тодорова*, § 156; и *Žurek*, § 204, всички цитирани по-горе).

(ii) *Прилагане на общите принципи към настоящия случай*

519. Сред мерките, съставляващи намеса в неговия случай, жалбоподателят се позовава на различните предварителни разследвания, образувани от дисциплинарния служител, и решението на дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г., с което се отнема имунитетът му и се отстранява от съдийски функции. Що се отнася до предварителните запитвания, Съдът счита, че три от тях са релевантни за целите на неговото разглеждане по член 10 от Конвенцията, а именно запитването, свързано с интервюто на жалбоподателя по телевизионния новинарски канал TVN24 на 17 юли 2018 г. и два въпроса относно участието на жалбоподателя в публични срещи, проведени в Гданск и Люблин съответно на 28 и 30 септември 2018 г. (вж. параграф 10, точки (1), (3) и (4) по-горе).

520. Съдът отбелязва, че жалбоподателят, в качеството си на съдия и член на Полската съдийска асоциация *Iustitia*, многократно публично е изразявал своите възгледи или коментирал в медиите законодателните реформи, свързани със съдебната система и въздействието на тези реформи във функционирането на съдилищата. Той критикува различни аспекти на реформата, че са несъвместими с Конституцията, правото на ЕС и Конвенцията и посочи заплахите за върховенството на закона и съдебната независимост, произтичащи от тях (вж. параграфи 132-133 по-горе).

Съдът на основание на горните мерки, предприети срещу него от властите, както е посочено по-горе в параграф 519, в отговор на неговите критични изявления относно реорганизацията на съдебната система от правителството, представляват намеса в неговата свобода на изразяване. Правителството не се съгласи (вж. параграфи 478-480 и 486 по-горе).

522. Както е посочено по-горе, за да се установи дали обжалваните мерки представляват намеса в упражняването на свободата на изразяване от страна на жалбоподателя, обхватът на тези мерки трябва да бъде определен чрез поставянето им в контекста на фактите по делото и на съответното законодателство (вж. *Wille*, § 43; *Baka*, § 143, и двете цитирани по-горе; и *Żurek*, цитирано по-горе, § 205). Съдът вече отбелязва по отношение на оплакването по член 8 от Конвенцията, че този контекст е една от последователните съдебни реформи, които са били насочени към отслабване на съдебната независимост (вж. параграф 450 по-горе). Друг важен елемент от този контекст е решението на Съда на ЕС от 15 юли 2021 г. по делото *Комисия v. Полша (Дисциплинарен режим за съдии, C-791/19)*, считайки, че новият дисциплинарен режим за полските съдии не е съвместим със законодателството на ЕС (вижте параграфи 229-232 по-горе).

523. Що се отнася до оспорваните предварителни разследвания, инициирани от дисциплинарния служител (вж. параграф 519 по-горе), Съдът отбелязва, че те се отнасят до публичните изявления на жалбоподателя съответно по телевизионния новинарски канал и в хода на две публични срещи. Тогава е очевидно, че тези мерки са основно резултат от упражняването на свободата на изразяване от жалбоподателя.

524. По отношение на решението на дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г., Съдът отбелязва следното. Жалбоподателят е един от най-активните и открити критици на правителствените реформи, засягащи съдебната система сред полските съдии. Изглежда, че властите са проявили особен интерес към него, както се вижда от започването на пет различни предварителни разследвания относно дейността му (вж. параграф 10 по-горе). Две от тези проверки са свързани с упражняването на правораздавателни функции от страна на жалбоподателя и поради тази причина са особено тревожни от гледна точка на защитата на съдебната независимост. Първият беше разследването на предполагаемото неразрешено разкриване на информация от разследването от страна на жалбоподателя, докато дава мотиви за решението си в открито съдебно заседание (вж. параграф 10, точка (2) по-горе), а вторият - относно отправянето на искане за преюдициално заключение до Съдът на ЕС (вж. параграф 10, точка (5) по-горе). Нито едно от тези разследвания не е довело до дисциплинарни обвинения срещу жалбоподателя. От натрупването на тези запитвания за кратък период от време (август-октомври 2018 г.) обаче може да се заключи, че властите са се опитали да изградят негативен разказ около жалбоподателя и донякъде са искали да го проточат, като се има предвид фактът, че той не е бил уведомен за прекратяването на тези разследвания и така е останал в състояние на несигурност.

525. На следващо място, Съдът взема предвид факта, че на 10 януари 2018 г. Държавната прокуратура, т.е. най-високото ниво на прокуратурата, подчинена само на главния прокурор, е образувала наказателно производство за възможно неразрешено разкриване на информация от разследването от жалбоподателя, докато дава устни мотиви за решението си на съдебното заседание на 18 декември 2017 г. В тази връзка Съдът отбелязва коментара на народния представител от мнозинството относно решението на жалбоподателя, очаквайки срещу него да бъде образувано производство в Дисциплинарната колегия за пристрастност и политическа мотивация при произнасянето (вж. параграф 31 по-горе). Жалбоподателят продължава да изразява своята критика към правителствените реформи в съдебната система на различни форуми (вж. например параграфи 131-132 по-горе). На 17 февруари 2020 г. прокурорът от отдел "Вътрешни работи" на Държавната прокуратура подава молба до Дисциплинарната колегия с искане за сваляне на имунитета на жалбоподателя (вижте параграф 34 по-горе). В решението си от 18 ноември 2020 г. Дисциплинарната камара отне имунитета на жалбоподателя от съдебно преследване и го отстрани от длъжност. В това отношение Съдът отбелязва изявлението на министъра на правосъдието/главния прокурор от 19 ноември 2020 г., което предполага, че жалбоподателят е нарушил наказателното право (вж. параграф 56 по-горе).

526. Съдът отбелязва, че мерките, довели до свалянето на неговия имунитет и

отстраняването му от длъжност, са инициирани от прокурорите от Държавната прокуратура, пряко подчинени на главния прокурор. Самото решение беше взето от Дисциплинарната камара, по отношение на която Съдът вече установи в *Reczkowicz*, че не отговаря на изискванията за „независим и безпристрастен съд, създаден от закона“, предписан в член 6 § 1 от Конвенцията (виж параграфи 343-345 по-горе).

527. Освен това Съдът вече е установил, че има обосновани съмнения по отношение на констатацията на Дисциплинарната колегия, че е имало основателно подозрение, че жалбоподателят е извършил престъплението по член 241, алинея 1 от НК (вижте параграф 453 по-горе). Той намира, че при обстоятелствата по делото има основания да се счита, че действието на властите, което завърши с решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г., може да се разглежда като прикрита санкция за упражняването на свободата на изразяване от жалбоподателя.

528. Като взема предвид горепосочения контекст и като взема предвид поредицата от събития в тяхната цялост, а не като отделни и отделни инциденти, Съдът счита, че има *prima facie* доказателства за причинно-следствена връзка между упражняването на свободата на жалбоподателя на изразяване и решението на Дисциплинарната камара за отнемане на имунитета му и отстраняването му от съдийски функции.

529. Горното заключение е допълнително потвърдено от многобройните документи, представени от жалбоподателя, които се позовават на широко разпространеното схващане, че съществува такава причинно-следствена връзка. Те включват не само статии, публикувани в полската и международната преса, но и докладите, приети от Комитета за наблюдение и Комисията по правни въпроси и права на човека на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа (вижте параграфи 134-136, 138-141 и 210-213 по-горе). Съдът се позовава и на доклада на Центъра за права на човека на Американската асоциация на адвокатите (вижте параграф 137 по-горе).

530. Правителството твърди, че оспорваните мерки, а именно трите предварителни разследвания, образувани от дисциплинарния служител, и решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. за отнемане на имунитета му и отстраняването му от съдийски функции, не са свързани с упражняването на свободата на изразяване от страна на жалбоподателя или представляват неутрални мерки, които са приложени към всички съдии (вж. параграфи 478-480 и 486 по-горе). Въпреки това, предвид целия контекст на делото, Съдът не намира тези мотиви за убедителни или подкрепени с конкретни доказателства. Съответно, той е съгласен с жалбоподателя, че оспорваните мерки, посочени по-горе, са били предизвикани от възгледите и критиките, които той е изразил публично в професионалното си качество.

531. С оглед на гореизложеното, Съдът заключава, че оспорваните мерки представляват намеса в упражняването на правото на жалбоподателя на свобода на изразяване, както е гарантирано от член 10 от Конвенцията (виж, *mutatis mutandis*, *Wille*, § 51; *Kudeshkina*, § 80; *Baka*, § 152; *Žurek*, § 213, всички цитирани по-горе). Следователно остава да се провери дали намесата е била оправдана съгласно член 10 § 2.

б) Дали намесата е била оправдана

532. За да бъде оправдано съгласно член 10 § 2 от Конвенцията, намесата в правото на свобода на изразяване трябва да е била „предвидена от закона“, предназначена за преследване на една или повече от законните цели, посочени в този параграф, и „необходимими в едно демократично общество“ за постигане на тази цел или цели.

(i) Предписани от закона

(α) Общи принципи относно законността на намесата

533. Общите принципи по отношение на законността на намесата в свободата на изразяване са обобщени от Съда в *Magyar Kétfarkú Kutya Párt v. Унгария* ([GC], № 201/17, §§ 93-96, 20 януари 2020 г.), доколкото е приложимо, както следва:

„93. Съдът повтаря, че изразът „предвидено от закона“ във втората алинея на член 10 не само изисква оспорваната мярка да има правно основание във вътрешното законодателство, но също така се отнася до качеството на въпросния закон, който трябва да бъде достъпен на засегнатото лице и предвидими по отношение на неговите последици (вж., наред с много други източници, *Delfi AS срещу Естония* [GC], № 64500/09, § 120, ЕСПЧ, 2015 г.). По-нататък изразът „необходими“ означава

№ 04309/09 , § 120, ЕСПЧ 2010 г., с допълнителни препратки). Понятието „качество на закона“ изисква, като следствие от теста за предвидимост, законът да е съвместим с върховенството на закона; това означава, че трябва да има адекватни гаранции във вътрешното право срещу произволна намеса от страна на публични органи (вж . *Малоун срещу Обединеното кралство* , 2 август 1984 г., § 67, серия А № 82, и *Олсон срещу Швеция (№ 1)* , 24 март 1988 г., § 61, серия А № 130).

94. Що се отнася до изискването за предвидимост, Съдът многократно е постановявал, че една норма не може да се счита за „закон“ по смисъла на член 10 § 2, освен ако не е формулирана с достатъчна точност, за да позволи на дадено лице да регулира поведението си . Това лице трябва да може – ако е необходимо с подходящ съвет – да предвиди до степен, която е разумна при обстоятелствата, последиците, които може да доведе до дадено действие. Не е необходимо тези последици да бъдат предвидими с абсолютна сигурност. Въпреки че сигурността е желателна, тя може да доведе до прекомерна твърдост и законът трябва да може да бъде в крак с променящите се обстоятелства. Съответно, много закони неизбежно са формулирани с термини, които в по-голяма или по-малка степен са неясни и чието тълкуване и прилагане са въпроси на практиката (вж. *Delfi AS* , цитирано по-горе, § 121, и *Centro Europa 7 Srl u Di Stefano v Италия* [GC], № 38433/09 , § 141, ЕСПЧ 2012). Критерият за предвидимост не може да се тълкува като изискващ всички подробни условия и процедури, уреждащи намесата, да бъдат определени в самото материално право, а изискването за „законосъобразност“ може да бъде изпълнено, ако въпроси, които не могат да бъдат разрешени задоволително въз основа на материалния закон са посочени в актове с по-нисък ранг от законите (вж. *Association Ekin v. France* , № 39288/98 , § 46, ECHR 2001-VIII). Следователно закон, който предоставя свобода на преценка, сам по себе си не е в противоречие с изискването за предвидимост, при условие че обхватът на свободата на преценка и начинът на нейното упражняване са посочени достатъчно ясно, като се има предвид легитимната цел на въпросната мярка, за да предоставя на индивида адекватна защита срещу произволна намеса (вж . *Gillow срещу Обединеното кралство* , 24 ноември 1986 г., § 51, Серия А № 109).

95. Като се има предвид това, не е задача на Съда да изразява мнение относно целесъобразността на методите, избрани от законодателната власт на държавата-ответник за регулиране на дадена област. Задачата му е ограничена до определяне дали възприетите методи и ефектите, които те водят, са в съответствие с Конвенцията (вж. *Magyar Helsinki Bizottság* , цитирано по-горе, § 184).

96. Съдът също би искал да повтори, че в производството, започващо по индивидуална жалба по член 34 от Конвенцията, неговата задача не е да преразгледа вътрешното право абстрактно, а да определи дали начинът, по който е приложено към жалбоподателя, е довел до нарушение на Конвенцията (вж . *Perinçek срещу Швейцария* [GC], № 27510/08 , § 136, ECHR 2015 (откъси), с допълнителни препратки).“

(β) Прилагане на общите принципи към настоящия случай

– По отношение на предварителните запитвания

534. Както е установено по-горе, започването на три предварителни разследвания относно публичните изявления на жалбоподателя съответно по телевизионния новинарски канал и в хода на две публични срещи представлява намеса в упражняването на неговата свобода на изразяване (вижте параграфи 530-531 по-горе) . Заместник-дисциплинарният ръководител е образувал тези проверки през юли – август и октомври 2018 г., като по всяка от тях жалбоподателят е бил призоваван да даде писмено становище по предмета на проверката. Тези проверки са прекратени на неуточнени дати, без жалбоподателят да бъде уведомен за този факт и срещу него не са повдигнати дисциплинарни обвинения. Правителството твърди в своето становище, че тези разследвания са били започнати поради поведението на жалбоподателя, за което се твърди, че пренебрегва границите на съдебната независимост. Те обаче не предоставиха конкретни подробности в тази насока. Жалбоподателят е уведомен само за образуването на справките и отправената до него призовка.

535. Както беше отбелязано по-горе, от гледна точка на законовия закон предварителните разследвания бяха започнати въз основа на раздел 114 (1) от Закона от 2001 г. Възниква обаче въпросът дали на жалбоподателя са предоставени адекватни гаранции във вътрешното законодателство срещу произволна намеса от страна на публичните власти при упражняването на неговата свобода на изразяване, за да се гарантира спазването на изискванията за „качество на закона“ (вижте параграф 533 по-горе) .

536. Съдът отбеляза по-горе, че предварителните разследвания са започнати от дисциплинарния служител с цел първоначално да се установи дали е извършено дисциплинарно нарушение. Той намира, че в това производство на жалбоподателя е трябвало да бъдат предоставени минимални процесуални гаранции, по-специално

правото да бъде информиран за прекратяването на разследване. При липса на такива минимални гаранции, предварителното разследване може да бъде използвано от дисциплинарния служител по злоупотребяващ начин и да представлява форма на натиск върху съответния съдия по отношение на упражняването на неговата или нейната свобода на изразяване. Такава ситуация е в състояние да предизвика смразяващ ефект върху упражняването на тази свобода.

537. Имайки предвид горното, Съдът намира, че оспорваната намеса в свободата на изразяване на жалбоподателя в тази част не е „предвидена от закона“ по смисъла на член 10 от Конвенцията.

– По отношение на решението на Дисциплинарната колегия от 18 ноември 2020 г

538. Както беше заключено по-горе, решението на Дисциплинарната камера от 18 ноември 2020 г. за отнемане на имунитета на жалбоподателя и отстраняването му от съдебни задължения представлява намеса в упражняването на неговата свобода на изразяване (вижте параграфи 530-531 по-горе).

539. Съдът вече е разгледал в контекста на жалбата по чл. 8 от Конвенцията въпроса за съответствието на решението на дисциплинарната камера с вътрешното право и върховенството на закона и е установил, че оспорваното решение е постановено от орган, който не може да бъде се счита за „съд“ за целите на Конвенцията, въпреки изричните изисквания на член 181 и член 180 § 2 от полската конституция, че решения от този вид трябва да произтичат от съд. Той намира, че същите причини са релевантни по отношение на оплакването на жалбоподателя по член 10 от Конвенцията.

540. Освен това Съдът счита, че необходимите процесуални гаранции не са били въведени, за да се предотврати произволното прилагане на съответното материално право. Както е установено по-горе, решението за отнемане на имунитета на жалбоподателя и отстраняването му от длъжност е взето от Дисциплинарната камера, която не отговаря на изискванията за „независим и безпристрастен съд, създаден от закона“ (вж. параграфи 343-345 по-горе).

541. Следователно оспорваната намеса не може да се счита за законна по отношение на член 10 от Конвенцията, тъй като не се основава на „закон“, който предоставя на жалбоподателя подходящи гаранции срещу произвол. От това следва, че намесата в свободата на изразяване на жалбоподателя не е „предвидена от закона“ по смисъла на член 10 от Конвенцията.

(ii) Дали е имало легитимна цел

542. С оглед на заключението си, че намесата в настоящия случай не е била законосъобразна, Съдът е освободен от необходимостта да разглежда дали тя е преследвала някоя от легитимните цели, посочени в член 10 § 2 и е била необходима в едно демократично общество. Съдът обаче счита за важно също така да провери дали оспорваната намеса е преследвала някаква законна цел.

543. Правителството твърди, че въпросните мерки преследват легитимните цели за предотвратяване на престъпления и защита на репутацията на другите, както и предотвратяване на разкриването на информация, получена поверително, и поддържане на авторитета и безпристрастността на съдебната система (виж параграф 491 по-горе). Жалбоподателят, от друга страна, твърди, че намесата не е постигнала никаква легитимна цел (вж. параграф 472 по-горе).

544. Съдът отбелязва, че жалбоподателят е един от най-емблематичните представители на съдебната общност в Полша, който непрекъснато е защитавал върховенството на закона и независимостта на съдебната система. Той отбелязва, че жалбоподателят е изразил своите възгледи и критики относно законодателните реформи, засягащи съдебната система и въздействието на тези реформи, и счита, че изявленията му не надхвърлят обикновената критика от строго професионална гледна точка. Освен това Съдът отбелязва, че жалбоподателят се позовава на принципа, установен наскоро в неговата съдебна практика, че общото право на свобода на изразяване на съдиите за разглеждане на въпроси, свързани с функционирането на съдебната система, може да се трансформира в съответно задължение да се изказват в защита на върховенството на закона и съдебната независимост, когато тези основни ценности са застрашени (вижте *Żurek* . цитирано по-горе. § 222: вижте също Становище № 25(2022) на ССЈЕ относно

свободата на изразяване на съдиите, параграф 220 по-горе). Като се вземат предвид обстоятелствата по настоящия случай, изглежда, че предприетите от властите мерки могат да се характеризират като стратегия, насочена към сплашване (или дори заглушаване) на жалбоподателя във връзка с възгледите, които той е изразил в защита на правилото на закон и съдебна независимост. Съдът счита, че оспорваните мерки несъмнено са имали „смразяващ ефект“, тъй като те трябва да са обезсърчили не само жалбоподателя, но и други съдии да участват в публичен дебат относно законодателните реформи, засягащи съдебната система и по-общо по въпроси, свързани с независимостта на съдебната система (вж. *Baka*, § 173; *Kövesi*, § 209; и *Žurek*, § 227, всички цитирани по-горе).

545. Съдът отбелязва, че решението на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г., един от съставните елементи на намесата в правото на свобода на изразяване на жалбоподателя, вдига имунитета му срещу наказателно преследване и го отстранява във връзка с деяние, неразривно свързано с упражняването на съдебни функции (вж. параграфи 43-44 по-горе). В това отношение Съдът отново подчертава значението на защитата на членовете на съдебната власт срещу мерки, които могат да застрашат тяхната съдебна независимост и автономия, като се има предвид важното място, което съдебната власт заема сред държавните органи в едно демократично общество (вж. параграф 451 по-горе). Имайки предвид общия и частния контекст на случая на жалбоподателя, Съдът не може да приеме, че намесата, от която се оплаква, е преследвала някоя от легитимните цели, на които се позовава правителството за целите на член 10 § 2.

546. Съответно е налице нарушение на член 10 от Конвенцията въз основа на това, че въпросната намеса не е била „предвидена от закона“ и не е преследвала нито една от легитимните цели, разрешени за целите на тази разпоредба.

VI. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

547. Жалбоподателят се оплаква по член 13 от Конвенцията, че е бил лишен от ефективно вътрешноправно средство за защита във връзка с оплакването си по член 8. Член 13 гласи следното:

„Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в (тази) Конвенция, са нарушени, има право на ефективно правно средство за защита пред национален орган, независимо че нарушението е извършено от лица, действащи в качеството си на длъжностни лица.“

A. Доводите на страните

548. Правителството повтаря, че член 8 от Конвенцията не е приложим към настоящия случай. Същото важи и за член 13, който просто допълва другите материалноправни клаузи на Конвенцията и протоколите към нея и неговата приложимост изисква наличието на оспорим иск съгласно друга разпоредба на Конвенцията. Следователно оплакването по чл. 13, взето във връзка с чл. 8, трябваше да бъде обявено за несъвместимо *ratione materiae*.

549. Ако Съдът установи, че чл. 8 и чл. 13 от Конвенцията са приложими, Правителството твърди, че жалбоподателят е имал на разположение набор от ефективни вътрешноправни средства за защита за целите на разглеждане на оплакванията му по чл. 8 от Конвенцията. В това отношение те се позовават на твърденията, които са направили по-рано по този въпрос (вж. параграфи 388 - 394 по-горе). Правителството твърди, че средствата за защита, на които се позовават, са ефективни по закон и на практика, но жалбоподателят не ги е използвал. следователно те твърдят, че в случая не е настъпило нарушение на член 13 от Конвенцията във връзка с член 8.

550. Жалбоподателят твърди, че не са налични ефективни вътрешноправни средства за защита за неговата жалба по член 8. Граждански иск за защита на личните права по членове 23 и 24 от Гражданския кодекс не би разрешил проблема, повдигнат в жалбата, а именно умишленото действия, предприети от правителството, за да го дискредитира в очите на обществеността чрез използване на поредица от дисциплинарни производства срещу него.

В. Оценката на съда

551. В светлината на своите констатации по-горе по отношение на оплакването по член 8 (виж параграфи 428-455 по-горе), Съдът намира, че не е необходимо да разглежда поотделно допустимостта и основателността на оплакването на жалбоподателя по член 13 от Конвенцията.

VII. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛ. 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

552. Член 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи, че е налице нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното законодателство на съответната Високодоговаряща страна позволява да бъде извършено само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, присъжда справедливо обезщетение на пострадала страна.“

А. Щети

553. Жалбоподателят претендира 10 160,22 евро (EUR) за имуществени вреди, съответстващи на загубата на доходи в резултат на намаляването на заплатата му, разпоредено от Дисциплинарната камара.

554. Жалбоподателят също така претендира 120 000 евро за неимуществени вреди като обезщетение за страданието и страданието, свързани с нарушаването на правата му. Той твърди, че наказателното производство, образувано срещу него, и отнемането на имунитета му от Дисциплинарната камара са в противоречие с полската конституция, както и с европейските стандарти и са били мотивирани от политически съображения. Незаконното отнемане на неговия имунитет е накърнило репутацията му и е подкопало компетентността му да заема съдебната си длъжност в очите на обществеността. Жалбоподателят твърди, че неговият личен и професионален живот е напълно нарушен в резултат на различните действия, предприети срещу него от дисциплинарния служител и прокуратурата, заедно с Дисциплинарната колегия. Трябваше да посвети значителна част от времето и енергията си, за да се защити от различни разследвания, запитвания, коментари в пресата и атаки срещу личните му интереси. За жалбоподателя беше болезнено да се сблъска с поддръжници на управляващото мнозинство, които повтаряха обвинения срещу него, предадени като част от клеветническата кампания срещу него, проведена от определени медии. Получавал е множество заплахи и обиди, от които е дал проба. Другият жалбоподател твърди, че макар да се е превърнал в символ на борбата за независимост на съдебната власт, той е платил огромна цена за това. Полската държава е използвала своя механизъм, за да тормози незаконно жалбоподателя. Това доведе до огромен стрес за него и загуба на обществено доверие в очите на голяма част от обществото, както и до лавина от омраза срещу него. Той се позова на филма, изобразяващ неговата неравна борба срещу системата, „Съдии под натиск“, режисиран от Капер Лисовски, на който се позова като на доказателство в подкрепа на молбата си.

555. Правителството моли Съда да отхвърли претенциите на жалбоподателя и по двете точки за вреди, тъй като според него жалбата е недопустима и не е налице нарушение на Конвенцията. Що се отнася до иска за имуществени вреди, те твърдят, че този иск е хипотетичен и спекулативен. Ако жалбоподателят беше изчерпал вътрешните средства за защита, той щеше да има право на възстановяване на остатъка от заплатата си, в случай че наказателното производство срещу него приключи с оправдателна присъда. Поради това Правителството твърди, че исковете на жалбоподателя по отношение на имуществени вреди са били преждевременни.

556. По отношение на иска по отношение на неимуществени вреди, Правителството твърди, че претендираните суми са прекомерни и неоснователни в светлината на обстоятелствата по делото и съдебната практика на Съда по подобни случаи. Те се позовават, *наред с другото*, на *Guðmundur Andri Ástráðsson* (цитирано по-горе), където Голямата камара е установила, че установяването на нарушение само по себе си представлява достатъчно справедливо обезщетение за претърпените неимуществени вреди. Нещо повече, коментарите на жалбоподателя остават до голяма степен мълчаливи относно факта, че основният въпрос на настоящото дело е свързан с наказателното разследване срещу него за деяние, обхванато от член 241 § 1 от НК.

557. Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията в настоящия случай, Правителството твърди, че установяването на нарушение трябва да се счита за достатъчно справедливо обезщетение. Като алтернатива те приканват Съда да оцени въпроса за справедливото обезщетение въз основа на своята практика в подобни случаи и национални икономически обстоятелства.

558. По отношение на претенцията на жалбоподателя по отношение на имуществени вреди, Съдът не открива никаква причинно-следствена връзка между нарушенията, установени в настоящия случай, и имуществените вреди, твърдени от жалбоподателя. Освен това, след решението на CPL от 29 ноември 2022 г., заплатата на жалбоподателя е коригирана до пълния размер и той е получил обратното си възнаграждение (вж. параграф 248 по-горе). Следователно Съдът отхвърля този иск.

559. Въпреки това, като прави оценка на справедлива основа и имайки предвид констатацията си за нарушения на член 6 § 1, член 8 и член 10 от Конвенцията, Съдът счита за разумно да присъди на жалбоподателя 30 000 евро по отношение на неимуществени щети, плюс всички данъци, които могат да бъдат начислени.

В. Разноски и разноски

560. Жалбоподателят също така претендира 9 225 евро, включително ДДС, за разноски за процесуално представителство пред Съда и 1 090,92 евро за разходи за превод, за които той представя фактура. Той представи копие от договора за правни услуги между него и неговите представители г-жа S. Gregorczyk-Abram и г-н M. Wawrykiewicz.

561. Правителството отбелязва, че съгласно споразумението между жалбоподателя и неговите представители, допълнително възнаграждение в размер на 7 500 евро плюс ДДС трябва да бъде платено от жалбоподателя в случай, че Съдът присъди разходи и разноски. Те твърдят, че следователно изглежда, че жалбоподателят всъщност не е направил никакви разходи досега и не е представил никакви съответни фактури. Следователно те искат от Съда да отхвърли иска на жалбоподателя в това отношение.

562. Съдът отбелязва, че общата претендирана сума по разноските е 10 315,92 евро. Съгласно съдебната практика на Съда жалбоподателят има право на възстановяване на разходи и разноски само доколкото е доказано, че те са действително и необходимо направени и са в разумен размер. Съдът отбелязва, че съгласно споразумението между жалбоподателя и неговите представители той е длъжен да им плати допълнителното възнаграждение в размер на 7 500 евро плюс ДДС в случай на успешен изход на производството пред Съда и ако Съдът присъди за разходи и разноски. Имайки предвид документите, с които разполага, и горните критерии, Съдът счита за разумно да присъди сумата от 6 000 евро за покриване на разходи и разноски за производството пред Съда, плюс всички данъци, които могат да бъдат начислени на жалбоподателя.

С. Лихва за забава

563. Съдът счита за уместно лихвата за просрочие да се основава на пределната лихва по заеми на Европейската централна банка, към която трябва да се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ,

1. *Решава* единодушно да се присъедини към заявленията;
2. *Обявява* , с мнозинство, оплакването по член 6 § 1 от Конвенцията относно отнемането на допустимия имунитет на жалбоподателя;
3. *Обявява* , единодушно, останалата част от жалбата по член 6 § 1 от Конвенцията за недопустима;
4. *Обявява* с мнозинство жалбата по член 8 от Конвенцията относно предварителните разследвания и решението на Дисциплинарната камера от 18 ноември 2020 г. за допустима;

5. *Обявява* , единодушно, останалата част от жалбата по член 8 от Конвенцията за недопустима;
6. *Обявява* , единодушно, жалбата по член 10 от Конвенцията за допустима;
7. *Приема* , с шест гласа срещу един, че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията по отношение на правото на независим и безпристрастен съд, създаден със закон;
8. *Приема* , с шест гласа срещу един, че е налице нарушение на член 8 от Конвенцията;
9. *Приема* , единодушно, че е налице нарушение на член 10 от Конвенцията;
10. *Приема* , единодушно, че не е необходимо да се разглежда допустимостта и основателността на жалбата по член 13 от Конвенцията;
11. *Приема* , единодушно,
 - (има) че държавата-ответник трябва да заплати на жалбоподателя, в рамките на три месеца от датата, на която решението стане окончателно в съответствие с член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми, които да бъдат конвертирани във валутата на държавата-ответник по курса приложим към датата на сетълмент:
 - (i) 30 000 евро (тридесет хиляди евро), плюс всички данъци, които могат да бъдат начислени, по отношение на неимуществени вреди;
 - (ii) 6 000 евро (шест хиляди евро), плюс всички данъци, които могат да бъдат начислени на жалбоподателя, по отношение на разходи и разноски;
 - б) че от изтичането на гореспоменатите три месеца до плащането ще се дължи проста лихва върху горепосочените суми в размер, равен на пределната лихва по заеми на Европейската централна банка през периода на забава плюс три процентни пункта;
12. *Отхвърля* , единодушно, останалата част от иска на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Съставено на английски език и съобщено писмено на 6 юли 2023 г., съгласно Правило 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

{signature_p_1e_p_2}

Рената Дегенер
Секретар

Марко Бошняк
президент

В съответствие с член 45 § 2 от Конвенцията и Правило 74 § 2 от Правилника на Съда, особеното мнение на съдия Wojtyczek е приложено към настоящото решение.

MB
RD

ЧАСТИЧНО ОСОБЕНО МНЕНИЕ НА СЪДИЯ ВОЙТИЧЕК

С уважение не съм съгласен с мнението, че жалбите по членове 6 и 8 са допустими. В резултат на това не съм съгласен и с мнението, че тези два члена са били нарушени.

1. Вътрешното право

1.1. Въпросът за съдебния имунитет в Полша трябва да се разглежда в по-широкия контекст на имунитетите в националната правна система. Полската конституция установява цялостна и последователна система от наказателноправни имунитети за лица, заемащи определени важни публични длъжности (членове 105, 108, 181, 196, 200, 206, 211). Правомощията за сваляне на имунитета се предоставят или на парламента (по-точно на една от неговите камари), или на съдебен орган. И в двата набора от ситуации естеството на решението, което трябва да се вземе, е едно и също. Освен това за президента на републиката е определен специален режим на имунитет (чл. 145 от Конституцията).

Освен това обичайното законодателство предоставя наказателноправен имунитет на някои други длъжностни лица, по-специално на: омбудсмана за децата, председателя на Службата за защита на личните данни и президента на Института за национална памет, чийто имунитет може да бъде снет от *Сејма*. Обичайното законодателство също предоставя наказателноправен имунитет на прокурорите (чийто имунитет може да бъде снет от дисциплинарен орган) и висшите държавни служители на Върховната сметна палата (чийто имунитет може да бъде снет от Съвета на Върховната сметна палата – *Kolegium Najwyższej Izby Kontroli*). Трябва да се отбележи, че тези имунитети могат да бъдат отнети от несъдебни органи и конституционността на разглежданите разпоредби не е оспорвана пред Конституционния съд.

Както правилно е установено от този съд, националните съдилища са обяснили естеството на производството за отнемане на съдебен имунитет по следния начин (курсивът е добавен):

(i) Конституционният съд постановява, „че тези производства, **представляващи предварителен етап за подвеждане на съдия под наказателна отговорност**, трябва да осигурят конституционното право на защита на засегнатото лице, поради самата отговорност, която е потенциално ангажирана от това производство“ (параграф 286).

(ii) Върховният съд постановява, че „условието за отнемане на имунитета **е подобно на това, предписано в член 313 § 1 от [Наказателно-процесуалния кодекс] ... за решение относно повдигането на обвинения**“ (параграф 287 *в добре*).

(iii) Върховният съд постановява, „че производството за имунитет е **тясно свързано** с висящото *in rem* досъдебно производство и обуславя възможността съдия да бъде подведен под наказателна отговорност“ (параграф 288).

(iv) Производството за имунитет „има **междинен характер**“ (параграф 289).

Необходимо е да се добавят още няколко бележки. Конституционният съд посочва, че производството за съдебен имунитет представлява „подготвителен и предварителен етап за търсене на наказателна отговорност“ (решение от 28 ноември 2007 г., К 39/07, III.11.3; по същия начин от 15 януари 2009 г., К 45/07, III. 2.2.2). Правната наука обяснява, че ролята на дисциплинарния съд на този етап не е да проверява задълбочено основателността на наказателното обвинение, а да провери дали са изпълнени предпоставките за отнемане на имунитета (вж. K. Szczucki, „Чл. 181“ в *Konstytucja RP*, M. Safjan, L. Bosek (eds), Варшава 2016, том.

Гореспоменатите национални решения и други решения посочват, че процедурите за отнемане на съдебен имунитет в Полша са етап от наказателното производство и не се възприемат като отделни производства.

Върховният съд е характеризирал съдебния имунитет в някои решения като специфично *публичноправно право* (*uprawnienie o charakterze publicznym*, вж. по-специално решението от 4 април 2014 г., II CSK 407/13). Конституционният съд изрази мнение, че въпреки че имунитетът има субективен аспект, тъй като защитава действително лице, този аспект остава второстепенен, докато институционалният аспект е съществен (решение от 28 ноември 2007 г., К 39/07, споменато по-горе). В решение от 3 декември 2015 г., К 34/15, Конституционният съд изрично посочва, че съдийският имунитет не може да се разглежда „нито като привилегия, нито като субективно право на съдия“ (вж. също – в контекста на парламентарния имунитет – решения на Конституционния съд: 28 ноември 2001 г., К 36/01; К 38/03, 21 април 2016 г.; В този смисъл мнозинството правни учени споделят мнението, че „съдебният имунитет е институция на конституционната система и не може да се оценява от гледна точка на

субективно право“ (вж. L. Garlicki, „Artykuł 181“, в *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej Komentarz*, L. Garlicki, Warsaw 2005, на стр. 2 от коментара към тази *разпоредба*, Warsaw 2014, „Art. 181“ в *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, P. Tuleja (ред.), Варшава 2019 г., стр.

1.2. Мнозинството правят определен брой правни оценки, които предизвикват възражения или изискват допълнителни разяснения.

В параграф 280 мнозинството тълкува член 181 от полската конституция като „предоставящ на съдия **конституционното право** на достъп до съд за разглеждане на отнемането на имунитета в съдебно производство“ (курсивът е добавен). Трудно е да се разбере защо мнозинството реши да вземе отношение по конкретен въпрос от вътрешното право, без да вземе предвид вижданията, преобладаващи в националната наука и съдебна практика, че член 181 от Конституцията не е източник на субективни права. .

В параграф 291 мнозинството прави следната оценка (курсивът е добавен):

„Въз основа на гореспоменатите констатации Съдът заключава, че съгласно полското законодателство има **две отделни групи производства**, които позволяват наказателно преследване на съдия и установяване на неговата или нейната наказателна отговорност. Първоначалното производство е свързано с разрешение за отнемане на имунитета на съдия, когато – според Конституционния съд – той или тя е „поставен под сянката на подозрение“ (вж. параграф 155 по-горе). Този набор от производства, условие *sine qua non* за последващо наказателно преследване на съдия, както е отбелязано по-горе, по силата на полската конституция, е от съдебен характер и премахването на имунитета се решава от съд на две нива на юрисдикция. Наказателното производство срещу съдия би започнало само ако разрешението е дадено от съд в процедурата за освобождаване от имунитет и впоследствие компетентният наказателен съд ще вземе решение относно извършването на престъпление и въпроса за вината.

Тезата, че производството за снемане на имунитет и наказателното производство са две отделни производства, наложи няколко забележки. Първо, не е ясно какви критерии се приемат за обявяване на производствата за разделени или обединени. Подобен – до известна степен – въпрос е бил разгледан съгласно член 4 от Протокол № 7 (вижте например *A и B срещу Норвегия* [GC], № [24130/11](#) и [29758/11](#), §§ 117-134, 15 ноември 2016 г.), но съдебната практика по тази последна разпоредба не изглежда уместна тук. Второ, не е ясно защо мнозинството реши да заеме позиция по академичен въпрос, засягащ вътрешното право, без да се опита да обясни неговата релевантност за целите на съдебното решение по настоящото дело. Това, което има значение, е гледната точка на член 6. Погледнато от този ъгъл, производството за имунитет е началният етап от определянето на наказателното обвинение, с други думи, то е част от наказателното производство. Наказателното обвинение по принцип остава същото по време на цялото производство. Трето, самите мнозинства считат последващия етап от производството, този, в който е поискано разрешаване на принудителни мерки (решенията на Дисциплинарната камара от 22 април 2021 г. и на Камарата по професионална отговорност от 29 ноември 2022 г.), като принадлежащи към същия набор от производства като отнемането на имунитета (вижте параграф 296). Четвърто, мнозинството се позовават най-общо на „гореспоменатите констатации“, без да обясняват кои конкретни констатации подкрепят тяхното мнение, докато националната съдебна практика, представена в мотивите – и посочена по-горе – предоставя силни аргументи за противоположното мнение.

В параграф 291 *in fine* мнозинството заявява, че (курсивът е добавен) „в случая на жалбоподателя въпросът за свалянето на неговия имунитет **е окончателно решен** на втора инстанция с решение на Дисциплинарната камара от 18 ноември 2020 г. “. Докато – във вътрешното право – самото понятие за съгласие в член 181 от Конституцията предполага окончателно разрешение, което като такова не може да бъде нито временно, нито подлежи на оттегляне (вж. решението на Конституционния съд от 28 ноември 2007 г., К [39/07](#), точка III 11.3.4.2), изявлението относно окончателния характер на въпросното определение трябва да бъде до известна степен нюансирано, ако се погледне от гледна точка на Конвенцията.

Първо, националните съдилища в последващи производства могат да преценят дали е имало основания за отнемане на имунитета и такава преценка беше направена в решението на Дисциплинарната камара от 22 април 2021 г. и в решението от 29 ноември II ZIZ [4/22](#). С тези две решения националните съдилища определят, че условията за

отнемане на имунитета не са изпълнени (вижте параграф 269). Мнозинството счита този етап от производството – след окончателното решение – за уместен и признава задълбочеността на това преразглеждане (вж. параграф 296 *in fine*).

Второ, в последващото производство прокурорът и наказателният съд имат правомощието да прекратят наказателното производство, а наказателният съд има правомощието да оправдае. Окончателно решение за прекратяване на производството или окончателна оправдателна присъда би възстановило по принцип „*статуквото*“ в това отношение. Мнозинството признава, че прекратяването на производството би решило проблема (вж. параграф 270), имплицитно потвърждавайки, че производството за имунитет е етап от наказателното производство и че на следващите етапи съответното лице може да загуби статут на жертва.

Трето, както е установено от Съда, в съответствие с раздел 18 от Закона за изменение и допълнение от 2022 г., за период от шест месеца след влизането му в сила, жалбоподателят е можел да поиска възобновяване на производството, в което неговият имунитет е бил снет, но реши да не го прави. Съгласен съм с мнението, че въпросното средство за защита е дефектно в много отношения, но дори дефектните средства за защита могат в крайна сметка да осигурят адекватно обезщетение, поне в някои типове случаи (сравнете решението *Zihni v. Turkey* (реш.), № 59061 /16 , 29 ноември 2016 г.). В същото време възстановяването на съдебен имунитет след възобновяване на производството за имунитет не означава автоматично прекратяване на наказателното производство.

1.3. На този фон трябва да се отбележи, че мнозинството всъщност не обяснява уместността на гореспоменатите оценки за целите на съдебното решение по настоящото дело. Затова не е ясно дали те наистина са имали отношение към крайния извод. По-важното е, че не е ясно как да се формулира общият подход, възприет от мнозинството, с по-широката система от наказателни имунитети, които – в много случаи – могат да бъдат отменени от несъдебни органи.

2. Принципът на субсидиарност

2.1. Настоящото заявление повдига важни въпроси относно точните критерии за допустимост на заявленията. Протокол № 15 за изменение на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, който влезе в сила на 1 август 2021 г., разглежда някои от тези въпроси, като добави следното съображение към преамбюла на Конвенцията:

„Потвърждавайки, че високодоговарящите страни, в съответствие с принципа на субсидиарност, носят основната отговорност да гарантират правата и свободите, определени в тази конвенция и протоколите към нея, и че при това се ползват със свобода на преценка, при спазване на надзорна юрисдикция на Европейския съд по правата на човека, установена с настоящата конвенция“.

Протокол № 15 засилва ролята на принципите на субсидиарност и на свободата на преценка в системата на Конвенцията и по-специално изключва всякакво постепенно изоставяне на тези принципи от съдебната практика. Съгласно принципа на субсидиарност, нарушенията на правата по Конвенцията трябва да се коригират от националните власти. Новата версия на преамбюла съдържа тълкувателна директива, изискваща стриктно прилагане на правилото, че вътрешните средства за защита трябва да бъдат изчерпани, преди да може да се подаде жалба до Съда. Освен това молбите, подадени докато производствата все още са висящи на национално ниво, следва да бъдат обявени за преждевременни.

2.2. Отбелязвам, че действията и бездействията на държавните органи, за които се оплакват в настоящия случай, са възникнали отчасти преди и отчасти след влизането в сила на Протокол № 15. За целите на правната оценка на фактите, които са съществували към 1 август 2021 г., новата версия на преамбюла трябва да се вземе предвид при тълкуването на разпоредбите на конвенцията.

3. Обхватът на член 6 гарантира, че е приложим за отнемане на наказателноправния имунитет

3.1. Въпросът за приложимостта на член 6 към досъдебната фаза на наказателното

производство е разгледан в множество присъди и решения. Съдът изрази по-специално следните становища относно приложимостта на член 6 към началните (по принцип предсъдебни) етапи на наказателното производство (вж. *Dvorski v. Croatia* [GC], № 25703/11 , § 76, ECHR 2015):

„Съдът повтаря, че дори ако основната цел на член 6 от Конвенцията, що се отнася до наказателното производство, е да осигури справедлив процес от „трибунал“, компетентен да определи „всяко наказателно обвинение“, това не следва че членът няма приложение в досъдебното производство. По този начин член 6 – особено параграф 3 от него – може да бъде уместен преди делото да бъде изпратено за съдебен процес, ако и доколкото справедливостта на процеса може да бъде сериозно засегната от първоначално неспазване на неговите разпоредби. Както Съдът вече е постановил в предишните си решения, правото, посочено в член 6 § 3 (с) от Конвенцията, е един от елементите, наред с други, от концепцията за справедлив процес в наказателното производство, съдържаща се в член 6 § 1 (вижте *Imbrioscia срещу Швейцария* , 24 ноември 1993 г., §§ 36-37, Серия А, № 275 , и *Salduz срещу Турция* [GC], № .

Съдът също така е посочил следното (вж. *Sakhnovskiy v. Russia* [GC], № 21272/03 , § 77, 2 ноември 2010 г., курсивът е добавен):

„Наистина обвиняем по престъпление не може да твърди, че е жертва на нарушение на член 6 § 3, преди да бъде осъден (вижте *X срещу Обединеното кралство* , № 8083/77 , решение на Комисията от 13 март 1980 г., решения и доклади 19 , стр. 223; *Osmanov and Husseinov v. Turkey* , 4 септември 2003 г. и Witkowski v. Това е вярно и по отношение на повечето от гаранциите на член 6 § 1 от Конвенцията (с някои изключения, отнасящи се, например, до изискването за разумна продължителност на производството, достъп до съд и т.н. – вж. например *Polonskiy 30033/05* , §§ 160 и сл. , 19 март 2009 г. , *контекстът* на гражданското производство , §§ . 26 и сл., 7 юли 2005 г.). Може да изглежда, че **повторното откриване на делото „връща“ жалбоподателя в ситуацията, съществувала преди да стане жертва, и възстановява статуквото ante .**”

Съгласно съдебната практика „ *понятието „ съд “ не обхваща съдия-следователя, който не е призван да се произнесе по съществуването на „ наказателно обвинение* “” [6] (вж . *Vera Fernández-Huidobro срещу Испания* , № 74181/01 , § 110 , 6 януари 2010 г.). По същия начин, то не обхваща органа, който се произнася по обвинителния акт (като обвиняемият се изправи пред съда) (вж. *Де Лоренцо срещу Италия* (реш.), № 69264/01 , 12 февруари 2004 г. , и *Превити срещу Италия* (реш. .), № 45291/06 §§ 194-95, 8 декември 2009 г.). С други думи, държавите са свободни да организират досъдебната фаза на наказателното производство и решенията, които не лишават дадено лице от лична свобода (виж член 5), не изискват участието на съд.

Освен това Съдът изрази следното мнение (вж. *Международна банка за търговия и развитие АД и други срещу България* , № 7031/05 , § 129, 2 юни 2016 г., курсивът е добавен):

„Член 6 от Конвенцията не гарантира правото да не бъдете наказателно преследвани; то само закрепва правото на справедлив съдебен процес в разумен срок, **ако и когато срещу дадено лице са повдигнати наказателни обвинения** (вж . *IJL и други срещу Обединеното кралство* , № 29522/95 , 30056/96 и 30574/96 , § 101 , ECHR 2000-IX).“

3.2. Според мен не може да има съмнение, че производството за отнемане на съдебен имунитет в Полша е част от наказателното производство и следователно съм напълно съгласен с мнението, че член 6 е приложим в наказателния му аспект в настоящия случай. Очевидно е, че тази разпоредба се прилага в досъдебната фаза на наказателното производство. По-специално, правото на защита в производството за сваляне на имунитета не може да бъде оспорено. В същото време, съгласно утвърдената съдебна практика на Съда, също е очевидно, че не всички гаранции на член 6 са приложими в началните етапи на наказателното производство и по-специално, че не всички гаранции на член 6 са приложими към производства за вдигане на имунитета.

3.3. Мнозинството определя ключовия въпрос относно допустимостта на оплакванията по член 6 по следния начин (параграф 282):

„Въпросът, който трябва да бъде решен, е дали член 6 § 1 от Конвенцията в неговия наказателен аспект е бил приложим към производството относно отнемането на имунитета на жалбоподателя.“

On the basis of an affirmative answer to this question, the majority proceed further upon the implicit assumption that the applicability of Article 6 under its criminal limb to proceedings for the lifting of immunity implies that the decision on this matter has to be taken by a “tribunal” within the meaning of Article 6

THE MEANING OF ARTICLE 6.

Such an approach triggers the following objections. Firstly, the relevant question is not *whether Article 6 § 1 of the Convention under its criminal limb was applicable* but whether Article 6 under its criminal limb requires that the decision concerning the lifting of the criminal immunity has to be taken by a “tribunal” within the meaning of Article 6. The argument focusing on the applicability of Article 6 in general completely misses the gist of the problem, which concerns the pre-trial stage of the proceedings. Secondly, as mentioned above, the reasoning of the majority is based upon the implicit assumption that the applicability of Article 6 under its criminal limb to proceedings for the lifting of immunity implies more specifically that the decision on this matter has to be taken by a “tribunal” within the meaning of Article 6. The validity of this assumption has not been discussed, let alone established. Thirdly, this assumption is simply erroneous. Under the Court’s case-law, Article 6 does not require that the decision to lift criminal-law immunity be taken by a judicial body.

3.4. In an assessment as to whether, under Article 6, the decision concerning the lifting of criminal immunity must be taken by a “tribunal”, it is necessary to take account of comparative law arguments.

Criminal-law immunity is always an exception in the system of criminal proceedings. The Convention does not require immunities to be established for judges and there are States where judges do not enjoy criminal law immunities. More generally, there is no European consensus in favour of the idea that decisions to start proceedings to establish a judge’s liability can be taken only with the prior authorisation of judicial bodies. Moving beyond the scope of criminal law immunities, it is worth noting here that in the United Kingdom, “[a] judge of the Supreme Court holds that office during good behaviour, but may be removed from it on the address of both Houses of Parliament” (section 33 of the Constitutional Reform Act 2005; see also section 11(3) of the Senior Courts Act 1981). A similar solution has been adopted in Ireland (see Article 35 (4) of the Constitution).

If States are free not to introduce an immunity for some categories of persons and leave to the prosecuting authorities the decision as to whether there are grounds to prosecute, then *a fortiori* the States may introduce, as an additional guarantee the requirement that the presentation of charges has to be authorised by another non-judicial body. One can, in particular, easily imagine a system in which the presentation of charges requires, in some cases, authorisation by a higher prosecuting authority.

I further note the general consensus in Europe that criminal law immunities, where granted, may be lifted by non-judicial bodies. In particular, national parliaments may lift the immunity of their members. While the fundamental principles of the national constitutional system may require a specific solution in respect of some categories of office holders, under the Convention the choice of the body which lifts a specific immunity is left to the States. In *Kart v. Turkey* ([GC], no. 8917/05, 3 December 2009) the Court accepted in particular that parliamentary immunity could be lifted by Parliament.

In the instant case, comparative law arguments plead in favour of a very broad margin of appreciation for the High Contracting Parties.

3.5. One also has to take into account the Court’s case-law concerning the presentation of charges. As explained above, the Polish Supreme Court held that the condition for the lifting of immunity was similar to that prescribed in Article 313 § 1 of the CCP for a decision on the presentation of charges. The two decisions bear many similarities. According to the well-established case-law under Article 6 of the Convention, a decision on the presentation of charges may be taken by a non-judicial authority. If so, then *a fortiori*, under Article 6 of Convention, a decision to *authorise* the presentation of charges may also be taken by a non-judicial body.

4. The question of victim status under Article 6

4.1. The majority rightly refer to a series of judgments which set forth general principles concerning the question of victim status (see paragraphs 252-254). However, the Court when dealing with this question under Article 6 has devised specific legal principles which establish a separate regime for assessing victim status in respect of the right protected therein. In particular, the issues of victim status and exhaustion of domestic remedies are articulated in a specific manner. I note that the majority omit to take into account the judgments and decisions which deal with the more specific issue of victim status under Article 6 of the Convention.

Under the well-established case-law (see *Khlyustov v. Russia*, no. 28975/05, § 103, 11 July 2013; see also *I.I. v. Bulgaria* (dec.), no. 44082/98, 25 March 2004, and *Józef Oleksy v. Poland*, (dec.), no. 1379/06, 16 June 2009):

“a person may not claim to be a victim of a violation of his right to a fair trial under Article 6 of the Convention which, according to him, occurred in the course of proceedings in which he was acquitted or which were discontinued (see *Osmanov and Husseinov v. Bulgaria* (dec.), nos. 54178/00 and 59901/00, 4 September 2003).”

This principle particularly concerns the grievance that the decision-making body was not a “tribunal” fulfilling the criteria of Article 6 (see *Bülbül v. Turkey*, no. 47297/99, 22 May 2007). Furthermore, if an applicant contends under Article 6 of the Convention that he has not been tried by an independent and impartial tribunal, whereas the criminal proceedings against him are still pending, the complaint is considered premature (see *Güngörmez v. Turkey* (dec.), 38734/04, § 2, 15 September 2009). The dismissal of charges against an applicant deprives him or her of victim status for the alleged breaches of Article 6 rights (see *Batmaz v. Turkey*, no. 714/08, § 36, 18 February 2014, and *Pütün v. Turkey* (dec.), no. 31734/96, ECHR 2004-XII (extracts)).

The Court has recently explained its approach in this respect in the following terms (see *Webster v. the United Kingdom* (dec.), no. 32479/16, §§ 28-29, 24 March 2020):

“28. According to the Court’s and the Commission’s settled case-law, a person may not claim to be a victim of a breach of his or her right to a fair trial under Article 6 that allegedly took place in the course of proceedings in which he or she was acquitted or which were discontinued (see, among other authorities *Flor Lemos v. Portugal*, no. 15729/15, § 23, 18 October 2018; *Blagoy v. Ukraine*, no. 18949/04, § 30, 15 October 2013; *Lenev v. Bulgaria*, no. 41452/07, § 157, 4 December 2012, and *Üstün v. Turkey*, no. 37685/02, § 24, 10 May 2007 with further references). In the Court’s view, this provision applies because a criminal defendant cannot claim to be a victim of a violation of Article 6 before he or she is finally convicted (see *Sakhnovskiy v. Russia* [GC], no. 21272/03, § 77, 2 November 2010, which concerned review proceedings following the applicant’s conviction on appeal).

29. Acquiring and losing victim status are not governed by the same rules. If an applicant is finally convicted in proceedings which breached Article 6 and therefore acquires victim status, it is then for the State to provide him or her with adequate and sufficient redress in respect of that complaint in a timely manner (see *Sakhnovskiy*, cited above, § 78, and *Scordino v. Italy* (no. 1) [GC], no. 36813/97, §§ 180-182, ECHR 2006-V). The Court would then assess whether those subsequent proceedings deprived the applicant of victim status because he or she had been provided sufficient redress (see *Sakhnovskiy*, cited above, § 83, *Khayrullin v. Russia* (dec.), no. 58272/09, 2 July 2019 and *Dzasokov v. Georgia*, § 22 (dec.), no. 70243/11, 19 March 2019).”

I also note in this context the view expressed by the Court in *Kart* (cited above, § 113), that the opening of criminal proceedings does not necessarily have a “fundamental irreversible detrimental effect on the parties”.

4.2. The majority have expressed the following view concerning the victim status of the applicant under Article 6 in paragraph 271 (emphasis added):

“In these circumstances and having regard to the deficiency of the legal solution in the 2022 Amending Act as established by the CPL, the resolution of 29 November 2022 cannot be regarded as an act redressing **all the adverse consequences** suffered by the applicant on account of **the Disciplinary Chamber’s ruling of 18 November 2020**.”

It is obvious that the resolution of 29 November 2022 cannot be regarded as an act redressing all the adverse consequences suffered by the applicant on account of the Disciplinary Chamber’s ruling of 18 November 2020. One has to identify consequences relevant to the different Convention Articles applicable in the instant case. Under Article 6, the question to be answered is not whether *all the adverse consequences suffered by the applicant have been redressed* but rather we have to look at the consequences relevant to the perspective of this specific provision.

4.3. I take note of the fact that the Supreme Court in its resolution of 29 November II ZIZ 4/22 expressly took into account the Court’s case-law on victim status and sought to adopt a decision which would erase – to the largest possible extent – the detrimental consequences for the applicant of earlier unfavourable decisions.

One has also to restate in this context that a hypothetical restoration of criminal immunity would not necessarily entail the automatic discontinuance of the criminal proceedings.

4.4. Under the well-established case-law (mentioned above), where the criminal proceedings are still pending, the applicant has not acquired victim status under Article 6 and his complaint

under this provision must be declared premature.

4.5. The fundamental question is whether the Court should have followed the well-established case-law in this respect. The majority decided tacitly not to follow this case-law. I have, myself, expressed reservations about the well-entrenched view that a final acquittal necessarily cures the unfairness of the previous stages of the proceedings (see my Partly Dissenting and Partly Concurring Opinion appended to the judgment in the case of *Haarde v. Iceland*, no. 66847/12, 23 November 2017). It may or it may not, depending upon the nature of the unfairness and the circumstances of the case. The issue requires a thorough reconsideration by the Grand Chamber.

However, be that as it may, I consider that the complaint under the criminal limb of Article 6 is in any event inadmissible, because this provision does not require that the decision to authorise the presentation of charges has to be taken by a judicial body.

5. The question of applicability of Article 8

5.1. The instant case raises the question whether Article 8 is applicable to the actions of the State authorities that are complained of.

I note in this context that the Court has constantly refused in the past to apply Article 8 for the purpose of assessing the admissibility of criminal prosecution and has adopted the following approach in this respect (see *International Bank for Commerce and Development Ad and Others*, cited above, § 129):

“Nor can a general right not to be criminally prosecuted be derived from Article 8 of the Convention. The appropriateness of a decision to prosecute thus normally falls out of the scope of the Court’s review (see *Patsuria v. Georgia*, no. 30779/04, § 42, 6 November 2007, and *Mustafa (Abu Hamza) v. the United Kingdom* (dec.), no. 31411/07, § 34, 18 January 2011).”

I refer also in particular to the following case-law: *I.J.L. and Others v. the United Kingdom*, nos. 29522/95 and 2 others, § 101, ECHR 2000-IX; *Merabishvili v. Georgia* [GC], no. 72508/13, § 320, 28 November 2017; and *Gough v. the United Kingdom* (dec.) 2153/15, § 62, 12 June 2018).

On the other hand, in *Denisov v. Ukraine* [GC], no. 76639/11, § 121, 25 September 2018, the Court adopted a different approach in the context of disciplinary liability, invoking in particular an *obiter dictum* in *Gillberg v. Sweden* ([GC], no. 41723/06, § 70, 3 April 2012). In the instant case the Court, citing *Denisov*, decided to abandon the previous approach in respect of criminal liability and to interpret Article 8 as a guarantee against arbitrary prosecution.

5.2. The Court has recently examined the issue of applicability of Article 8 to measures affecting judges in the case of *Juszczyszyn v. Poland*, no. 35599/20, 6 October 2022. I refer in this context to the views that Judge Paczolay and I expressed in the Joint Partly Concurring, Partly Dissenting Opinion appended to that judgment, where we voiced our objections to the extensive application of Article 8, departing from the restrictive approach adopted in *Denisov* (cited above).

The circumstances of the present case are different from the circumstances in *Juszczyszyn* (cited above). In particular, the opening of criminal proceedings necessarily impacts upon the person concerned. However, in my view, despite all the differences, Article 8 is not applicable in the present case either.

In any event, it is not necessary to assess separately the interference from the viewpoint of Article 8 if the same legal problems have been apprehended from the perspective of Article 10.

6. *Nullum crimen sine lege*

6.1. The Court has rightly identified as one of most important problems in the instant case the fact that the interference with freedom of expression, protected by Article 10, was not foreseeable. The most important element of this interference (the lifting of the criminal law immunity) falls within the scope of criminal law. The gist of the applicant’s grievance concerns therefore the principle *nullum crimen sine lege*, as enshrined in Article 7.

Initially the case-law considered that Article 7 was not applicable to ongoing criminal proceedings (see *Lukanov v. Bulgaria*, 20 March 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II). Subsequently, the Court broadened the scope of application of this provision, stating the following (see *Del Río Prada v. Spain* [GC], no. 42750/09, § 77, ECHR 2013, emphasis

added):

“It should be construed and applied, as follows from its object and purpose, in such a way as to provide **effective safeguards against arbitrary prosecution**, conviction and punishment (see *S.W. v. the United Kingdom*, 22 November 1995, § 34, Series A no. 335-B; *C.R. v. the United Kingdom*, 22 November 1995, § 32, Series A no. 335-C; and *Kafkaris*, cited above, § 137).”

It would make no sense to exclude conviction for an act or omission but to allow prosecution for the same act or omission, if it is clear from the outset that the charges themselves are incompatible with the principle *nullum crimen sine lege*. Article 7 should be understood as excluding not only conviction but also prosecution for any act or omission which did not constitute a criminal offence at the time when it was committed. Obviously, the assessment of the indictment from the perspective of Article 7 may require more flexible standards than the assessment of the final conviction.

6.2. I note that the majority do not completely overlook Article 7 in the context of Article 8 (see paragraph 446), but in my view more prominence should be given to Article 7 in the assessment of the interference with freedom of expression (under Article 10). In our joint dissenting opinion appended to the judgment in the case of *Sanchez v. France* ([GC], no. 45581/15, 15 May 2023), Judge Zünd and I explained that for the purpose of assessing a criminal law interference with freedom of expression, Article 10 has to be read in conjunction with Article 7.

Given the specific circumstances of the case, instead of relying separately on Article 8 and Article 10 in the assessment of the same problem, it would have been preferable to address the relevant issues under Article 10 read in the light of Article 7. The Court could also have decided to reclassify the applicant's complaints as being under Article 7 taken alone. The main guarantee against arbitrary and unforeseeable prosecution should be seen in Article 7 not in Article 8.

7. Conclusion

To sum up, the majority have departed from the well-established case-law on the issue of admissibility of an application under Article 6 and have continued to expand the applicability of Article 8 well beyond the narrow limits set forth in *Denisov v. Ukraine* (cited above). The present judgment is based upon the implicit assumption that the presentation of charges is an important procedural act in criminal proceedings which requires, already at this stage, the involvement of a tribunal within the meaning of Article 6. If the case-law keeps going down this road, it will trigger major legal reforms in many States. At the same time, given the lack of sufficiently precise reasoning in this respect, it is difficult to identify, at present, not only the applicable general principles, with *erga omnes* effect for all the High Contracting parties, but also the specific legal provisions of the domestic legal system of the respondent State which will have to be adapted.

[1] The current text of section 114 of the 2001 Act was introduced by the Act of 8 December 2017 on the Supreme Court amending the Act on the Organisation of Ordinary Courts which entered into force on 3 April 2018 (see paragraph 176 below).

[2] The Supreme Court sat in a formation of three judges, J. Matras, K. Klugiewicz and Z. Puzkarski who had been appointed to that court on the recommendation of the NCJ as composed prior to the entry into force of the 2017 Amending Act.

[3] Commentary to the Code of Criminal Procedure, vol. II, ed. P. Hofmański, Warsaw 2007, pp. 96 and 98-99.

[4] Six judges annexed separate opinions to the resolution.

[5] Преводът се основава на английската версия на решението, публикувана на уебсайта на Върховния съд, редактирана от секретариата на съда.

[6] Понятието „трибунал“ не обхваща съдия-следователя, чиято роля не е да определя „наказателно обвинение“.

